C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\V\Verne Jules\Verne, J - Na vlnach Orinoka.pdb

PDB Name: Verne Jules-Na vlnách Orinoka
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 2.5.2007
Modification Date: 2.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JULES VERNE:
Na vlnách Orinoka

Díl první

I. KAPITOLA
Pan Miguel a jeho dva přátelé

"Skončí se již jednou tento spor?" zeptal se pan Miguel, který se snažil být zprostředkovatelem mezi oběma neústupnými protivníky.
"Neskončí se," odpověděl pan Felipe, "alespoň ne tak, abychjá se vzdal svého mínění ve prospěch pana Varinase!"
"Ani tak, že bych já ustoupil tvrzení pana Felipe!" odvětil pan Varinas.
Již dobré tři hodiny vedli tito dva neústupní učenci bezjakéhokoliv výsledku spor o ironické otázce. Teče tato velkolepájihoamerická řeka, hlavní tepna Venezuely, ve svém horním toku od východu k západu, jak je to vidět na nejnovějších mapách, nebo se její tok ubírá jihozápadním směrem, ve kterémžto případějsou Guaviare nebo Atabapo neprávem pokládány za přítoky?
"Atabapo je Orinoko," tvrdil rozhodně pan Felipe.
"Guaviare to je," stál s nemenším důrazem na svém pan Varinas. Pokud se týká pana Miguela, jeho mínění se srovnávalo s míněním moderních zeměpisců. Ti soudí, že prameny Orinoka vznikají v části Venezuely, která hraničí s Brazílii a Britskou Guyanou, takže tato řeka je venezuelskou celým svým tokem. Marně se však snažil pan Miguel přesvědčit oba přátele, kteří se ostatně rozcházeli i vjiné, neméně důležité věci.
"Ne, stál na svém jeden, "Orinoko ěrá v kolumbi sk ch Andách, a Guaviare, kterou pokládáte za přítok, je vlastní Orinoko, kolumbijské v homím a venezuelské v dolním toku."
"Chyba lávky," tvrdil druhý, "Atabapo je Orinokem a ne Guaviare."
"Přátelé," řekl pan Miguel, "oddávám se raději přesvědčení, že tato řeka, jedna z nejkrásnějších amerických řek, neprotéká jinou zemí, kromě naší."
"Ne de tu o věc národní sebelibosti, namítl pan Varinas, "ale o zeměpisnou pravdu. Guaviare..."
"Nikoliv... Atabapo!" zvolal pan Felipe.
A oba protivníci živě povstali a zadívali sejeden druhému upřeně do očí.
"Pánové! Pánové!" napomínal je pan Miguel, znamenitý muž velice smířlivé povahy.
Byla tu mapa zavěšená na stěně síně, ve které došlo k tomuto sporu. Na této mapě se ve velkém měřítku prostírala plocha španělskoamerického státu Venezuela, měřící devět set sedmdesát dva tisíce čtverečních kilometrů. Jak se změnila politickými událostmi ode dne, kdy Hojeda, přítel Florenťana Ameriga Vespucciho, r.1499 přistál na pobřeží u Maracaibského zálivu, a objevil městečko zbudované na pilotech v lůně lagun, které nazval Venezuela, což znamená "Benátečky!" Po válce za nezávislost, jejímž hrdinou byl Simón Bolívar, po zřízení místodržitelského úřadu v Caracasu, po rozluce kolumbijskovenezuelské*) unie provedené r. 1839-tímto rozdělením se Venezuela stala nezávislou republikouse na mapě jevila tak, jak ji stanovil fundamentální statut. Barevné čáry dělily orinocký kraj na tři provincie: Barinas, Guyanu, Apure. Horstvo i rozvětvení vod se zdejasnějevilo četnými šrafami a sítí velkých i menších řek. Přímořská hranice se táhla podél Antilského moře od Maracaibské provincie s hlavním městem téhožjména až k ústí Orinoka, kteréje dělí od Britské Guyany.
Pan Miguel hleděl na tuto mapu, která mu patrně dávala za pravdu oproti míněním jeho přátel Felipea a Varinase. A skutečně, jen touto Bolívarovou vlastí se rýsoval v podrobném provedení elegantní oblouk veliké řeky, a jak při jejím prvním ohybu, kde jeden z přítoků, Apure, se do ní vlévá, tak i při druhém ohybu, kde Guaviare a Atabapo jí přivádějí vody z andských Kordiller, byla označena po celém svém toku nádherným jménem Orinoko.
Proč potom pánové Varinas a Felipe hledali stůj co stůj prameny hlavní venezuelské řeky v kolumbijských horách a nikoliv v nitru Sierry Parimy, v sousedství pohoří Roraimy, obrovského mezníku, strmícího do výše dvou tisíc tří set metrů, o nějž se opírají úhly tří jihoamerických států: Venezuely, Brazílie a Britské Guyany? Je však třeba podotknout, že tito dva zeměpisci, kteří měli toto přesvědčení, nebyli sami. Přes veškerá tvrzení odvážných badatelů, kteri pronikli téměř k samým pramenům Orinoka, Diaze de la Fuente r.1760, Bobadilly r.1764, Roberta Schomburga r.1840, přes výzkumy provedené Francouzem Chaffanjonem, odvážným cestovatelem, který vztyčil francouzský prapor na svazích

Parimy, lesknoucí se prvními krůpějemi vody z Orinokapřes všechny tyto zprávy, které se zdají být rozhodujícími, neuznávali tuto otázku za vyřešenou někteří umíněnci, stoupenci nevěřícího Tomáše, kteří se těžko dávali přesvědčit, jako ten starý patron však nevěřících.
Ovšem kdybychom chtěli tvrdit, že venezuelské obyvatelstvo se nějak zvlášť horlivě zajímalo o tuto otázku v době, o kterou sejedná, r.1893, sotva bychom unikli výtce, že přeháníme. Že o dva roky dříve budila zájem při vymezování hranic, kdy Španělsko, na které byl vložen úkol rozhodčího soudce, stanovilojednou provždy hranice mezi Kolumbii a Venezuelou, je pravda. Stejně by tomu bylo, kdyby šlo o výzkum směřující k vymezení venezuelskobrazilských hranic. Ale není pochyb, že z celkového počtu dvou milionů dvou set padesáti tisíc obyvatel, v čísle, ve kterém je zahrnut počet tří set dvaceti pěti tisí Indiánů, ať porobených či nezávislých, roztraušených po lesích a savanách, dál padesáti tisíc černochů, a kromě toho míšenci, mesticové, běloši, cizinci či farangové, Angličané, Italové, Holand'ané, Francouzi a Němci, z tohoto celkového počtu by se našlo jen málo těch, kteří by se s opravdovým zájmem pustili do sporu v této vodopisné otázce. Na každý pád však existovali alespoň dva Venezuelané, zmíněný Varinas, který řece Guaviare, a zmíněný Felipe, jenž řece Atabapu, hájili právo jmenovat se Orinoko; k nim je však nutné připočítat několik stoupenců té i oné strany, kteří by se k nim případně přidali.
Nedomrúvejme se však, že pan Miguel ajeho dva přátelé byli exempláři starých učenců ustmulých vědou, holohlavých a bělovousých. Nikoliv. Učenci ovšem byli a všichni tři se těšili zasloužené vážnosti nejen doma, ale i za hranicemi. Nejstaršímu z nich, panu Miguelovi, bylo čtyřicet pět let, obajeho přátelé pak byli o několik roků mladší. Byli to lidé plní života, v jejichž každém hnutí se jasně obráželo všechno, co se dělo vjejich nitru; to se zcela srovnávalo sjejich baskickým původem; stejného původu byl také slavný Bolívar a velká většina bělochů Jižní Ameriky, majících v žilách snad trochu korsické a indiánské krve, ale ani kapku krve černošské.
Tito tři zeměpisci se setkávali každý den v univerzitní knihovně v Ciudad Bolívar. A tehdy pánové Varinas a Felipe, jakkoliv si umínili, že se takjiž nestane, pouštěli se vždy znovu do nekonečného sponz v záležitosti Orinoka. Ani po tak závažných výzkumech francouzského cestovatele neustávali obhájci řek Atabapa a Guaviare ve sporu. Viděli jsme to z několika projevů uvedených na začátku našeho vyprávění. A spor nejen neutichal, ale spíš se přiostřoval, přes úsilí pana Miguela, který se mamě snažil mírnit oba rozohněné přátele. A přece to byla osobnost, která budila úctu vysokým vzrůstem, vznešeným aristokratickým vzezřením, hnědými vousy, jimiž tu a tam prokmitala stříbmá nitka, vážností svého postavení a nahoře širokým kloboukem "bolívarem", který nosil po příkladu slavného zakladatele španělskoamerické nezávislosti.
"Dnes opakoval pan Miguel zvučným, klidným a důrazným hlasem: "Míměte se, přátelé! Ať teče Orinoko od východu či od západu, stále zůstává venezuelskou řekou, matkou vod naší republiky..."
"Nejde o to, čí je matkou," odpovídal nakvašený Varinas, "ale čí je dcerou; zrodila-li se v nitru Parimy či kolumbijských And..."
"And... And!" odpovídal pan Felipe a krčil rameny.
Bylo patrné, že ani ten ani onen nehodlá ustoupit v záležitosti křestního listu Orinoka, a že mu nepřestanou přikládat každý jinou matku.
"Poslechněte, milí přátelé," promluvil pan Miguel, který usiloval přinutit obě strany k ústupkům. "Jediný pohled na tuto mapu vás přesvědčí o tomto: ať si přitéká odkudkoliv, a zejména přitéká-li z východu, tvoří Orinoko půvabnou křivku, oblouk mnohem lépe rýsovaný, než by byla neúhledná klikatina, jakou by mu dodávaly Atabapo či Guaviare..."
"Eh, co na tom, jeví-li se v toku řeky souměmost nebo ne!" zvolal pan Felipe.
"Mirněte se, přátelé! Ať teče Orinoko od východu či od západu, stále zůstává venezuelskou řekou, matkou vod naši republiky... "
"Je-li rys přesný a shoduje-li se s přirozeností půdy!" zvolal pan Varinas.
A skutečněvůbec nezáleželo na tom, jsou-li nebo nejsou křivky rýsovány umělecky. Šlo o otázku čistě zeměpisnou, nijak se netýkající umění. Důvody pana Miguela,jak sám cítil, nebyly správné. Proto jej napadla myšlenka zavést do hovonz něco nového, co by mu dodalojinou tvářnost. Shoda mezi protivníky tím ovšem nenastane. Ale je možné, že jako dva lovečtí psi, kteří ztratili stopu, se pustí o překot za třetím ‚kancem`.
"Dobrá řekl pan Miguel. "Nedívejme se na věc tímto úsobem. Vy tvrdíte, Felipe, a to s veškerou rozhodností, že Atabapo není přítokem naší veliké řeky, ale je samostatnou řekou..."
"Ovšemže to tvrdím."
"A vy stojíte na svém, Varinasi, a to velice neústupně, že naopak Guaviare je vlastně Orinoko..."
"Na tom stojím!"
"Nuže," mluvil dál pan Miguel, jehož prst stále sledoval na mapě tok řeky, o kterou šlo, "proč by pak nebylo možné, abyste se mýlili oba..."
"Oba!" zvolal pan Felipe.
"Jeden z nás se mýlí, ale já to nejsem," prohlásil pan Varinas. "Nechte mne domluvit," řekl pan Miguel, "a neodpovídejte, dokud mne nevyslechnete. Existují ještě jiné přítoky, než Guaviare a Atabapo, které se vlévají do Orinoka, významné a důležité tokem i obsahem. Tak napriklad Caura na severu, Apure a Meta na západě, Cassiquiare a Iquapo na jihu. Vidíte je zde na mapě? Nuže, proč by některá z těchto řek nemohla být spíš Orinokem, než vaše Guaviare, milý Varinasi, a než vaše Atabapo, milý Felipe?"
Tato teorie se v té chvíli objevila poprvé a není divu, že oba soupeři v první chvíli oněměli, když byla pronesena. Je to možné! Nejde tedy pouze o Atabapo a Guaviare? Je potom možné, že právě pronesenými slovy se také hlásí jiné řeky o čest, kterou přikládali dosud j en dvěma j menovaným?
"Jděte k čerLu!" zvolal Varinas. "To nemyslíte vážně, pane Migueli." "Naopak, úplně vážně; a pokládám za zcela přirozenou, logickou a tedy i za přípustnou domněnku, že i jiné řeky se mohou ucházet o čest být pravým Orinokem..."

"Žertujete," řekl pan Felipe.
"Nikdy nežertuj i, j de-li o zeměpisné otázky," odpovídal vážně pan Miguel. "Na pravém břehu horního toku je Padamo..."
"Vaše Padamo je pouhým potokem proti mé Guaviare!" odsekl pan Varinas.
"Potokem, kterému zeměpisci prikládají nemenší význam než Orinoku," odpověděl pan Miguel. "Na levém břehuje Cassiquiare..." "Vaše Cassiquiare je potůčkem vedle mého Atabapa," zvolal pan Felipe.
"Potůčkem, který spojuje venezuelské povodí s amazonským. Na stejném břehu je Meta..."
"Vaše Metaje kohoutkem u fontány..."
"Kohoutkem, z něhož tryská voda, kterou národohospodářští odborníci pokládají za budoucí dráhu mezi Evropou a kolumbijským územím."
Jakje vidět, měl pan Miguel při svých neobyčejných vědomostech odpověď na všechno. Potom pokračoval:
"Na témže břehu je také Apure, řeka llan*), po níž mohou plout lodě proti proudu dál než pět set kilometrů."
Ani pan Felipe, ani pan Varinas nic nenamítali proti tomuto tvrzení. Tak je zaráželo neobyčejně vážné vzezření pana Miguela.
"Dále, dodal tento, "na pravém břehu je Cuchivero, Caura, Caroni..."
"Až to všechno vyjmenujete..." řekl pan Felipe.
"Pohovoříme si o tom, dodal pan Varinas a založil si ruce. "Jsem připraven," odpověděl pan Miguel, "a chcete-li znát mé vlastní přesvědčení..."
"Stojí to za optání?" řekl s tónem vyšší ironie pan Varinas. Nezdá se!" prohlásil pan Felipe.
"Přesto vám je povím, milí přátelé. Žádný z těchto přítoků nelze pokládat za hlavní řeku, které právem náleží jméno Orinoko. Podle mého se tedy nemůže přikládat tento název ani řece Atabapu, jak doporučuje pritel Felipe..."
"Oho!" ozval se tento.
"Ani řece Guaviare, jak doporučuje přítel Varinas..."
"Lež!" ozval se právě jmenovaný.
"A z toho soudím," dodal pan Miguel, "že jméno Orinoko je třeba ponechat hořejší části řeky,jejíž pramenyjsou v horách Parima. Protéká celá územím naší republiky a nesvlažuje žádné jiné. Guaviare a Atabapo se jistě spokojí s hodností přítoků, což je, celkem vzato, dost obstojné zeměpisné postavení..."
"Které neuznávám..." odpověděl pan Felipe.
"Které odmítám odvětil pan Varinas.
Výsledek zakročení pana Miguela v tomto zeměpisném sporu byl pouze ten, že místo dvou nyní tři lidé vedli boj o Guaviare, Orinoko a Atabapo. Spor trvalještě hodinu, a snad by se ani neskončil, kdyby pan Felipe a pan Varinas nezvolali:
"Nuže... vydejme se na cestu!"
"Na cestu?" řekl pan Miguel, který toto vyzvání nečekal. !"
"Ano dodal an Feli e. "Odebereme se do San Fernanda, a nedokáži-li vám tam nad slunce jasněji, že Atabapo je Orinoko..."
"Ajá," ozval se pan Varinas, "nepřesvědčím-li vás tam co nejrozhodněji, že Orinoko je Guaviare..."
"Já pak, řekl an Mi uel, "troufám si vás přinutit, abyste uznali, že pouze Orinoko je Orinokem!"
Za takových okolností a následkem tohoto sporu se odhodlali tito tři lidé podniknout zmíněnou cestu. Je možné, že tato nová výprava potom stanoví tok venezuelské řeky, nebyl-li dosud přesně stanoven výzkumy posledních badatelů.
Ostatně nebylo třeba udělat nic jiného, než se vydat proti proudu řeky až k městečku San Fernando, k ohybu, kde Guaviare a Atabapo vlévají své vody do Orinoka ve vzdálenosti několika kilometrů od sebe. Až bude stanoveno, že obě řeky nejsou a nemohou být ničím jiným než pouhými přítoky, nebude možné jinak, než dát za pravdu panu Miguelovi a ponechat Orinoku hodnost hlavní řeky, o kterou ji hodlají připravit řeky podružného významu.
Nedivme se, že tento záměr, který se zrodil při bouřlivém sporu, měl být proveden bez prodlení. Nedivme se také vzrušení, jaké vzbudil v učeném světě a ve vyšších vrstvách obyvatelstva Ciudad Bo-lívaru a upoutal velice brzy pozornost celé venezuelské republiky. Sjistými městyje to právě tak,jako sjistými lidmi: trvá to dlouho, než se nadobro usadí. Tak tomu také bylo i s hlavním městem guyanské provincie, od doby, kdy r.1576 vzniklo na pravém břehu Orinoka. Původně bylo založeno u ústí řeky Caroni pod jménem San Tomé, ale Také noviny zasáhly do věci... po deseti letech bylo přeloženo o patnáct mil dál po proudu. Potom bylo obráceno v popel Angličany pod velením proslulého sira Waltera Raleigha a roku 1764 přeneslo své sídlo o sto padesát kilometrů dál proti proudu, na místo, kde je řeka zúžena na méně než sto sáhů. Odtud pochází původ jména "soutěska", Angostura, které se tenkrát městu dostalo, ajež později natrvalo ustoupilo názvu Ciudad Bolívar. Toto hlavní město provincie leží asi sto mil od delty Orinoka, ve které nejnižší stav vody byl označován Piedrou del Midio, skálou strmící uprostřed toku, jenž se značně mění pod vlivem období sucha od ledna do května, a v období dešťů.
Toto město, v němž podle posledního sčítání lidu žilo jedenáct až dvanáct tisíc obyvatel, se doplňovalo od soledadského předměstí na levém břehu. Táhne se od Alamedské promenády až ke čtvrti zvané "Suchý pes"; toto pojmenování zní velice divně vzhledem k tomu, že tato čtvrť víc než kterájiná trpí náhlými a častými záplavami rozvodněného Orinoka. Hlavní třída s veřejnými budovami,její nádherné obchody a kryté galerie, řady domů táhnoucí se stupňovitě po svahu břidličného pahorku, který se tyčí nad městem, tu a tam roztroušená obydlí venkovského typu, tající se v úkrytu stromů, jezírka, která tvori řeka, šířící se po proudu i proti proudu, ruch a šum v přístavu, četné plachetnice a parníky, svědčící o čilém říčním obchodě, za nímž nijak nezaostává pozadu obchod na soušito všechno poskytuje velkolepou podívanou očím diváka. Soledadem, kam povede železnice, bude Ciudad Bolívar co nejdříve

spojen s Caracasem, hlavním městem Venezuely. Vývoz hovězích ajeleních kůží, kávy, bavlny, indiga, kakaa a tabáku se tím značně povznese, ačkoliv dosáhl již nemalé výše dobýváním zlata ze zlatonosných ložisek objevených roku 1840 v Yuruauriském údolí.
Tedy zkrátka, zpráva, že tři učenci, členové Zeměpisné venezuelské společnosti, se hodlají vydat na cestu, aby vyřešili otázku Orinoka a obou j eho přítoků z j ihozápadu, nacházela v zemi živý ohlas. Bolívarští jsou lidé ohniví, vášniví a nijak se navenek netají svými city. Také noviny zasáhly do věcijedny se stavěly po bok stoupenců Atabapa, jiné k přívržencům Guaviare a další zase k zastáncům Orinoka. Obecenstvo se rozohňovalo. Skutečně se zdálo, jako by řeky, o které šlo, hrozily, že změní řečiště, opustí území republiky a přestěhují se do některého státu Nového světa, nestane-li sejim poprávu a spravedlnosti.
Byla tato cesta proti proudu řeky spojena s vážným nebezpečím? Ovšem do jisté míry, pro cestovatele, kteří by byli odkázáni na své vlastní prostředky. Ale copak nestála tato životní otázka za to, aby sama vláda přispěla některými oběťmi kjejímu vyřešení? Nebyla snad nyní vhodná příležitost využít vojsko, které mohlo mít v šiku tři sta tisíc mužů, avšak nikdy nemělo pohromadě víc než desetinu tohoto počtu? Proč by nebylo možné dát k potřebám našich badatelů setninu stálého vojska, která má šest tisíc mužů a jehož generální štáb čítal až na sedm tisíc generálů, nemluvě o vyšších důstojnícíchjak zjistil Élisée Reclus,*) který měl vždy naprosto spolehlivé zprávy o těchto národopisných zvláštnostech.
Ale tolik pánové Miguel, Felipe a Varinas nežádali. Budou cestovat na vlastní náklady a budou se spoléhat pouze peóny,**) llanery,***) námořníky a průvodce, kteří pobývají na březích řeky. Nepodniknou nic jiného, než podniklo mnoho jiných průkopníků vědy před nimi. Ostatně nehodlali jít dál za městečko San Fernando, stojící na soutoku řek Atabapa a Guaviare. A ne tak ani zde, jako především na území, kterým protéká horní tok řeky, je možné obávat se útoků Indiánů, samostatných, nezkrotných kmenů, kterým se, ne zcela bezdůvodně, přisuzují vraždy a drancování, které nemohou překvapovat v končinách kdysi obývaných Karaiby.
A opravdu, od San Fernanda dál po proudu řeky směrem k ústí Mety, na území rozkládajícím se na druhém břehu, není radno setkat se s jistými Guahariby, stále se vzpírajícím společenským zákonům, a Quivy, kteří si až příliš zasloužili hroznou pověst o své divokosti útoky, které napáchali v Kolumbii, dokud se neusadili na březích Orinoka. Proto také v Ciudad Bolívaru sílil značný nepokoj o osud dvou Francouzů, kteří se asi před měsícem vydali tím směrem. Když se dostali proti proudu řeky až k ústí Mety, překročili je tito cestovatelé a odvážili se do kraje Quivů a Guaharibů a od té doby o nich nebyla žádná zpráva.
Ovšemže horní tok Orinoka, méně známý, vymykající se svou vzdá-leností působnosti venezuelských úřadů, nejevící ani nejmenší obchodní ruch a vydaný napospas potulným domorodým kmenům, byl a dosudje daleko nebezpečnější. Jsou-li Indiáni, mající stálá sídla na západ a na sever veliké řeky, lidé mírní a pokojní, kteří si hledí polních prací, nelze totéž říci o Indiánech žijících v savanách na ohybu Orinoka. Drancují stále ze záliby i z nutnosti a neštítí se zrady ani vraždy.
Bude někdy možné ovládnout ty divoké a nezkrotné povahy? Podaří se to, co je nemožné se šelmami z llan, s divokými syny Alta Orenoca*)? Je jisté, že odvážní misionáři se o to pokusili s malým úspěchem.
Dokonce jeden z nich, Francouz, patřící k cizineckým misiim, se po několik let zdržoval v těchto končinách horního Orinoka. Našla jeho víra a odvaha odměnu? Podařilo se mu zcivilizovat ty divoké kmeny a získat je ke katolické víře? Bylo možné se domnívat, že odvážnému apoštolovi misie Santa Juany se podaří shromáždit kolem sebe tyto divochy, bránící se až dosud každému pokusu civilizace?... Ale v našem případě, abychom se vrátili k panu Miguelovi a jeho dvěma přátelům, nešlo o to, aby se odvážili do těch vzdálených končin, nad kterými čněla do výšky mohutná Roraima. Ovšem kdyby to žádal zájem zeměpisné vědy, neváhali by ani na chvíli proniknout až k pramenům Orinoka právě tak, jako k pramenům Guaviare a Atabapa. Jejich přátelé však, a to ne bezdůvodně, doufali, že tato otázka původu se rozhodne u soutoku tří řek. Ostatně se připouštělo, že se tak stane ve prospěch Orinoka, které po přijetí vod tří set řek na svém toku, měřícím dva tisíce pět set kilometrů, se padesátinásobným rozvětvením vlévá do Atlantského oceánu.

II. KAPITOLA
Seržant Martial a jeho synovec

Naše zeměpisné tercettotercetto, jehož členové nemohli sladit své flétnyse mělo vydat na cestu 12. srpna, kdy období dešťů bylo v plném proudu.
Den předtím prijeli dojednoho z hotelů v Ciudad Bolívaru dva cestující, kteří před osmou hodinou večer spolu rozmlouvali v pokoji, patřícímjednomu z nich. Lehký osvěžující vánek sem zavíval oknem, otevřeným na Alamedskou promenádu.
V té chvíli mladší z obou cestujících vstal a francouzsky řekl druhému:
"Vyslechni mne, milý Martiale. Dřív než ulehnemeještějednou a naposledy ti připomenu všechno, na čem j sme se dohodli, než j sme se vydali na cestu."
"Jak si přejete, Jeane..."
"Podívejme," zvolal Jean, "již při prvních slovech zapomínáš na svou roli!"
"Na mou roli?"
"Ovšem. Vždyť mi netykáš!"
Pravda! Zpropadené tykání! Nemějteeh!-neměj mi to za zlé! Dosud jsem si nezvykl."
"Nezvykl sis, milý seržante? Jdi mi k čertu! Jižje to měsíc, cojsme spolu opustili Francii, a po celou cestu ze SaintNazaire*) až do Caracasu jsi mi tykal."
"Pravda!" přisvědčil seržant Martial.

"A ted', kdyjsme dorazili do Bolívaru, toje na místo, odkud se má zahájit cesta, která nám má poskytnout tolik radosti, a snad tolik zklamání, tolik bolesti..."
Jean pronesl tato slova v hlubokém vzrušení. Prsa se mu dmula a oči mu vlhly. Ale hned se ovládl, když viděl, jak na drsné tváři seržanta Martiala se zračí výraz patrného znepokojení.
Opět vyloudil úsměv na rtech a řekl žertovným tónem:
"Ano... nyní, kdyjsme v Bolívaru, najednou zapomínáš, žejsi mým strýčkem a já tvým synovcem..."
"Jsem to ale osel!" odpověděl seržant Martial a plácl se šetrně do čela.
"To ne... ale zapomínáš se, místo abys ty bděl nade mnou, bude zapotřebí, abych... Copak není zvykem, milý Martiale, aby strýc tykal synovci?"
"Je to zvykem."
"A nedával jsem ti já nejlepší příklad od chvíle, kdy jsme vstoupili na lod', kdyžjsem ti neustále tykal?"
"Ano... a přece jsi nezačal od..."
"Odmalička!" dokončil Jean.
"Ano, odmalička!" opakoval seržant Martial,jehož pohled se značně rozjasňoval, upíraje svůj pohled na "synovce".
"A nezapomeň," dodal seržant, "že ‚maličký` se španělsky řekne pequeño."
"Pequeño," opakoval opět seržant. "Dobrá! To slovojiž znázn, ještě asi padesát jinýchvíce jsem si jich do hlavy nemohl vtlouci." "Oh, tvrdá hlavo!" řekl Jean. "Copakjsem tě neučil španělsky každý den po celou dobu, co jsme pluli na Pereiře?"
"Neměj mi to za zlé, Jeane... Je to križ pro starého vojáka mého věku, který po celý svůj život nemluvil j inak než francouzsky, morit se španělskou hatmatilkou! Opravdu, půjde to ztěžka, abych se pošpanělštil, jak říká..."
"To se poddá, milý Martiale!"
"Poddalo se tojiž alespoň na těch padesát slov, o kterýchjsem mluvil. Dovedu si objednatjídlo: Deme usted algo de comer; pití: Deme usted de beber; nocleh: Derne usted una cama. Dovedu se zeptat na cestu: Enseneme usted e1 camino. Kolik to stojí?: Cuanto vale esto? Dovedu poděkovat: Gracias! Dovedu přát dobrý den: Buenos diaz, a dobrou noc: Buenos noches. Jak se máte?: Como esta usted? A dovedu klít jako Aragoňan nebo Kastilec: Carambi de caramba!" "Dobrá, dobrá!" zvolal Jean, poněkud se zardívaje. "Jájsem tě však klít nenaučil, a uděláš snad nejlépe, nebudeš-li klít při každé příležitosti."
"Promiň, Jeane. Starý poddůstojník to májiž v krvi. Hrom nehrombylo mi to jedno po celý život, a hovor se mi vždy zdá fádní, neopepří-li ho člověk několika sakramenty. Proto také, co se mi nejvíce líbí na té španělské hatlatině, kterou ty mluvíš suverénně jako se-ňora..."
"Copak se ti na ní líbí, Martiale?"
"Co? Že ta hatlanina má tolik hromů a sakrů, skoro tolik co slov." "A ty jsi si ovšem zapamatoval nejlépe?"
"To nezapírám, Jeane, a plukovník Kermor, kdyžjsem pod ním sloužil, mi nikdy nevyčítal mé brestské*) hromy a blesky."
Při jméně plukovníka Kermora se změnil výraz mladíkovy tváře a na víčkách seržanta Martiala se zaleskla slza.
"Vidíš, Jeane,` mluvil seržant dál, "kdyby mi Bůh řekl: ‚Seržante, za hodinu stiskneš ruku svému plukovníkovi, ale za dvě minuty nato tě usmrtím bleskem`, odpověděl bych mu: ‚Dobře, Pane. Připrav si blesk a zamiř k srdci!` "
Jean přistoupil ke starému vojákovi, setřel mu slzy z očí a hleděl dojatě na toho dobrého člověka drsné a upřímné povahy, schopného nejvyšší oddanosti. A když ho tento ovinul pažemi a tiskl k srdci, řekl mu s lišáckým úsměvem:
"Tak příliš mne nesmíš milovat, milý seržante!"
"Copak je to možné?!"
"Možné, a také nutnéalespoň před lidmi, když nás pozorují." Ale co když nás nikdo pozorovat nebude?"
Smíš se ke mně chovat poněkud něžněji, avšak měj se na pozoru...` `
"To půjde těžko!"
"Nic nesmíjít těžko,je-li to numé. Nezapomínej, kdojsem: synovec, ke kterému se strýc musí chovat s veškerou přísností..."
"S přísností!" řekl seržant Martial a spínal své mohutné ruce k nebi. "Ano. Jsem synovec, kterého jsi musel vzít s sebou na tuto cestu, protožejsi mne nemohl samotného nechat doma, abych neprovedl nějakou lumpárnu."
"Lumpárnu!"
"Jsem synovec, z něhož chceš vychovat vojáka, jako jsi sám." "Voj áka! "
"Ano, voj áka, který potřebuj e hodně drsné vychování a j ehož nesmíš ušetřit pokárání, kdykoliv ho zasluhuje."
"A co když ho nezasluhuje?"
"Bude ho zasluhovat, neboť je nezvedený nováček!"
"Nezvedený nováček!"
"A až mu před lidmi hodně vynadáš..."
"V soukromí ho odprosím!" zvolal starý seržant.
"Jak ti bude libo, milý Martiale, jen když to nikdo neuvidí!" Seržant objal synovce, když předtím podotkl, že sem do uzavřeného pokoje hotelu nemůže nijak proniknout zrak zvědavce. "A nyní, Martiale,je čas ke spaní," řekl Jean.
"Odejdi vedle do svého pokoje a já se zde zamknu."
"Přeješ si, abych v noci bděl u tvých dveří?"
"Není třeba... Nehrozí žádné nebezpečí."
"Ovšemže ne, ale...
"Budeš-li se takto se mnou mazlit od sazného počátku, budeš špatně hrát roli zlého strýce..."
"Zlého! Copak mohu být na tebe zlý?"

"Je to zapotřebíaby nevzniklo ani nejmenší podezření."
"Proč jsi sem, Jeane, tedy chodil?"
"Protože jsem nemohl jinak."
"Proč jsi nezůstal u nás doma... tam v Chantenay... nebo v Nantes?"
"Protože bylo mou povinností vydat se na tuto cestu."
"Nemohl jsem ji podniknout já sám?"
"Ne, milý strýčku."
"Dovedu čelit nebezpečí. Čeliljsemjim po celý život. A tato nebezpečí nejsou ostatně pro mne tím, čím by byla pro tebe." Proto jsem si tě vybral za strýčka, milý Martiale."
"Ach, kdybychom se mohli o této věci poradit s panem plukovníkem!" zvolal seržant.
"A jak?" řekl Jean, jehož čelo se zachmuřilo.
"Nikoliv, nebylo to možné. Ale až se to dozví v San Fernandu, bude-li nám umožněno někdy ho uvidět, co řekne?"
"Poděkuje svému starému seržantovi, že vyhověl mým prosbám a že svolil, abych se vydal na tuto cestu. Přivine tě k sobě a řekne, že jsi vykonal svou povinnost, jako jsem vykonal já svoji!" "Ano, ano," zvolal seržant Martial, "ale tyjsi se mnou dělal cojsi chtěl.
"To je v pořádku, neboť jsi mým strýčkem, a strýček musí vždy poslouchat synovceovšem ne před lidmi!"
"To ne! Před lidmi ne! To je zakázáno!"
"A nyní, milý Martiale, odeber se na lůžko a dobře spi. Zítra časně ráno vstoupíme na Orinoku na lod', a proto nesmíme zmeškat."
"Dobrou noc, Jeane.
"Dobrou noc, příteli, jediný příteli! Na shledanou zítra, a ať nás Bůh ochraňuje!"
Seržant Martial šel ke dveřím Jeanova pokoje, otevřel je, opatmě je zavřel a přesvědčil se, že Jean otáčí klíčem v zámku a zastrkuje závoru. Ještě chvíli stál za dveřmi bez pohnutí maje ucho priložené ke dveřím. Slyšel Jeana, který, driv než ulehl, se modlil a slova mod-litby doléhala až k jeho sluchu. Potom, když byl ujištěn, že chlapec ulehl, vrátil se do svého pokoje ajehojedinou modlitbou bylo, že se uhodil pěstí do hlavy a řekl:
"Ano... Bůh nás ochraňuj! Neboťje to přecejen zpropadeně chou-lostivá věc, kterou podnikáme!..."
Kdojsou ti dva Francouzi? Odkud přicházejí? Coje přivádí do Venezuely? Proč se odhodlali hrát role strýce a synovce? Z jakého dů-vodu hodlali podstoupit plavbu po Orinoku a kam až chtěli plout proti proudu veliké řeky?
K těmto mnohým otázkám nelze ihned náležitě odpovědět. Nepochybně je zodpoví budoucnost, a opravdu jen budoucnost to může udělat.
Alespoň zde uvedeme, co se dalo soudit z právě uvedeného rozhovoru.
Byli to dva Francouzi, Bretonci z města Nantes. O jejich původu tedy není pochyb, spíš o svazku, který j e poj il, a j e nesnadné říci, j aký byl poměrjednoho k druhému. A především, kdo byl plukovník Kermor, jehož jméno se tak často vyskytovalo v jejich rozmluvě a tak mocně oba vzrušovalo?
Chlapci nebylo víc než šestnáct až sedmnáct let. Byl střední postavy a jeho tělo bylo na ten věk značně vyvinuté. Jeho tvář byla poněkud vážná, dokonce smutná, když se oddával obvyklým myšlenkám; ale jeho vzezření bylo milé, jeho pohled vlídný, jeho úsměv roztomilý, pohrávající mu kolem rtů, pod nimiž se skvěly dvě řady bělostných, drobných zoubků, a jeho červené tváře značně zbrunátněly na ostrém vzduchu za poslední cesty.
Druhý z těchto dvou Francouzů-pomalu j iž padesátníkbyl pravým typem seržanta, starého vojáka, který sloužil, jak se na vojně říká, až do roztrhání těla, a odešel na odpočinek jako podporučík; sloužil pod plukovníkem Kermorem, který mu zachránil život na bojišti ve válce za druhého císařství, která se skončila katastrofou r. 1870 až 1871. Byl to jeden z těch starých dobrých chlapů, kteří zůstávají v domě svého bývalého velitelejako oddaní psi, kteří si také rádi občas zavrčí, stávají se v rodině nezbytnými, vidí vychovávat děti, snadje vychovávají sami, mazlí se s nimi, ať si říká kdo co chce, učíjejízdě na koni, houpajíceje zatím na kolenou a dávajíjim první hodiny zpěvu, když je učí vojenským fanfárám.
Seržant Martial přes svých pět křížků byl dosud statný muž, který si stále ještě vykračoval zpříma. Byl to otužilý, otrlý voják, jenž si nedělal mnoho ani ze zimy ani z horka, a neupekl by se v Senegalu ani by nezmrzl v Rusku. Jeho tělo bylo otužilé, jeho odvaha bezpříkladná. Nebál se ničeho a nikoho, leda sám sebe. Jeho vysoká, ale hubená postava, neztratila žádnou sílu a pružnost svých končetin a zachovala si až do nynějšího věku dřívější vojenskou ráznost. Byl to starý bručoun, stará vojna, pravda! Ale při tom navíc dobrá duše, zlaté srdce, a snesl by modré z nebe těm, k nimž přilnul láskou. Zdálo se ovšem, že tento počet se omezoval pouze na dvě bytosti: na plukovníka Kermora a Jeana, jemuž se uvolil být strýčkem.
A s jakou úzkostlivou starostlivostí bděl nad chlapcem! Jak o něj pečoval, jakkoliv odhodlán být na něho přísný! Proč se musel podrobovat tomu krutému rozkazu, proč musel hrát roli, která se mu tak příčila! To na něm neměl nikdo žádat! Jaké zde byly zapotřebí hrozivé pohledy! Jaké nevlídné odpovědi! A s j akým gustem tu bylo třeba , hnát každého svinským krokem`!
A tak se věci měly i za plavby po Atlantském oceánu mezi starou a novou pevninou. Cestující na lodi Pereira, kteří se chtěli seznámit s Jeanem, nebo se pokoušeli s ním promluvit nebo prokázat mu tu či onu službičku, jak bývá dobrým zvykem na lodi, cestující, kteří se patrně zajímali o chlapce, s nímž přísný a nevlídný strýc tak drsně zacházel, ti všichni byli brzy tak usazeni, že jim propodruhé nadobro zašla chuť.
Byl-li synovec oblečen do prostého cestovního obleku, hodně volného, skládajícího se z kabátku a podhrnovacích kalhot, bílého plátěného prilbovitého klobouku na krátce ostříhaných vlasech, a bot se silnými podešvemi, vězel strýc celý v hodně priléhavých šatech. Nebyla to sice uniforma, ale velký rozdíl to nebyl. Scházely na ní jen šňůry a nárameníky. Seržant se nedal nijak přesvědčit, že lepší jsou šaty volné, přizpůsobené venezuelskému podnebí, a že by se tedy měl obléci do takových. Neměl-li na hlavě vojenskou čepici, bylo to jen zásluhou Jeana, který ho přinutil, aby si

vzal na hlavu bílý plátěný klobouk jaký nosil sám, který chrání lépe než každá jiná pokrývka hlavy od slunečních paprsků. Seržant Martial uposlechl, ačkoliv prý si "dělá ze slunce houby" jeho ocelová hlava s vlasy krátkými a tvrdými jako hřebíky.
Je samozřejmé, že ačkoliv zavazadla seržanta a jeho synovce nebyla příliš objemná, obsahovala tolik šatstva, prádla, toaletních potřeb a obuvi, kolik nutně vyžadovala taková cesta, přihlížejíc k tomu, že nebylo možné doplňovat cestou zásoby. Měli s sebou také přikrývky na spaní, dostatečnou zásobu zbraní a nábojů, dva revolvery pro chlapce a dva pro seržanta, kromě karabiny, kteroujako obratný stře-lec hodlal v případě potřeby použít.
V případě potřeby? Hrozila tedy tak veliká nebezpečí na cestě územím Orinoka, a bylo třeba být stále připraven k obraně jako v končinách rovníkové Afriky? Hemžily se stále břehy řeky i cesty k nim indiánskými hordami, drancujícími a pojídajícími lidské maso? Ano i ne.
Jak plyne z rozhovoru pánů Miguela, Felipea a Varinase, na dolním Orinoku od Ciudad Bolívaru až k ústí Apury nehrozilo žádné nebezpečí. Na středním toku řeky mezi ústím Apury a San Fernandem de Atabapo bylo zapotřebí jisté opatrnosti, zejména z důvodu Indiánů Quivů. Horní tok byl nejméně bezpečný, neboť kmeny, které se tu zdržují, byly ještě stále ve stavu úplné divokosti.
Pamatujeme si, že v úmyslu pana Miguela a jeho dvou přátel nebylo jít dál za městečko San Fernando. Hodlali snad seržant Martial ajeho synovec pustit se dál? Nebyljejich cíl cesty až někde za městečkem? Nezavedou je nepředvídané okolnosti až k pramenům Orinoka? To nemohl nikdo vědět, ani oni sami to nevěděli.
Jisté bylo jenom to, že plukovník Kermor se vydal před čtrnácti lety z Francie do Venezuely. Co tam dělal, co se s ním stalo, zjakého důvodu opustil vlast, když o tom neinformoval ani starého spolubojovníkapoví nám to všechno pokračování této historie? Z rozhovoru seržanta Martiala sjeho mladistvým společníkemjsme se toho moc nedozvěděli.
Oni dva pak vykonali zatím toto:
Před třemi týdny odešli z domova v Chantenay u Nantes a v Saint--Nazaire vstoupili na Pereiru, lod' patřící Zaatlantské společnosti a plující na Antily. Odtud je dopravila jiná lod' do Guayry, pravého caracaského přístavu. Potom se dostali za několik hodin po železnici do hlavního města Venezuely.
V Caracasu nepobyli déle než týden. Ani nevyužili té příležitosti, aby si prohlédli město, ne-li zajímavé, tedy alespoň malebné, jehož rozdíl nadmořských výšekjeho dolní a horní části činí nad tisíc metrů. Sotva kdy měli čas vystoupit na pahorek zvaný Kalvarie, odkud je možné přehlédnout celou tu spoustu domů lehce budovaných, aby mohly čelit nebezpečí zemětřesení, jako to bylo r. 1812, kdy zahynulo dvanáct tisíc lidí.
V Caracasujsou ovšem také krásné parky se skupinami stromů skvících se věčnou zelení, je tam i několik výstavných veřejných budov, prezidentský palác, krásně stavěná katedrála, terasy, vznášející se takřka nad velkolepým Antilským mořem, a všude je čilý ruch velkého města s více než sto tisíci obyvateli.
A přece tato nádherná podívaná ani na chvíli neodvábila seržanta Martiala ajeho synovce od záležitostí, za kterými do města přišli. Po celý ten týden neúnavně sbírali zprávy o cestě, kterou hodlali podniknout, a která je snad měla zavést až do vzdálených a téměř neznámých končin Venezuely. Co se zde dozvěděli jim sice nestačilo, ale doufali, že potřebné informace doplní v San Fernandu. Odtamtud byl Jean odhodlán pokračovat v pátrání tak dlouho, pokud bude zapotřebí, i když by je cesta vedla do nejnebezpečnějších končin na horním Orinoku.
A kdyby chtěl seržant Martial zakročit svou vážností a zrazovat Jeana, aby se vydával do nebezpečí takové výpravy, narazil bya starý voják to až příliš dobře vědělna odpor opravdu neobvyklý u chlapce tohoto věku, na železnou vůli, kterou nedovede nic zlomit, a pak by ovšem ustoupil, protože by mu nic jiného nezbývalo.
Proto tedy tito dva Francouzi, kteří předešlý den dorazili do Ciudad Bolívaru, hodlali zítra odplout parníkem, obstarávajícím plavbu po dolním Orinoku.
"Ochraňuj nás Bůh!" řekl Jean. "Ano! Ochraňuj nás na cestě tam i zpět!"

III. KAPITOLA
Na palubě lodi Simón Bolívar

"Orinoko vytéká z pozemského ráje," je řečeno ve vyprávění Kryštofa Kolumba.
Když Jean pronesl poprvé toto mínění velikéhojanovského mořeplavce před seržantem Martialem, ten neřekl nic jiného než:
"Uvidíme!"
A snad měl pravdu, když bral v pochybnost to velkolepé tvrzení slavného objevitele Ameriky.
Rovněž tak bylo pravděpodobné, že se sluší odkázat do říše bájí tvrzení, že veliká řeka pramení v kraji El Dorado, jak se snad domnívali první badateléHojedové, Pinzónové, Cabralové, Magalháesové, Valdiviové, Sarmientové a mnozí jiní, kteří se odvážili do jihoamerických končin.
V každém případě tvoří Orinoko ohromný oblouk územím mezi třetí a osmou rovnoběžkou na sever od rovníku, jehož ohyb se táhne za sedmnáctý stupeň zeměpisné délky na západ od pařížského po-ledníku. Venezuelané jsou hrdí na svou řeku, a bylo vidět, že ani pánové Miguel, Felipe a Varinas nebyli výjimkou.
A snad i zamýšleli veřejně vystoupit proti tvrzení Elisée Recluse, jenž v osmnáctém svazku svého Nového obecného zeměpisu staví Orinoko až na deváté místo mezi řekami celé zeměkoule, po Amazonce, Kongu, ParanáUruguayi, Nigeru, Jangc'-tiangu, Bráhmaputře, Mississippi a řece sv. Vavřince.-Nemohli naproti tomu uvést, že podle Diega Ordaze, badatele 16. století, jmenovali Indiáni tuto řeku Paragua, což znamená Veliká voda? Ale i přes tak závažný důvod se neodvážili k protestu, a udělali snad dobře, protože dílo francouzského zeměpisce spočívá na velice vážných podkladech.
V šest hodin ráno dne 12. srpna byl Simón Bolivarjméno nás nemůže vůbec překvapitpřipraven k vyplutí. Spojení

parníky mezi tímto městem a městečky na dolním toku Orinoka trvalo teprve několik roků a nesahalo za údolí Apury. Ale doprava cestujících i zboží proti proudu tohoto přítoku byla možná až do San Fernanda,*) dokonce i dál až do přístavu Nutrias, a obstarávalaji Venezuelská spo-lečnost, která zavedla plavby ve dvouměsíčních lhůtách.
Ti z cestuj ících, kteří měli pokračovat v cestě po Orinoku, opustí lod' Simón Bolivar u ústí Apury nebo spíš několik mil dál po proudu řeky u městečka Caicary, kde vstoupí na primitivní indiánské lodě. Tento parník byl stavěn pro plavbu na řekách, jejichž nejnižší stav vody v době sucha a v době dešťů vykazuje značný rozdíl. Podobal se poštovním lodím na kolumbijské Magdaleně, nořil se co nejméně do vody svým plochým kolem bez hřídele zařízeným dozadu, které se otáčí působením dost mohutného stroje s dvojím účinkem. Představme sijakýsi prám, na něm vrchní lodní konstrukci a podle ní, těsně u vnitřního lodního pásu, dva komíny kotlů. V tomto svršku lodě zakončeném můstkem, vytvořeným zásobními stožárovými dřevy, byly salony a kabiny pro cestující a dolní paluba na zbožícož vše pripomíná americké parníky s ohromnými vahadly a táhly. Celek byl natřen kriklavými barvami, nevyjímaje ani stanoviště kormidelníka a kapitána, které je v posledním patře pod vlajkou republiky. Zplodiny z komínů pak ničí lesy na pobřeží, a hodně daleko po obou stranách Orinoka lze pozorovat široké mýtiny, vzniklé po vykácení stromů dřevorubci.
Ciudad Bolívar je vzdálen čtyři sta dvacet kilometrů od ústí Orinoka, a proto j e tam možné pozorovat proudění, které však neruší pravidelný tok. Toto proudění tedy nemůže být prospěšné lodím, které plují proti proudu řeky. Ale zato se tu řeka značně rozvodňuje a u samotného hlavního města může být hluboká dvanáct až patnáct metrů. Obyčejně však přibývá vody v Orinoku pravidelně až do po-loviny srpna, a výška vody, které dostoupí, se udržuje až do konce září. Potom voda neustále opadává až do listopadu, kdy zase poněkud vystoupí, načež neustane opadávat až do dubna. Cesta podniknutá panem Miguelem ajeho přáteli se tedy měla uskutečnit v době velmi příznivé pro stoupence Atabapa, Guaviare a Orinoka.
Na nábřeží u přístavu v Ciudad Bolívaru se sešel velký počet stoupenců našich tří zeměpisců, aby se s nimi rozloučil. A to teprve odcházeli; co bude pakaž se vrátí! Bouřlivé volání hurrá stoupenců slavné řeky nebojejích domnělých přítokům jim mělo dodávat odvahu. A do hlučného láteření caramba! a carai!, ozývajícího se z úst nosičů i námořníků končících přípravy k odplutí, do ohlušujícího, uši rvoucího hvízdání lodní píšťaly a sykotu páry ucházející záklopkami zaznívalo volání:
" Viva el Guaviare!"
" Iiva el Atabapo!"
" I iva el Orénoco! "
Potom vznikaly mezi stoupenci těchto různých mínění spory, které se stále přiostřovaly a nabývaly hrozivé tvářnosti, ačkoliv pan Miguel se snažil uklidnit nejohnivější z protivníků.
Seržant Martial ajeho synovec, stojící na hořejším můstku, přihlíželi těmto bouřlivým výjevům a ani trochuje nechápali.
"Co chtějí všichni ti lidé?" zvolal starý voják. "Vypadá tojako revoluce!"
Revoluce to být nemohla, protože v latinskoamerických státech se revoluce neobejde bez vojenského zakročení. A zde nebylo nikde vidět anijediného ze sedmi tisíc generálů venezuelského generálního štábu. Ostatně Jean a seržant Martial se brzy dozvědí o celé této udá-losti, neboť nebylo pochyb, že za plavby se hovor bude stále točit kolem pana Miguela ajeho dvou přátel.
Zkrátka poslední kapitánovy rozkazy byly vydány nejprve strojníkovi, aby uvedl do pohybu stroj, pak lodníkům vpředu i vzadu, aby uvolnili lana. Všichni, kteří se nezúčastnili plavby a byli roztroušeni po patrech lodi, sestupovali na nábřeží. Po chvíli strkání a šťouchání zbyli na lodi jen cestující a námořníci.
Sotvaže se Simón Bolivar pohnul vpřed, zaburácela bouře volání na pozdrav odjíždějícím, a z té bouře pronikalo provolávání slávy Orinoku a jeho přítokům. Parník se vzdalovaljeho mohutné kolo mocně rozráželo vodu a podkormidelník zamířil do středu řeky. Za čtvrt hodiny zmizelo město za zatáčkou na levém břehu a brzy nebyl vidět ani ten nejmenší z posledních soledadských domů na protějším břehu.
Rozloha venezuelských llan se odhaduje na pět set čtverečních ki-lometrů. Jsou to vodorovné, doslova ploché pláně. Jen tu a tam vystupuje půda vyvýšeninami, zvanými bancos, nebo pahorky s příkrými svahy jménem mesas. Llany vystupují pouze směrem k horám, jejichž sousedstvíje tujiž znát. Jiné, bajos, hraničí s řekami. Těmito nesmírnými pláněmi zelenajícími se v době dešťů a žloutnoucími, doslova pozbývajícími barvy v měsících sucha, se vine obloukem proud řeky Orinoko.
Ostatně cestující na lodi Simón Bolivar, kteří by si přáli poznat řeku po vodopisné a zeměpisné stránce, se mohli obrátit s dotazy na pány Miguela, Felipea a Varinase, od nichž by se jim dostalo důkladného poučení. Copak nebyli tito učenci vždy ochotni podat každému nejpodrobnější zprávy o pobřežních městečkách, o vesnicích, přítocích řeky a o různých kočovných i usazených kmenech? Bylo snad možné obrátit se na svědomitější průvodce? S jakou ochotou a hor-livostí by v této věci byli nápomocni svým spolucestujícím! Ovšem většina cestujících na lodi Simón Bolivar neměla, pokud se týkalo Orinoka, na co se ptát; nejméně dvacetkrátjiž pluli po něm tam i zpět, jedni až k ústí Apury, druzí až k městečku San Fernando de Atabapo. Většinou to byli obchodníci, kteří zaváželi zboží do nitra země nebo je přiváželi opačným směrem do východních přístavů. Tímto zbožím bylo zejména kakao, kůže, hovězí a jelení usně, měděná ruda, fosforečnany, stavební dřevo, ebenové dřevo k vykládání a moření, tukové boby, kaučuk, virginský přestup*) a potom i dobytek, neboť chov dobytka je hlavním pramenem obživy llanerů, roztroušených po pláních.
Venezuela se řadí do tropického pásma. Průměrná teplota je tam tedy mezi dvaceti pěti a triceti stupni Celsia. Ale mění se, a to především v horských krajinách. Největší sluneční žárje mezi přímořskými a západními, to je na území Andami, kde se zaobluje řečiště Orinoka a kam nikdy nezavane vítr od moře. Ani pravidelné větry, sevemí a východní pasáty, které jsou zadržovány pobřežními horskými stěnami, nemohou mírnit nesnesitelný žár tohoto podnebí.
Ten den však bylo nebe zachmuřené, jako by se chystalo k dešti, a proto cestující netrpěli příliš vedrem. Vánek, který vál od západu proti směru, kterým se ubírala lod', ovíval cestující příjemným chladem.

Seržant Martial a Jean seděli na hořejším můstku a pozorovali břehy řeky po obou stranách. Jejich spolucestující nejevili žádný zájem o tuto podívanou. Jenom trojlístek zeměpiscůji dopodrobna zkoumal a toto zkoumání provázel živým hovorem.
Kdyby se k nim Jean obrátil, zajisté by vyslechl důkladné vysvět-lení. Ale jednak seržant, přísný a nevlídný, který synovce střežil žár-livýma očima, by nikomu nedovolil s ním začít hovor, ajednak Jean nepotřeboval nikoho, aby mu jmenoval vesnice, ostrovy a ohyby řeky. Měl spolehlivého průvodce v popisu dvou cest, vykonaných panem Chaffanjonem z rozkazu francouzského ministra vyučování. První z nich, vykonaná r.1884, obsahovala část dolního toku Orinoka mezi Ciudad Bolívarem a ústím Caury, jakož i výzkumy podél tohoto dů-ležitého přítoku. Druhá z těchto cest, vykonaná v letech 1886-1887, obsahovala celý tok řeky od Ciudad Bolívaru až k pramenům. Tento důkladný popis cesty, vykonané francouzským badatelem, měl Jeanovi skvěle posloužit.
Je samozřejmé, že seržant Martial s sebou nesl slušnou sumu peněz, kterými bez nesnází mohl hradit všechny potřeby této cesty. Nezapomněl se ani zásobit různými výměnnými předměty, látkami, noži, zrcadly, drobným skleněným zbožím a železným nářadím,jakož ijinými různými, nepříliš cennými drobnostmi, které jim měly usnadnit styk s Indiány a llanery. Dvě bedny naplněné těmito tretkami byly složeny s ostatními zavazadly v seržantově kabině, která sousedila se synovcovou.
Jean měl před sebou zmíněnou knihu a pozorně sledoval oba břehy řeky míjející je proti směru plavby. Ovšem v době své výpravy, kterou popisuje kniha, byl nucenjeho krajan, za méně priznivých okolností konat na lod'ce s plachtou a vesly plavbu, kterou nyní obstarávaly parníky až k ústí Apury. Ale počínaje od tohoto místa také seržant Martial s mladistvým společníkem budou nuceni použít tento primitivní dopravní prostředek, nezbytný při mnohých překážkách, které řeka stavěla do cesty a připravovala cestujícím nejednu neprijemnost. V dopoledních hodinách plula lod' Simón Bolivar okolo ostrova Orokopiche, jehož úroda zásobuje velkou měrou hlavní město provincie.
V těchto místech se zužuje řečiště Orinoka na devět set metrů, načež dál proti proudu nabývá nejméně trojnásobné šířky. Z horní plošiny viděl Jean celou okolní pláň, z níž vyčnívalo několik osamělých cerr.*) Před polednem se cestující shromáždilibylo jich dohromady asi dvacetv sále, kde pan Miguel a jeho dva přátelé zaujali místa mezi prvními. Také seržant se nedal pobízet a přivlekl sem synovce, zacházeje s ním tak drsně, že si toho pan Miguel povšiml.
"Je to bezcitný člověk, ten Francouz," řekl panu Varinasovi, který seděl vedle něho.
"Je to voják, to stačí!" odvětil stoupenec Guaviare.
Jak patrno, byl oděv seržanta Martiala příliš vojenského střihu, aby se někdo mohl mýlit.
Před snídaní vypil seržant sklenku anisada, likéru ze skořice smísené s anýzem. Ale Jean, který patrně neměl zálibu v silných likérech, nepotřeboval tento prostředek, podporující chuť. Usedl vedle strýce na konci sálu, a vzezření starého bručouna bylo tak odstrašující, že každého přecházela chuť posadit se vedle něho.
Zeměpisci seděli asi uprostřed stolu a měli hlavní slovo. Všem bylo známo, za jakým účelem podnikají tuto cestu, a proto ostatní cestující nemohlijinak než se zajímat o téma hovoru, a seržant Martial nijak nebránil synovci, aby pozorně naslouchal.
Jídelní lístek byl sice rozmanitý, nevynikal však zvláštností jídel; na lodích, plujících po Orinoku, si nesmí člověk v jídle a pití mnoho vybírat. Ale je pravda, že při plavbě na horním toku řeky by každý s povděkem přijal i takovéto bifteky, ačkoliv se zdá, jako by byly z kaučuku, takováto ragú v žlutě šafránové omáčce, již dost stará vejce a zbytky drůbeže, které by se ještě dlouho musely péci, aby změkly. Co se týká ovoce, bylo tu dost banánů v přírodním stavu nebo přidáním sirupu proměněných vjakousi zavařeninu. A chléb? Tenještě ušel, ovšem kukuřičný chléb. A víno? Nestálo za moc a bylo drahé. Takové bylo toto almuerzo, snídaně, která byla ostatně podána co nejrychleji.
Odpoledne plul Simón Bolivar kolem ostrova Bernavelle. V řečišti Orinoka, plném ostrovů a ostrůvků, se tok úžil a kolo zde naráželo na vodu veškerým úsilím, aby překonalo sílu proudu. Naštěstí byl kapitán velmi obratný, takže nebyly obavy, že by lod' uvázla na mělčině.
Po levém břehu tvořila řeka četné zátoky vroubené hustými lesy, zejména za Almacenem, vesničkou s třiceti obyvateli, která se nezměnila od té doby, kdy ji viděl před osmi lety pan Chaffanjon. Tu a tam se vlévaly do řeky drobné přítoky, zejména Bari a Lima, a kolem jejich ústí se rozkládaly houštiny copaifer,*) jejichž olej, získávaný naříznutím, je artiklem výnosného obchodu, a mnoho morichových palem. Na všech stranách pak bylo vidět stáda opic,jejichžjedlé maso se bezesporu vyrovnalo biftekovým podešvím od snídaně, které se jistě objeví na stole zase k obědu.
Ale nejsou to jenom ostrovy, které komplikují plavbu po Orinoku. Jsou tam také nebezpečná úskalí skrývající se v průlivech. Ale Simón Bolivar se šťastně vyhnul každé srážce a večer, když urazil dvacet pět až třicet mil, zakotvil u vesnice Moitacu.
Tam měl vyčkat až do zítřka, neboť by nebylo rozumné plout dál v noci, která byla dost tmavá, protože obloha byla pokryta hustými mraky a měsíc nesvítil.
V devět hodin se seržant Martial domníval, že je čas k odpočinku, a Jean se neodvážil něco namítat proti strýcově vůli. Oba tedy odešli do své kabiny ve druhém patře na zádi. V každé kabině stálo prosté dřevěné lůžko s lehkou přikrývkou a slaměná rohož, které v zemi říkají esterasa tyto ložní potřeby v těchto končinách tropického pásma zcela postačují. Chlapec vešel do své kabiny, svlékl se a ulehl; potom seržant zakryl jeho lůžko toldem, jakýmsi mušelínem, který chrání před moskyty, neboť toto opatření je nezbytné proti zuřivému hmyzu v kraji Orinoka. Nechtěl dopustit, aby některý z nich zranil synovcow kůži. O jeho nešlo, ta byla dost tlustá a tvrdá, aby čelila jejich útokům, od kterých se ostatně také ochrání jak nejlépe dovede.
Při tomto opatření spal Jean klidně až do rána přes ohromné spousty těchto krvelačných zvířátek, bzučících kolem ochranného tolda. Druhý den časně zrána Simón Bolivar, na kterém byl stále udržován oheň v kotli, se vydal na další cestu, když před tím mužstvo dopravilo na lod' a složilo na první palubě dřevo nakácené v pobřežních lesích.
Lod' byla přes noc v jedné ze dvou zátok, které se rozkládají na-levo a napravo od vesnice Moitaca. Jakmile vyplula ze

zátoky, ta úhledná skupina domečků, kdysi důležité středisko španělských misii, zmizela za ohybem řeky. V této vsi marně hledal pan Chafanjon hrob jednoho ze společníků doktora Crevauxe, Franoise Burbana; tento hrob zůstává navždy neznámý na skromném hřbitově ve vesnici Moitaca.
Ten den minuli vesnici Santa Cruz, která měla asi dvacet domků po levém břehu, pak ostrov Buanares, kdysi hlavní sídlo misionářů. Leží asi v těch místech, kde řeka zahýbá kjihu, aby se pak dala opět západním směrem. Potom minuli ostrov Del Muerto.
Lod' musela proplout několika raudaly, jak se nazývají víry, vznikající zúžením řečiště. Tato okolnost, která působí veliké potíže a úsilí lodníkům na lodích s plachtami a vesly, se vyřešila přidáním paliva pod kotly Simóna Bolivara. Záklopky syčely, aniž bylo zapotřebí je plnit. Veliké kolo širokými lopatkami rozráželo vodu s větším úsi-lím. Za těchto okolností proplula lod' třemi nebo čtyřmi z těchto raudalů a ani se nějak příliš nezdržela, dokonce minula hladce i Pekelný jícen, který Jean objevil směrem po proudu řeky od ostrova Matapal.
"Nu, zeptal se ho seržant Martial, "shoduje se kniha toho Francouze se vším, co vidíme kolem sebe ze Simóna Bolivara?"
"Úplně se shoduje, milý strýčku. Jenomže my urazíme za dvacet čtyri hodiny tolik cesty, na kolik náš krajan potřeboval tri až čtyři dny. Ale až vystoupíme z parníku na některou lod' na středním Orinoku, půjde nám to také pomalu kupředu, jako to šlo jemu. Co na tom ostrově! Hlavní věcí je, abychom se dostali do San Fernanda, kde hod-láme získat podrobnější zprávy."
"Zajisté; je nemožné, aby plukovník prošel městem a nezanechal po sobě nějaké stopy. Jistě se dozvíme, kde rozbil svůj stan. Ah! Až se ocitneme tváří v tvář proti němu, až ty se mu vrhneš do náručí, a až se dozví..."
"Žejsme tvým synovcem... tvým synovcem!" odvětil chlapec, který se stále bál, aby nějaké neprozřetelné slovo neuklouzlo ze "strýcových" rtů.
Když nadešel večer, zakotvil Simón Bolivar u úpatí barranky,*) na které se půvabně rozkládá městečko Mapire. Pánové Miguel, Felipe a Varinas hodlali využít hodiny soumraku a odebrali se do tohoto dost důležitého městečka, ležícího na levém břehu řeky. Jean si přál jít s nimi; ale seržant Martial prohlásil, že si nepřeje, aby vystupoval z lodi, a Jean uposlechl a nevystoupil.
Pokud se týká tří členů Zeměpisné společnosti, ti své vycházky ne-litovali. Z výšin Mapire je vidět řeku daleko na obě strany, na sever se pak táhnou pod výšinami llany, kde Indiáni vychovávají muly, koně a osly, širé pláně, lemované zeleným pásem lesů.
V devět hodin spali všichni cestující ve svých kabinách, když před tím ovšem učinili obvyklá náležitá opatření proti spoustám moskytů. Následující den v pravém slova smyslu lilo. Nikdo nemohl na homí můstek. Seržant Martial a jeho mladý společník trávili ty dlouhé hodiny v zadním sále, kde se usídlili pánové Miguel, Varinas a Felipe. Nebylo možné, aby nebyli důkladně seznámeni s otázkou AtabapoGuaviareOrinoko, neboť zastánci všech tří směrů nehovořili o ničemjiném a mluvili stále nahlas. Někteří z cestujících se vmísili do hovoru, vyslovujíce se bud' pro nebo proti. Ostatně bylo jisté, že oni nepůjdou až do San Fernanda řešit tuto zeměpisnou záhadu. "A co na tom záleží?" ptal se seržant Martial synovce, který ho zasvětil do záležitosti o niž šlo. "At se řekajmenuje tak či onak e to ý p " a zůstane vždy voda, která teče svým prirozen m s ádem...
"Ovšem, milý strýčku," odpověděl Jean. "Ale kdyby nebyly takové otázky, k čemu by pak byli zeměpisci? A kdyby nebylo zeměpisců..." "Nemohli bychom se učit zeměpis," řekl seržant Martial. "Každým pádemje však jisté, že tato hádavá společnost půjde s námi až do San Fernanda."
A skutečně bylo pravděpodobné, že od Caicary budou mít společnou cestu v některé z lodí na středním Orinoku, které jsou zařízeny tak, aby mohly bez úrazu proplout mnohými raudaly*) v řece.
Při špatném počasí v ten den neviděli nic z ostrova Tigritty. Zato si hosté mohli pri snídani i při obědě pochutnávat na znamenitých rybách, morocotách, jimiž se vody v těchto končináchjen hemží a které nasolené se posílají v ohromném množství do Ciudad Bolívaru i do Caracasu.
V posledních odpoledních hodinách plul parník na západ od ústí Caury. Tato řeka, která jejedním z nejčelnějších přítoků po pravém břehu, přitéká odjihovýchodu územím Panares, Inaos, Arebatos a protéká jedním z nejmalebnějších venezuelských údolí. Vesnice poblíž břehů Orinokajsou obydleny mestici španělského původu, vedoucími spořádaný život, a vzdálenější poskytují útulek jen Indiánům, kteri dosud žijí divoce a zabývají se chovem dobytka; říká sejim gommeros, protože se také zabývají sbíráním léčivých bylin.
Jean strávil nějaký čas čtením vyprávění svého krajana, který se r. 1885 pri své první výpravě odvážil projít od Orinoka caurskými llany a narazil na kmeny Ariguů a Quriquiripů. S nebezpečími, která mu hrozila, by sejistě setkal také Jean, a toještě ve větší míře, kdyby se musel ubírat proti proudu po horním toku řeky. Ale jakkoliv se obdivoval energii a zmužilosti odvážného Francouze, byl o sobě přesvědčen, že se mu vyrovná v energii a odvaze.
Ovšem ten byl vyspělým mužem, a on je teprve mladíkem, skoro ještě dítětem... Ale popřeje-li mu Bůh sílu, aby šťastně překonal svízele této cesty, vytrvá až do konce!
Opodál od ústí Caury, směrem proti proudu, je Orinoko opět velmi širokéasi tri tisíce metrů-a po tři měsíce již období dešťů a četné přítoky po obou březích hodně přispěly k jeho rozvodnění. Nicméně musel kapitán Simóna Bolivara vynaložit veškerou opatrnost na to, aby lod' neuvázla někde na mělčině u ostrova Tucuraguy směrem po proudu řeky, naproti řece téhož jména. Lod' dokonce přestála i několik nárazů, které působily neustálé znepokojení mezi cestujícími. Ovšemže kostra lodě nemohla trpět, neboť měla plochý spodekjako kupecké pobřežní lodice; byly však obavy o hnací zařízení, že by se snad mohly polámat lopatky u kola, nebo že by se mohl porouchat stroj.
Ale tentokrát vyvázli bez pohromy a večer Simón Bolivar zakotvil v zátoce na pravém břehu, nazvané Las Bonitas.

IV. KAPITOLA

První setkání

Las Bonitas bylo sídlem vojenského guveméra, jemuž byla podřízena Carua, to znamená území, kterým protéká důležitý přítok téhož jména. Městečko stojí na pravém břehu řeky, asi v těch místech, kde kdysi bývala španělská Altagracijská misie. Misionáři byli pravými podmaniteli těchto latinskoamerických provincii, a ne bez žárlivosti hledí na to, jak Angličané, Němci a Francouzi se snaží obrátit indiánské domorodce ve vnitrozemí na křesťanskou víru. Proto bylo nutné se stále obávat sporů.
V té době sídlil vojenský guvernér v Las Bonitas. Pana Miguela znal osobně. Když se dozvěděl, že se vydal na cestu k horním toku Orinoka, spěchal na lod', jakmile zde zakotvila.
Pan Miguel představil oba přátele guvemérovi. Všichni se k sobě chovali s opravdovou zdvořilostí. Naši přátelé přijali s povděkem pozvání ke snídani do guvernérovy rezidence, což jim dovolovala okolnost, že Simón Bolivar tu měI zůstat až do jedné hodiny odpoledne. Stačilo, aby se vydal na další cestu v jednu hodinu, chtěl-li dorazitještě ten večer do Caicary, kde měli vystoupit cestující, kteří nepluli do San Fernanda ani do některého jiného městečka v Apurské provincii.
Druhý den, tedy 15. srpna, se odebrali tři členové Zeměpisné spo-lečnosti do guvemérova obydlí. Aleještě před tím nařídil seržant Martial synovci, který sám učinil tento návrh, aby vystoupil z lodě, a oba se již procházeli po ulicích městečka Las Bonitas.
Městečko v těchto končinách Venezuely je vlastně vesničkou; je to několik roztroušených domků ve spoustě listoví oplývajícího bujnou zelení tropického pásma. Tu a tam bylo vidět nádherné stromy, které svědčily o bujné plodnosti půdy, chapparos s kmenem krivým jako kmen olivy a s hojnými drsnými listy, silně páchnoucími; palmovníky copernicias, jejichž větve bují v podobě snopů a řapíky listů se vějířovitě rozšiřují; palmy moriches, které tvoří takzvaný morichal, což znamená močál, neboť tyto stromy mají tu zvláštnost, že táhnou ze země vodu tak, až se země pod nimi rozbahní. Kromě toho zde byly copaifery, saurany a obrovské mimózy široce rozvětvené, jejichž listí vyniká jemnou tkání a půvabnou růžovou barvou.
Jean a seržant Martial zašli mezi palmovníky, stojící v křížových alejích, křovinatým podrostem, ve kterém bujely spousty dormidenových keřů velice půvabné barvy.
Mezi těmito stromy prolézala, poskakovala a houpala se stáda opic. Tito obyvatelé se ve Venezuele jenom hemží a počítá se jich zde na víc než šestnáct druhů, úplně neškodných, ale strašně vřeštivýchmezi jinými jsou tu známí aluate nebo araguatos, vřešťani,*) jejichž vřeštění plní hrůzou každého, kdo není zvyklý na tropické pralesy. A z větve na větev poskakoval celý svět opeřenců, trupialové, první tenoři v těchto sborech vzdušných pěvců, jejichž hnízda visí na koncích dlouhých lián; scochetové lagunní, roztomilí a lichotní ptáčci; a ve štěrbinách kmenů se zdržují opouštějíce úkrytjen na noc, mnozí plodožraví guarharos, kteří se dovedou vymrštit jakoby pružným pérem na vrchol stromu.
A když přicházeli do nitra palmoví, řekl seržant Martial: Měl jsem s sebou vzít ručnici..."
"Na opice?" zeptal se Jean.
"Na opice ne. Ale co když tu jsou více nebezpečná zvířata..." "Bud' bez starosti, milý strýčku! Aby se člověk setkal s některou šelmou, musel by zajít hodně daleko od lidských obydlí; není ovšem nemožné, že se později budeme muset bránit..."
"Na tom nezáleží!... Voják nemá nikdy vycházet beze zbraně; zasluhoval bych za to kasárníka."
Seržant Martial zbytečně litoval, že se prohřešil proti vojenské disciplíně. Je j isté, že kočkovité šelmy, ať velké nebo malé, jaguáři, oce-loti a divoké kočky dávají přednost hustým lesům na horním toku řeky. Snad se tu člověk může setkat s medvědy, ale tito ploskochodci jsou dobráci a živí se jen rybami a medem, a co se týká lenochodů tříprstých, nazývaných latinsky Bradypus tridactylus, těch si není ani třeba všímat.
Na této vycházce pozoroval seržant Martial jen placháé hlodavce, cabiai a chiriqui, obratné plavce, ale o to horší chodce. Obyvatelé kraje byli především mestici, mezi kterými žilo něko-lik set Indiánů, kteří se raději skrývali ve svých slaměných boudách, než se ukazovali venku, zejména ženy a děti. Ovšem na druhé straně řeky, směrem proti proudu, by se strýc se synovcem setkali s divokými orinockými domorodci, a pak by seržant Martial udělal lépe, kdyby nikdy ručnici nezapomněl.
Po této procházce v okolí města Las Bonitas, která trvala dobré tři hodiny a značně je unavila, se oba vrátili na lod' Simón Bolivar ke snídani.
V té chvíli byli pánové Miguel, Felipe a Varinas spolu v guvernérově rezidenci a zasedali ke stolu.
Hostina byla sice velice jednoduchéa upřímně řečeno, nelze od guvernéra provincie očekávat, co by se dalo čekat od prezidenta Venezuelské republikyale hostům bylo prichystáno velmi srdečné uvítání. Hovořilo se ovšem o úkolu, který si naši tři zeměpisci vytyčili, a guvernér, člověk velmi opatrný, se zdržel přiklonit se pro Orinoko, Guaviare nebo Atabapo. Šlo především o to, aby rozmluva nevyzněla ve spor, ale guvernér dovedl vždy včas zavést hovor na jiné téma. A vjednu chvíli, kdy hlas pana Felipeajiž nabýval povážlivou prikrost, dovedl najednou obrátit hovorjinam, když řekl:
"Víte, pánové, jestli jsou na Simónu Bolivarovi cestující, kteří poplují až k hornímu toku Orinoka?"
"Nevíme," odpověděl pan Miguel. "Ale zdá se, že většina hodlá zůstat bud' v Caicaře nebo plout dál Apurou až ke kolumbijským městečkům..."
"Možná, že snad ti dva Francouzi se hodlají ubírat dál až k hornímu Orinoku," podotkl pan Varinas.
"Dva Francouzi?" zeptal se guvernér.
"Ano," odpověděl pan Felipe, "starý a mladý; vstoupili na lod' v Bo-lívaru."
"Kam plují?"
"To nikdo neví," odvětil pan Miguel, "neboť nejsou příliš sdílní. Když se člověk chce dát s mladým do hovoru, zakročí

starý, jak se
"Měl jsem s sebou vzit ručnici... " zdá, bývalý voják, tak zuřivě, že člověku přejde chuť, a když se tím někdo nedá zastrašit, pošle synovce bezohlednězdá se totiž, že je to strýc se synovcemdo kabiny. Je to strýc, který se chovájako poručník..."
"A já lituji ubožáka chlapce, že se ocitl pod jeho poručnictvím " , řekl an Varinas, "nebot ielice t í touto bezcitností a zahlédl sem mu nejednou slzy v očích."
A výtečný pan Varinas opravdu slzy viděl! Ale kdykoliv Jeanovy oči zvlhly, bylo to proto, že myslel na budoucnost, na cíl, k němuž mířil, na zklamání, jehož se snad dočká, a ne proto, že s ním seržant Martial drsně zacházel. Ovšem cizinec zde nemohl chápat pravé dů-vody.
"Každopádně," řekl pan Miguel, "získámeještě dnes večerjistotu o tom, zamýšlejí-li se tito dva Francouzi pustit k hornímu toku Orinoka nebo ne. Nijak bych se tomu nedivil, neboť chlapec se stále probírá dílem svého krajana, který před několika roky šťastně pronikl až k samým pramenům řeky."
"Jsou-li totiž na té straně, v horách Parima," zvolal pan Felipe, který pokládal za svou povinnostjako stoupenec Atabapa omezit takto tvrzení pana Miguela.
"A nejsou-li v pohoří Andy," zvolal pan Varinas, "tam, kde vzniká přítok neprávem nazývaný Guaviare..."
Guvernér cítil, že spor hrozí se znovu vznítit.
"Pánové," řekl svým hostům, "tento strýc se synovcem, o nichž mluvíte, velice napínají moji zvědavost. Nezůstanou-li v Caicaře, není--li cílem jejich cesty San Fernando, Apura nebo Nutrias, krátce řečeno, zamýšlejí-li pokračovat v cestě až k hornímu toku řeky, je otázka, za jakým účelem tuto cestu konají. Uznávám ovšem, že Francouzi jsou odvážní lidé, že jsou neohroženými badateli, ale těmto jihoamerickým končinámjiž přinesli nejednu oběť. Tak vykrvácel doktor Creveaux pod indiánskými ranami v bolivijských pláních, tak zahynul i jeho společník Franrois Burban, jehož hrob již není možné vypátrat na hřbitově v Moitaco. Ovšem panu Chaffanjonovi se podarilo proniknout až k pramenům Orinoka..."
"Totižj e-li to Orinoko!" namítl pan Varinas, který by nikdy nenechal toto smělé tvrzení bez důrazného ohrazení.
"Ovšem, je-li to Orinoko," odpověděl guvernér, "a vaše cesta, pánové, jistě náležitě objasní tuto zeměpisnou záhadu. Říkaljsem tedy, že se sice pan Chaffanjon vrátil živý a zdravý, ale že mu nejednou hrozilo nebezpečí smrtijakojeho předchůdcům. Opravdu, zdá se,jako by naše nádherná venezuelská řeka ty Francouze přitahovala, nemluvě o těch, kteří jsou mezi cestujícími na lodi Simón Bolivar..." "To je pravda," podotkl pan Miguel. "Před několika týdny podnikli dva z těchto neohrožených cestovatelů výzkumnou cestu llany do východních končin řeky..."
"Ovšem, pane Migueli," odvětil guvernér. "Sám jsem je pohostil, byli to ještě mladíci mezi pětadvaceti a triceti roky; jeden z nich, Jacques Helloch, badatel, druhý Germain Paterne, jeden z těch přírodovědců, kteří by nasadili život, aby objevili stéblo nové trávy."
"A od té chvíle o nich nemáte žádné zprávy?" zeptal se pan Fe-lipe.
"Ani nejmenší, pánové. Vímjen, že v Caicaře vstoupili na pirogu, že byli viděni v Bueně Vistě a La Urbaně, odkud se vydali na další cestu proti proudujednoho z pritoků po pravém břehu. Ale od té doby o nich není nic slyšet a jsou vážné obavy o jejich osud." "Doufejme," řekl pan Miguel, "že tito dva výzkumníci neupadli do rukou loupeživých a vražedných Quivů, kteří se dostali z Kolumbie do Venezuely a kterým, jak se říká, stojí nyní v čele jakýsi Alfaniz, zločinec uprchlý z cayennských galejí."*)
"Je to jisté?" zeptal se pan Felipe.
"Zdá se, že ano, a přeji vám, pánové, abyste se nesetkali s těmito quivskými tlupami," dodal guvemér. "Ostatněje možné, že tito Francouzi nebyli vlákáni do pasti, že pokračují v cestě se stejným úspěchem jako s odvahou, a že jednoho krásného dne se vrátí některou vesnicí na pravém břehu. Kéž se potkají se stejným úspěchem jako jejich krajan! Ale mluví se také o nějakém misionáři, který pronikl ještě dál do východních končin: je to Španěl, Otec Esperante. Když krátce pobyl v San Fernandu, neváhal tento misionář překročit prameny Orinoka."
"Nepravého Orinoka!" ozvali se současně pánové Felipe a Varinas.
A vyzývavě pohlédli na kolegu, který mírně sklonil hlavu a řekl: Tak nepravého, jak je vám libo, milí přátelé."
A pan Miguel dodal, obraceje se ke guvernérovi:
"Zaslechl jsem, tuším, že tento misionář založil misii... "
"Ovšem, misii Santa Juana v končinách sousedících s Roraimou, která slibuje, jak se zdá, do budoucnosti mnoho."
"Je to těžký úkol," řekl pan Miguel.
"Zejména proto," odpověděl guvernér, že jde o zcivilizování a obrácení na katolickou víru, krátce řečeno o obrození nejdivočejších used-lých Indiánů, kteří těkají po jihovýchodním území, Guaharibů, ubohých bytostí na nejnižším stupni v měřítku lidstva. A těžko si lze představit, co je zde zapotřebí odvahy, sebezapření a trpělivosti, krátce řečeno apoštolských vlastností k tak velkolepému dílu křesťanské lásky. V prvních letech nebyly ani nejmenší zprávy o Otci Esperanteovi, a roku 1888 francouzský cestovatel po něm nenašel nikde žádnou stopu, ačkoliv misie Santa Juana není příliš vzdálená od pramenů..."
Guvernér z opatrnosti nedořekl: Orinoka, aby nevmetl oheň do střelného prachu.
"Ale, mluvil dál, "již dva rok o něm vědí v San Fernandu a o tvrzuje se, že tam mezi Guahariby vykonal takřka zázračné civilizační dílo."
Až do konce snídaně se rozhovor točil kolem věcí, týkajících se končin protékaných středním tokem Orinoka, o který vlastně nešlo, o nynějším stavu Indiánů "ochočených" i těch, kteri se dosud vymykají veškeré vládě, to znamená civilizaci. Caurský guvernér podával dů-kladné zprávy o těchto domorodcích; tyto podrobnosti nebyly bez zajímavostí a bez užitku pro pana Miguela, jakkoliv velice vynikal v zeměpisných otázkách. Zkrátka, hovor nepřešel ve spor, neboť pánové Felipe a Varinas neměli příležitost se do sebe dostat.

K poledni hosté povstali od tabule a opustili guvemérovu rezidenci, aby se odebrali na lod' Simón Bolivar, která měla odplout vjednu hodinu odpoledne.
Seržant Martial a jeho synovec již nevystoupili z lodě od chvíle, kdy se vrátili k almuerzu. Ze zadní části horní paluby, kde seržant kouřil svou dýmku, zahlédli zdálky pana Miguela ajeho přátele, kteří přicházeli na lod'.
Guvernér si přál doprovodit je, neboť jim chtěl naposledy stisknout ruku a dát jim sbohem v poslední chvíli před odplutím; vstoupil s nimi na lod' a vystoupil na můstek.
Seržant Martial řekl Jeanovi:
"Ten guvernérje nejméně generálem, ačkoliv má civilní oděv místo uniformy, slaměný klobouk místo dvourohého a na prsou se mu neskví žádná vyznamenání."
"Je to pravděpodobné, strýčku."
"Jedním z generálů bez vojska, vždyf je jich tolik v těchto jihoamerických republikách."
"Vypadá velice inteligentně," podotkl chlapec.
"Možná, ale především vypadá velice zvědavě," odvětil seržant, "neboť si nás prohlíží způsobem, který se mi zrovna moc nelíbí, nebo, abych řekl pravdu, naprosto nelíbí!"
A skutečně, guvernér si všímal především a velice nápadně strýce a synovce, o nichž se mluvilo při snídani. Jejich přítomnost na Simónu Bolivarovi, důvod, proč se vydali na tuto cestu, otázka, zůstanou-li v Caicaře nebo poplují-li dál, ať Apurou či Orinokemto všechno stále budilo jeho zvědavost. Ti, kteří se vydávají na výzkumnou cestu po řece, jsou zpravidla lidé v mužném věku, jako ti dva Francouzi, kteří ho navštívili před několika týdny v Las Bonitas, a po nichž nebylo ani památky od chvíle, kdy opustili La Urbanu. Ale tento chlapec šestnácti nebo osmnáctiletý a ten starý voják padesátník, ti asi sotva mají v úmyslu podniknout vědeckou výpravu. Ostatně guvernér, i venezuelský, má nepopíratelné právo vyptávat se cizinců na důvody, které j e privádě j í na j eho území, klást j im otázky v tomto směru a alespoň úředně je vyslýchat.
Guvernér tedy popošel několik kroků na zád' můstku, rozmlouvaje s panem Miguelem, jehož oba přátelé, kteří měli něco na práci v kabinách, zanechali samotného v guvernérově společnosti.
Seržant Martial zpozoroval guvernérův úmysl a řekl:
"Pozor! Guvemér hledá příležitost navázat s námi hovor, jistě se nás bude vyptávat kdo jsme, proč jsme prišli, kam jedeme..." "Nemáme důvod se tím tajit, milý Martiale," odpověděl Jean. "Nemám rád, když se někdo plete do mých věcí, náležitě ho odbudu."
"Chceš nám připravit nějakou nepříjemnost, strýčku?" řekl chlapec a chytil ho za ruku.
"Nechci, aby s tebou někdo mluvil, nechci, aby tě někdo obcházel..."
"Ajá nechci, abys škodil naší cestě neobratností nebo nerozumem " prohlásil Jean rozhodně. "Bude-li se mne guvernér vyptávat, neodepřu mu odpověd', a je docela možné, že se od něho dozvím i něco důležitého."
Seržant Martial zabručel, zadýmal zuřivě několikrát za sebou a přistoupil k synovci, kterého guvernér oslovil španělštinou, kterou Jean plynně mluvil:
"Jste mladý Francouz?"
"Ano, pane guvernére," odpověděl Jean smekaje klobouk před Jeho Excelencí.
"A váš společník?"
"To je můj strýc, Francouz jako já; je to bývalý seržant na odpočinku."
Seržant Martial, ačkoliv byl příliš málo obeznámen se španělštinou, pochopil, že se mluví o něm. Proto se hrdě vzpřímil, v přesvědčení, že seržant 72. řadového pluku se vyrovná venezuelskému generálovi, i když byl „jenom" provinciálním guvernérem. "Myslím," pokračoval guvernér, "že nebudu indiskrétní, mladý příteli, když se zeptám, hodláte-li cestovat ještě dál za Caicaru?"
"Ano, dále, pane guvernére od ověděl Jean.
"Orinokem či Apurou?"
"Orinokem."
"A do San Fernanda nad Atabapem
"Ano, do tohoto městečka, pane guvernére, a snad i dál, budou-li to vyžadovat zprávy, které tam hodláme získat."
Guvernér, stejně jako pan Miguel, byl nemálo dojat odhodlaným tónem chlapce a přesnostíjeho odpovědí; bylo patrné, že budí v obou opravdové sympatie.
A proti těmto až příliš zřejmým sympatiim ho chtěl seržant bránit. Nechtěl dopustit, aby se díval synovci až do očí, nechtěl, aby někdo jiný, cizinec necizinec, se nechal okouzlovat přirozenými a nevšedními půvabyjeho ducha. A nejvíce ho zlobilo, že se pan Miguel netajil city, které k chlapci choval.
O caurského guvernéra zde nešlo, ten zůstane v Las Bonitas; ale pan Miguel byl víc než cestující na Simónu Bolivarovi; hodlal plout až do San Fernanda, a seznámí-li se s Jeanem, bude velice těžké přerušit tuto známost, která je doslova nezbytná mezi cestujícími při dlouhé cestě.
"A proč to?" zeptá se snad někdo seržanta Martiala. "Co by tu bylo zlého, kdyby osobnosti vyššího postavení, které mohou cestovai spolu?"
"Je tedy cílem vaši cesty San Fernando?" jícím prokázat nejednu důležitou službu při plavbě Orinokem, ne zrovna bezpečné, se důvěrně seznámily se strýcem a synovcem. Není to snad zcela přirozené?"
Ano, a přece, kdybychom požádali seržanta Martiala, aby nám odpověděl, proč tomu hodlá zabránit, zkrátka by nám odsekl:
"Protože to nechci!"
A touto odpovědí bychom se museli spokojit, nemajíce lepší, kterou nepochybně mohl, ale nechtěl dát.
Nyní však prozatím nemohl odbýt zhurta Jeho Excelenci, a nezbývalo mu, než ponechat rozmluvě chlapce s guvernérem

volný prů-běh.
Guvernér se odhodlal zeptat se Jeana na důvody cesty, kterou koná, a tak řekl:
"Je tedy cílem vaší cesty San Fernando?"
"Ano, pane guvernére."
"V jakém smyslu, mladý příteli?"
"Abych tam získal zprávy."
"Zprávy? O kom?"
"O plukovníkovi Kermorovi."
"O plukovníkovi Kermorovi?" řekl guvernér. "Slyším toto jméno poprvé a nevím nic o tom, že by do San Fernanda zavítal Francouz od cesty pana Chaffanjona..."
"Byl tam o několik roků drive," podotkl chlapec.
"O co opíráte toto tvrzení?" zeptal se guvernér.
"O poslední plukovníkův dopis, podepsaný jeho vlastním jménem, který došel do Francie a patril jednomu z jeho přátel v Nantes." "A říkáte, milý chlapče," řekl guvernér dál, "že plukovník Kermor pobýval před několika roky v San Fernandu?"
"O tom není pochyby, neboťjeho dopisje datován ze dne 12. dubna 1879."
"Tomu se velice divím!"
"A proč, pane guvernére?"
"Protože jsem právě v té době pobýval v městečku jako guvernér v Atabapu, a kdyby se v tomto území objevil Francouzjako plukovník Kermor, jistě bych se o tom dozvěděl. Ale na nic takového se vůbec nepamatuji."
Zdálo se, že tak rozhodné guvernérovo prohlášení působí na chlapce mocným dojmem. Jeho tvář, která se pri rozhovoru značně rozjařila, pozbyla svou obvyklou barvu. Zbledl, jeho oči zvlhly, a musel sebrat všechny síly, aby se ovládl.
"Děkuji vám, pane guvemére," řekl, "děkuji vám za pozomost, kterou prokazujete mně a mému strýci. Ale, jakkoliv tvrdíte, že jste nikdy neslyšel mluvit o plukovníkovi Kermorovi, je nepochybně jisté, že byl v San Fernandu v dubnu r.1879, neboť odtud poslal svůj poslední dopis, který došel do Francie."
"A z jakého důvodu pobýval v San Fernandu?" zeptal se pan Miguel, pronášeje otázku, kterou se guvernér dosud neodvážil položit.
Výsledkem toho bylo, že seržant Martial vrhl zuřivý pohled na slovutného člena Zeměpisné společnosti a bručel si mezi zuby:
"Podívejme se! Ten do toho také bude strkat nos! Je-li to guvernér, nu, budiž; ale nějaký civilista..."
Ale Jean tomuto civilistovi odpověděl:
"Nevím, co ho tam vedlo, milý pane. To je tajemství, které hod-láme vypátrat, dopřeje-li nám Bůh setkat se s ním."
"Jakýpak svazek vás váže s plukovníkem Kermorem?" zeptal se guvemér.
"Je to můj otec," odpověděl Jean, "a přišeljsem do Venezuely, abych otce našel."

V. KAPITOLA
Maripare a Gallinetta

Městečko, kterému by se zlíbilo choulit se v záhybu řeky, by si nemohlo přátjinou polohu, než má Caicara. Stojíjako hostinec v ohybu cesty, lépe řečeno na rozcestí. Je to znamenitá poloha, pri které město může vzkvétat, i když bylo vzdáleno na čtyři sta kilometrů od orinocké delty.
A Caicara byla v plném rozkvětu, protože ležela poblíž místa, kde do Orinoka vtéká Apura, která se otvírá proti proudu obchodu do Ko-lumbie i Venezuely.
Simón Bolivar připlul do tohoto říčního přístavu až o deváté hodiny večerní. Z Las Bonitas vyplul vjednu hodinu odpoledne; minul řeky Cuchivero a Manapire i ostrov Tarumu a složil cestující v caicarském přístavu.
Netřeba ovšem podotýkat, že to bylijen cestující, které lod' neměla vézt dále po Apuře do San Fernanda nebo do Nutrias.
Trojice zeměpisců, seržant Martial s Jeanem Kermorem, svým synovcem, a kromě toho ještě někteří jiní cestující byli mezi těmi posledními. Nazítří za úsvitu opustí Simón Bolivar městečko a popluje proti proudu tohoto důležitého přítoku řeky Orinoka až k úpatí ko-lumbijských And.
Pan Miguel nezapomněl uvědomit oba přátele o všem, co se dozvěděl z chlapcovy rozmluvy s guvernérem. Oba nyní věděli, že Jean pod ochranou starého vojáka, seržanta Martiala, který se vydává za jeho strýce, koná cestu, aby pátral po zmizelém otci. Plukovník Kermor odešel před čtrnácti lety z Francie, aby se odebral do Venezuely. Jaké okolnosti ho přiměly, aby opustil vlast, a co dělal v těchto vzdálených končinách, vyjde snad teprve později najevo. Bylo však jistépřestože dopis přišel na veřejnost teprve za několik let po doručeníže plukovník v dubnu roku 1879 pobýval v San Fernandu nad Atabapem, ačkoliv guvemér, který tenkrát v městečku sídlil, o jeho pobytu nic nevěděl.
Proto tedy Jean Kermor, odhodlanýjít po stopách otce, podnikl nebezpečnou a obtížnou cestu. Snaha po dosažení takového cíle, vzniklá v duchu sedmnáctiletého chlapce, dojímala právem každou šlechetnou duši. Pánové Miguel, Felipe a Varinas si umínili, že mu budou ze všech sil nápomocni v pátrání po zprávách, které by vedly na stopu zmizelého plukovníka.
Bylo ovšem otázkou, podaří-li se panu Miguelovi a oběmajeho přátelům získat si nepristupného seržanta Martiala. Dovolí jim, aby se důvěrněji seznámili s jeho synovcem? Podaří se jim překonat tuto vpravdě nevysvětlitelnou nedůvěřivost starého vojáka? Dosáhnou toho, aby se poněkud zmímily ty hrozivé pohledy, které každého

odstrašovaly a zaháněly? Půjde to ovšem ztěžka, ale poddá se to snad, zejména v případě, že by je ta stejná lod' vezla do San Fernanda.
Caicara měla asi pět set obyvatel a hostila velmi často cestující, kteří z té či oné příčiny se pustili do horních orinockých končin. Byl tam hotel, nebo dokonce dva, vlastně to byly domky, a v jednom z nich se hodlali ubytovat na těch několik dní, které tu měli strávit, jednak tři Venezuelané, jednak oba Francouzi.
Zítra, dne 16. srpna, si seržant Martial a Jean vyšli po Caicaře, pobízeni úmyslem najít lod' k další plavbě.
Bylo to opravdu svěží a sympatické městečko, choulící se mezi první pahorky parimského pásma a pravý břeh řeky naproti vsi Cabrutě, která stojí na protějším břehu u Apurita. Před ním se táhne jeden z ostrovů, jakých je mnoho na Orinoku, celý porostlý lesem krásných stromů. Jeho maličký přístav se obrážel od černé žuly, která řeku obklopovala: Vypadalo to, že je tazn padesát domků-domů, chceme--liz nichž byla většina zbudována z kamene a pokryta palmovým listím, některé z nich měly střechu z tašek, jejichž červeň prokmitávala zelení stromů. Nad městečkem se vypínal vršek padesáti metrů. Na tom vrchu stál misionářský klášter, opuštěný za výpravy generála Mirandy a za války o nezávislost, protože tento klášter byl poskvrněn kdysi ukrutnostmi, čímž vznikla skutečně zasloužená pověst starých Karaibů.
Ale najímáni těchto lodnikii neni zrovna nejsnadnější.
Ostatně staré indiánské zvyky dosud v Caicaře kvetly, ale i takové, které mísí křesťanství do nejneuvěřitelnějších náboženských obřadů. K těmto zvykům patřilo například velorio, bdění u mrtvých, jehož svědkem byl francouzský cestovatel. Tu ve společnosti četných pozvaných, kteří nešetří ani kávou, ani tabákem a především kořalkou aguardiente, před mrtvolou manžela nebo dítěte zahajuje manželka nebo matka tanec, který končí teprve úplným vysílením tanečníků namol zpitých. Tento tanec je prapodivným výrazem smutku.
Bylo-li však otázkou, kde vzít lod' k plavbě po středním Orinoku, mezi Caicarou a San Fernandem, na vzdálenost asi čtyř set padesáti kilometrů, pro Jeana Kermora a seržanta Martiala nejdůležitější, pro pány Miguela, Felipea a Varinase neméně důležitou. Prvnímu z nich připadla úloha postarat se o nějaký způsob dopravy za nejvýhodnějších podmínek.
S panem Miguelem si domyslíme, že společná dohoda mezi seržantem Martialem a jím by věc nemálo zjednodušila ku prospěchu obou stran. Jsou-li cestující tň, nebo je-li jich pět, na tom nezáleží. Na lod' se vejdou a náležitý počet lodníků není proto zapotřebí rozmnožovat.
Ale najímání těchto lodníků není zrovna nejsnadnější. Je zapotřebí najít lidi vyškolené a odvážné. Pirogy musí většinou za období dešťů plout proti větru a vždy proti proudu. V cestě se vyskytují četné raudaly, které přeplout bývá velice nebezpečné, a také některé úžiny plné úskalí a zanesené pískem, takže lodici je třeba nejednou vléci hodně daleko po zemi. Orinoko má své vrtochy a výbuchy hněvujako oceán, takže jim nelze čelit bez odvahy a nebezpečí.
Tito lodníci se obyčejně vybírají z pobřežních kmenů. Mnozí z těchto domorodců, pro které je to jediné zaměstnání, dovedou dostát svému úkolu s nemalou obratností a s nemenší odvahou. Za nejspolehlivější se uvádějí Banitové, kteří plují hlavně do území protékaného řekami Guaviare, Orinokem a Atabapem. Dovážejí tam cestující nebo zboží a vracejí se až do Caicary, kde čekají na nové cestující a na nový náklad.
Je možné těmto lodníkiun důvěřovat? Nikoliv úplně, to je jisté. Bylo by tedy jakousi zárukou, kdyby bylo najato jen jediné mužstvo. Tak takhle usuzoval rozumný pan Miguel. Kromě toho se živě zajímal o chlapce, a Jeanovi mohlo býtjen na prospěch mít za společníky cesty jej a jeho dva přátele.
Pojal tedy tuto myšlenku, odhodlal se vyzkoumat smýšlení seržanta Martiala v té věci, a jakmile ho s Jeanem zahlédl v caicarském pň-stavu, kde se ohlíželi po nějaké lodi, neváhal k nim přistoupit a oslovit je.
Starý voják ho přijal se svraštělým obočím a nevlídnou tváří. "Pane seržante," řekl pan Miguel &ancouzsky, protože tu řeč velmi dobře ovládal, "měli jsme potěšení plout spolu na lodi Simón Bolivar..."
"A vystoupit z ní včera večer," odpověděl seržant Martial nohy maje k sobě sraženy a stoje vzpřímen jako pěšák ve zbrani.
Pan Miguel si tato slova vyložil za výraz zdvořilosti a pokračoval: "Teprve v Las Bonitas z rozmluvy vašeho synovce..."
Seržantova ústa se začínala stahovatto bylo špatné znamenía přerušuje pana Miguela řekl:
"Jak to, z rozmluvy.
"Z rozmluvy pana Jeana Kermora s guvernéremjsmejá a moji dva přátelé poznali, že hodláte vystoupit v Caicaře..."
"K čemuž nám tuším nebylo zapotřebí doprošovat se ničího dovolení," odsekl starý bručoun.
"Ovšemže ničího," řekl pan Miguel, který byl pňpraven na nevlídné přijetí, které se dostane jeho nabídce. "Ale dozvěděl jsem se, jaký je cíl vaší cesty..."
"Jedna!" zahuhlal seržant Martial mezi zuby, jako by chtěl počítat, kolikrát bude muset odpovídat na otázky pňvětivého zeměpisce. "Za jakých okolností váš synovec podniká cestu pátraje po svém otci, plukovníku Kermorovi..."
"Dvě!" počítal seržant.
"A určitě máte v úmyslu plout proti proudu Orinoka až do San Fernanda..."
"Tři!" zavrčel seržant Martial.
"Pňcházím se vás zeptat, protožejá a oba moji přátelé jsme na stejné cestě, zda by nebylo vhodnější a výhodnější a také bezpečnější konat plavbu z Caicary do San Fernanda na stejné lodi..."
Existovala-li kdy nabídka, kterou mohli směle pňjmout, byla to bez váhání nabídka pana Miguela. Zdálo se, že není ani nejmenší důvod, aby mohla být odmítnuta. Vyberou-li si pirogu dostatečných rozměrů, našich pět cestovatelů vykoná plavbu za nejpříznivějších okolností. Ačkoliv se tedy zdálo, že seržant Martial nemá ani nejmenší důvod kodmítnutí, suše odpověděl, neohlížeje se na synovcovo mínění, který už předem pojal nezvratný úmysl:
"Je mi velkou ctí, pane velikou ctí! ... Že vaše nabídka je výhodná, je možné; že by však byla vhodná, to nikoliv, aspoň nám není vhod."
"A copakje na ní nevhodného?" zeptal se pan Miguel nemálo překvapen, že se jeho nabídce vytýká nevhodnost.

"Je nevhodná tím, že nám není vhodná!" odsekl seržant Martial.
"Ovšem, máte své důvod k takovéto od ovědi ane seržante ` řekl pan Miguel. "Ale vzhledem k tomu, že jsem si vřele přál, abychom se cestou navzájem podporovali, zasluhovala má nabídka odpověď méně urážlivou..."
"Je mi líto... ano... je mi líto, pane Migueli," odpověděl seržant Martial, kterému patrně nebylo příliš dobře, "ale nemohl jsem vám odpovědět jinak než odmítavě..."
Odmítnutí se však může provést s jistou formou; ve vašem jednání nepoznávám vaši francouzskou zdvořilost. `
"Pane," odpovídal starý voják, který se začínal z horka nakvašoyJ J y vat, "zde nejde o zdvořilost. V ste udělal nabídku á mám důvod nepřijmoutji, a řekl jsem vám to tak, jak mi to slina přinesla najazyk, nehledaje ozdobná slova, a shledáváte-li v mých slovech něco závadného..."
Hrdé vzezření, které na sebe vzal pan Miguel, nemohlo seržanta Martiala uklidnit, protože neměl veliké zásoby trpělivosti. Tu zakročil Jean Kermor a řekl:
Omluvte laskavě strýčka, pane. Neměl v úmyslu urážet vás. Vaše nabídka svédčí o vaší nevšední laskavosti k nám, a za každé jiné pří-ležitosti bychom milerádi využili vaší ochoty a dobré vůle. Ale přejeme si mít vlastní lod', s kterou bychom podle okolností libovolně mohli nakládat, protožeje možné, že zprávy, které cestou dostaneme, nás přimějí, abychom změnili směr cesty a pobyli delší dobu v tom či onom městečku. Jinak řečeno, potřebujeme úplnou volnost v každém směru."
"Zcela správně ane kermore," odpověděl pan Miguel. "Nehod-láme vás nijak omezovat; a přes trochu... suchou odpověď vašeho strýce..."
"Starého vojáka odotkl seržant Martial.
Budiž! Nicméně, můžeme-li vám, já nebo moji přátelé, cestou nějak prospět..."
"Děkuji vám za strýce i za sebe, pane," odpověděl chlapec, "a bud'te ujištěn, že v případě potřeby se k vám neopomeneme obrátit." "Slyšíte, pane seržante?" řekl pan Miguel tónem napůl žertovným, napůl vážným.
"Slyším, pane zeměpisče!" odpověděl seržant Martial nevrle, proIože se nechtěl úplně vzdát p`res všechnu vlídnost, jakou dával najevo pan Miguel, nejznamenitější a nejvlídnější člověk, jakého sijen lze představit.
Pan Miguel pak podal ruku Jeanu Kermorovi, který ji stiskl s výrazem vpravdě přátelským; tento stisk ruky však byl provázen dvojím bleskem, který vyšlehl z očí strašlivého strýce, a táhlým zahučením podobným dunění hromu.
"Když seržant Martial a mladík byli o samotě, řekl první: "Viděl jsi, jak jsem ho přijal, toho podivína?"
"Přijal jsi ho nevlídně a nejednal jsi správně."
"Nejednal jsem správně?"
"Naprosto ne.
Tak! Nakonec jsem měl ještě svolit, abychom najali pirogu spo-lečně s těmi muži."
"Právem jsi odmítl tuto nabídku, ale mohl jsi to udělat zdvořileji, strýčku."
"Nemohl jsem být zdvořilý k indiskrétnímu člověku."
"Pan Miguel naprosto nebyl indiskrétní; jevil nevšední ochotu i úslužnost ajeho nabídka by zasluhovala přijetí, kdyby to bylo možné. I kdyžjsi byl nucen odmítnout, mohljsi vlídně poděkovat za dobrou vůli. Kdo ví, nejsou-li on ajeho přátelé povoláni, aby nám usnadnili náš úkol při známostech, které zajisté mají v San Fernandu, a které nám mohou pomoci vypátrat tvého plukovníka, milý Martiale, a mého otce."
"Tedy... nejednal jsem správně?"
"Nejednal, strýčku."
"A ty máš pravdu?"
"Zajisté, strýčku."
"Díky, milý synovče!"
Pirogy na středním Orinoku byly velmi malé a byly vydlabány z kmenů silných stromů, zejména cachicama. Největší z nich, sroubené z prken, zaokrouhlené v bocích a přídovitě zarizené vpředu, zdvihají se klenutě vzadu. Tyto lodě jsou dost pevně stavěné a vzdorují tření při vláčení přes mělčiny a nárazům při dopravě po souši, nelze-li proplout nebezpečnými raudaly.
Uprostřed stojí stěžeň upevněný lanem zepředu a dvěma lany ze stran, na němž je připevněna plachta, kterou lze použít při větru zezadu a poněkud i při větru ze strany. Jakési veslo, které se používá jako kormidlo, je řízeno vlastníkem lodě, který stojí vzadu.
Předek pirogy je od stěžňového hnízda odkrytý až k přídi. Mužstvo lodě, skládající se zpravidla z deseti Indiánů, totiž z majitele lodi a devíti lodníků, se zde ve dne zdržuje a v noci spí.
Zadní část odspodu stěžně až dozadu na místo vyhrazené kormidelníkovi, j e kryté přístřeším z palmového listí, upevněného na bambusových tyčích podélně kladených. Pristřeší tvoří kabinu pirogy. Pod ním jsou lůžkaprosté estery rozestřené na suchém stelivukuchyňské a stolní potřeby, kamínka k vaření, ulovená zvěř a nalovené ryby. Tento prostor lze rozdělit visutými rohožemi na několik oddě-lení, dlouhé nejméně pět až šest metrů z deseti až jedenácti metrů, které měří lod' od jednoho konce k druhému.
Tyto orinocké pirogy se nazývají falcas. Vane-li příznivý vítr, plují pod plachtou, jinak dost zvolna, protože musí mnohdy překonávat pdký proud mezi četnými ostrovy, kterými je řeka poseta. Je-li bezvětří, plují bud' uprostřed řečiště hákem, nebo podél břehu lanem.
Hákem se jednak rozumí palanca, vidlicí opatřené bidlo, o které se lodníci vpředu opírají, jednak garapato, silná bambusová tyč, kterou se majitel lodi ohání vzadu.
Lano, dost lehké, zvané espilla, je spleteno z velmi pružných vláken palmy chichiki, je dlouhé asi sto stop a pro svou lehkost může plout na povrchu vody. Donesou je na břeh, uvážou někde za kmen nebo za kořen a táhnou s lodí.
Takové je zařízení falky, která obstarává plavbu po středním toku řeky, a k níž se pripojuje, aby se mohlo užívat espilly,

lodička zvaná po indiánsku curiare.
Cestující musí vyjednávat s majitelem pirogy a plat za plavbu se nestanoví podle vzdálenosti, která se má urazit, ale podle času, během něhož je lod' v jejich službách. Platí se za každý den. Jinak by to také nemohlo být. Naskytují se četné překážky, které plavbu Orinokem zdržují, rozvodnění, větry, víry a obtíže spojené s vláčením lodi po suchu, kdy nelze nijak proplout zahrazenými úžinami. Plavba, kterou by bylo možné vykonat za tři neděle, vyžaduje dvojnásobný čas, vytváří-li se okolnosti nepříznivě. Proto by se také žádný majitel lodi nezavázal, že dopraví cestující z Caicary bud' k ústí Mety nebo do San Fernanda v předem stanovené Ihůtě.
Bylo tedy zapotřebí vyjednávat se zřetelem na tyto okolnosti s Indiány Banivy, kteří pronajali cestujícím dvě pirogy.
Panu Miguelovi přálo při volbě štěstí; získal znamenitého odborníka v plavbě po řece. Byl to Indián jménem Martos, přibližně čtyřicátník, rázný, silný a inteligentní muž, který úplně ručil za své mužstvo, devět statných chlapíků-domorodců, velmi dobře obeznámených s palancou a espillou. Cena za den, jakou si vymínil, byla ovšem poněkud vyšší; ale kdopak by koukal na peníze, kdyžjde o rozřešení důležité otázky GuaviareOrinokoAtabapo?
Lze mít za to, že volba Jeana Kermora a seržanta Martiala nebyla méně šťastná; najali také devět Banivů pod velením mestice, napůl Indiána, napůl Španěla, který měl velmi dobrá vysvědčení. Tento mestic se nazýval Valdez a byl ochotný setrvat ve službách svých cestujících, i kdyby hodlali pokračovat v plavbě za San Fernando po horním Orinoku, které už zčásti přeplul.
Ale o této věci se mělo rozhodnout až později podle toho, jaké zprávy o plukovníkovi získají v San Fernandu.
Obě falky měly zvláštní jména: falka pánů Miguela, Felipea a Varinase se nazývala Maripare podle názvu jednoho z četných orinockých ostrovů. Stejného původu byl název pirogy seržanta Martiala ajeho synovce, která sejmenovala Gallinetta. Obě byly v horní části bílé barvy, a jejich kostry byly černé odpředu až dozadu. Není třeba podotýkat, že obě pirogy měly plout spolu a že se spolu nechtěly předhánět. Orinoko není Mississippi, falky nejsou parníky; není tedy důvod, proč by se jedna snažila vyniknout nad druhou a překonat ji rychlostí. Ostatně je třeba se neustále obávat přepadení ze strany Indiánů z pobřežních savan, proto je lepší udržovat je pokud možno v uctivé vzdálenosti.
Maripare a Gallinetta by mohly vyploutještě téhož večera, kdyby nebylo zapotřebí opatřit se zásobami na cestu. Obchodníci v Caicaře měli sklady dostatečně zásobené, aby opatřili všechny potřeby, které vyžadovala několikadenní plavba až do San Fernanda, kde bylo možné zásoby obnovit. Měli na prodej všechno, konzervy, šatstvo, náboje a lovecké i rybářské potřeby, a prodají rádi, jen když se cena zboží vyplatí v penězích.
Cestující po Orinoku se mohou směle připravit na hojnost zvěře na pobřeží a na hojnost ryb, kterými se vodyjen hemží. Najedné straně byl pan Miguel znamenitým lovcem, na druhé dovedl seržant Marděkovali na pozdravné voláni domorodců. tial zacházet velice obratně s ručnicí. Ani v rukou Jeana Kertnora by nezůstala jeho lehká lovecká puška neěinná a bez úspěchu. Ale člověk není živ pouze lovem zvěře a ryb. Bylo také zapotřebí dopravit na lod' čaj, cukr, sušené maso, zeleninové konzervy, kassavovou mouku, která se získává z manioku a která je slušnou náhradou za kukuřičnou nebo pšeničnou mouku, a také soudky tafie a aguardienta. O palivo nebylo nouze; pobřežní lesy poskytují dost dříví pro kamna pirog. Konečně od zimy nebo spíš od vlhka bylo možné snadno se ochránit vlněnými pokrývkami, které byly na prodej ve všech venezuelských městečkách.
Přesto však bylo zapotřebí věnovat několik dní těmto různým nákupům. Ostatně nebylo proč litovat, že se tu pozdrží. Za posledních čtyřicet osm hodin bylo počasí neobyčejně ošklivé. Caicara byla ovšem navštívena větrem, který Indiáni nazývají chubasco a který se vyznačuje nesmírnou prudkostí. Vál od jihozápadu a byl provázen lijáky, jejichž spoustami řeka značně vystoupila.
Seržant Martial a jeho synovec měli tisíc chutí zažít tyto obtíže plavby po Orinoku. Ale falky by ani nemohly plout proti proudu rozvodněné řeky, ani odolat větru, aby je nezaháněl ke břehu. Byly by se musely určitě vrátit do Caicary, a možná, že by byly značně porouchány.
Pánové Miguel, Felipe a Varinas pohlíželi na nepohodu s klidem pravých filozofů. Nepospíchali nijak zvlášť, co na tom, protáhne-li sejejich cesta o nějaký týden. Oproti tomu seržant Martial zuřil, huboval a láteřil na rozvodněnou řeku, proklínal vichr po francouzsku i po španělsku, takže Jean uznal za dobré zakročit, aby ho uchlácholil, a rikal mu:
"Nestačí, milý Martiale, má-li člověk odvahu; neméně důležitáje zásoba trpělivosti, které budeme potřebovat mnoho."
"Získámji, Jeane; ale proč to zpropadené Orinoko k nám není pro začátek poněkud vlídnější?"
"Uvažuj trochu, milý strýčku. Nebude lepší, uchová-li nám nakonec svou vlídnost? Kdo ví, nebudeme-li nuceni jít až k pramenům?" "Ano. Kdo ví " zahuhlal seržant. "A také kdo ví, co nás tam čeká 20. srpna se za dne poněkud zmírnila prudkost chubaska se změnou větru, který se obracel k severu. Kdyby tak zůstal, mohli by toho pirogy dobře využít. Zároveň opadla voda a řeka se vrátila do obvyklého řečiště. Vlastníci obou lodí, Martos a Valdez, prohlásili, že bude možné vydat se na další cestu následujícího dne dopoledne. A opravdu vypluli. K desáté hodině se obyvatelstvo sešlo na břehu městečka. Venezuelská vlajka vlála ze stěžně každé pirogy. Na přídi pirogy Maripare stáli pánové Miguel, Felipe a Varinas, kteří děkovali na pozdravné volání domorodců.
Potom se pan Miguel obrátil ke Gallinettě a zvolal rozmarným tónem:
"Šťastnou cestu, pane seržante
"Šťastnou cestu, pane," odpovídal starý voják, "protože bude-li šťastná pro vás... i"
"Bude šťastná pro všechny, protože ji konáme pohromadě dodal pan Miguel.
Palanky se opřely o břeh, plachty byly napjaty, a obě lodě byly unášeny lehkým větříkem a zamířily doprostřed řeky za volání pozdravů.

VI. KAPITOLA
Od ostrovů k ostrovům

Plavba po středním Orinoku byla zaháj ena. Co dlouhých hodin, cojednotvárných dní budou muset strávit na těchto pirogách! Jak často budou zdrženi překážkami na řece, které se tak málo hodí k rychlé plavbě! Tato jednotvárnost však nebude platit pro pana Miguela a jeho přátele. Dokud se nedostanou k soutoku s Guaviare a Atabapem, budou se zabývat zeměpisnými studiemi, doplňovat vodopisné znalosti Orinoka, studovatjeho přítoky neméně četné než ostrovy, pozorovat, kde jsou raudaly, a potom budou opravovat chyby, kterými mapa těchto končin byla doposud znešvařena. Čas rychle ubíhá učencům, kteří se snaží rozmnožovat své vědomosti.
Mělo se snad litovat, že seržant Martial nesvolil, aby se cesta konala vjedné lodi, protože by čas ubíhal přecejen rychleji. Ale v této věci nebylo se starým vojákem naprosto možné vyjednávat, a ostatně Jean o tom neudělal ani nejmenší poznámku, jako by to nemohlo být j inak.
Chlapec se tedy musel omezit pouze na četbu knihy svého krajana, která byla ostatně natolik přesná ve všem, co se týkalo Orinoka, že by jen těžko nalezl lepšího průvodce nad tohoto francouzského cestovatele.
Když se Maripare a Gallinetta dostaly doprostřed řeky, byly vidět cerry, vynikající nad povrch okolních plání. Na levém břehu se objevila kjedenácté hodině ranní skupina domků na úpatí žulových pahorků. Byla to ves Cabruta, čítající na padesát slaměných chýší, a znásobíme-li tento počet osmi, dostaneme přibližný početjejich obyvatel. Tam se usadili mestici místo Indiánů Guamů, nyní rozptýlených domorodců, jejichž kůže je bělejší než kůže mulatů. Ale protože bylo období dešťů, seržant Martial a Jean Kermor mohli zblízka vidět dost těchto Guamů, kteří v této době přicházeli lovit na svých kůrových člunech.
Majitel Gallinetty mluvil španělsky. Proto se k němu chlapec obracel stále s otázkami, na které Valdez ochotně odpovídal. A večer, když se falka blížila k pravému břehu, řekl Valdez Jeanovi: " "Podívejte, to je Capuchino, bývalá misie, už dlouho opuštěná.
"Hodláte se tam zastavit, Valdezi?" zeptal se Jean Kermor.
"Nelze jinak, protože vítr v noci utichne. Ostatně po Orinoku se pluje jen za dne. Je to nutné, protože průlivy mezi mělčinami se často mění a člověk nesmí být v nejistotě, kudy řídit lod.
A opravdu-lodníci měli ve zvyku zůstat každý večer u břehu řeky nebo ostrova. Také Maripare přistala k břehu u Capuchina. Po večeři, ke které si připravili několik ryb, zlaků, které koupili od cabrutských rybářů, cestující v pirogách tvrdě usnuli.
Jak Valdez dobře předpověděl, vítr utichl v prvních nočních hodinách, ale ráno se opět zdvihl a udržoval se severovýchodním směrem. Byly opět napnuty plachty a obě falky, které byly hnány odzadu, pluly bez překážky dál.
Proti Capuchinu se vlévá do Orinoka Apurito, rameno z Apury. Delta tohoto mohutného přítoku se objevila o dvě hodiny později. Tímto přítokem Simón Bolivar opustil Caicaru a plul kolumbijským územím, ohraničeným na západě Andami.
A při této příležitosti se pan Miguel zeptal obou přátel, proč by Apura nemohla být Orinokem stejně jako Atabapo nebo Guaviare.
"Nesmysl!" odpověděl pan Felipe. "Může snad být Apura něčím jiným než přítokem řeky, kteráje zde široká asi tři tisíce metrů?"
"A nejsou-li její vody kalné a bělavé," zvolal pan Varinas, "tak proč tyto od Ciudad Bolívaru jsou jasné a čisté?"
"Dobrá," řekl pan Miguel s úsměvem, "nechme Apuru stranou. Cestou najdeme dostjiných, které se budou ucházet o čest být Orinokem."
Pan Miguel mohl směle říct, že v každém případě Apura protéká llany mnohem bohatšími, nežjsou orinocké, a že se opravdu zdá,jako by byla jeho pokračováním na západ, kdežto Orinoko tvoří v těchto místech ohyb a přichází od jihu počínaje od San Fernanda. Parníky, které se neodvažují plout proti proudu od jejího ústí, plují po jejím proudu v délce pěti set kilometrů, téměř až k Palmiritu. Právem byla nazvána řekou llan, rozsáhlých lánů, vhodných k pěstování všech plodin a k chovu dobytka a obydlených nejstatnějším a nejpracovitějším obyvatelstvem ze střední Venezuely.
Také se sluší podotknouta Jean se o tom přesvědčil na vlastní očiže bylo velké množství kajmanů v těchto hustých vodách, které jim usnadňují snadněji se přiblížit ke kořisti. Několik těchto prišerných zvířat se prohánělo ve vzdálenosti několika stop od Gallinetty. Tito obři z čeledi krokodýlů měří šest metrů a jsou velmi rozšíření v pritocích Orinoka, kdežto kajmanijsou v řekách protékajících llany značně menší.
A na chlapcovu otázku Valdez odpověděl:
"Tato zvířata nejsou všechna nebezpečná, jsou některájako napriklad bavaskterá se na lidi neodvažují ani když se koupou. Ale cebados, ti, kteří už okusili lidské maso, by se vymrštili až na lod' , aby pohltili člověka."
"Jen ať přijdou!" zvolal seržant Martial.
"Jen, at si tam zůstanou st čku. odvětil Jean a ukazoval na edno z ohroznných zvířat, jehož strašlivé čelisti se s velikým lomozem otvíraly a zavíraly.
Ostatně krokodýlové nejsou sami, kdo činí vody Orinoka ajeho pritoků nebezpečné. Jsou tam také karibové, ryby vynikající takovou silou, že rázem přelámou nejsilnější háčky na udicích, jejichž jméno, odvozené od Karaibů, znamená vodní lidožrout. Kromě toho nelze dů-věřovat rejnokům a elektrickým úhořům zvaným tembladory. Jsou opatřeni dost složitým ústrojím a usmrcují jiné ryby ranami, které by nesnesl ani člověk.
Toho dne falky pluly podél několika ostrovů, kde byl proud nejprudčí, ajednou nebo dvakrát bylo třeba použít espilly upevněné k silným kořenům stromů.
Když míjeli ostrov Verija de Mono, porostlý téměř neproniknutelnými houštinami, zaznělo na piroze Moripare několik výstřelů. Asi půl tuctu kachen kleslo na vodní hladinu. Byl to pan Miguel a jeho přátelé, kteří se tu osvědčili jako obratní střelci.
Za chvíli se curiare přiblížila ke Gallinettě.
"Tu máte něco na vylepšení obyčejné stravy!" řekl pan Miguel a podával jim párek kachen.

Jean Kermor panu Miguelovi zdvořile poděkoval, a také seržant Martial zahuhlal něco j ako poděkování.
Zeptal se ještě chlapce, jak strávil poslední dva dny plavby a obdržel odpověď v každém směnz uspokojivou; pan Miguel přál synovci i strýci dobrou noc, načež ho curiare donesla na pirogu.
Na noc zůstaly falky u ostrova Pajaralu, kde na pravém břehu řeky bylo plno bludných balvanů, na kterých pan Chaffanjon našel četné nápisy vyryté noži obchodníků, kteri přicházejí do těchto končin řeky. Povečeřeli s velikou chutí. Kachny upravené seržantem Martialem, který byl obeznámen s kuchařským uměním jako kantinský v kasárnách, poskytly maso neobyčejně šťavnaté a lahodné, mnohem chutnější než poskytují evropské druhy.
O deváté hodině šli spát. Mladík ulehl na esteru v části přístřešku, která mu byla pokojem, strýc zůstal věrný svým obyčejům a pečlivě ho zakryl sítí chránící od moskytů.
Bylo to opatření, které nebylo vůbec zbytečné. Co tu bylo moskytů, a jací byli! A pan Chaffanjon, podle seržanta Martiala, nijak nepřeháněl řekl-li, že v tom snad spočívá největší svízel cesty po Orinoku. Nesčíslné spousty jedovatých žihadel bodají člověka bez přestání, a bodnutí způsobí zánět, který bolí ještě po čtrnácti dnech a je tak silný, že bývá doprovázen silnou horečkou.
Proto strýc s takovou bedlivostí zakrýval ochrannou rouškou synovcovo lůžko! A jaké bafy pri tom pouštěl z dýmky, aby na tu chvíli zapudil strašlivý hmyz! A jak ráznými ranami drtil ty, kteří se snažili proniknout pod roušku, kde záhyby náležitě nepřiléhaly!
"Milý Martiale," říkal stále Jean, "vymkneš si pěsti z kloubů. Není zapotřebí, aby ses tolik namáhal. Nic mi nepřekáží ve spánku." Nikoliv!" starý voják stál na svém. "Nechci, aby anijediný z těch ohavných tvorů ti bzučel do uší!"
A nepřestal, dokud slyšel nablízku podezřelý bzukot. Potom, když viděl, že Jean se pohroužil do spánku, šel také spát. On sám si mnoho nedělal z útoků moskytů! Ale i když o sobě říkal, že má tvrdou kůži, která tím mnoho netrpí, jejisté, že cítil bodnutíjako každýjiný a drbal se, až se piroga otřásala.
Nazítri ráno se lodě vydaly na další cestu. Vítr byl příznivý, ačkoliv s přestávkami. Těžká mračna zastírala oblohu a visela nad zemí. Pršelo, jen se lilo, a cestující zůstávali pod přístřeškem. Především bylo zapotřebí přeplout dost silné proudy, protože řečiště bylo zúženo, zataraseno drobnými ostrůvky. A bylo nutné přiblížit se k levému břehu, kde odpor vod nebyl tak mocný.
Tento břeh měl bahnitý vzhled ajevila se na něm změť průlivu a výtoků. Takto vypadá od ústí Apurita až k ústí Arauky v délce dvou set kilometrů. Zde byla oblast nesčetných divokých kachen. Létaly nad pláněmi, jevíce se ve vzduchu v podobě tisícerých černých bodů.
"Je-lijich tolik ako mosk tů ne sou as oň tak ne ří emné nehledě k tomu, že se jedí!" zvolal seržant Martial.
Nemohl použít vhodnější srovnání.
To odpovídalo úplně tomu, co vypravuje Elisée Reclus podle Karla Sachse. Ležel prý tu celý pluk jízdy u jedné z lagun a živil se po ce-lých čtmáct dní divokými kachnami, přesto však nebylo možné zpozorovat ani nejmenší úbytek těchto ptáků v okolních průlivech.
Puškami lovců z Gallinetty a Maripare hejna těchto ptáků o nic víc neprořídla, než zmíněným jezdeckým plukem. Sestřelili jich několik tuctů a curiary je sesbíraly po vodní hladině. Jean Kermor měl několik šťastných ran k velikému uspokojení seržanta Martiala, a protože ten řekl, že zdvořilost žádá odvetu, poslal panu Miguelovi ajeho společníkům, ačkoliv také už hodně zásobeným, podíl ze své kořisti. Patrně nechtěl zůstat nic dlužen.
Toho dne bylo zapotřebí vlastníkům pirog osvědčit nejvyšší obratnost, aby nenarazili na skalnaté hroty. Zavadit o tento hrot znamenalo ztrátu lodi uprostřed řeky rozvodněné dešti. A toto úsilí vyžadovalo nejen úplnou zručnost v zacházení zadním lopatkovitým veslem, ale také velikou opatrnost, aby piroga nenarazila na stromové kmeny, zanesené do proudu řeky. Stromy byly vyrvány z půdy na ostrově Zamuro, který se už před několika lety začal trhat. Cestující na pirogách mohli zjistit, že tento ostrov, do kterého zhoubně vsakovala voda, není daleko od úplné zkázy.
Falky přenocovaly u výběžku ostrova Casimirita. Na tomto místě nalezly dostatečnou ochranu od vichřice, která se rozpoutala s neobyčejnou prudkostí. Několik opuštěných chýší, kterých obyčejně užívali lovci želv, cestujícím poskytlo bezpečnější ochranu než přístřešek pirogy. Byli to však pouze cestující z Maripare, protože cestující z Gallinetty přes všechno vybízení na zemi nevystoupili. Ostatně nebylo to ani příliš rozumné vystupovat na ostrově Casimiritu, kde pobývalo plno opic a také pum a jaguárů. Ale tyto šelmy byly bezpochyby přinuceny bouřlivým počasím zůstat v doupatech, a proto nepodnikaly útoky na tábor cestujících. Ovšem chvílemi, kdy nárazy vichru ochabovaly, se ozýval zdálky divoký řev, a také bylo slyšet hlučné vřeštění opic, jež si plnou měrou zasloužily název vřešťani, kterýjim vymysleli přírodovědci.
Nazítří se počasí poněkud zmírnilo. Mračna se za noci snížila. Liják, který se dřív chrlil z vyšších oblastí, se změnil v drobounký deštík, takřka jen mrholení, které také za úsvitu přestalo. Slunce chvílemi vysvitlo, směr větru se ustálil k severovýchodu a hnal falky v místech, kde řeka tvoří zatáčku až za Buenu Vistu, než se dájižním směrem.
Značně rozšířené řečiště Orinoka tu poskytovalo pohled, který nemohl nepřekvapit Jeana Kermora a seržanta Martiala jakožto Nan-ťany. To bylo příčinou, že starý voják se nemohl ubránit poznámce: "Podívej, milý synovče, podívej se, kde to dnes jsme!"
Chlapec vyšel z přístřešku, postavil se vpředu pirogy a za ním se vzdouvala rozpjatá plachta. Čistým, jasným vzduchem bylo možné dohlédnout až k nejvzdálenějším obzorům llan.
A seržant Martial podotkl:
"Neocitli jsme se snad náhodou v končinách krásné Bretaně?" "Rozumím ti," odpověděl Jean. "Zde se Orinoko podobá Loiře... "
"Ano, Jeane, naší Loiře nad i pod Nantes! Vidíš ty žluté písčiny? Kdyby mezi nimi plulo za sebou několik pobřežních lodí s velikými čtyřhrannými plachtami, domníval bych se, že za chvíli připlujeme do SaintFlorentu nebo do Mauves."
"Máš pravdu, milý Martiale, a podobnostje vemi nápadná. Ale tyhle dlouhé pláně, které se táhnou po obou březích, mi

spíš připomínají luhy na dolní Loiře blíž Pellerinu nebo Paimboeufu.
"Je to pravda, milý synovče, a zdá se mi, jako by se měl každou chvíli objevit saint nazaireský pamík, ‚pyroskaf, jak se tam říká, jehož jméno, patrně přejaté z řečtiny, jsem nikdy nemohl pochopit..." A kdyby se pyroskaf objevil," odpovídal mladík s úsměvem, "nepluli bychom k němu, milý strýčku, nechali bychomjej plout dál. Nantes je nyní tam, kde je můj otec, je to tak?"
"Ano, tam, kde je můj dobrý plukovník. A až se s ním shledáme, až se dozví, že už není na světě sámpopluje s námi po proudu řeky v piroze, pak vstoupí na Bolivar, pak na parník plující do SaintNazaire, aby se s námi vrátil do Francie."
"Kéž Bůh splní to, co říkáš," šeptal Jean.
A pronášeje tato slova těkal zrakem směrem proti proudu řeky do dáli, kde najihovýchodě bylo vidět obrysy cerrů.
Potom, vraceje se k podobnosti, kterou seržant Martial správně vypozoroval mezi Loirou a Orinokem v těchto končinách řeky, řekl: Ale něco řece, co je zde vidět v jistých dobách na písečném pobřeží, není vidět ani na horní, ani na spodní Loiře...
"Copak to je?"
"Jsou to želvy, které sem každého roku asi v olovině března ři cházejí, aby tu snesly a zahrabaly svá vejce."
"Aj, želvy jsou tu!"
"A je jich tu na tisíce," odpověděl Jean, "a řeka, kterou vidíš na pravém břehu, se jmenuje Tortuga..."*)
"Jmenuje-li se Rio Tortuga, pak svojejméno zajisté zasluhuje právem. Ale až doposud nevidím..."
"Jen měj chvilku strpení, strýčku Martiale, ajakkoliv už doba pominula, kdy snášejí vejce, uvidíš želvy v takovém množství, že bys tomu nevěril."
Ale nenesou-li už vejce, nepochutnáme si najejich vejcích, která jsou prý znamenitá..."
"Znamenitá, ajejich maso je neméně chutné. Myslím, že pan Valdez nám jich několik chytí na polévku."
"Želví polévka zvolal seržant.
"Ano, ale tentokrát nebude ako ve Francii ři ravena z telecí hlavy..."
"To by za to nestálo ab chom šli tak daleko a edli tu ob če né jídlo," odpověděl seržant Martial.
Chlapec se nemýlil, když mínil, že se pirogy blíží k pobřeží, kde se želvy vyskytují v takovém množství, že sem na ně pricházejí Indiáni ze všech okolních končin. Nyní se sem scházejí domorodcijen za doby lovu, kdežto dřív tyto pobřežní končiny obsazovali ve velikém znnožství Taparitové, Panarové, Yanu'ové, Guamové, Mayopové, ti všichni vedli mezi sebou urputný zápas o jejich vlastnictví. Před nimi tu bydleli bezpochyby Otomakové, nyní rozptýlení po západních končinách. Podle Humboldtova**) vypravování tito Indiáni, svůj původ odvozující z předků doby kamenné, vynikali ve hře míčemještě více než Baskové evropského původu, kteří se dostali do Venezuely.
Byli také počítáni mezi hlinojedy, kteří v té roční době, kdy nebyly ryby, se živili kuličkami čisté, napůl sušené hlíny. Ostatně tento zvyk ani doposud úplně nevymizel. Tato neřestnelze to jinak nazvatse s nimi vleče od mládí a stává se naprostou nutností. Hlinojedijedí půdu, jako Číňané kouří opium ajsou k tomu nutkáni neodolatelnou silou. Pan Chaffanjon poznal i takové ubožáky, kteří klesli tak hluboko, že lízali hlínu na svých slaměných chatrčích.
Odpoledne se plavba setkávala s tisícerými překážkami a mužstvo muselo vyvíjet největší úsilí, aby je překonalo. Proud se v této části řečiště, velice zúženého písčinami, hnal úžasnou rychlostí. Na obloze se hrozivě stahovala mračna, ovzduší bylo prosyceno elektřinou a odjihu se blýskalo a hřmělo. Veliká bouře se blížila proti větru. Brzy utichly poslední závany větru ajen chvílemi bylo cítit slabý vítr.
Za těchto okolností bylo radno ohlížet se po úkrytu, protože nelze nikdy předvídat, jak se skončí tyto orinocké bouře, a nezpůsobí-li násilné atmosférické převraty. Lodníci tehdy hledají rychle úkryt v nějaké malé zátoce s přirozeným přístavem, kde by byli chráněni od náporu vichrů vysokým pobřežím.
Naneštěstí tato část řeky neposkytovala příhodné místo k přistání. Llany se táhly po obou stranách donedohledna, na rozsáhlých stepích beze stromů zuril vichr nenarážeje ani na nejmenší překážku. Pan Miguel se zeptal majitele pirogy Martosa, co hodlá dělat, a nezamýšlí-li snad zakotvit v řečišti až do zítřka.
"Bylo by to nebezpečné," odpověděl Martos. "Naše kotva by se v těchto místech neudržela. Byli bychom vrženi na písčiny, zmítáni sem a tam a propadli bychom neúprosnému osudu."
"Co však udělat jiného?"
"Musíme doplout k nejbližší vsi proti proudu, nebo, bude-li to nemožné, obrátíme se nazpět k ostrovu Casimiritu, u kteréhojsme strávili noc."
"A která j e to ves?"
"Buena Vista, na levém břehu.
Tento krok byl tak samozřejmý, že Valdez se ani nedohodl s majitelem pirogy Maripare a zamíril k této vsi.
Splasklé plachty visely podél stěžňů. Lodnícije stáhli dolů, aby se do nich vítr nemohl opírat. Možná, že bouře se strhne až za hodinu nebo za dvě. Mračna silné barvy jako by ustrnula na jižním obzoru.
"Hrozný čas," řekl seržant Martial a konstatoval zachmuřeně nastávající situaci.
"Hrozný čas," odpovídal Valdez. "ale vynasnažíme se ho překonat."
Obě pirogy byly nyní proti sobě ve vzdálenosti nanejvýš padesáti stop. Palanky, dlouhé tyče s vidlicemi, konaly službu háků, opírajíce se o písčiny. Byla to celkem namáhavá práce s malým úspěchem, protože stěží překonávali odpor proudu.
Nebylo však možné podniknout něco jiného. Hlavní věcí bylo dosáhnout levého břehu, podle kterého mohli vléci pirogy espillou. Tato práce trvala dobrou hodinu. Kolikrát trnuli strachem, že pokud se falky neodhodlají zakotvit, že budou strženi po proudu a snad vrženi někde na úskalí! Později, při obratnosti obou majitelů lodí a při síle lodníků, kterým pánové Miguel, Felipe a Varinas z jedné a seržant Martial s Jeanem z druhé strany přispěli k pomoci, dostaly se obě lodi k levému břehu, aniž by utrpěly vážnou pohromu při této plavbě napříč řekou.

Nyní bylo už zapotřebí použít espillu, ajestliže bylo třeba napnout všechny síly, byla zde aspoň jistota, že nebudou strženi dozadu po proudu řeky.
K Valdezovu návrhu byly pirogy přivázány k sobě, jedna za druhou, a mužstva obou se spojila, aby je vlekla podél břehu. Když to břeh dovoloval, vystoupili z lodi a vlekli je a kortnidelníkovo lopatkovité veslo je udržovalo v náležitém směru. Když bylo pobřeží nepřístupné, donesli espillu na čtyřicet kroků vpřed a obtočili ji kolem balvanu nebo pařezu. Potom se vraceli na Maripare a táhli všichni spolu.
Takto zůstaly ostrovy Seiba, Curuparo a Estillero vlevo, a také o něco dále ostrov Posso Redondo blíže pravého břehu. Bouře se zatím stále hrozivěji vystupňovala. Po celém jižním obzoru se křižoval blesk za bleskem. Jejich oheň byl provázen strašlivým burácením hromu. Naštěstí k osmé hodině, když se bouře rozpoutala se vší zuřivostí vichru a krupobití na levém břehu Orinoka, byly už obě pirogy v bezpečí u Bueny Visty.

VII. KAPITOLA
Mezi Buenou Vistou a La Urbanou

V noci se přihodilo mnoho nehod. Bouře způsobila četné škody na rozloze patnácti kilometrů až k ústí řeky Arauky. Bylo to nejlépe vidět druhý den, 26. srpna, kdy nejrůznější trosky pluly řekou, jejíž voda, jindy tak průzračně jasná, byla bahnitě zakalena. Kdyby se obě pirogy neukryly v tomto malém přístavu a byly zastiženy bouří v plném řečišti Orinoka, nezbylo by z nich víc než beztvárné kostry. Mužstvo a cestující by zahynuli aniž by se dovolali pomoci.
Naštěstí byla Buena Vista ušetřena přívalů vody způsobených bouň, neboť směr chubaska vedl dál na západ.
Buena Vista se rozprostírá v ústraní ostrova prodlouženého za suchého období rozlehlými písčinami, které se však v období dešťů rozvodněním řeky značně zmenšovalo. Tak bylo možné s Gallinettou a Maripare připlout až k samé vesnici.
K vesnici? Byla to jen skupina několika chýší, které mohly pojmout asi dvě stě Indiánů. Ti sem přicházelijen sbírat želví vejce, z kterých se připravuje olej, obvyklý na venezuelských trzích. Proto byla víska v srpnu téměř opuštěná, nebof želvy snášejí vejce asi v polovině května. V Bueně Vistě tedy nebylo víc než půl tuctu Indiánů, živících se lovem zvířat a ryb, a ti by nemohli opatrit zásoby pro pirogy, kdyby to bylo zapotřebí. Protože všakjejich zásoby nebyly nijak vyčerpány, mohli s nimi pohodlně vystačit až do městečka La Urbany, kde mělo být snadné zásobit se všemi potřebami.
Bylo důležité, že falky při strašné vichňci vůbec neutrpěly. Ostatně na radu lodníků vystoupili cestující na noc z lodí. Jedna z těch domorodých rodin, která bydlela v dost slušném domku, jim nabídla pohostinství. Tito Indiáni patřili ke kmeni Yarurů, který byl kdysi zařazován mezi nejlepší kmeny v zemi, a na rozdíl od svých rodáků zů-stávali v Bueně Vistě i po období želvích vajec.
Tato rodina sestávala z manželastatného muže, oděného v tradiční guyaco a paňo (zástěru)-z jeho ženy, oděné do dlouhé indiánské košile, ještě mladé, pěkně urostlé a příjemné, a z dvanáctileté dcery, stejně divokéjako matka. Byli zcela získáni dary, kterějim hosté nabídli; muž dostal tafii*) a doutníky, matka s dcerou skleněné náhrdelníky a zrcátko. Takovéto bezcenné tretky měly pro venezuelské domorodce nesmírnou cenu.
Chýše nebyla opatřena žádným nábytkem kromě visutých loží, zavěšených na bambusu střechy, a třínebo čtyř košů nazývaných canastos, do nichž Indiáni ukládají šatstvo a nejvzácnější předměty. Přes veškerou nechuť seržanta Martiala nezbylo cestujícím na Maripare ani jemu nic jiného, než společně využít tohoto pohostinství, neboť v žádné jiné chýši by se nemohl se synovcem ubytovat. Pan Miguelještě víc nežjeho přáteléjevil největší ochotu k oběma Francouzům. Jean Kermor, jakkoliv se choval s velikou zdrženlivostí, kterou mu ostatně ukládaly blesky v očích starého vojáka, měl příležitost se důvěrněji seznámit se svými spolucestujícími. Kromě toho se ho zmocnila malá domorodka, která byla okouzlena jeho půvabem a něhou.
Hovořilo se tedy, zatímco venku zuřila bouře. Hovor byl často přerušován. Hrom chvílemi burácel tak, že nebylo slyšet vlastního slova. Indiánka s dcerou nedávaly najevo ani nejmenší strach, ani když úder hromu následoval ihned po záblesku. A nejeden ze stromů, stojících blízko u chatrče, jak bylo zjištěno druhý den, byl roztříštěn bleskem. Patrně zvyklí na bouře, na Orinoku tak často vznikající, nepoci-ťovali při nich Indiáni strach, který se dostavuje u zvířat. Jejich nervy odolávají těmto tělesným i duševním otřesům. Jiné to však bylo s mladíkem; nebál-li se zrovna bouřky, jak se říká, nedovedl se ubránit pocitu nepokoje, kterému často podléhají i silné povahy.
Hovor mezi Indiánovými hosty se protáhl až do půlnoci a seržant Martial by se také jistě horlivě zúčastnil, kdyby ovládal španělštinu jako jeho synovec.
Tento hovor, započatý pány Miguelem, Felipem a Varinasem, se týkal především prací, které o tři měsíce dříve přivádějí každý rok na sta domorodců do těchto končin řeky.
Ovšemže se želvy objevují takéjinde na pobřeží Orinoka, ale nikde v tak velkém počtu jako na písčinách od Ria Cabullare až k vesnici La Urbaně. Podle vyprávění Indiána, velice obeznámeného se vším, co se týkalo želv, a majícího neobyčejnou obratnost v honu či lovu na ně, již v měsíci únoru se želvy objevují v statisícových počtech. Není třeba podotýkat, že tento Indián, který neznal přírodopisné roztřídění, nevěděl, do kterého řádu či rodu patří želvy, které byly na orinockých mělčinách tak rozmnožené. Jemu stačilo, žeje pronásledoval společně s Guahiby, Otomaky a jinými, k nimž se přidávali mesticové ze sousedních llan, že sbíraljejich vejce v době, kdyje snášely a lisoval z nich olej zcela jednoduchým způsobem, tak jednoduchým, jako se lisuje z oliv. Byl k tomu zapotřebí člun, který se vytáhl na pobřeží; nad ním se rozestaví koše naplněné vejci; vejce se drtí hůlkou a jejich obsah rozředěný vodou, stéká na dno člunu. Za hodinu vystoupí olej na povrchzahříváním se z něho vypaří voda a vyčistí se. Práce je hotova.
"A tento olej je patrně skvělý," řekl Jean, který se opíral o tvrzení svého oblíbeného průvodce.
"Jistěže je znamenitý," řekl pan Felipe.

"K jakému druhu se řadí tyto želvy?" zeptal se mladík.
"Ke dnzhu Cinosternon scorpioides," odpověděl pan Miguel, "a tato zvířata,jejichž štítje asi metr dlouhý, neváží méně než šedesát liber." A protože pan Varinas dosud neprojevil své podrobné vědomosti o řádu želv, podotkl, že vpravdě vědecký název scorpioidů přítele Miguelaje: Podocnemis dumerilianus. K tomuto pojmenování zůstával ovšem Indián zcela lhostejný.
"Dovolil bych si malou otázku," řekl Jean Kermor a obrátil se k panu Miguelovi.
"Moc mluvíš, milý synovče," zamumlal seržant a hryzal si svoje kníry.
"Seržante Martiale," řekl pan Miguel s úsměvem, "pročpak bráníte synovci, aby se poučoval "
Protože... protože není třeba, aby věděl víc než strýc.
"To je pravda, milý mentore," řekl chlapec, "ale moje otázka zní takto: Jsou tato zvířata nebezpečná?"
"Mohou být nebezpečná svým množstvím," odpověděl pan Miguel, "a ocitl by se ve velkém nebezpečí ten, kdo by se dostal mezi ně, když jich táhne na sto tisíc."
"Na sto tisíc!"
Ne méně, pane Jeane, protože se nasbírá na padesát milionů vajec, a z tohoto výtěžku lovu se ročně plní na deset tisíc baněk. A protože každá želva snese průměrně sto vajec a dravci jich značné množství zahubí, a protožejichještě dost důstává na rozmnožení, odhaduji na milion počet želv, které se objevují na manteckých písčinách právě v těchto končinách Orinoka."
Výpočet pana Miguela nebyl nijak přemrštěný. Bylo opravdu mnoho těchto zvířat, která sem přivádí jakási "tajemná pritažlivost, jak praví E. Reclus, živoucí záplava, volná, ale neodolatelná, přípravená kácet všechno, co by se jí postavilo do cesty, jako záplava nebo lavina.
Člověk jich však mnoho zabije a mohlo by se stát, že by jednoho krásného dne tento želví rod nadobro vymizel. Některé písčiny již želvy opustily k veliké škodě Indiánů, mezi jinými také Caribenské pobřeží, rozkládající se hned pod ústím řeky Mety.
Indián potom vyprávěl některé zajímavé podrobnosti o zvycích těchto želv v době, kdy snášejí vejce. Zdeje vidět, jak rozrývají tyto rozlehlé písečné pláně, hloubí v nich díry hluboké asi dvě stopy, kam ukládají vejcecož trvá asi dvacet dní od poloviny březnapotom díry pečlivě zahrabávají pískem, kde se z vajec líhnou mladé želv.
edle výtěžku oleje chytají domorodci želvy kjídlu, neboťjejich maso j e velmi vzácnou pochoutkou. Chytit j e pod vodou j e téměř nemožné. Na písčinách, když se jimi osaměle vlečou, se chytají tak, že se holemi převrátí na záda; tato pozice je pro želvu velice kritická, protože se sama nedovede postavit na nohy.
"Jsou i takoví lidé," podotkl pan Varinas. "Upadnou-li naneštěstí naznak, nemohou se nijak vzchopit ze země.
Tato správná poznámka ončila dost neočekávaným způsobem rozhovor o orinockých želvách.
Potom se pan Miguel obrátil k Indiánovi s otázkou:
"Viděl jsi snad v Bueně Vistě dva francouzské cestovatele, kteří před třemi nebo čtyřmi týdny pluli proti proudu řeky?"
Tato otázka přímo zajímala Jeana Kermora, neboťsejednalo ojeho krajany. Proto očekával Indiánovu odpověd' se značným napětím. Dva Evropany?" zeptal se Indián.
"Ano, dva Francouze.
"Před pěti týdny? Ano, viděljsemje, ajejich falka zůstala po čtyřicet osm hodin na místě, kde jsou vaše."
"Byli oba zdraví?" zeptal se mladík.
"Byli zdraví; byli to dva statní muži v nejlepším rozmaru. Jeden z nich byl lovcem, jakým bych si přál být, a měl pušku, jakou bych si přál mít. Co jaguárů a pum postřílel! Ach, jak je to krásné střílet zbraní, která nese kulku na vzdálenost pět set kroků do hlavy oce-lota nebo mravenečníka!"
A při těchto slovech Indiánovi jiskřily oči. Také on byl obratným střelcem a vášnivým lovcem. Čím však byly jeho stará puška, luk a šípy proti znamenitým zbraním, kterými byl jistě francouzský badatel opatřen.
"A co jeho společník?" řekl pan Miguel.
"Jeho společník?" odpověděl Indián. "Oh, ten... hledal rostliny, sbíral byliny..."
Vtom pronesla Indiánka několik slov domorodým jazykem, kterému nikdo z hostů nerozuměl, a hned potom její manžel dodal: "Ano, ano... Dal jsem mu soroový stonek, který mu patrně způsobil obrovskou radost; byl to vzácný druh; a on byl pravděpodobně tak potěšen, že poridil obrázek nás všech nějakým strojem... obrázek na zrcadélku..."
"Nepochybně jejich fotografii," řekl pan Felipe.
"Můžete nám to ukázat?" zeptal se pan Miguel.
Děvčátko vstalo z místa, kde sedělo vedle přítele Jeana. Potom otevřelo j eden z canastů rozestavených po zemi a vytáhlo z něho obrázek, který podalo chlapci.
Byl to skutečně fotografický snímek. Indián byl zobrazen ve své oblíbené pozici s kloboukem z vláken na hlavě a cobiji měl přehozenou přes ramena; po pravici stálajeho žena oblečená do dlouhé košile a ruce i nohy měla ozdobeny skleněnými šperky; po levé ruce bylo děvčátko zahalené paňem a šklebící se jako opička.
"A víš, co se stalo s těmi dvěma Francouzi?" zeptal se pan Miguel Indiána.
"Vím že ře luli řeku, aby se odebrali do La Urbany, kde nechali , , p p " svou pirogu, a potom se odebrali do llany slunečním směrem.
"Byli sami "
Nikoliv. Vzali s sebou průvodce a tři Indiány Mayopy.
"A od té doby, co odešli, jsi o nich neslyšel
"Nemáme o nich ani ty nejmenší zprávy."
Co se stalo s těmito dvěma cestovateli, pány Jacquesem Hellochem a Germainem Paternem? Nebylo snad možné se obávat, že zahynuli na této výpravě do východních končin Orinoka? Nezradili je snad Indiáni? Byl snadjejich život

ohrožen v těchto tak málo známých končinách? Jean věděl, že panu Chaffanjonovi hrozila největší nebezpečí od lidí, kteri ho provázeli, když zkoumal caurské oblasti, a že zachránil svůj životjen tím, že zastřelil svého průvodce, který ho zradil. A mladik byl hluboce dojat při pomyšlení, že snad oba jeho krajané tu na-lezli smrt, jako mnozí jiní badatelé v těchto končinách Jižní Ameriky.
Brzy po půlnoci se začala bouře tišit. Po lijáku se nebe vyjasňovalo. Objevilo se několik hvězd, které se zdály zavlhlé, jako by příval lijáků prosákl i nejzazší hranice oblohy. Tento vzdušný jev brzy pominul; nebyl to nijak vzácný jev v těchto krajinách, když ovzduší bylo otřeseno elektrickými výboji.
"Zítra bude krásně," podotkl Indián ve chvíli, kdy se hosté měli k odchodu.
A skutečně bylo nejlépe odebrat se na falky, neboť zbytek noci se ukazoval být tichý a klidný. Jistě se lépe leží na esteře přístřešku než na podlaze indiánské chýše.
Časně ráno byli cestující připraveni opustit Buenu Vistu. Nejenže slunce vycházelo na dost čistém obzoru, ale vál i severovýchodní vítr a místo palanek bylo možné použít plachty.
Ostatně již nebylo daleko do La Urbany, kde se měli zdržet dvacet čtyři hodiny. Jestli je nic nezdrží, dorazí tam falky odpoledne.
Pan Miguel s oběma přáteli a seržant Martial s Jeanem Kermorem se rozloučili s Indiánem a jeho rodinou. Gallinetta a Maripare napnuly plachty a zamířily do průlivu mezi mělčinami. Kdyby se řeka jen o něco víc rozvodnila, zaplavila by všechny tyto mělčiny a dodala jí šířku několika kilometrů.
Seržant Martial ajeho mladičký společník usedli před přístřeškem své pirogy, aby dýchali svěží a zdravý vzduch krásnéhojitra. Plachta je chránila od slunečníCh paprsků, které zářily již při východu. Seržant Martial pod vlivem včerejší rozmluvy, z níž leccos pochytil, se ujal slova:
"Poslyš, Jeane, věříš všemu, co vyprávěl ten Indián?"
"Čemu?"
"O tisících a tisících želv, které táhnou okolímjako vojsko na pochodu."
"Proč ne?"
"Mně se to zdá velmi podivné!-Kdyby to byly spousty krys, neřekl bych nic; tojiž lidé viděli, ale spousty těch velkých zvířat dlouhých metr..."
"To lidé již také viděli."
"Kdo to viděl?"
"Především Indián."
"Eh! To jsou divošské báchorky!"
"A pak cestovatelé, kteří konali cestu proti proudu Orinoka až do La Urbany, o tom také mluví..."
"Eh! Tojejen v knihách!" odpověděl seržant Martial chovající velkou nedůvěru k cestopisným příběhům.
"Nesoudíš správně, milý strýčku! Tomu se může zcela jistě věřit, jsem o tom přesvědčen."
"Dobře, dobře! Ale i kdyby to byla pravda, nevěřím tomu, co tvrdí pan Miguel, že by hrozilo veliké nebezpečí tomu, kdo by se setkal s tímto množstvím želv."
"Ale co když člověkovi zatarasí cestu?"
"Co na tom? Pak jde po nich."
"Ale hrozí mu nebezpečí, že bude rozdrcen, když v tomto množství upadne."
"Na tom nezáleží. Neuvěřím, dokud to neuvidím."
"Přicházíme poněkud pozdě," odpověděl Jean. "Před čtyřmi měsíci, v době, kdy snášejí vejce, by ses o tom mohl přesvědčit na vlastní oči."
"Ne, Jeane, nikoliv! To všechno jsou historky, které si cestovatelé vymýšlejí, aby vodili za nos dobré lidi, kteří raději zůstávají doma za pecí."
"Jsou mezi nimi velice věrohodní lidé, milý Martiale."
Je-li tu tolik želv, je nepochopitelné, že ani jednu nevidíme. Kde jsou písčiny mizející pod spoustami želvích štítů? Vidíš, nežádám mnoho, nechci je počítat na statisíce, ale přál bych si jich vidět alespoň padesát, nebo řekněme jen tucet, abych si mohl nalámat chleba do želví polévky, když je tak znamenitá."
"Rozdělil by ses, milý strýčku, se mnou, že ano?"
"K čemu to? Z pěti nebo ze šesti těchto zvířat by bylo, tuším, dost polévky pro tebe i pro mne. Ale nikde ani jediná... ani jediná! Kdepak asi jsou? Nepochybně jen v mozku našeho Indiána."
Větší nedůvěřivostjiž nebyla možná. A seržant Martial, ačkoliv si mohl oči vykoukat, neviděl nikde ani jediného z těchto kočovných tvorů.
Zatím pluly obě pirogy dál spolu hnány větrem. Dokud mohly plout podél levého břehu, vál stále příznivý vítr a nebylo zapotřebí sáhnout k palankám. Takto proběhla plavba až k ústí Arauky, důležitého přítoku Orinoka, přivádějícího mu část vod vznikajících na samém svahu horského pásma And a nemísícího se s žádným jiným přítokem pro příliš úzké řečiště.
Takto pluli celé dopoledne a k jedenácté hodině bylo nutné přeplout řeku napříč, neboť La Urbana leží na pravém břehu. Zde nastaly nové a dost značné potíže, které plavbu zdržovaly. Mezi těmito písčinami s droboučkým pískem, právě zúžené rozvodněním, se ukazovaly náhlé zatáčky v průlivech. Chvílemi dul vítr do falk místo odzadu opačným směrem. Z toho důvodu museli stáhnout plachty a sáhnout k palankám, a protože se dravý proud dal jenom těžko přemoci, bylo třeba úsilí všech rukou, aby nebyli strženi proudem zpět.
Hodinky ukazovaly již dvě hodiny odpoledne, když Gallinetta a Maripare, jedna za druhou, dopluly k ostrovu pojmenovanému stejně jako městečko. Ostrov skýtal zcelajiný pohled než pobřežní llany; byl za-lesněný a hz i tam se ukazoval pokus o obdělání půdy. Bylo to vzácností v těchto končinách řeky, kde Indiáni neznají jiné zaměstnání kromě

lovu zvěře, ryb a želvích vajec, jejichž sbírání jim poskytuje tak hojnou žeň, že je k němu třeba veliké množství pracovníků, a si o tom seržant Martial soudil co chtěl.
Protože pak lodníci cítili nesmírnou únavu po této práci vykonané pod žhavými paprsky poledního slunce, pokládali oba vlastníci lodí za nutné poskytnout jim hodinu času nejdříve k jídlu a potom k oddechu. Nijak to nevadilo tomu, aby se ještě do večera dostali do La Urbany. Jakmile obeplují ostrov, uvidí tuto vesnici. Byla to poslední vesnice na středním Orinoku, za níž teprve následuje ves Cariben ležící dvě stě kilometrů dál proti proudu, u ústí Mety.
Falky přistály u břehu a cestující vystoupili na zem, kde jim několik stromů poskytlo ochranu svými mohutnými korunami.
Ačkoliv to seržant Martial neviděl rád, vznikala mezi cestujícími obou pirog značná důvěrnost, což bylo zcela přirozené za okolností, při nichž se cesta konala. Nepřátelství zde bylo naprosto nemožné. Pan Miguel se tajil méně než kdyjindy se zájmem, jaký v něm vzbuzoval mladý Kermor, a ten nemohl, nechtěl-li porušit základní zákony zdvořilosti, zůstat chladným k těmto projevům sympatií. Seržant Martial nemohl jinak než se podrobit tomu, čemu nemohl zabránit. Čepýřil se již méně, nutil se k mírnosti, ale za to si rozhorleně spílal, že je slaboch a hlupák.
Ostrov byl na některých místech obdělán, ale nezdálo se, že by na něm byla srstnatá zvěř. Jen několik párů kachen nebo divokých ho-lubů poletovalo tu a tam. Lovci si tedy nebrali ručnice, aby si opatřili něco nového k obědu. Ostatně v La Urbaně bylo možné dostat všechno, co je třeba k zásobení falk.
Cestující strávili tento odpočinek hovorem a lodníci spali ve stínu stromů.
Ke třetí hodině dal Valdez povel k odplutí. Pirogy ihned odrazily od břehu. Zpočátkuje museli vléci espillou až k poslednímu výběžku ostrova. Odtud jim nezbývalo, než přeplout napříč druhou polovinu řeky. Při této poslední části plavby se nestalo nic pozoruhodného a do večera stanuly obě falky u samotné La Urbany.

VIII. KAPITOLA
Mračno prachu na obzoru

Urbanu by bylo možné nazvat hlavním městem středního Orinoka. Byla to nejdůležitější vesnice mezi Caicarou a San Fernandem nad Atabapem, z nichž obě leží u ohybu řeky. Caicara na místě, kde Orinoko přechází ze západního směru na sever, San Fernando tam, kde řeka ustává v severním směru a obrací se na východ. Není třeba podotýkat, že toto vodopisné vymezení má platnostjen potud, pokud mělo mínění pana Miguela převahu nad míněním obou jeho kolegů, a že se shodovalo s obrazem Orinoka, jak bylo zakres-leno na moderních mapách.
Ostatně ještě zbývalo tři sta kilometrů k místu, kde se zeměpisci měli ocitnout u soutoku všech tří řek, a tato otázka se měla vyřešittak alespoň bylo možné doufat.
Na pravém břehu se vypíná cerropahorek střední výškykterý má stejnéjménojako vesnice, rozprostírající se ujeho úpatí. V tu dobu měla La Urbana tři sta padesát až čtyři sta obyvatel, bydlících asi ve stu chýší, většinou mulatů, španělských mesticů a Indiánů. Půdu neobdělávají, jen některi z nich se zabývají chovem dobytka. Kromě sklizně sarrapie a sbírání želvích vajec, jejichž dobaje příliš krátká, loví pouze ryby a honí zvěřale nejvíc mají sklony k lenošení. Ostatně žijí dost dobře a jejich obydlí roztroušená po břehu mezi banánovníky působí dojmem blahobytu, v těchto vzdálených krajích dost řídkého.
Pánové Miguel, Felipe a Varinas, seržant Martial a Jean Kermor hodlali v La Urbaně zůstat j en přes noc. Dorazili v pět hodin a za večera se mohli zcela pohodlně zásobit vším potřebným, zejména masem a zeleninou, neboť ve vsi bylo možné dostat všechno, co si j en přáli.
Nemohli udělat lépe než se obrátit na představeného obce, který jim byl s veškerou ochotou nápomocen a také jim nabídl své obydlí. Byl to mulat, asi padesátník; dozoru takového představeného pod-léhají llany celého obvodu a prisluší mu konat povinnost riční policie. Žil tu s ženou mestického původu a s půltuctem dětí od šesti do osmnácti let, chlapců i děvčat, silných a kypících zdravím.
Když se dozvěděl, že pan Miguel a jeho dva přátelé jsou znamenitými osobnostmi z Ciudad Bolívaru, choval se k nim ještě úslužněji a pozval je, aby strávili večer v jeho obydlí.
Pozvání platilo i cestujícím na Gallinettě. Jean Kermor byl velice potěšen, neboť doufal, že se mu naskytne prileżitost poptat se po svých dvou krajanech, o jejichž osud se nepřestával zajímat.
Především vlastníci pirog Valdez a Martos si vzali za úkol zásobit pirogy potravinami, opatřit je cukrem, zelným džemem*) a hlavně maniokovou moukou, připravovanou kamenným nástrojem, nazývaným rayo, který se užívá velice často, snad výhradně, pri výrobě chleba v končinách středního Orinoka.
Obě falky byly zakotveny u samého dost příkrého břehu, v malé zátoce, která tvorila přístav a kde bylo kromě nich několik curiar a rybářských člunů.
Mohli zde také spatrit třetí lodici pod dozorem vlastníkadomorodce. Byla to piroga dvou francouzských badatelů, pánů Jacquese Hellocha a Germaina Paternea. Jejich lodníci na ně čekali v La Urbaně již celých šest týdnů, a nemaje o nich ani nejmenší zprávy, měli vážné obavy o jejich osud, jak je možné si snadno domyslet.
Když cestující poobědvali na falkách, odebrali se do obydlí představeného.
Rodina byla pohromadě v hlavním pokoji, jehož prostý nábytek se skládal ze stolu, ze sedadel potažených jelení kůží a z několika loveckých ozdob.
"Několik "vynikajících osobností" z La Urbany bylo pozváno k této večerní besedě a s nimi také j eden občan z okolí. Tento člověk nebyl Jeanovi neznámý, protože jeho podoba byla zobrazena v knize pana Chaffanjona z vděčnosti za to, že francouzskému cestovateli poskytl velice vřelé pohoštění. Pan Chaffanjon o něm napsal toto:
Pan Marchal, poněkud již letitý Trenezuelan, se asi před patnácti roky usadil v La Tigře, ležici opodál proti proudu od vesnice La Urbany. Pan Marchal je opravdový mudrc.-Zřidil hato, jehož corral (ohrada) obsahuje na sto zvířat,

opatrovaných několika peóny a jejich rodinami. Kolem hata se táhnou pole cukrové třtiny, manioková a kukuřičná, oddělená nádhernými banánovniky které přispivaji hojnou měrou k výživě tohoto malého, štástného světa.
Pan Marchal, který se vypravil za některými záležitostmi do La Urbany, zde pobýval právě v době, kdy připluly pirogy. Dorazil sem na své curiare, řízené dvěmajeho lidmi, navštívil představeného, svého přítele, a byl pozván s ostatními k večerní besedě.
Ovšem, nesmíme si představovat v této vsi na orinockých llanech nějaké pohoštění obvyklé ve vznešeném světě. Nebylo zde sicejemné pečivo, cukrovinky, vzácná vína a lahodné likéry, ale byly tu koláče, které připravila hospodyně s dcerami, ani nemluvě o přívětivém a upřímném uvítání. Hosté si také pochutnali na lahodné brukillové kávě, která pochází z luštěninovité rostliny, hojně pěstované na hatu pana Marchala.
Tento skvělý stařík s velkým potěšením hovořil s Jeanem Kermorem zdejším jazykem. Připomněl mu, že před pěti roky pobyl jeho krajan nějakou dobu najeho hatu, bohužel příliš krátce.
"Ale neměl tu stání a hořel touhou pokračovat ve své dobrodružné cestě!" dodal pan Marchal. "Byl to odvážný cestovatel, mladíku. Pohrdal každým nebezpečím a s nasazením vlastního života prozkoumal naši národní řeku až k samým pramenům. Řekl bychFrancouz, kterýje Francii ke cti!"
Tato slova byla pronesena s výrazem opravdového rozjaření, svědčícího o vřelosti, kterou si uchovalo Venezuelanovo srdce až do pozdního věku. Když se pan Marchal a představený dozvěděli, za jakým účelem cestují pánové Miguel, Felipe a Varinas, zdálo se Jeanovi, že na sebe pohlédli s výrazemjakéhosi podivení. Pro ně byla otázka Orinoka již dávno vyřešená, a to ve prospěch pana Miguela.
Ačkoliv by pan Marchal sám již nepodnikl cestu do San Fernanda a j akkoliv bylo j eho mínění o Atabapu a Guaviare ustáleno, přece nepřestával třem členům Zeměpisné společnosti dodávat odvahu, aby okračovali ve výzkumech až k soutoku všech tří řek. p Venezuelské vědě se tím jen prospěje," řekl, "a kdo ví, pánové, neučiníte-li na této výpravě nějaký osobní objev
"V to také doufáme," odpověděl pan Miguel, "neboť jde o prozkoumání téměř neznámých končin, bude-li zapotřebí jít dál za San Fernando."
"Však tam půjdeme!" prohlásil pan Felipe.
"Až tam, kam bude třeba dodal an Varinas.
Seržant Martial chápal tuto rozmluvujen částečně, ale synovec mu v krátkosti pověděl o co jde. A starý voják vůbec nechápal, že jsou na světě lidé se zdravým rozumem, kteříjsou zvědaví, "ze které díry vytéká nějaká řeka".
"Ostatně," mumlal si, "kdyby všichni lidé měli zdravý rozum, nestavělo by se tolik blázinců."
Potom rozhovor přešel na oba Francouze, na jejichž návrat do La Urbany dosud marně čekali. Když sem přišli, pohostil je představený. Pan Marchalje také znal, neboť když opustil La Urbanu, zastavil se na den na tigerském hatu.
"A odjejich odchodujste o nichjiž nikdy neslyšeli zeptal se pan Miguel.
"Vůbec nic," odpověděl představený. "Llanerové, kteří se vraceli od východu tvrdí, že je nikde neviděli."
"Neměli snad v úmyslu vydat se proti proudu Orinoka?" zeptal se Jean.
"Ano, mladíku," odpovídal pan Marchal, "a chtěli se zastavit v různých pobřežních vsích. Cestují prý trochu tak nazdařbůh, jak mi řekli. Jeden z nich, pan Germain Paterne, sbírá rostliny s horlivostí přírodovědce, který by dal v sázku život, aby obj evil neznámou bylinku. Druhý, pan Jacques Helloch, odvážný lovec, se nesmírně zajímal o zeměpisné věci, o popis krajin a určování toku řeky. Takové náruživosti zavádějí daleko... často hodně daleko... snad až příliš daleko... a když jde o návrat..."
"Doufejme," řekl pan Varinas, "že se žádnému z těchto dvou cestovatelů nepřihodilo nic zlého."
"Nevzdáváme se naděje," odpověděl představený, "ačkoliv se tak dlouho nevracejí."
"Je jisté, že se měli vrátit do La Urbany?" zeptal se pan Felipe. "O tom není vůbec žádných pochyb, protože jejich piroga na ně čeká se sbírkami, kterýjsou výsledkemjejich cesty, a s potřebami pro stanování."
"Když odcházeli, měli průvodce nebo doprovod?" zeptal se Jean. "Ano, provázeloje několik Indiánů Yapurů, kteréjsemjim sehnal," odvětil představený.
"Byli to spolehliví lidé?" zeptal se pan Miguel.
"Nejspolehlivější, jaké je jen možné mezi Indiány ve vnitrozemí opatrit."
"A je známo, do kterých končin se chtěli vydat?" ptal se Jean. "Pokudjsou mijejich plány známé," odpovídal pan Marchal, "vydali se směrem k Matapo na východ od Orinoka; tyto krajiny jsou málo známé, neboť se jimi prohánějí jenom Yapurové nebo Mapoyové. Vaši dva krajané a velitel doprovodu byli na koních, ostatních šest Indiánů je provázelo pěšky a nesli za nimi cestovní tlumoky." "Jsou krajiny na východ od Orinoka zaplavovány rozvodněnou řekou?" zeptal se Jean Kermor.
"Ne," odpověděl pan Miguel, "povrchjejich Ilanje značně vysoko nad mořskou hladinou."
"Ovšem, pane Migueli," dodal představený, "alejsou ohrožovány zemětřesením, které, jak víte, není ve Venezuele vzácností. "
"V každé době?" ptal se mladík.
"Ne," odvětil pan Marchal, „jenom vjistých obdobích, a právě před měsícem jsme pocítili dost silné otřesy až k tigerském hatu." A skutečně byly na venezuelské půdě pozorovány časté sopečné otřesy, ačkoliv její hory nemají činné krátery. Dokonce i Humboldt nazval Venezuelu "zemí zemětřesení". A nebyl snad tento název oprávněný po zničení města Cumany v 16. století a po jeho opakované zkáze o sto padesát let později, kdy se okolí města otřásalo po celých patnáct měsíců? Nebylo snad také jiné město v Andách, Mevida, těžce zkoušeno strašlivými otřesy? A nebylo snad r.1812 dvanáct tisíc obyvatel pohřbeno pod sutinami Caracasu? Katastrofy, které si vyžádaly tisíce obětí, stále ohrožují tyto latinskoamerické kraje, a byla pravda, že již po nějakou dobu bylo možné zaznamenat chvění půdy ve východních oblastech středního Orinoka.

Když byly všechny otázky a odpovědi týkající se obou francouzských cestovatelů vyčerpány, uznal pan Marchal za dobré vyptávat se seržanta Martiala a jeho synovce. Řekl:
"Nyní víme, proč pánové Miguel, Varinas a Felipe podnikli tuto výpravu po Orinoku. Vaše cesta však asi nemá stejný důvod. Seržant Martial zavrtěl hlavou, div si ji neukroutil, ale na Jeanův pokyn musel upustit od takových projevů nevážnosti k zeměpisným otázkám.
Chlapec pak vyprávěl svou historii, zjakých pohnutek opustili Francii, jak hnán synovskou láskou, koná cestu proti proudu Orinoka v naději, že získá nějaké zprávy San Fernandu, odkud byl poslán poslední dopis psaný plukovníkem Kermorem, jeho otcem.
Starý pan Marchal se neubránil pohnutí po této odpovědi. Vzal Jeana za ruce, přivinul ho v náručí, políbil na čelopřičemž snad seržant trochu zahučeljako by mu dával požehnání k těžkému úkolu s nejvřelejším přáním, aby byl korunován úspěchem.
"Ale ani vy, pane Marchale, ani pan představenýjste neslyšeli o plukovníkovi Kermorovi?" zeptal se chlapec.
Oba odpověděli zápomě, a představený řekl:
"Že by se plukovník v La Urbaně nezastavil? Bylo by to ovšem divné, neboť se jen zřídka stává, aby sem pirogy nezajely pro zásoby. Říkáte, že to bylo r. 1879?"
"Ano, pane," odpověděl Jean. "Bydlelijstejiž tehdy v této vesnici?"
"Jistěnikdy j sem však neslyšel, že by sem prišel plukovník Kermor."
Zdálo se, že plukovník hned po svém odchodu z vlasti cestoval na zapřenou.
"Na tom nezáleží, milé dítě," řekl pan Miguel. "Není možné, aby váš otec nezanechal ně akou stopu svého pobytu v San Fernandu, a tam jistě získáte nějaké zprávy, které zabezpečí úspěch vaší cesty."
Rozmluva se protáhla až do deseti hodin; potom se hosté představeného rozloučili s touto privětivou rodinou a odebrali se na své pirogy, které se měly vydat časně ráno na další cestu.
Jean ulehl na své lůžko v zadní části přístěnku, seržant Martial provedl obvyklou honbu na moskyty a šel také spát.
Oba záhy usnuli, ale jejich spánek netrval dlouho.
Ke druhé hodině je probudil vzdálený lomoz, který neustával a stále se blížil.
Byl to temný hluk, který nebylo možné pokládat za dunění hromu, ani vzdálené. A zároveň se voda v řece zvláštně zmítala a houpala Gallinettou.
Seržant Martial a chlapec vstali, vyšli z přístěnku a postavili se u stěžně.
Valdez ajeho lodníci stáli na pridi falky a pátravě hleděli k obzonz. "Co se děje, Valdezi?" zeptal se Jean.
"Nevím."
"Blíží se snad bouře?"
"Ne, nebe je čisté; větřík vane od východu a je slabý." "Co je příčinou toho hluku?"
"Nevímnevím!" odpovídal Valdez.
Bylo to skutečně nevysvětlitelné, nebyl to snad proti proudu nebo po proudu od vsi náhlý příliv, způsobený rozvodněním řeky? Orinoko bývá vrtošivé a člověk zde musí být na všechno připravený. Na piroze Maripare se zračil mezi cestujícími i mezi mužstvem stejný úžas.
Pan Miguel a obajeho přátelé vyšli z přístřešku a mamě pátrali po příčinách tohoto neobyčejného jevu.
Výměna názorů mezi oběma pirogami nepřinesla žádné vysvětlení. Ostatně bylo-li možné pozorovat na obou falkách zmítání vln, pobřežní půda se otřásala stejně.
V tu chvíli opustili obyvatelé La Urbany své chýše a spěchali k pobřeží.
Pan Marchal a představený pospíchali ihned za obyvatelstvem, které jímal strach.
Bylo již půl páté a rozednívalo se.
Cestující z obou pirog vystoupili hned na břeh, aby se zeptali představeného, co se děje.
"Co je to?" zeptal se pan Miguel.
"Nepochybně zemětřesení v horách Matapo," odpověděl představ p " vený, "a otřes se šíří až od řečiště.
Pan Miguel měl stejný ná.zor. Nebylo pochyb, že krajina se zachvívá sopečnými otřesy, v území llan tak častými.
"Ale... je to ještě něco jiného," podotkl pan Miguel. "Slyšíte ten zvláštní hukot pocházející od východu?"
A opravdu, když pozorně naslouchali, slyšeli něco jako funění, které nepřestávalo a o jehož příčinách se nebylo možné vyslovit. Počkáme," navrhl pan Marchal. "Nemyslím, že by se La Urbana měla něčeho obávat."
"Jsem o tom také přesvědčen," dodal představený, "a není vůbec nebezpečné, vrátit se domů."
Bylo to pravděpodobné, a přece jen malá část přítomných tuto radu uposlechla. Kromě toho dne už přibývalo a bylo možné, že oči podají vysvětlení, které nepodávaly uši.
Po celé tři hodiny se stále víc a víc vzmáhal ten podivný hluk. Zdálo se, jako by se po povrchu země ploužilo nebo vleklo cosi ohromného. Toto ploužení, těžkopádné a odměřené, se přenášelo až na pravý břeh řeky, jako by půda byla rašelinová. Že otřesy byly pričítány zemětřesení, jehož střed byl v horách Matapo, bylo velice pravděpodobné, a nebylo by to poprvé, co ho osada zakoušela. Ale ten hluk, který se valil blíž a podobal se lomozu,jaký působí vojsko na pochodu, siještě nikdo neuměl náležitě vysvětlit.
Představený a pan Marchal, provázeni cestujícími obou falk, vystoupili na dolní svah, aby se rozhlédli po krajině.
Slunce vycházelo na jasném nebi jako ohromný balon, naplněný zářivým plynem, který byl větrem zahnán k břehům Orinoka. Nikde ani mráček na obzoru, nikde nejmenší známka, že by se schylovalo k bouři.
Když pozorovatelé vystoupili asi o tricet metrů výš, zadívali se k východu. Před nimi se rozkládala do nedohledné dálky široká zelenaj p "' p
ící se láň, to "tiché travnaté moře odle básnické metafo Éliséea Recluse.-Toto moře však nebylo klidné, naopak, bylo patrně velice zmítáno ve svých hlubinách, neboť do vzdálenosti čtyř nebo pěti kilometrů byly llany zcela zahaleny

prachem, který se zvedal do výše.
"To je prachu!" řekl pan Marchal. "Je to prach, který se zvedá ze země."
"Ale není to vítr, jenž ho žene do výšky," tvrdil pan Miguel.
"Jistěže ne " řisvědčoval pan Marchal, "vždyť je ho možné sotva " , p
cítit. Bylo by to přece jen zemětřesení Ne, to není možné.
"A potom," dodal představený, "je to dunění, kteréjako by pocházelo od těžkých kroků."
"Co to tedy je?" zvolal pan Felipe.
A právě v té chvíli, jako od ověd' na tato slova, se ozvala rána, p
výstřel, který se odrážel ozvěnou od cerra Urbane, a za ním následovaly jiné výstřely.
"Střílí se!" ozval se seržant Martial. "Jsou to střelné rány, toje patrné !"
"Jsou tu nejspíš lovci, kteří loví na pláni," podotkl Jean. "Lovci, milé dítě řekl pan Marchal. "Nikoliv; ti by nezvedali do výšky tolik prachu, jedině že by jich bylo nesčetné množství." Bylo však jisté, že rány, které bylo slyšet, pocházejí ze střelných zbraní, ručnic nebo revolverů. A bylo i vidět bělavé mráčky, které se odrážely od žlutavé barvy prašného mračna.
Ostatně ozývaly se nové rány, a jakkoliv byly ještě dost vzdálené, lehký větříkje zanášel až ke vsi.
"Domnívám se, pánové, že bychom se měli jít podívat, co se tam děje," řekl pan Miguel.
"A pomoci lidem, kteří to snad potřebují," dodal pan Varinas. " J j
"Kdo ví, řekl Jean a díval se na pana Marchala, , ne sou-li to mo i krajané!"
"Pak by zápasili s celým voj skem," odpověděl muž. "Jen tisíce lidí mohou zvednout do výšky tolik prachu! Máte pravdu, pane Migueli, pojd'me na pláň!"
"Dobře ozbrojení!" podotkl pan Felipe.
Bylo to opravdu velice důležité pro případ, že by předtucha Jeana Kermora neklamala a byli to ti dva Francouzi, kteří, napadeni Indiány těchto končin, se bránili střelbou.
Vmžiku všichni spěchali odtud, jedni do svých obydlí, druzí do pirog. Představený a někteří z obyvatel, naši tri zeměpisci, seržant Martial ajeho synovec, který měl za pasem revolver a přes rameno ručnici, se vydali llany kolem úpatí cerra Urbane.
Pan Marchal se k nim přidal a nemohl se dočkat, aby se dozvěděl, o co se jedná.
Celá společnost šla dost zostra, a protože se mračno valilo proti nim, bylo j isté, že brzy urazí tři nebo čtyři kilometry, které j e od něho dělily. Ostatně i na tuto vzdálenost by mohli rozeznat lidské postavy, kdyby nebylo těch hustých sloupů prachu. Ale bylo vidět záblesky výstřelů, které se chvílemi ozývaly a to stále zřetelněji. Temný a odměřený hluk také stále vzrůstal, čím blíž se valila ta spousta, kterou oči dosud nerozeznávaly.
Ve vzdálenosti asijednoho kilometru se najednou zastavil pan Miguel, který kráčel v čele po boku představeného a měl, stejně jako on, ručnici připravenou k výstřelu. Z hrdla se mu vydral výkřik nejvyššího úžasu.
Opravdu, měl-li někdy smrtelník příležitost ukojit svou zvědavost a byl-li někdy někdo zahanbenjako nevěřící Tomášbyl to nyní seržant Martial. Hle! Starý voják nevěřil v tisíce želv, které zaplavují v určitou dobu pobřeží Orinoka od ústí Arauky až ke karibským písčinám, aby tam snášely vejce...
"Želvy... želvy to jsou!" zvolal pan Miguel a nemýlil se. Ano! Byly to želvy, které v počtu sto tisíc, a snad i větším, se va-lily k pravému břehu řeky. A jaký byl důvod jejich neobvyklé výpravy, který nij ak neodpovídal j ej ich zvykům, protože nyní nebyla doba k snášení vajec?
Pan Marchal odpověděl na otázku, která všem vyvstala na mysli:
"Tato zvířata byla nepochybně vyděšena zemětřesením. Byla patrně zahnána vodami Tortugy nebo Suapury, které byly vyvrženy z řečiště a pricházejí hledat ochranu v Orinoku a za ním, hnána neodo-latelným pudem sebezáchovy."
Bylo to velmi přirozené vysvětlení a také jediné, které bylo možné podat. Sierra Matapo a její okolí byly jistě hodně otřeseny tímto zemětřesením. Za těchto okolností došlo již mnohokrát k takové želví výpravě v jinou dobu než v březnu a dubnu, kdy se želvy objevují pravidelně, a obyvatelé pobřeží tím nemohli být nijak zvlášť překvapeni. Ovšem poněkud se tím přece mohli znepokojovat.
A nyní, když bylo zjištěno, že to táhnou želvy, odkud se ozývaly ty výstřely? Kdo viděl nutnost se jim bránit? A ostatně, co svedou kulky proti jejich neproniknutelným štítům?
Vysvětlení prišlo brzy, když se hustý prach tu a tam rozplýval, takže jej bylo možné proniknout zrakem.
To obrovské množství želv se valilo jako ohromná masa sražená do těsných šiků. Vypadalo to jako by nesmírný štítový povrch, který se pohyboval, pokrýval půdu o rozloze několika čtverečních kilomeúů.
A na tomto pohyblivém štítovitém povrchu se zmítalo asi sto zvířat, která na něm hledala ochranu, aby nebyla rozdrcena. Pobíhal a poskakoval po něm zástup opicvřešťanů, které zachvátila ta želví záplava valící se llany, a jak seržant Martial mínil, dělalo jim to radost. Potom bylo také vidět několik párů šelem zdržujících se na širých venezuelských stepích, jaguárů, pum a ocelotů, neméně strašlivých,jako když běhali po pralesích nebo po pláních.
A davu těchto šelem se bránili ručnicí a revolverem dva lidé. Již několik usmrcených šelem leželo na štítovitých hřbetech, jejichž vlnivý pohyb jistě jen překážel zápasícím lidem, kteří zde nemohli bezpečně opřít nohy, kdežto čtyřnožcům a opicím to vůbec nevadilo.
Kdo byli ti dva lidé? Ani pan Marchal, ani představený, je nemohli poznat, protože byli ještě daleko. Ale podle oděvu bylo na první pohled vidět, že to nejsou Yapurové ani Mapoyové, ani Indiáni, kteri občas přicházejí na území středního Orinoka.
Byli to snad dva Francouzi, kteří se odvážili do východních plání a jejichž návrat se nadarmo očekával? Pociťoval Jean Kermor, kterého to nejdřív napadlo, radost při pomyšlení, že se setkává se svými kraj any?
Pánové Marchal, Miguel, Felipe a Varinas, představený a průvodce z obyvatel se zastavili. Mělijít dál? Jistěže ne.

Zadrženi prvním želvím šikem a donuceni tak ustoupit zpět nedostali by se k oběma mužům, obklíčeným ze všech stran davem lítých šelem.
Ale Jean naléhal, aby se jim přispěchalo na pomoc; nepochyboval o tom, že ti dva lidé jsou badatel a přírodovědec z Francie. To je nemožné a také zbytečné," řekl pan Marchal. "Vydali bychom se v nebezpečí jisté záhuby a jim bychom vůbec nepomohli. Bude lépe, necháme-li želvy dojít až řece. Tam se toto množství uvolní samo."
"Ovšem, řekl představený, "ale hrozí nám veliké nebe ečí. Jaké?"
"Jestliže tyto tisíce želv potáhnou přes La Urbanu, neuhnou-li na svém pochodu k řecepak zničí celou vesnici!"
Naneštěstí se proti této hrozící pohromě nedalo nic dělat. Tato lavina, které nemohlo nic odolat, se pomalu valila kolem úpatí cerra k La Urbaně, od nížji dělila dosud vzdálenost asi dvou set metrů. Až se tam přihrne, bude všechno ve vesnici převráceno, rozdrceno a zničeno. Tráva neroste tam, kudy šli Turci, říkávalo se. Tam, kudy táhly želví záshzpy, nezůstane ani dům, ani chatrč, ani strom, ani keřík. Oheň! Oheň!" zvolal pan Marchal.
Ano, oheň byl jediným prostředkem, kterým bylo možné čelit této zkáze.
Obyvatelé vesnice při pomyšlení na nebezpečí, které jim hrozilo, a ženy i děti, jež jímalo zděšení, strašlivě křičeli.
Všichni panu Marchalovi porozuměli a cestující z pirog i jejich mužstvo priložili nzce k dílu.
Před vesnicí se rozkládaly širé louky, porostlé hustou trávou, kterou dva dny žhavého slunce vysušily, a na těchto loukách stálo několik guyav a jiných stromů, jejichž větve byly obtíženy plody. Nebylo možné jinak, než záchraně obětovat louky i stromy, a také se ihned přikročilo k činu.
Na deseti nebo dvanácti místech, asi sto kroků od La Urbany, zapálili trávu. Plameny šlehaly, jakoby vycházely z nitra země. Hustý kouř se mísil s mračnem prachu, které se valilo k řece.
Ale spousta želv se valila dál a bylo možné očekávat, že se povalí dál, dokud nebude první řada zasažena plameny požáru. A co když zadní řady poženou první až do plamenů, zničí trávu a uhasí oheň? Tím by ovšem nebylo nebezpečí zažehnáno a La Urbana by se brzy obrátila v hromadu sutin.
Dopadlo to však jinak, a prostředek navržený panem Marchalem se osvědčil.
Především byly napadeny šelmy výstřely z ručnic seržanta Martiala, pana Miguela ajeho přátel, rovněž i těmi z obyvatel, kteří byli ozbrojení, kdy již oba muži, bránící se šelmám na pohyblivé půdě, sahali pro poslední náboje.
Některé šelmy napadené takto ze dvou stran byly sraženy kulkami. Jiné z nich, poděšené vírem plamenů, které šlehaly proti nim, se snažily uniknout; rozběhly se na východ a zachránily se tak hned za opicemi, které před nimi prchaly a plnily vzduch vřeštěním.
Najednou bylo vidět, jak dva muži pospíchají k ohnivé hrázi, dřív než by narazila na první řadu želv, které se ubíraly stále zvolna a těžkopádně vpřed.
Za chvíli Jacques Helloch a Germain Paternebyli to onidoběhli k cemz a ocitli se v bezpečí po boku pana Marchala.
Zastavena tou ohnivou clonou, rozestřenou asi půl kilometru před vesnicí, uhnula želví armáda nalevo, valila se po břehu dolů a mizela ve vodách Orinoka.

IX. KAPITOLA
Tři společně plující pirogy

Těmto neobyčejným nepřátelským vpádem, kteý hrozil úplnou zkázou vesnice La Urbana, se opozdilo odplutí falk o dvacet čtyri hodiny. Bylo-li v úmyslu obou Francouzů pokračovat ve výzkumné cestě od Orinoka až k San Fernandu nad Atabapem, nebylo by lépe plout proti proudu řeky s nimi? A bylo by příliš velkou obětí v tomto případě, když by si trochu odpočinuli po té námaze a náležitě se připravili na další cestu?
Jistěže nikoliv. Tak soudili zcela rozumně pánové Miguel, Felipe a Varinas. Ajistě by bylo nepochopitelné, kdyby seržant Martial ajeho synovec byli jiného mínění. Ostatně Jacques Helloch a Germain Paterne měli svou vlastní pirogu, nebyli by jim vůbec na obtíž, a at si o tom starý voják myslel cokoliv, bylo to přece jenom bezpečnější, poplují-li všechny tři lodice spolu. "
A kromě toho nezapomínej, že to jsou krajané, řekl mu Jean Kermor.
"Trochu mladí!" zabručel seržant Martial a zavrtěl hlavou. Jistě by bylo zajímavé znát jejich životní příběhy, a když se dozvěděli, že seržant Martial a chlapec jsou Francouzi, dokonce Bretonci, ochotně všechno o sobě vyprávěli.
Jacquesovi Hellochovi bylo dvacet šest let, pocházel z Brestu. Když vykonal několik poslání, na nichž prokázal neobyčejnou odvahu, byla mu ministrem vyučování uložena výprava územím Orinoka a nyní to bylo šest týdnů, co přišli k deltě řeky.
Právem byl tento mladý muž pokládán za skvělého, odvážného, odhodlaného badatele, spojujícího v sobě odvahu i obezřetnost, a dobře se o něm vědělo, že nejednou podal důkaz neobyčejné ráznosti a neohroženosti. Jeho krásné černé vlasy, planoucí oči, jeho zdravá pleť oživená ušlechtilým žárem krve, jeho vyšší postava, mohutné složení těla a vrozená elegancejeho osobnosti mluvily vjeho prospěch. Jeho tvář, vážná i usměvavá zároveň, mu rázem získala sympatie všech, kdo se s ním seznámili. Líbil se každému nechtěje se líbit, přirozeně, prostě; neznal přetvářku a nedával ani trochu na odiv své zásluhy. Jeho společník, Germain Paterne, kterému bylo dvacet osm roků, ajemuž bylo ministrem uloženo, aby se zúčastnil této vědecké cesty, byl také Bretonec. Pocházel z vážené renneské*) rodiny; jeho otec byl radou apelačního soudu; matka a dvě jeho sestry byly dosud naživu, kdežto Jacques Helloch, synjedináček,již neměl rodiče, po kterých zdědil dost značné jmění, které stačilo k jeho oblíbenému bádání nejen nyní, ale i pro budoucnost.
Germain Paterne, neméně neohrožený než jeho bývalý spolužák z gymnázia, ale zcela rozdílné povahy, šel, kam ho Jacques Helloch vedl, a nikdy nic nenamítal proti jeho vůli. Byl vášnivým přírodovědcem a především botanikem, pričemž se také se zvláštní oblibou věnoval fotografování. Neváhal by fotografovat ani za hňnění děl a nepohnul by se při tom stejně jako jeho objektiv. Krásný zrovna nebyl, ale ošklivý také ne; a může být snad člověk ošklivý, má-li

inteligentní vzezření a vždy stejně dobrý humor? Byl poněkud vyšší postavy než jeho přítel, těšil se pevnému zdraví a takřka železnému složení těla, byl neúnavným chodcem a měl žaludek, který by strávil i hřebíky a jemuž je jedno, je-li jídla poskrovnu nebo není-li vůbec. Když se dozvěděl, jaký úkol byl svěřen Jacquesovi Hellochovi, nabídl se mu za společníka. A kde by Helloch našel lepšího, užitečnějšího a spo-lehlivějšího průvodce nad přítele, kterého znal již odedávna? Jak dlouho výprava potrvá, na tom nezáleželo. Jej í trvání nebylo ničím omezeno. Měla se týkat nejen vlastního Orinoka, ale i jeho přítoků, sotva vyznačených na zeměpisných mapách, zejména v jeho středním toku až k San Fernandu, městečku, které podle ministrova mínění mělo být nejzazším místem, kam cestovatelé dorazí.
Zbývá ještě povědět, za jakých okolností se oba pžátelé odhodlali zkoumat krajinu na východ od řeky, prostudovat Orinoko od četných ramen jeho ústí až k Ciudad Bolívaru a od Ciudad Bolívaru k La Urbaně. Nechali pirogu a zavazadla v La Urbaně ajeden z nich s sebou vezl vedle svých pozorovacích nástrojů skvělou opakovačku hammerlesku s Greenerovým ejektorem, druhý pak svoji přírodopisnou torbu s neméně znamenitou ručnicí stejné soustavy, kromě toho pak dva revolvery uschované v koženém pouzdře.
Když Jacques Helloch a Germain Paterne opustili La Urbanu, zamířili k jádru pohoří Matapo až dosud málo prozkoumanému. Měli s sebou průvod několika Yapurů, kteri nesli lehké tábornické potřeby. Vzdálenost tři sta kilometrůje dělila od břehů Orinoka, když dosáhli nejzazších hranic své výpravy, která trvala něco přes tři týdny. Když prozkoumali tok řeky Suapure najihu a řeky Tortugy na severu, pořídili si množství nákresů horstev a vodstva a nasbírali rostliny, které měly obohatit přírodovědcův herbář, vydali se před čtrnácti dny na zpáteční cestu.
Ale tu se ocitli ve vážných a netušených situacích.
Nejprve byli oba mladí badatelé napadeni Indiány Bravy, kteří se v zástupech potulovali uvnitř území. Když odrazili, nikoliv bez nebezpečí, tyto útoky, nezbylo jim než se odebrat zpět až k úpatí pohori Matapo, kde je průvodce a jeho lidé zrádně opustili. Byli okradeni o cestovní potřeby, takže jim nezůstalo nic kromě nástrojů a zbraní; od La Urbany byli ještě vzdáleni dvacet mil. Odhodlali se tedy nastoupit cestu k vesnici; denní stravu si opatřovali lovem, spali pod stromy, pričemž střídavě vždy jeden bděl.
A za takových okolností je čtyricet osm hodin před našimi událostrni překvapila ona nepravděpodobná želví záplava, způsobená zemětřesením, které otřáslo krajinou. Nemohli uniknout těm valícím se spoustám, protože měli cestu zavřenou šelmami prchajícími před těmi plazy. Tu neváhali dát se nést na želvích štítech pohybujících se k pravému břehu Orinoka; tento krok byl rozumný i výhodný. Z počátku je následovaly pouze opice, ale poslední den ve vzdálenosti několika mil od řeky, učinilo podle příkladu čtyřrukých tvorů i několik pá omámených a rozzuřených šelem. Tím se situace rázem stala nebezpečnou. Bylo třeba bránit se těmto divokých šelmám, pumám ajaguárům. Několik jich bylo sraženo k zemi hammerleskami, kdežto množství želv, podobné pohyblivým chodníkům amerických měst, se posouvalo dál k Orinoku. Ale Jacquesovi Hellochovi a Germainovi Patemeovijiž docházely náboje, když spatřili za ohnivou clonou, která měla být vesnici ochranou, první domy La Urbany, a kam došli za okolností nám již známých.
Tak se skončila výprava francouzských badatelů. Zkrátka, oba mladí cestovatelé vyvázli šťastně a bez úrazu, La Urbana byla zachráněna od zkázy, kterou jí hrozila ta pomalá lavina, a všechno dopadlo velice dobře.
To byly příhody, které zažili ajež vypravoval Jacques Helloch. Na vytyčeném cestovním plánu nehodlal nic měnit. Germain Pateme měl s ním vstoupit na falku, aby pokračovali ve zkoumání řeky až k San Fernandu.
"Až k San Fernandu?" zeptal se seržant Martial, jemuž se svraštilo obočí.
"Až do San Fernanda," přisvědčil Jacques Helloch.
"Aje pravděpodobné, že v ústech seržanta Martiala toto "aj!" bylo spíš výrazem nevole než spokojenosti.
A skutečně, prozatímní Jeanův strýc se stával čím dál tím nepřívětivějším.
Potom musel Jean vyprávět svou historii, a není divu, že Jacques Helloch projevil živý zájem o tohoto sotva sedmnáctiletého mladíka, který se nebál nebezpečí takovéto cesty. On ani jeho společník neznali osobně plukovníka Kermora, ale slyšeli v Bretani o jeho zmizení, a nyníje náhoda svedla s tímto mladíkem, který se vydal na cestu po otcových stopách. A Germain Paterne měl v paměti vzpomínky najakési okolnosti týkající se Kermorovy rodiny, ale marně se snažil oživit svou paměť.
"Pane Jeane," řekl Jacques Helloch, když bylo wprávění u konce, „jsme šťastní, že nás tyto okolnosti svádějí na stejnou cestu, a protože jsme se hodlali odebrat do San Fernanda, půjdeme tam spolu. Doufám, že získáte zprávy o plukovníkovi Kermorovi, a budeme-li vám moci nějak prospět, pak se na nás můžete s čímkoliv obrátit." Chlapec krajanům poděkoval, ale seržant Martial si stále pro sebe mručel:
"Tři zeměpisci tad a dva Francouzi tam. Hrom a blesk Je mnoho, priliš mnoho těch, kteří nám chtějí prokázat službu! Mějme se na pozoru!"
To odpoledne byly dokončeny poslední přípravy, totiž přípravy týkající se třetí pirogy, neboť obě ostatní byly od rána připraveny k odplutí. Tato falka sejmenovala Moriche ajejím vlastníkem byl Indián z kmene Banivůjménem Parchal, vjehož službách bylo mužstvo devíti Indiánů, s nimiž byl velice spokojen. Jacques Helloch pouze litoval ztráty táborového zařízení, které jim bylo ukradeno při výpravě do pohoří Matapo. Germain Paterne si neměl na co stěžovat, neboť jeho botanická torba byla neporušená, plná a její obsah byl šťastně zachráněn.
Druhý den, 28. srpna, se cestující všech tří pirog rozloučili s představeným La Urbany, s panem Marchalem a s obyvatelstvem, které je tak srdečně uvítalo.
Dobrý stařík si přál chlapce obejmout a pevně doufal, že jej ještě jednou uvidí, až s ním plukovník Kermor půjde přes tigerské hato, kde jistě rádi pobudou několik dní. Potom ho políbil a řekl:
Jen s odvahou, milé dítě, mé přání všeho zdaru at tě provází a sám Bůh ať je tvým průvodcem!"
Falky odpluly jedna po druhé. Severní vítr byl pro plavbu příznivý a protože pomalu zesiloval, bylo možné předpokládat, že poplují rychle. Napnuli plachty, naposled pozdravili La Urbanu a pak vypluli v pirogách po pravém břehu, kde nebyl tak silný proud.

Od La Urbany se pluje proti proudu Orinoka primým směrem od severu kjihu až do San Fernanda. Každé z obou těchto městeček leží u jednoho z obou hlavních ohybů řeky a téměř na stejném poledníku. Setrvá-li tedy vítr v dosavadním směru, nebude plavba ničím zdržena.
Všechny tři falky pluly spolu stejnou rychlostí, jedna za druhou, jako kupecké lodě na Loiře, když to vyžadoval úzký průplav, podruhé vedle sebe, když mohly pohodlně proplout.
Ne snad proto, že by Orinoko nebylo dost široké od břehu ke břehu; ale od La Urbany směrem proti proudu bylo řečiště zanesené rozsáhlými pobřežními písčinami. Ovšem v této době písčiny, zúženy rozvodněním řeky, se jevily v podobě ostrovů, jejichž střední část, k níž rozvodnění nedosahovalo, byla celá pokrytá zelení. Proto bylo třeba odvážit se mezi tyto ostrovy a čtyřmi rameny jimi utvořenými, z nichž pouze dvě jsou splavná v době sucha.
Když byly pirogy od sebe vzdáleny jen několik metrů, rozmlouvali vzájemně cestující na jedné piroze s cestujícími na druhé. Jean musel stále odpovídat na otázky, které mu byly kladeny. Mluvilo se především o cestě za plukovníkem Kermorem a o nadějích na úspěch této cesty, přičemž Jacques Helloch nepřestával chlapce povzbuzovat.
Chvílemi si Germain Paterne postavil svůj přístroj na příd' pirogy Moriche a kdykoliv pohled na krajinu stál za to, vyfotografoval ji. Ale nejen mezijejich lodicí a Gallinettou se vedl hovor. Oba Francouzi se také zajímali o zeměpisnou výpravu pánů Miguela, Felipea a Varinase. Slyšeli je často hovořit a to s velkým zápalem, když se domnívali, že to či ono jejich pozorování se hodí za důvod pro to či ono tvrzení. Bezpochyby poznali různost povah těchto venezuelských učenců, a právem to byl pan Miguel, který si získával nejvíc sympatii a důvěry ode všech. Zkrátka ten malý svět byl v nejlepší pohodě, dokonce i Jacques Helloch omlouval bručivý humor seržanta Martiala, starého vojáka.
Tak ho například napadla myšlenka, na kterou by snad nepřišli ani pan Miguel a jeho přátelé, a svěřil se s ní Germainovi Paterneovi: "Nezdá se ti podivné, že ten starý bručounje strýcem mladého Kermora?"
"Proč by to bylo podivné, jsou-li plukovník a on nevlastními brat
"Ovšem, ale pak uznáš, že nešli stejným krokem po životní dráze. Jeden to dotáhl na plukovníka, ale druhý zůstal pouhým seržantem." Takové případy byly, Jacquesi, jsou a budou..."
"Budiž, Germaine. Ostatně, hodí-li sejim být strýcem a synovcem, je to jejich věc."
Skutečně se pak zdála Jacquesovi Hellochovi celá věc poněkud podivná, a myslel si, že je to snad pouze nějaké příležitostné pribuzenství, které jim mělo jen usnadňovat cestu.
Dopoledne minuly pirogy ústí Capanapara a pak ústí Indabara; tato řeka je pouze ramenem tohoto přítoku.
Je samozřejmé, že hlavní střelci na pirogách, pan Miguel najedné a Jacques Helloch na druhé, stříleli se zálibou vodní ptactvo, které se ocitlo na dostřel ručnice. Kachny a divocí holubi, náležitě upravení, byli velmi příjemnou změnou stravy ze sušeného masa a konzerv.
Levý břeh pak poskytoval velmi zajímavou podívanou na strmé skalní útesy, první stupně Baraguanských cerr, u jejichž úpatí měří ještě šířka řeky osmnáct set metrů. Dál k ústí Miny se pak poněkud úží a hrozilo nebezpečí, že proud, kterýje tu prudší, zdrží plavbu falk. Naštěstí vál tak ostrý vítr, že křivé stěžněprosté, sotva ohoblované kmenyse ohýbaly pod napnutými plachtami. Avšak neprasklo nic a odpoledne ke třetí hodině dopluli k tigerskému hatu, které vlastnil pan Marchal.
Nebylo pochyb, že kdyby byl pohostinný stařík doma, museli by, po dobrém či po zlémale jistě že po dobrémalespoň jeden den se tu zdržet. Pan Marchal by neprominul ani Jacquesovi Hellochovi, ani Germainovi Paterneovi tuto druhou návštěvu vedle té, kterou mu přislíbili na zpáteční cestě.
Cestující tu sice z pirog nevystoupili, ale chtěli si odnést na památku alespoň malebný pohled na tigerské hato, jehož velmi zdařilou podobiznu pořídil Germain Paterne.
Od té chvíle se plavba značně ztížila a byla by ještě obtížnější, kdyby vítr nezachoval směr a sílu, která stačila, aby falky mohly překonat proud. Šířka Orinoka se zde zmenšila na dvanáct set metrů a mnohá skaliska plnila jeho dost křivolaké řečiště.
Všechny tyto obtíže byly překonány obratností lodníků. Kolem půl šesté hodiny večer minuly falky řeky Caripo a zakotvily na noc v ústí řeky Sinaruca.
O něco dál ležel ostrov Macupina, porostlý velmi hustým stromovím a téměř neproniknutelným podrostem. Tento podrost zde tvořily zčásti četné palmas Ilaneras, dnzh palem cobijas, jejichž listy jsou dlouhé čtyři až pět metrů. Těchto listů se užívá na střechy indiánských slaměných chýší, potřebují-li domorodci pouze dočasný úkryt po dobu lovu.
Bylo tam právě několik rodin Mapoyů, se kterými se pan Miguel a Jacques Helloch seznámili. Proto, jakmile pirogy přistály u břehu, vystoupili z nich, aby se odebrali na hon, na němž chtěli ulovit bohatou kořist.
Když se cizinci blížili, ženy utekly, jak bylo v zemi zvykem, a neobjevily se dřív, dokud na sebe neoblékly dlouhou košili, kteráje pokrývala dost slušným způsobem. Před chvílí měly na sobě jen guayuco j ako muži a neměly j iný závoj kromě svých dlouhých vlasů. Tito Indiáni zasluhují pozornost mezi různými kmeny, z nichž se skládá domorodé obyvatelstvo střední Venezuely. Tito statní lidé mohutných svalů a dobře urostlí kypí zdravím a silou.
Jimi podporováni pronikli lovci hustým lesem u ústí řeky Sinaruca. Dvě rány z pušek srazily k zemi dva velké pekari;*) četné rány byly také na tomto honě posílány za stády kapucínů, opic, které jistě zasluhují tento řeholnický název, ale anijediná z nich nebyla ranou zasažena.
"O těch nelze říci, že padají jako kuželky," podotkl Jacques Hel-loch.
"Je opravdu nesnadné se k nim přiblížit," odpověděl pan Miguel, "co se mne týká, vyplýtval jsem na ně již mnoho střelného prachu a olova! A nikdy jsem ani jedinou nezasáhl."
"A to je škoda, pane Migueli, neboť dobře upravená opice je znamenitou pochoutkou pro labužníky."
Rovněž tak soudí pan Chaffanjon, jak prohlásil Jean: opice vykuchaná, pokropená rozpuštěnou slaninou, zvolna pečená na indiánský způsob a upečená do zlatova, je nejlahodnějším jídlem, kterému se málokteré vyrovná.
Ten večer se museli spokojit s pekari, kteri byli rozděleni mezi tři pirogy. A seržant Martial nemohl být tak nezdvořilý,

aby odmítl svůj podíl, který mu přinesl Jacques Helloch; Jean Kermor mu za tuto pozornost poděkoval a řekl:
"Náš krajan sice horuje pro opici na rožni, ale neméně velebí pekari, dokonce na některém místě své knihy tvrdí, že na své výzkumné cestě neokusil lepší pochoutku než je jejich maso."
"A má pravdu, pane Jeane," odpověděl Jacques Helloch; "nejsou-li opice..."
"Jí se, co je!" dopověděl seržant Martial, který pokládal tuto odpověď za poděkování.
A ti pekari, v řeči domorodců nazývaní bokiro, byli opravdu znamenití; ani seržant Martial to nemohl popřít. Ale řekl Jeanovi, že podruhé nebude jíst jiné kromě těch, které zastřelí vlastní rukou. "Ale, milý strýčku, vždyť to nejde, abychom odmítli tak zdvořilou nabídku. Pan Helloch je velice vlídný a úslužný."
Velice úslužný, milý synovče... Ostatně, jsem tu, k d'asu, a postaví-li se mi pekari pěkně na dostřel, zastřelím ho zrovna tak jako pan Helloch."
Chlapec se neubránil úsměvu a podal ruku odvážnému společníkovi.
"Naštěstí," mumlal seržant, "všechny tyto zdvořilosti, které mi nejsou nijak po chuti, budou mít konec v San Fernandu, ale to hned tak nebude."
Pirogy odpluly nazítří časně ráno, kdy ceshzjící ještě odpočívali pod pristěnky. Protože se zdálo, že severní vítr, který vál, bude stálý, všichni tři vlastníci lodí, Valdez, Martos a Parchal, doufali, že když se vydají na cestu brzy ráno, dorazíještě ten den večer do Caribenu, vzdá-leného několik kilometrů od ústí Mety po proudu Orinoka.
Při plavbě se ten den nepřihodilo nic zvláštního. Voda řeky byla dost vysoká, a pirogy mohly proplout vrtošivými angosturami (úžinami) mezi skalisky, zejména u výběžku proti proudu řeky ostrova Parguazy, pojmenovaného podle přítoku, který se vlévá do Orinoka na pravém břehu. Tato úžina tvořilajakýsi raudal, za suchého období málo přístupný. Alejeho délku nelze nijak přirovnávat k délcejiných raudalů, do kterých měly falky vplout poblíž Atures, ve vzdálenosti asi třiceti mil na hořejším toku Orinoka. Nebylo zde tedy třeba vykládat náklad z lodic ani je vléct po suchu, což působí tolik námahy lodníkům a zpoždění lodicím.
Území na pravém břehu řeky poskytovalo v těchto místech rozmanitou podívanou. Nebyly to již nekonečné pláně táhnoucí se až k obzoru, kde se objevovaly obrysy hor. Půda se tu dost silně a hustě vlnila a tvorila osamělé pahorky podivné podoby; tyto horopisné útvary se spojovaly na východě v pravá pásma. Člověkovi se zdálo, jako by měl před sebou pásmo pobřežních Kordiller, které se odráželo od Ilan na levém břehu. Mezi těmito cerry bylo možné rozeznat carichanské pahorky, podivuhodně se vinoucí hustě zalesněnou krajinou a pokrytou bujnou zelení.
Odpoledne, když se pravý břeh změnil v plošinu, nezbylo pirogám, než se přepravit k levému břehu, aby přepluli caribenským raudalem, nebof jedině v těchto místech bylo možné proplout.
Na východ se prostíraly širé mělčiny, rozsáhlá želví pobřeží, která dříve poskytovala lovcům velikou kořist a nijak si nezadávala v tomto ohledu s pobřežím u La Urbany. Ale tento lov želv, ničím neomezovaný, prováděný bez jakýchkoliv pravidel a vydaný na milost a nemilost nerozumné hrabivosti domorodců, bude jistě příčinou úplného vyhubení těchto plazů. Každopádně bylo jisté, že želvy téměř úplně opustily pobřeží v této části řeky. Tím pak Cariben, příjemně položený nedaleko ústí řeky Mety, jednoho z velikých přítoků Orinoka, ztratil veškerou důležitost. Místo aby se stal městečkem, stal se jen vesnicí a za nějakou dobu klesne na úroveň nejbídnějších osad středního Orinoka.
Když naši cestující pluli kolem žulového pobřeží ostrova, které se jmenuje Piedra del Tigre, ocitli se u podivného jevu znějících skal, ve Venezuele tak pověstných.
K jejich uším zalétal sled zcela jasných hudebních tónů, harmonický celek neobyčejné síly. Protože všechny tři falky pluly vedle sebe, bylo slyšet, jak seržant Martial zvolal z přídě Gallinetty: "Aj ! Kterýpak kapelník to pořádá nám na počest tuto serenádu?" Nebyla to serenáda, ačkoliv krajina bylo co do mravů právě tak španělská jako Kastilie nebo Andalusie. Cestující se mohli spíš domnívat, že se ocitli v Thébách u úpatí Memnonovy sochy.*)
Pan Miguel ochotně podal výklad tohoto zajímavého akustického jevu, který není v těchto končinách nijak neobvyklý, a řekl: "Při východu slunce by byloještě lépe slyšet tuto hudbu, která zaznívá k našemu sluchu. Příčinou toho je, že tyto skály obsahují ve-liké množství slídových šupinek, zachvívajících se vzduchem, který se potom vlivem slunečních paprsků rozpíná a uniká skulinami těchto skal."
"Ano, slunce je tvůrcem divů!" řekl Jacques Helloch.
"Ta hudba se nevyrovná ani zvukům bretonských dud!" řekl seržant Martial.
"Jistěže ne, odtušil Germain Paterne. "Ale hudba těchto řírodních varhan se v širé krajině přece jen pěkně poslouchá."
"Ale poslouchá ji příliš mnoho lidí," hučel seržant Martial.

X. KAPITOLA
V ústí řeky Mety

Když naše tři pirogy dosáhly levého břehu řeky, propluly caribenským raudalem, aniž bylo třeba vyložen náklad. K šesté hodině večer přistály jedna po druhé v malém přístavu.
Kdysi by tu cestující nalezli městečko obydlené pracovitým obyvatelstvem, se značným obchodním ruchem a stále utěšeněji vzkvétající. Ale nyní byl Cariben v úpadku z důvodů námjiž známých; bylo zde již jen pět indiánských chýší, o jednu méně než v době, kdy tu vystoupil na břeh pan Chaffanjon v doprovodu generála Oubliona.
Ostatně pohostinství několika Yarurů, kteří zde žili, byjim zřejmě mnoho neprospělo. V této až na nepatrný zbytek zaniklé vsi by si neopatřili potřebné zásoby. Učinili tak ostatně již v La Urbaně a mohli se zásobami dobře vystačit do vesnice Atures. Lovci pak nedopustili, aby trpěli nedostatkem zvěře.
Druhý den, 31. srpna, vypluli před východem slunce. Byla naděje, že severní vítr se nezmění a bude pro plavbu příznivý. Směr plavby byl patrně kjihu; byl to směr, kterým se Orinoko ubírá od La Urbany až k San Fernandu, a Cariben leží uprostřed mezi těmito oběma body.

Vítr vál ovšem od severu, ale prudkými nárazy, takže nebylo možné spoléhat na plachty, které byly vždy po dvě nebo tři minuty napnuté, načež opět klesaly nehybně podél stěžňů. Tehdy se muselo použít pa-lanek a garapat, neboť v těchto místech bylo nesnadné překonat proud zesílený přínosem Mety o několik kilometrů dál proti proudu. V těchto končinách nebylo Orinoko pusté. Domorodci přejížděli sem tam na svých lodicích, curiarách. Žádná z curiar však nejevila úmysl přiblížit se k pirogám.
Byli to Quivové, kteří se tu rádi projížděli po řece poblížjejího dů-ležitého přítoku. Nebylo se čemu divit, že naše pirogy nevyhledávaly s nimi styky; nebylo o co stát. Tyto Indiány totiž provází nedobrá pověst, kterou si ostatně plnou měrou zasluhují.
K jedenácté hodině vypověděl vítr službu a Valdez i ostatní dva vlastníci lodí dali svinout plachty. Nyní bylo nutné pomoci si při další plavbě palankou a využít protisměrných vírů podél břehu, kde byl slabší proud.
Pirogy tedy tohoto ostatně velmi škaredého a deštivého dne neurazily veliký kus cesty a o páté hodině odpoledne přistály v ústí řeky Mety, za výběžkem jejího pravého břehu, kde byly dostatečně chráněny od proudu.
Nebe se vyjasnilo s blížící se nocí. Již nepršelo. Kolem dokola se rozhostilo úplné ticho. Na západě se prodíraly mraky poslední paprsky zapadajícího slunce a chvěly se nad vodami Mety, které se mísily s vlnami Orinoka, lehce ozářeny.
Falky se seřadily vedle sebe; Gallinetta byla uprostřed. Vypadalo to tak,jako by cestující obývali tři pokojejediného domu, a to tři pokoje, jejichž dveře zůstávaly otevřeny.
Za těchto okolností, po tolika nepříjemných hodinách, které za vichru strávili pod přístřeškem, proč by nyní nedýchali společně svěží večerní vzduch, proč by nejedli a nebavili se spolujako přátelé shromáždění u stejného stolu? A "starý medvěd", seržant Martial, by špatně skončil, kdyby chtěl něco namítat proti tomuto společnému způsobu života.
Čtyři Francouzi a tri Venezuelané se tedy spřátelili. Každý z nich se účastnil hovoru, který byl ihned zpočátku zaveden Jacquesem Hel-lochem na pole, kde se protivníci museli dostat do sebe, totiž na zeměpisné pole. Řekl totiž, snad poněkud zlomyslně:
"Pane Migueli, přistáli jsme u ústí řeky Mety?"
"Ovšem, pane Hellochu
"Je to, tuším, jeden z přítoků Orinoka?"
"Ano, a to jeden z nejdůležitějších, neboť do něho vlévá zajednu vteřinu čtyři tisíce pět set krychlových metrů vody."
"Nepřitéká snad z vysokých Kordiller Kolumbijské republiky?" "Zcela správně," odpověděl nyní pan Felipe, který nechápal, kam otázky Jacquese Hellocha směřují.
"Nepřijímá snad na svém toku mnoho přítoků?"
"Mnoho," odpověděl pan Miguel, "a největší z nichjsou Upia a Humadea, přijejichž soutokupřijímá svéjméno, potom Casanare, podle které je nazvána celá nesmírná rozloha Ilan.
"Milý Jeane," řekl Jacques Helloch, "dovolíte-li mi totiž, abych vás tak jmenoval..."
Chlapcova tvář lehce zčervenala, a seržant Martial se vzchopil, jakoby vymrštěn pružinou.
"Copak se vám stalo, seržante?" zeptal se pan Miguel.
"Nic!" odpověděl starý voják a opět se posadil.
Jacques Helloch pak pokračoval:
"Milý Jeane, myslím, že se nám už nikdy nenaskytne tak vhodná příležitost pohovořit si o Metě jako nyní, kdy teče přímo před našimi zraky."
"A můžeš dodat, ` podotkl Germain Paterne obrace e se vlídně k panu Miguelovi a jeho dvěma kolegům, "že nebudeme mít jindy tak znamenité profesory, aby nás poučili, jako je máme nyní." "Jste velice zdvořilí, pánové," odpověděl pan Varinas, "ale neznáme Metu tak, jak se snad domníváte. Ovšem kdyby šlo o Guaviare..." "Nebo o Atabapo..." skočil do řeči pan Felipe.
"Také na ně dojde, pánové," řekl Jacques Helloch, "ale přece si mys-lím, že pan Miguel je dobře seznámen s vodopisem Mety, a proto si dovolím pokračovat ve svých otázkách a zeptat se ho, nedosahuje-li někdy tento přítok Orinoka velkou šířku?"
"Zajisté, a tato šířkaje někdy až dva tisíce metrů," odpověděl pan Miguel.
"A j ej í hloubka?"
"Nyní, kdy je plavební cesta označena bójkami, plují lodě nořící se do vody šest stop proti proudu v období dešťů až k soutoku s Upii, a až do třetiny této vzdálenosti v období sucha."
"Z toho tedy vyplývá," soudil Jacques Helloch, "že Meta je zce-la přirozenou spojovací dráhou mezi Atlantským oceánem a Kolumbii."
"O tom nejsou žádné pochyby," odpověděl pan Miguel, "a někteří zeměpisci právem tvrdili, že Meta je nejkratší cestou z Bogoty*) do Paříže."
"Nuže, pánové, proč má být Meta pouhým přítokem Orinoka, proč by nemohla být vlastním Orinokem, a proč by se pánové Felipe a Varinas nemohli vzdát v její prospěch nedostatečně odůvodněných nároků, které činí ve prospěch Guaviare a Atabapa?"
To tedy měl za lubem ten Francouz! Je snadné si představit, že ani nedokončil, a oba zastánci Atabapa a Guaviare protestovali protijeho slovům posunky, neboť nemohli slovy.
Ihned se vznítil spor, a důvody dopadalyjako halapartny na hlavu odvážlivce, který se vytasil s dotazem týkajícím se toku Orinoka. Ne snad, že by se nějak zvlášť o tuto věc zajímal, neboť byl přesvědčen, že pravdaje na straně pana Miguela a většiny zeměpisců; chtěl pouze vidět, až se protivníci dostanou do sebe. A opravdu,jeho důvodyjistě vyvážily důvody pánů Varinasa a Felipea; byly snad i lepší, neboť v příčině vodopisné důležitosti vynikala Meta nesporně nad Atabapo a Guaviare. Ostatně z obou učenců neustupoval ani jeden a sporná debata o tom by se protáhla snad do pozdní noci, kdyby Jean Kermor nezavedl řeč na jiné téma, když položil panu Miguelovi jinou neméně

důležitou otázku.
Podle jeho průvodce přicházeli na břehy řeky Mety Indiáni, kteří tu šířili strach. Proto se pana Miguela zeptal, co jim může říci k tomuto případu.
"Je to pro nás patrně důležitější," odpověděl pan Miguel, který se nijak nehněval, že se má hovor zavést jinam.
"Jeho dva přátelé se opět "z horka nakvasili", jak mívali ve zvyku, a k čemu to, když se zanedlouho ocitnou u soutoku všech tří řek? "Jsou to Quivové," řekl, "kmen, jehož divokost je až příliš známá cestujícím, kteří plují až do San Fernanda. Dokonce se mluví i o tom, že zástup těchto Indiánů přešel řeku a dostal se do východních končin, kde drancuje a vraždí."
"Není snad již mrtev náčelník této tlupy?" podotkl Jacques Hel-loch, který také slyšel o této zločinecké sebrance.
"Je mrtev," odpověděl pan Miguel, ‚je mrtevjiž téměř dva roky." A kdo to byl?"
p Jacques Helloch a Germain Paterne se postavili na zád' pirogy. "Černoch jménem Sarrapia, kterého si banda `ostavila do čela, Odtud mohli dobře přehlédnout řeku po proudu i proti proudu a také a který byl nahrazen zločincem uprchlým z galejí. h Orinoka..." ústí řeky Mety. Od břehu se nemuseli ničeho obávat, neboť se za ním "A ti Quivové," ptal se Jean, "kteří zůstali na březíc táhly neschůdné bažiny. "Ti nejsou o nic méně nebezpeční, ` řekl pan Miguel. "Většina člunů, Oba přátelé seděli vedle sebe a hovořili o všem možném. Jeden s kterými jsme se setkali od Caribenu, patří jim a uděláme dob échto z nich kouřil doutníky, kterými byl hojně zásoben, neboť tabák patří deme-li se mít před nimi na pozoru, dokud se nedostanemd ho zlomezi běžné výměnné zboží u pobřežních obyvatel krajin kolem Orikončin, kde je ještě mnoho těchto zlosynů, schopných kaž é noka. Druhý staMě dýmal z dýmky vřesovky, které byl tak věrný,jako činu." seržant Martial své.
Tato výstraha byla až příliš odůvodněna útoky, jejichž obět éi žé Tyt hvězd se rozléval oblohou bez větší vlhkosti a páry. Vítr, který nedávno stali někteří obchodníci ze San Fernanda. Proslýcha o s, skoro úplně utichl, se chvílemi zdál jen lehkým vánkem. Kříž (souvenezuelský prezident a Kongres zamýšlejí pod nQú out brab 1 knej hvězdí na jižním nebi) plál několik stupňů nad poledním obzorem. by zničila tyto loupeživé tlupy Alta Orenoc ové y y pri tomto naprostém tichu by bylo slyšet i ten nejmenší šramot, vlny dřív vvpuzeni z Kolumbie a pak z Venezuely, načežkdybty tmot h rozrážené lod'kou a šplouchání vesel; a stačilo jen pozorovat poněbyli vyhlazeni až do posledního mužestala by se jeviš ě kud ostražitě pobřeží, aby se k nim nemohlo přiblížit něco podezře-loupeží Brazílie. Neboť Quivové byli připraveni na tuto výpravu, byli lého. pro cestující největším nebezpečím, zejména od té doby, cocí na ph Tomuto pozorování se oddávali oba mladí muži zabráni přitom do čele stál uprchlík z cayennské trestnice. Proto museli cestuj důvěrného rozhovoru. rogách dávat neustále pozor.
Je jisté, že Jacques Helloch projevoval k Jeanovi Kermorovi nemalé sympatie. Ne bez obav viděl mladíka tohoto věku na výzkumné dáni," prohlásil Jacques Helloch, "a máme dostatek zbraní i cestě, plné nebezpečí. Obdivoval se tak šlechetné a úctyhodné poMilý Jeane, jenom dobře spěte dnes v noci ve svém přístěnku. Buhnutce, která ho pobízela k činům, lekal se nebezpečí, do kterých ho deme nad vámi bdít." vydával jeho úmysl odvážit seani sám nevěděl kam...
"To je, tuším, má starost!" podotkl suše seržant Martial. Z toho důvodu již nejednou mluvil o rodině plukovníka Kermora
Je to včci nás všech, můj milý seržante,` odpověděl Jacques Hels Germainem Paternem, a ten se stále rozpomínal, jako by asi před loch, "hlavní věcí je, aby váš synovec nebyl pripraven o spánek, který patnácti lety něco slyšel o Kermorově rodině. je v jeho věku nejvíc zapotřebí. "Víš, Germaine," řekl mu ten večer Jacques Helloch, "nejde mi do ‚Děku i vám ane Hellochu," odpovídal mladík s úsměvem; "ale , j , p " hlavy, že to dítěneboť je to ještě dítěse takto vydává na cestu bude lépe, bude-li se každý z nás mít na pozoru. končinami horního Orinoka! A pod čí ochranou? Pod ochranou toho "Vystřídejn:e se na stráži všichni dodal seržant Martial. ho ž statečného chlapíka, který má sice znamenité srdce, ale nezdá se být sobě si přísahal, že bude-li Jean spát, až na něj dojde, nevyruší pvodcem, jaký by byl potřebnýjeho synovci, kdyby se ocitl ve vážspánku, a bude za něj bdít nad táborem. ných okolnostech..." Podle tohoto rozhodnutí byla svěřena stráž od osmi do jedenácti "Je to opravdu jeho strýc?" přerušil ho Germain Paterne.
"Zdá se hodin oběma Francouzům. Pan Miguel ajeho dva přátelé e měli mi to prinejmenším pochybné."
střídat od jedenácti do druhé hodiny po půlnoci. Potom měli být na "Ať už seržant Martial je nebo není strýcem Jeana Kermora," ř stráži Jean Kermor a seržant Martial až do svítání. ekl Jacques Helloch, "na tom by nezáleželo, jen kdyby byl ještě v mužCestující na Gallinettě a na Maripare tedy uléhali nák s obtížného ném věku a zvyklý na takovéto nebezpečné výpravy. Proto mi nejde mužstvo klesající pod únavou, která se dostavila násle e k do hlavy, jak mohl svolit... vlečení lodi, se oddávalo opravdu zaslouženému odpočin u
"Svolit... dobře to říkáš, Jacquesi," pravil Germain Paterne a vyklepával popel z dýmky.
"Ano, svolit, nebof není pochyb, že to byl právě Jean, který měl v úmyslu vydat se na tuto cestu. A on to b 1 kdo ro ni získal st ce. Ne, ten úctyhodný starik není jeho strýc, nebot se mi zdá, že plukovník Kermor již neměl rodinu, když odešel z Nantes."
"Kam?"
"To se nikdy nikdo nedozvěděl.
"Ale jeho syn nám řekl, že se to dozvěděl z posledního dopisu psaného ze San Fernanda. A vydal-li se na cestu na základě tak určitých zpráv..."
"Doufají, že získají podrobnější informace v San Fernandu, kde plukovník Kermor před dvanácti nebo trinácti roky pobýval, jak bylo zjištěno."
"Ovšem, Germaine, a právě to mne znepokojuje. Dozví-li se chlapec v San Fernandu nové zprávy, kdo ví, nebude-li chtítjít dál, hodně daleko bud' do Kolumbie územím Atabapy, nebo k pramenům Orinoka! Taková odvaha by ho vedla do takřka jisté záhuby..."
Vtom Germain Paterne náhle přerušil společníkovu řeč a polohlasně řekl:

"Neslyšíš nic, Jacquesi?"
Ten se plížil na přední část pirogy, naslouchal, prohlížel pátravým zrakem hladinu řeky od protějšího břehu až k ústí řeky Mety, načež řekl příteli, který šel za ním:
"Nevidím nic, ale... ano, dodal kd ž chvíli ozorně naslouchal "na vodě se ozývá nějaký šumot..."
"Nebylo by snad dobré vzbudit mužstvo?"
Počke ! Není to šumot blížícího se člunu. Snad to šumí vlny Mety a Orinoka jak na sebe narážejí při soutoku obou řek."
"Hle, hle... tamhle řekl Germain Paterne.
A ukazoval na veliké černé body, které se míhaly ve vzdálenosti asi sta stop od falk po proudu řeky.
Jacques Helloch si došel pro ručnici ležící u pristěnku a vyklonil se nad okraj lodice. "
"Není to lod'," řekl, "a přece se mi zdá, že vidím...
Přiložil pušku k líci, ale Germain Paterne ho zadržel a řekl:
"Nestřílej, nestřílej! To nejsou Quivové jdoucí za lupem. Jsou to neškodní obojživelníci, kteří přicházejí dýchat na povrch řeky...
"Obojživelníci?"
"Ano, tři nebo čtyři lamantini a toninové, obvyklí návštěvníci Orinoka."
Germain Paterne se nemýlil. Byly to jen dvojice mořských krav, lamantinů a toninů, mořských vepřů, kteri se často vyskytují ve venezuelských řekách a říčkách.
Tito neškodní obojživelníci se pomalu blížili k pirogám; najednou se jich patrně zmocnil strach, neboť rázem zmizeli.
Oba mladí muži opět zaujali svá místa na zádi lodě, a když Germain Paterne znovu nacpal a zapálil dýmku, pokračovali opět v na chvíli přerušeném hovoru. Jacques Helloch řekl:
"Před chvílíjsi říkal, žejestli se nemýlíš, neměljiž plukovník Kermor rodinu."
"Domnívám se, že to mohu směle tvrdit, Jacquesi. A... počkej... ted' mne něco napadá. Nějaký příbuznýjeho manželky se s ním začal soudit, plukovník při prvním soudním procesu v Nantes prohrál, ale odvolací soud v Rennes mu dal za pravdu. Ano, ano... nyní se již na to všechno pamatuji. Za čtyři nebo pět let potom paní Kermorová, kreolka z ostrova Martinique, zahynula při ztroskotání lodě, když se vracela z osad do Francie; zahynula i s jedinou dceruškou. Byla to pro plukovníka strašlivá rána. Po dlouhé nemoci, když ztratil všechno, co mu bylo na světě nejdražší, ženu i dítě, když byl bez rodiny, jak jsem ti řekl, Jacquesi, zažádal o propuštění ze služby. Po nějaké době se pak rozhlásilo, že odešel z Francie. A tuším, že se nikdy nikdo nedozvěděl, do které země se odebral, snadjen z posledního dopisu, který poslal ze San Fernanda jednomu ze svých přátel. Ano, tak je to, a divím se, že mne v tomto případě tak opustila paměť. Kdybychom se na to zeptali seržanta Martiala a mladého Kermora, jsem si jistý, že by všechno potvrdili."
"Raději sejich na nic neptejme," odpověděl Jacques Helloch. "Jsou to soukromé záležitosti, a bylo by od nás nešetrné, kdybychom se do nich chtěli plést."
"Budiž, Jacquesi, ale, jak vidíš, měl jsem pravdu, že seržant Martial nemůže být strýcem Jeana Kermora, protože plukovník Kermor po ztrátě ženy a dcery neměl blízké příbuzné..."
Jacques Helloch uvažoval s rukama založenýma a s hlavou skloněnou o tom, co se dozvěděl od přítele. Mýlil se ten snad? Nikoliv! Bydlel v Rennes, když se projednávala plukovníkova pře před odvolacím soudem, a fakta týkající se jeho rodiny byla uvedena při líčení sporu.
A tu mu přišlo na mysl, co by ostatně napadlo kohokoliv. Řekl si:
Není-li seržant Martial jeho příbuzným, není také Jean synem plukovníka Kermora, protože plukovník měl jenom dceruška, jedináčka a ta zahynula ještě jako děťátko při ztroskotání lodi, zároveň s matkou."
"To je patrné," prohlásil Germain Pateme. "Mladík nemůže být plukovníkovým synem."
"A přece tvrdí, že je," dodal Jacques Helloch.
V celé té věci bylo něco nejasného, dokonce záhadného.
Mohlo se myslet, že mladík byl obětí omylu, který ho zavedl do tak nebezpečného dobrodružství? Jistěže ne. Seržant Martial a jeho domnělý synovec se ve věci plukovníka Kermora a svazků, které ho poutaly k Jeanovi, jistě opírali o jistotu, která byla v rozporu s tím, co o tom bylo známo Germainovi Paternovi. Je možné si domyslet, že zájem, který Jacques Helloch projevoval o mladíka, vším tím, co v celé té situaci bylo nevysvětlitelné, jen vzrostl.
Oba přátelé hovorili dál o těchto věcech až do jedenácté hodiny, kdyje pánové Miguel a Felipe, nechávaje spát horkokrevného zastánce řeky Guaviare, vystřídali na stráži.
"Neviděli jste nic podezřelého?" zeptal se pan Miguel, který stál na zadní části pirogy Maripare.
"Naprosto nic, pane Migueli," odpověděl Jacques Helloch. "Na pobřeží i na řece je všude klid."
"A je pravděpodobné," dodal Gerznain Paterne, "že vaše hlídka nebude ničím rušena stejně jako naše."
"Tedy dobrou noc ánové od ověděl an Feli e a stiskl im ruku ze své lodice.
Věnoval-li pan Miguel ajeho kolega několik hodin své hlídky rozhovoru,je nepochybné, že tento rozhovor neměl nic společného s tím, o čem rozmlouvali Jacques Helloch a Germain Paterne. Je jisté, že pan Felipe využil nepřítomnosti pana Varinasa, aby sesypal na hlavu nepřítomného všechny blesky své výmluvnosti, aje pravděpodobné, že ho pan Miguel poslouchal s obvyklou blahovůlí.
Zkrátka, nepřihodilo se nic neobyčejného až do druhé hodiny p půlnoci, kdy se odebrali pod přístřešek pirogy Maripare, a na stráž se postavil seržant Martial.
Ten zaujal místo na zádi pirogy s ručnicí po boku a začal přemýš-let. Nikdy ještě nebyl tak nespokojený, jako nyníne o sebe, Bůh chraň!-ale o drahého svěřence, který dřímal pod přístřeškem pirogy. Vzpomínal na všechny podrobnosti této výpravy podniknuté Jeanem, jehož vůli se musel podrobit; na odjezd z Evropy, na plavbu Atlantským oceánem a na různé příhody, které zažili od chvíle, kdy opustili Ciudad Bolívar. Kam takhle půjdou, a kam až je zavede tato výprava? Jaké zprávy získají v San Fernandu, ve kterém vzdáleném městečku území hodlal plukovník Kermor strávit poslední léta

života zpočátku šťastného, ale pak zlomeného strašlivou katastrofou? A do jakého nebezpečí se vydává jediná bytost na světě, která mu zbývá, aby ho našla?
Věci se nevyvíjely tak, jak by si to seržant Martial přál. Chtěl s Jeanem vykonat cestu tak, aby se s nimi nesetkal nikdo cizí. Ale nejdřív Maripare a Gallinetta pluly spolu. Cestující na Maripare se seznámili s jeho "synovcem"; a mohlo to snad být jinak mezi lidmi, kteří cestují za stejných podmínek? Potoma to bylo podle jeho mínění považlivěj ší, z pričin známých pouze jemu samémuneblahá náhoda jim přivedla do cesty ty dva Francouze. A jak by mohl zabránit, aby se krajané důvěrněji neseznámili při zájmu, který nesporně budil cíl sledovaný Jeanem a při úslužnostech, které nebylo možné odmítnout? A ke všemuještě to byli Bretonci z téže Bretaně. Náhodaje opravdu indiskrétní a ráda se plete do věcí, které se jí nijak netýkají! Vtom se ozýval směrem k východu nočním tichem lehký, odměřený šum, který stále vzrůstal.
Zabrán do myšlenek neslyšel seržant Martial tento šum, který byl ostatně dost tichý. Nerozeznal také čtyři lodice, jež proud Mety hnal blíž podél pravého břehu. Byly řízeny lopatkovitým veslem, cožjim umožňovalo zdolávat proud a přiblížit se k falkám.
Vezouce asi dvacet Quivů byly tyto curiary vzdálenyjižjen asi dvě stě metrů od pirog, a kdyby byli cestující překvapeni ve spánku, byli by povražděni, protože by se neměli ani kdy bránit, neboť seržant Martial ve své roztržitosti nic neviděl ani neslyšel.
Najednou, když falky a curiary byly od sebe vzdáleny již jen asi šedesát stop, zahřměla střelná rána.
A zároveň s ní se ozvaly na nejbližší piroze výkriky.
Byl to Jacques Helloch, který vypálil ránu, po níž se hned ozval druhý výstřel z ručnice Germaina Paternea.
Oba mladí mužibylo to asi v pět hodin ránoprocitli, když šum lopatkových vesel zalétal až kjejich sluchu. Když přispěchali na přid Moriche poznali, jaké nebezpečí hrozí a vypálili na curiary.
Na tento poplach byli cestující i lodníci rázem na nohou. Pánové Miguel, Varinas a Felipe vyběhli z přístřešku pirogy Maripare s puškami na ramenou.
Jean stanul vedle seržanta Martiala, který také vystřelil směrem k blížícím se člunům a zoufale volal:
"Běda Běda Že jsem se takto nechal řekva it
Quivové odpovídali na střelbu a asi dvacet šípů zasvištělo nad pirogami. Některé z nich uvázly v krytu přístřešku, ale nikoho nezasáhly.
Pan Miguel ajeho společníci odpověděli druhou salvou a lépe mířené kulky způsobily zmatek mezi Quivy.
"Jděte do přístřešku, Jeane, jděte do přístřešku!" volal Jacques Hel-loch, který pokládal za zbytečné, aby se mladík vydával do nějakého nebezpečí.
Šípy znovu zasvištěly a jeden z nich poranil seržanta Martiala na rameni.
"Dobře mi tak! Dobře!" zvolal. "Já... voják... na stráži! Zasloužil jsem si to plnou měrou!"
Pak zahřměla třetí salva z ručnic a revolverů na curiary, které se poté vzdalovaly od pirog.
Quivům, kterým se nepodařilo překvapit cestující a lodní mužstvo, nezbývalo než utéci. Někteří z nich byli mrtví a jiní byli těžce zraněni.
Úskok se nezdařilcuriary zmizely v dálce po proudu Orinoka.

XI. KAPITOLA
Pobyt ve vesnici Atures

Ten den, l. září, v šest hodin ráno opustily falky tyto nebezpečné končiny. Téměř zázrakem se stalo, že cestující a plavci nebyli povražděni na místech, kde se tolikjiných stalo obětmi těch ukrutných kmenů.
"A opravdu," řekl si v duchu pan Miguel, "když sejiž Kongres rozhodl pro vyhlazení této prokleté sebranky Quivů, bylo byjiž načase, aby se slovo stalo skutkem."
"Zasloužil jsem si to plnou měrou," zvolal seržant Martial, když vytahoval šíp, který mu vnikl do ramene.
A výčitky, že se na stráži obíral víc minulostí než přítomností, byly mnohem bolestnější, než utrpení způsobené zraněním. Ale toto provinění nebylo tak veliké, aby vyžadovalo smrt člověkatřebaže to byl voják, který se dal překvapit na strážia mohlo se jen doufat, že rána nebude smrtelná.
Jakmile čluny Quivů zmizely za obzorem, začal Jean ošetřovat seržanta Martiala ležícího pod přístřeškem. Ale nestačí být synovcem svého strýce a mít o něj největší péči, aby se mu pomohlo. Je také třeba mít nejnutnější lékařské vědomosti, a ty chlapec naneštěstí neměl.
Bylo tedy velké štěstí, že Germain Pateme, jako přírodovědec a botanik, studoval lékařství a na piroze Moriche byla příruční lékámička.
...prozkoumal ránu a zjistil, že se hrot šípu zaryl asi tři centimetry do ramene...
Germain Paterne se ochotně uvolil poskytnout seržantovi Martia-lovi pomoc a péči, jakou vyžadoval jeho stav, a není divu, že Jacques Helloch jej s největší horlivostí podporoval.
Následkem těchto okolností se stalo, že na Gallinettě bylo v prvních hodinách další plavby o dva cestující víca ti s pohnutím viděli, s jakou oddaností Inul Jean Kermor ke starému vojákovi. Germain Pateme prozkoumal ránu a zjistil, že se hrot šípu zaryl asi tři centimetry do ramene, ale nezasáhl ani sval, ani žádný nerv, ale vnikl pouze do masa. Celkem nebyly obavy, že rána bude mít vážné následky, jestliže ovšem šíp nebyl napuštěn jedem.
Často se stává, že orinočtí Indiáni napouštějí šípy tekutinou známou pod jménem curare. Tato tekutina se skládá ze šťávy mavacare, liány z čeledi kulčibovitých rostlin, a z několika kapek hadího jedu. Tato černavá smíšenina, lesknoucí se jako lékořicová šťáva, je u domorodců velice oblíbená. A také se zdá, že Indiáni Otomakové, o kterých se často zmiňuje Humboldt, si napouštěli touto šťávou nehet ukazováčku a přenášeli otravu pouhým stiskem ruky.

Ale byl-li seržant Martial zasažen šípem napuštěným tekutinou curare se mělo brzy poznat. Zraněný záhy ztratí řeč, pak mu stmou končetiny, tvář i hrud', ačkoliv zůstává při vědomí až do smrti, kterou není možné odvrátit.
Bylo tedy nutné pozorovat, dostaví-li se v prvních hodinách tyto příznaky.
Když byl seržant Martial obvázán, nemohljinak než poděkovat Germainovi Patemeovi, ačkoliv zuřil při pomyšlení, že se mezi oběma pirogami utužují stále důvěmější styky. Potom klesl do podivné strnulosti, která budila velké obavy všech společníků.
Mladík se obrátil k Germainovi Paterneovi a zeptal se:
"Prosím vás, pane, co soudíte o eho stavu.
"Nemohu se ještě určitěji vyslovit," odpověděl Germain Paterne. "Není to nic jiného, než lehká rána, která se docela snadno zahojí, nebyl-li šíp napuštěnjedem. Počkejme a zanedlouho uvidíme,jak se situace vyvine."
"Mil Jeane dodal Jacques Helloch, "neztráce te nadě i. Seržant Martial se uzdraví, a uzdraví se brzy. Jsem přesvědčen, že kdyby byl šíp napuštěn j edem, vypadala by rána j iž docela jinak." Také si to myslím, Jacquesi," prohlásil Germain Pateme. "Při nejbližším obvazu se již dozvíme, jak to je, a váš strýc... chci říci seržant Martial..."
"Bůh mi ho zachovej !" mumlal nešťastný mladík, kterému stékaly z očí slzy.
"Ano, milý Jeane," opakoval Jacques Helloch, "Bůh ho zachová. Vaše péče spojená s naší vrátí starému vojákovi zdraví. Říkám vám opět: neztrácejte naději!"
A stiskl Jeanu Kermorovi ruku, která se v jeho ruce chvěla. Naštěstí seržant Martial spal...
Pánové Miguel, Felipe a Varinasprotože všechny tři falky pluly vedle sebe hnány silným severovýchodním větremdostali ihned zprávy o stavu raněného a rovněž doufali, že šťastně vyvázne.
A skutečně, Quivové často napouštějí jedem curare šípy a také střely svých foukaček; ale není to nijak ustálený zvyk. A přípravu tohoto jedu obstarávají jen "odborníci", je-li možné užít tento výraz o divoších, a není vždy snadné využít vědomostí těchto učenců ze savan. Všechno patrně nasvědčovalo tomu, že tato příhoda neskončí tragicky.
Kromě toho, kdyby mimo předpoklad stav seržanta Martiala vyžadoval několik dní odpočinku, a to za lepších okolností, než byly na Gallinettě, bylo by snadné vystoupit na břeh ve vesnici Atures, vzdálené asi šedesát kilometrů směrem proti proudu od ústí Mety.
Tam budou cestující i tak nuceni čekat nejméně týden, ažjejich pirogy, od nichž se odloučí, minou víry, kterýchje v této části Orinoka velmi mnoho. A protože vál příznivý vítr, bylo možné předpokládat, že se vesnice Atures objeví již zítra. Plachty byly vytaženy tak, aby pirogy získaly největší rychlost, a kdyby se vítr udržel, byla naděje, že falky urazí do večera přes po-lovinu cesty.
V dopoledních hodinách přišli Jacques Helloch a Germain Paterne třikrát nebo čtyrikrát se podívat na seržanta Martiala. Raněný dýchal dobře a jeho spánek byl hluboký a klidný. Odpoledne, kjedné hodině, když se seržant Martial probudil, uviděl u lůžka chlapce a pozdravil ho vlídným úsměvem. Ale když zahlédl také oba Francouze, nemohl potlačit jakýsi úšklebek.
"Trpíte snad víc?" zeptal se ho Germain Paterne.
"Já, pane?" odpovídal seržant Martial, jako by ho tato otázka urážela. "Vůbec ne! Není to nic než pouhé škrábnutí! Copak si myslíte, že mám kůži jako panenka? Zítra již nebude po ničem ani památka, a bude-li vám libo, budu vás již nosit na ramenou! Ostatně rád bych již vstal..."
"Nikoliv, zůstanete ležet, seržante rohlásil Jac ues Helloch.
"Lékař to nařídil!"
"Milý strýčku, dodal mladík, "doufám, že poslechneš a zanedlouho budeš moci poděkovat přítomným pánům za jejich obětavost."
"Dobrá, dobrá hučel seržant Martial a vrčel ako hafan kterého dráždí mopslík.
Germain Paterne ho znovu obvázal a zjistil, že rána není otrávená. Kdyby byl šíp napuštěn jedem, projevily by se již jeho účinky a raněný by podlehl částečné stmulosti, možná i duševní, tělesné jistě.
"Vidíme, seržante, že je to lepší, tvrdil Germain Paterne. A za několik dní bude úplně dobře!" dodal Jacques Helloch. A když se odebrali na svou pirogu, která plula vedle Gallinetty, seržant Martial stále říkal:
"Tohle ještě scházelo! Ti dva Francouzi jsou tu jako doma."
"Jaká pomoc, milý strýčku," odpověděl Jean a chlácholil ho. "Neměl jsi se nechat poranit."
"To jsem neměl, a všechno jsem zavinil sám, chovaje se jako nováček, nemotora, který nedovede stát na stráži."
Když se již břehy řeky halily do soumraku, dopluly pirogy do Vivoralské bariéry, kde se měly ukrýt na noc. Zdálky sejiž ozýval temný hukot atureských raudalů.
Protože bylo ještě možné obávat se útoku ze strany Quivů, byla provedena nejprisnější opatření. Valdez nedovolil, abyjeho lidé ulehli dřív, dokud neustanoví ty, kteří mají bdít v prvních nočních hodinách. Stejná opatření byla učiněna na obou ostatních falkách Martosem a Parchalem. Kromě toho byly náležitě připraveny a nabity zbraně, ručnice a revolvery.
Tento odpočinek nebyl ničím přerušen a seržant Martial mohl spát po celou noc. Při ranním obvazu Germain Paterne ohlásil, že se rána hojí. Za několik dní bude docela zahojená. Následků strašlivého curare se již nemuseli obávat.
Nebe bylo čisté, vál chladný a příznivý vítr. V dálce bylo vidět po obou stranách břehů obrysy hor, které svíraj í atureské raudaly. V těchto místech dělí ostrov Vivoral řeku na dvě ramena, jejichž vody tvoří dravé víry. V době nízkého stavu vody se objevují ska-liska řečiště, a je nemožné proplout, pokud se zavazadla nepřenesla až na konec ostrova.
Tato zdlouhavá a namáhavá práce nebyla tentokrát zapotřebí a pirogy, vlečeny espillou podél pobřeží, mohly obeplout výběžek ležící směrem proti proudu řeky. Takto získali několik hodin a pokračovali v pravidelné plavbě, když slunce již přesahovalo obzor o několik stupňů nad cataniapskými cerry na pravém břehu.

Dopoledne bylo možné plout dost pohodlně podél pobřeží a úpatí cerr, k poledni pak falky zastavily u vesničky Puerto Real*). Krásný název pro říční přístav, kde bylo roztroušeno několik sotva obydlených slaměných chýší.
Odtud se zpravidla přenášely zavazadla lodí po břehu do vsi Atures, vzdálenéještě asi pět kilometrů. Proto Guahibové využívali tuto prileżitost, aby si vydělali několik piastrů. Když s nimi byla smluvena cena, vzali zavazadla na záda a cestující šli za nimi; lodníkům zanechali krušnou práciproplout s loděmi vodními víry.
Tento raudal byl podobný chodbě vyhloubené mezi příkrými pobřežními horami v délce deseti kilometrů. Vody, jakoby podrážděné sevřením v úžině, kam je spád žene, zde divoce proudily. Ostatně příroda jim nezajistila volnou cestu. Řečiště, podle Humboldta "schodovité", bylo hrazeno skalními výběžky, které mění vír na vodopád. Všude bylo vidět skaliska vynořující se z vody v podobě zelených křovin a skály, které měly napohled kulovitý tvar a zdálo se, že spočívají na základně jen úchylkou od zákonů rovnováhy. Rozdíl mezi vodorovností proti proudu a po proudu měřil devět metrů. A těmito mocnými záporami utvořenými jez od jezu, mezi těmito balvany tu a tam roztroušenými, po povrchu těchto skalnatých vyvýšenin, které jako by se každou chvíli chtěly posouvat, je nutné vléci lodě. Bylo to skutečné vlečení po těch žulových prazích, a nejsou-li příznivé klimatické okolnosti vyžaduje tato práce mnoho času a námahy. Je možné snadno pochopit, že bylo především nezbytné, aby se vyložil náklad z lodí. Žádná z nich by neproplula raudalem bez nebezpečí, že v něm pohřbí všechno, coje na ní naloženo. Dostjiž překvapovalo, že proplují prázdné, a většina z nich by byla pohlcena nebo rozdrcena, nebýt podivuhodné obratnosti lodníků, kteri je v těchto vírech řídí.
Všechny tři pirogy tedy byly vyprázdněny. Vyjednávalo se s Guahiby o ceně za dopravení nákladu až do vesnice Atures. Obyčejně se jim platilo látkami, ozdobnými tretkami, doutníky a kořalkou. Ovšem nepohrdnou ani piastry. Tak byla smluvena cena za přenesení nákladu ze všech tri falk, se kterou, jak se zdálo, byli spokojeni.
Není třeba podotýkat, že cestující nesvěžují zavazadla těmto Indiánům a nenechávají je jít samotné do vesnice Atures. Guahibové si nezasluhují plnou důvěru, právě naopak, aje rozumné nezkoušetjejich poctivost. Protoje cestující zpravidla doprovázejí; tak tomu bylo také nyní.
Vzdálenost z Puerta Realu do vesnice Atures byla pouze pět kilometrů a mohla se snadno urazit za několik hodin i s veškerou spoustou zavazadel, která ceshz značně zdržovala; bylo to náčiní, prikrývky, vaky, šatstvo, zbraně, náboje, pozorovací nástroje Jacquese Hellocha, herbáře, torby a fotografické přístroje Germaina Paternea. Ale největší potíže spočívaly vjiné okolnosti. Bude moci seržant Martial vykonat cestu pěšky? Nebude jeho stav vyžadovat, aby ho donesli na nosítkách až do vesnice?
Zajisté že ne. Starý voják nebyl panenka, jak stále říkal, a obvaz na rameně přece nemůže být překážkou v chůzi. Necítil bolest a Jacquesovi Hellochovi, který mu podával rámě, odpověděl:
"Díky, pane. Půjdu zostra a nepotřebuji podporu."
Chlapec naznačil pohledem Jacquesovi Hellochovi, že je lépe nepopouzet seržanta Martiala ani úslužností.
Hlouček cestujících se tedy prozatím rozloučil s lodníky, kteří nyní museli provléct falky vírem. Vlastníci lodí, Valdez, Martos i Parchal, slíbili, že nepromarní ani hodinu, ajejich horlivosti bylo možno dů-věřovat.
Cestující opustili Puerto Real asi o půl dvanácté před polednem. Vůbec nebylo třeba jít "zostra", jak podle svého prohlášení měl v íunyslu seržant Martial. Protože Jacques Helloch ajeho společníci z opatrnosti napřed posnídali, mohli jít do vesnice Atures volným krokem a dorazit tam před obědem.
Cesta, nebo spíš stezka, se táhla podél pravého břehu řeky. Proto nebylo potřeba přeplout řeku, neboť vesnice ležela na tomto břehu. Nalevo stoupaly do výšky strmé svahy cerr, jejichž pásmo se táhne až za raudaly proti proudu řeky. Častokrát mohla stěží projít jen jediná osoba, a tehdy hlouček našich cestujících šel husím pochodem. Guahibové šli o několik kroků napřed. Za nimi šli pan Miguel ajeho dva přátelé. Pak následovali Jacques Helloch, Jean Kermor a seržant Martial. Germain Pateme tvoril zadní voj.
Když to dovolovala šíře břehu, šli po dvou nebo po třech vedle sebe. Zde šli chlapec, seržant Martial a Jacques Helloch spolu.
Jacques Helloch a Jean se již spřátelili velice důvěrně; jak by mohl seržant Martial na to žehrat, nechtěl-li být starým zarputilcem, stále nadávaj ícím?
Germain Paterne nesl na zádech svou drahocennou torbu a chvilemi se zastavoval,
když některá bylina poutala jeho pozornost.
Germain Paterne nesl na zádech svou drahocennou torbu a chví lemi se zastavoval, když některá bylina poutalajeho pozornost. Spo lečníci, kteří byli daleko napřed, ho důrazně pobízeli, aby spěchal za nimi, ale on na to vůbec nedbal. Na lov by nebylo možné ani pomyslet, kdyby se nenaskytla příležitost vniknout na nějakých sto stop do těsných úžlabin cerr. To se stalo k největšímu uspokojení pana Miguela, ale k veliké škodě opice aluate, první, kterou se mu podařilo zastřelit.
"Přijměte mé blahopřání, pane Migueli!" volal Jacques Helloch, když jeden z Guahibů odběhl a přinesl zastřelené zvíře.
"Přijímámje, pane Hellochu, a slibuji vám, že kůže tohoto zvířete bude po našem návratu vystavena v přírodopisném muzeu s nápisem: Zastřelena rukou pana Miguela, člena Zeměpisné ciudadbolivarské společnosti."
"A to zcela právem!" dodal pan Felipe.
"Ubohé zvířátko!" řekl Jean, když hleděl na opici, roztaženou na zemi se srdcem prostřeleným kulkou.
"Ubohé, ale prý výtečné k jídlu," odpověděl Germain Paterne. "Ovšem," potvrzoval pan Varinas, "a dnes večer v Atures budete mít příležitost se o tom přesvědčit. Tato opice bude hlavním jídlem naší nejbližší tabule."
"Jíst maso z opice, není to skoro lidožroutství?" podotkl žertem Jacques Helloch.
"Oh, pane Hellochu!" odpověděl Jean. "Mezi opicí a člověkem..." "Ne, ne! Rozdíl není již tak veliký, milý Jeane! Je to pravda, seržante?"
"To se rozumí Oba se dovedou šklebit, odpověděl seržant Martial a zároveň dokazoval slovo skutkem.

Pernaté zvěře tu bylo hojně: kachen, divokých holubů a mnoho jiného vodního ptactva, především pak pav, slepic se široce rozepjatými křídly.
Jestliže však bylo snadné tyto ptáky zastřelit, nebylo tak snadné se jich zmocnit, neboť by padli do propasti vínz.
Orinoko je opravdu zajímavé, když se jeho zuřivé vlny řítí tímto atureským raudalem, kterýje snad nejdelším a nejnesplavnějším z ce-lého toku řeky. Představme si j en ohlušuj ící hukot vodopádů, j akoby obetkaný lehounkými parami, kmeny stromů, vyrvanými ze břehů silou proudu, které narážejí o skály vynořující se z vody, části břehu, který se chvílemi drobí a ohrožují úzkou stezku vedoucí pojejich povrchu. Mimoděk se naskýtá otázka, jak tudy proplují pirogy, aby tu nenechaly obložení svých boků nebo spodků? A skutečně, cestující z Gallinetty, z Moriche a z Maripare nemohli být spokojení, dokud neviděli své lodice v atureském přístavu.
Naši cestující, jejichž pochod nebyl přerušen ani nehodou, ani zvláštní prihodou, dorazili do vesnice brzy po druhé hodině odpoledne. V tu dobu se zdála vesnice Atures dosud taková, jakji našel francouzský cestovatel před pěti lety, a takovou i zůstane, je-li možné věřit předpovědím Élisée Récluse, týkajícím se vesnic středního Orinoka. Dokud cestující našich tří pirog nedorazí do San Fernanda, nepotkají cestou žádné známější městečko. A za ním je doslova pustina, i na širém pořící Ria Negra a řeky Amazonky.
Sedm nebo osm chýší, to byla celá vesnice Atures, asi třicet Indiánů, to bylo všechno její obyvatelstvo. Tam se domorodci ještě zabývají chovem dobytka, ale dál, směrem proti proudu, bychom marně hledali Ilanery, kteří se věnují této práci. Je tam vidět pouze přechod rohatého dobytka, když nastane stěhování stád z území na území. Panu Miguelovi a jeho dvěma přátelům, seržantovi Martialovi a Jeanovi, Jacquesovi Hellochovi a Germainovi Paterneovi nezbývalo než vzít zavděk nejobstojnější z těchto chatmých slaměných chýší, v nichž se každá z těchto tří společností jakžtakž uvelebila.
Nebylo-li však ve vesnici žádné pohodlí a hosté zde vzpomínali na přístřešky svých pirog, poskytovala ves přece jednu neocenitelnou výhodu. Nebyl tu ani jediný moskyt! Proč se jim ten nesnesitelný hmyz vyhýbal? Nevěděli to a ani Germain Paterne si to nemohl nijak vysvětlit. Jisté bylo jen tolik, že v noci seržant Martial nemusel chránit synovce obvyklým toldem.
Jestliže zde však nebyli moskyti, bylo tady mnoho písečných blech, které byly pravou metlou Indiánů na tomto břehu. Tito domorodci chodí bosí. Bodnutí těchto písečných blech je nesmírně bolestivé. Zalézají pod kůži a působí otok. Nelze je vytáhnout jinak než hrotem, a operaci není možné nikdy provést bez obtíží a bezbolestně.
Není třeba podotýkat, že při večeřik níž zasedli společně pod skupinou stromů-byla hlavním jídlem opice aluate, zastřelená panem Miguelem a zvolna pečená. "
"Nuže," zvolal pan Felipe, "není to snad znamenitá pečínka?
"Ten čtyřnožec je skvělý," přisvědčil pan Miguel, "a zasluhoval by čestné místo na evropské tabuli."
"Jistě," odpověděl Jacques Helloch, "a měli bychom jich několik tuctů poslat pařížským restauracím."
"A proč by se jejich maso nevyrovnalo telecímu, hovězimu nebo skopovému, živí-li se tato zvířata jen voňavými rostlinami?" podotkl Germain Paterne.
"Jedinou potíží je, dostat se k nim tak blízko, aby se daly zastře-lit," ozval se pan Varinas.
"Máme s tím však již zkušenosti," řekl pan Miguel, "neboť, opakuji, je tento první..."
"K němuž se vynasnažíme brzy pripojit druhého, pane Migueli," řekl Jacques Helloch. "Máme-li zde ve vesnici strávit několik dní, podnikneme lov na opice. Půjdete s námi, že ano, milý Jeane?" "Nepokládám se za způsobilého doprovázet vás," odpověděl mladík a děkoval posunkem. "Ostatně by k tomu strýc nedal svolení, alespoň ne lovit bez něho..."
"Ovšemže bych to nedovolil!" prohlásil seržant Martial, který byl velice šťastný, že mu synovec poskytl příležitost k záporné odpovědi na nabídku krajana.
"A proč?" zeptal se Jacques Helloch. "Tento lov není nijak nebezpečný."
"Vždy je nebezpečné odvážit se do těchto lesů, kde, tuším, nežijí jenom opice," odpověděl seržant Martial.
"Opravdu, člověk se tady mnohdy setká i s medvědy," odpověděl pan Felipe.
"Oh, to jsou dobráci, odvětil Germain Paterne, "kteri se nikd neodvažují na člověka a živí se jen rybami a medem."
"A s pumami, jaguáry a oceloty. Ti se také živí medem?" namítl seržant Martial, který byl odhodlán nepovolit.
"Tyto šelmy se zde vyskytují jen zřídka," prohlásil pan Miguel, "a neobcházejí blízko vesnic, ale opice se rády přibližují až k obyd-lím."
"Na každý pád," řekl potom pan Varinas, "existuje velmi jednoduchý prostředek, který užívají lidé z orinockých městeček, aby se zmocnili těchto opic; vůbecje nepronásledují a ani neopouštějí chýše."
"Jaký je to prostředek?" zeptal se Jean.
"Na kraj i lesa položí několik tykví, které připevní k zemi a do nich provrtají díru, kterou opice může vstrčit dovnitř ruku, je-li otevřená, odkud ji však nevytáhne, je-li zavřená. Dovnitř těchto tykví položí nějaký plod, který rády pojídají. Opice jej vidí a cítí, neodolá touze po něm rostrčí dírou ruku a uchopí kořist; protože pak jednak nechce plod pustit ednak nemůže vytáhnout ruku, je v pasti."
"Je to možné`" zvolal seržant Martial. "Copak ji nenapadne..." Ne nena adne," odpověděl pan Varinas.
"A potoms e tvrdí, že opice jsou tak moudré a zlomyslné!"
"Jsou, ale mlsnost překonává jejich moudrost," řekl pan Felipe. Pitomá zvířata!"
A opravdu, čtyřrucí tvorové, kteří se takto nechávají chytit do pasti, si toto pojmenování zaslouží. A přece se tohoto prostředku, naznačeného panem Varinasem, velmi často a s úspěchem užívá v orinockých lesích.
Ale bylo třeba nějak strávit několik dní pobytu ve vesnici Atures, dokud se sem nedostanou pirogy. A mladík mohl povědět ostatním, že před šesti roky zde pobyljeho krajanjedenáct dní; tolik času bylo zapotřebí, aby jeho falka přeplula atureský raudal. Nyní stála voda výš, a bylo možné doufat, že pirogy, které vypluly ten den ráno z Puerta Realu, k tomu budou potřebovat méně času.

Za pobytu v Atures Jean Kermor a seržant Martial neprováželi tři Venezuelce a oba Francouze, kteří si vyšli na lov do okolí vesnice. Lovci se nesetkali s žádnou šelmou, anebo alespoň ty, s nimiž se setkali, nepomýšlely na to, aby lovce napadly. Jen tapír byl postřelen Jacquesem Hellochem a unikl, neboť nečekal na druhou ránu, která by ho nejspíš srazila k zemi. *
Zato měli lovci příležitost postřílet hodně pekari, jelenů a cabiaiů), aby se opět dostatečně zásobili potravou. Co nesnědli, to usušili nebo vyudili podle indiánského způsobu, aby si uchovali dostatečnou zásobu masa na další cestu.
Občas zašli pánové Miguel, Varinas a Felipe, Jacques Helloch a Germain Paterne až k proslulým jeskyním na území Aturesa,k Puenta Cerro, pak k ostrovu Cucuritale, kde se zachovaly stopy nest astného doktora Crevauxe, a potom k Cerru de Los Muertos, kde v jeskyních pohřbívají Indiáni Piaroaové své mrtvé. Pan Miguel ajeho přátelé zašli dokonce asi dvanáct kilometrů kjihovýchodu, aby si prohlédli cerro Pintado. Byla to porfyrová skála vysoká dvě stě padesát metrů, kterou se domorodcům podařilo asi uprostřed ozdobit obrovskými nápisy, kresbami představujícími stonožku, člověka, ptáka a hada dlouhého přes tři sta stop.
Germainovi Paterneovi by snad bylo milejší, kdyby našel nějakou vzácnou rostlinu při úpatí cerro PintadoMalované hory, která by se mohla jmenovat hora rytinale k jeho největší lítosti bylo veškeré jeho úsilí marné.
Je samozřejmé, že se vraceli z těch dlouhých vycházek značně unaveni. Bylo veliké vedro, které se nemírnilo ani četnými bouřemi, dostavujícími se s neobyčejnou prudkostí.
Tak uplynul čas pobytu ve vesnici Atures. Všichni naši cestující se scházeli dvakrát denně u stolu. Zde se vyprávěly události dne. Jean se zálibou poslouchal lovecké příběhy, které vyprávěl Jacques Hel-loch, snažící se neustále vytrhávat mladíka ze smutných myšlenek do budoucna. Ajak vřele si přál, aby Jean Kermor získal v San Fernandu určité zprávy o plukovníkovi Kermorovi a nebyl nucen odvažovat se do vzdálených a nebezpečných končin!
A když nastal večer, četl mladík nahlas různá místa z oblíbeného průvodce a zejména ta, která se týkala vesnice Atures a okolí. Pan Miguel ajeho přátelé se nemohli vynadivit přesnosti zpráv, které podává francouzský cestovatel v souvislosti toku Orinoka, mravů různých indiánských kmenů, zvláštností jejich území a mravů Ilanerů, s nimiž přišel do styku.
Kdyby byl Jean Kermor nucen pokračovat ve své cestě až k pramenům řeky, měl byjistě velký užitek z tak spolehlivých zpráv kraj ana.
Dne 9. září před polednem se najednou objevil Germain Paterne; který se zabýval svou prací na břehu před vesnicí, a volal společníky. Protože nebyla na ten den ustanovena vycházka, byli všichni pohromadě v přední chýši a čekali až bude čas ke snidani.
Když Jacques Helloch zaslechl volání, byl skokem venku. Ostatní vyběhli za ním, neboť se obávali, že Germain Paterne volá o pomoc, že je napaden nějakou šelmou, nebo že se srazil s hordou Quivů, zdržujících se v sousedství vesnice Atures.
Germain Paterne se vracel sám s torbou na zádech a mával rukama. Nu! Copak se děje?" volal na něj Jacques Helloch.
"Naše pirogy, přátelé!"
"Naše pirogy?" řekl pan Miguel.
"Už?" zvolal pan Felipe.
"Nejsou již vzdálené ani půl kilometru."
Všichni se rozběhli po levém břehu proti proudu a v ohybu řeky zahlédli falky, které mužstvo vleklo espillou podél břehu. Zahlédli falky, které mužstvo vleklo espillou podél břehu.
Brzy mohli zaslechnout jejich volání vlastníci lodí, kteri stáli na zádi a udržovali lodice v náležité poloze.
"To jste vy, Valdezi?" volal seržant Martial.
"Já, seržante, ajak vidíte, ostatní jdou za mnou.
"Neporouchaly se vám lodě?" zeptal se pan Miguel.
"Neporouchaly," odpověděl Valdez, "ale zkusili jsme dost!" "Konečně jste tu!" řekl Jacques Helloch vlastníkovi pirogy Moriche.
"Ano, a to za sedm dní, což je vzácností, jde-li o překonání atureského raudalu."
A Parchal měl pravdu; ale bylo třeba uznat, že Banivové byli skvě-lými lodníky. Nebylo možnéjinak, než pochválitjejich horlivost, a tito stateční lidé měli tím větší radost z pochvaly cestujících, že tato pochvala byla provázena pridavkem několika piastrů, jako odměnou za šťastnou ruku.

XII. KAPITOLA
Několik poznámek Germaina Paternea

Naše tři pirogy odpluly následující den při východu slunce. Minulý den odpoledne na ně naložili všechen náklad, a protože nebyly nijak porouchané při plavbě raudalem, cesta se vůbec nezdržela.
Bylo ovšem pravděpodobné, že mezi Atures a městečkem San Fer. nando bude cestujícím štěstí přát méně. Bylo patrné, že vítr, který sf tišil, nebude mít dost síly hnát falky proti proudu Orinoka. Jen tal že se proti němu udrží. Ale protože dosud vál vítr od severu, kolí saje mezi východem a západem, byly zatím plachty napnuté, než bud třeba sáhnout k espille a k palankám.
Není třeba pripomínat, že každá ze skupin zaujala místo ve své pi rozeseržant Martial a Jean Kermor na Gallinettě, pánové Miguel Varinas a Felipe na Maripare, Jacques Helloch a Germain Paterne n Moriche.
Pokud to bylo možné, pluly pirogy vedle sebe, a nejčastějisei žant Martial to dobře pozoroval a bručel při tom do vousů-plula Mc riche spolu s Gallinettou, což poskytovalo prileżitost ke vzájemném hovoru na obou pirogách a ceshzjící na nich také tuto prileżitost značn využívali.

Za dopoledne falky urazilyjenom pět kilometrů proti proudu. Zpočátku bylo nutné proplétat se bludištěm ostrůvků a skalisek, kterých bylo v řece plno až nad vesnici Atures. Nebylo ani možné ponechat stejný směr plachet. Mezi těmito těsnými úžinami se voda hnala prudce a bylo třeba pracovat palankami ze všech sil.
Když pirogy dopluly do míst proti Cemz de Los Muertos (pahorku Mrtvých), řečiště Orinoka se poněkud uvolnilo. Přiblížili se k pravému břehu, kde byl proud slabší a falky mohly využít do jisté míry větru.
Za protějším břehem se vypínal cerro Pintado, který si předtím pan Miguel ajeho přátelé prohlédli; nyní bylo možné pozorovatjeho podivné tělo strmící nad širými pláněmi, ve kterých se zdržují Indiáni Guahibové.
Když se slunce chýlilo za obzor, tišil se vítr stále víc a vanul od severovýchodu; k páté hodině odpoledne utichl docela.
Pirogy pluly právě v místech, kde je garcitský raudal. Na Valdezovu radu se chystali odpočinout si na tomto místě, které jim poskytovalo příhodný útulek na noc.
Za celý ten den urazili pouze asi patnáct kilometrů, a za svítání se vydali na další cestu.
Proplutí garcitským raudalem nepůsobilo žádné potíže. Byl splavný po celý rok a zboží zde nebylo třeba přenášet. Ostatně v tomto měsícije Orinoko, které teče plným proudem, dostatečně hluboké pro lodě s plochým dnem. Ale voda začínala opadávat, protože již byla polovina září a suché období mělo brzy snížit stav vody na nejnižší míru.
Ovšem dosud byly časté a hojné deště. Neušetřily naše cestující od chvíle, kdy vypluli, a po celou cestu až do San Fernanda zažili mnoho lijáků. Ten den je pak neustávající vichřice donutila, aby se ukryli pod pristřešky. Celkem se vítr zvolna ochlazoval, čehož nijak nelitovali.
Večer se pirogy uchýlily na dost dobře chráněňé místo v ohybu řeky zahnutém k východu mezi pravým břehem a ostrovem, pojmenovaným Rabo Pelado.
Od šesté do sedmé hodiny procházeli lovci po kraji tohoto ostrova, plného neproniknutelných houštin. Podarilo se jim zastřelit asi půl tuctu gabiot, drobných vodních ptáků velikosti holuba, kteří byli připraveni k večeři.
Kromě toho zastřelil Jacques Hellochjednoho z mladých kajmanů, kterým Indiáni říkají "baba" ajejichž maso prohlašují za velice znamenité.
Je ale třeba podotknout, že cestující pohrdli tímto pokrmem, který se zde nazývá sancocho, a nechali je lodníkům, kteří si na něm ve-lice pochutnali.
Pouze Germain Paterne ho chtěl okusit, protože přírodovědec nesmí být vybíravý a musí se obětovat v zájmu vědy.
"Nuže?" zeptal se ho Jacques Helloch.
"Nu," odpovídal Germain Paterne, "při prvním soustu to není zrovna dobré, ale při druhém..."
"Je to j aké.
"Odporné.
Sancocho bylo souzeno a bez milosti odsouzeno.
Druhý den odpluli od ostrova Rabo Pelado a vydali se opět jihozápadním směrem, směrem, kterým se ubírá Orinoko až ke guahibskému raudalu. Po celý den pršelo. Vítr vál s přestávkami od severovýchodu. Plachty pirog chvíli nehybně visely podél stěžně, chvíli se nadouvaly a vzdouvaly jako balonový obal.
Večer Valdez zastavil před ostrovem Guayabo, když urazil asi dvanáct kilometrů, neboť činnost větru byla často slabší než činnost proudu.
Nazítří po únavném dni dopluly pirogy ke guahibskému raudalu a zůstaly na noc v ústí ramene Carestie, která obtéká po pravém břehu dlouhý ostrov na místě, kde dělí tok Orinoka.
Noc uplynula klidně po večeři, která byla zpříjemněna párem hucců, vodních ptáků, zastřelených na pobřeží ostrova.
V těchto místech bylo řečiště křivolaké, široké, ale plné ostrůvků a ostrovů. Kromě toho bylo přehrazeno jezem, jehož vody se ritís hlučnými vodopády. Byl to ve své divokostijev čarovné krásy, snadjeden z nejnádhernějších, s nimiž se setkáváme na středním Orinoku.
Cestujícím bylo dopřáno dost času obdivovat se mu, nebo potřebovali několik hodin na proplutí guahibským raudalem. Pirogy jej šastně minuly, aniž bylo potřeba vynášet z nich náklad, ačkoliv se tu zpravidla vyskytovalo víc obtíží, než v garcitském raudalu.
Ke třetí hodině odpolední připluli podél levého břehu ramene ke vsi Carestii, kde se měl náklad přenést, aby se pirogám usnadnilo přeplout maipureským raudalem.
Zde se opakovala práce, kterou bylo nutné vykonat v Puertu Realu. Indiáni vzali zavazadla na záda a provázeli cestující až do Maipures, kam došli před pátou hodinou odpolední.
Ostatně vzdálenost mezi Carestii a Maipuresje pouze šest kilometrů, a stezka podél pobřeží byla dost schůdná.
Tam měli čekat na Gallinettu, Maripare a Moriche, které potřebovaly nejméně tři nebo čtyři dny, aby je dohonily.
Maipureský raudal byl totiž kratší než atureský, ale vyskytovaly se v něm snad vážnější překážky. Jisté bylo, že rozdíl výšek vody byl větší, asi dvanáct metrů při šesti kilometrech. Ale bylo možné spo-lehnout se na horlivost a obratnost mužstva, a bylo jisté, že udělají všechno, co bude v jejich silách, aby nepromarnili ani vteřinu. Ostatně nepotřebovali ani pět dní, aby urazili šedesát kilomehů, které dělily dva hlavní raudaly této části Orinoka.
Indiáni Maipurové, po kterých byla tato vesnice nazvána, tvořili starý kmen, který nyní měljižjen několik rodin,jejichž typ byl značně pozměněn mestickým rázem. Vesnice ležící při úpatí velikých, kostrbatých pobřežních útesů se skládala z asi deseti chýší. Zde se měla celá naše společnost usídlit na několik dní, a to za skoro stejných podmínek jako ve vesnici Atures.
Ostatně muselijiž naposledy po celé cestě až do San Fernanda opustit pirogy. Až do tohoto městečkajiž neexistovaly víry, kvůli kterým musí cestující i se zavazadly vystupovat z pirog, neboťje třeba vléct lodě po skalnatých prazích, přes něž se prudce ženou proudy vody. Nejlepší tedy bylo trpělivě čekat a nereptat; naši cestující také trpě-livě snášeli toto nové zpoždění; jediný, kdo na to bručel, byl seržant Martial, který se již nemohl dočkat San Fernanda.

V Maipures již nebylo možné mařit čas vycházkami do okolí, jaké dříve podnikali do plání cerra Pintada. Naši cestující se tedy spokojili s lovem a sbíráním rostlin. Mladík provázený seržantem Martia-lem se zaj ímal o vědecké vycházky Germaina Paternea, kdežto lovci opatřovali denní potřeby pro tabuli.
Bylo to prospěšné, dokonce nezbytné, neboť bylo nebezpečí, že zásoby z La Urbany a z dřívějších lovů dojdou, opozdí-li se cestující někde a potom byjiž nebylo možné opatřit si nové po celou další cestu.
A z Maipures do San Femanda při nepravidelném toku Orinoka bylo nutné počítat sto třicet až sto čtyřicet kilometrů.
Dne 18. odpoledne dorazily všechny tři falky do této vesnice, když připluly podél levého břehu řeky, na němž ves stála. Polohou již nepatřila Venezuele, ale Kolumbii. Ale cesta pro vlečení lodí po tomto břehu asi zůstala neutrální až do r.1911, a teprve od této doby připadla Kolumbii.
Valdez ajeho společníci si patmě dost pospíšili, když raudalem propluli za pět dní. Pirogy nečekaly ani na následující den, opět přijaly náklad a dne 19. časně ráno již pluly dál.
Za tohoto deštivého dne se opět pirogy prodíraly mezi množstvím ostrůvků a skalisek, jimiž se řečiště hemžilo. Protože vítr vál od západu, nebyl plavbě příznivý, a i kdyby vál od severu, mnoho by jim to neprospělo, neboť byly nuceny mezi úžinami často měnit směr.
Za ústím Sipapa byl malý raudal, nazývaný sijuaumiský, který bylo možné přeplout za několik hodin bez přenášení zavazadel.
Protože se pirogy těmito různými pričinami opozdily, nemohly plout dál za ústí řeky Vichady, kde zůstaly na noc.
Oba břehy v těchto místech poskytují zcela rozdílnou podívanou. Na východ bylo území zvlněné, plné pravidelných banků, nízkých pahorků, které se pojí k horám, na jejichž obrysech objevujících se v dálce se chvěly poslední paprsky zapadajícího slunce. K západu se naopak prostíraly širé pláně zavlažované černými vodami Vichady, přitékajícími z kolumbijských llan, které tvoří mohutný přínos pro řečiště Orinoka.
Jacques Helloch nepochybně očekával, že povstane spor mezi pány Felipem a Varinasem ohledně Vichady, neboť tuto řeku bylo možné pokládat za hlavní stejným právem j ako Guaviare nebo Atabapo. Nestalo se tak. Oba protivnícijiž nebyli daleko od místa, kde se stékaly jejich oblíbené řeky. Až na místě samém bude čas pohovořit si o této záležitosti s náležitou znalostí věci.
Následující denje priblížil k cíli asi o dvacet kilometrů. Plavba byla v této části řeky opět snazší, neboť zde nebyla skaliska. Bylo možné po několik hodin plout jen pomocí plachet a doplout takto za méně únavných okolností ke vesnici Mataveni, ležící na levém břehu poblíž řeky stejného jména.
Tam bylo vidět asi tucet chýší patřící Guahibům, kteri žijí v pobřežních územích Orinoka, a zejména po levém břehu. Kdyby měli cestující čas plout proti proudu Vichady, uviděli by větší počet vesnic obydlených těmito Indiány velice mírné povahy, pracovitými a inteligentními, kteří prodávají manihok*) obchodníkům ze San Fernanda.
A kdyby Jacques Helloch a Germain Pateme byli sami, nepochybně by přistáli v ústí tohoto přítoku, takjak to udělali před několika týdny v La Urbaně. Jejich vycházka pohořím Matapa však málem skončila nešťastně. Ale proto přece, když piroga Moriche přistála vedle Gal-linetty u mataveniského pobřeží, uznal Germain Pateme za vhodné pronést svůj návrh těmito slovy:
"Milý Jacquesi, nemýlím-li se, bylo nám ministerstvem vyučování uloženo podniknout vědeckou cestu po Orinoku..."
"Co tím míníš?" zeptal se Jacques Helloch, který byl dost překvapený přítelovým úvodem.
"Poslyš, Jacquesi. Týká se náš úkol pouze Orinoka?"
"Orinoka a jeho přítoků."
"Dobrá, a abych se upřímně vyslovil, zdá se mi, že poněkud zanedbáváme přítoky velkolepé řeky od doby, kdyjsme opustili La Urbanu..."
"Myslíš?"
"Posud' sám, milý příteli! Propluli jsme snad Suapuru, Pararumu a Parguazu po pravém břehu?"
"Nikoliv."
"Zamířili j sme snad svou pirogou mezi břehy Mety po levém břehu, té Mety, kterájejedním z největších pritoků veliké venezuelské řeky?" "Ne, a minuli jsme ústí Mety, aniž jsme do něho vpluli." "A co řeka Sipopo?"
"Řeky Sipopo jsme si ani nevšimli."
"A co řeka Vichada?"
"Zanedbali jsme všechny své povinnosti k řece Vichada." "Takto žertuješ, Jacquesi?"
"Takto, milý Germaine, neboť koneckonců by sis mohl domyslet, že co jsme nevykonali na cestě sem, budeme moci udělat na cestě zpáteční. Domnívám se, že pritoky, o kterých mluvíš, se neztratí ani nevyschnou za horkého období a že je najdeme tam, kde jsou nyní, až poplujeme zpět po nádherné řece..."
"Jacquesi, Jacquesi, až se nám dostane cti, že nás uvítá ministr vyučování..."
"Nuže, pak tomu vysokému hodnostáři řekneme: Kdybychom bývali byli sami, pane ministře, podnikli bychom všechny tyto výzkumné cesty na své cestě proti proudu Orinoka, ale měli jsme společnost, skvělou společnost, a proto jsme se odhodlali raději plout spolu až do San Fernanda."
"Kde, jak tuším, nějakou dobu pobudeme," podotkl Germain Paterne.
"Jen do vyřešení otázky ohledně Guaviare a Atabapa," odpověděl Jacques Helloch, "ne snad že bychji nepokládal za vyřešenou ve prospěch pana Miguela. Podle všeho to bude skvělá příležitost zkoumat oba tyto přítoky ve společnosti pánů Felipea a Varinase. Bud' si jistý, že to bude výborná příležitost ke zdaru našeho poslání, a že ministr vyučování nás ověnčí co nejdůkladnějším úředním blahopřáním."
Je třeba podotknout, že Jean Kermor, který byl v té chvíli sám na Gallinettě, zaslechl tento rozhovor obou přátel. Nebylo to ze zvědavosti, a ostatně věci, o kterých hovořili, nebyly tajemstvím. Nebylo možné popřít, že přes veškerý odpor seržanta Martiala od té chvíle, co se spolu setkali, neopomíjel žádnou příležitost projevovat Jeanovi Kermorovi

nejživější sympatie. Není pochyb, že to Jeanovi neuniklo, ajak se choval k těmto projevům sympatii? Oddal se zcela, jak by to bylo možné očekávat od mladíkajeho věku, tak úslužnému krajanovi, který o něho projevoval takový zájem, který si tak vřele přál, aby Jean dosáhl splnění svých tužeb, a který se mu nabízel ke každé službě, která byla v jeho moci? Nikoliv, a mohlo by se to zdát dost podivné. Jakkoliv snad účast krajana dojímala Jeana, jakkoliv mu dával najevo vděčnost za to, choval se k němu s největší zdrženlivostí, ne snad proto, že by seržant Martial bručel, kdyby tomu bylojinak, ale pro svou diskrétní povahu, ve které se vždy zračilajakási nesmělost.
A až nadejde chvíle, kdy se budou loučit, až bude Jean odcházet ze San Fernanda, bude-li zapotřebí, aby pokračoval ve své cestě za otcem, až Jacques Helloch nastoupí cestu zpět, pak bude Jean jistě velice zarmoucen z tohoto loučení. A snad si i v duchu pomyslí, že kdyby byl Jacques Helloch jeho průvodcem, došel by bezpečněji ke svému cíli...
Ajak neměl být dojat v hloubi duše, když na konci rozhovoru, kterému s takovou zálibou naslouchal, zaslechl, j ak Jacques Helloch řekl svému příteli:
Jean, který byl skloněn na kolenou na kraji přistřešku, všechno slyšel.
"A pak, Germaine, je tu ten milý mladík, s nímž nás svedla náhoda o kterého se tolik zajímám. Chováš snad k němu opravdové symatie?"
"Nejvřelejší, Jacquesi!"
"Neboť, čím víc o tom přemýšlím, Germaine, jedná-li správně po-louchaje city syna, které ho přinutily k této cestě, tím víc se obárám, že se brzy ocitne v nesnázích a nebezpečích, které nebude moci řekonat. Získá-li v San Fernandu nové zprávy, odváží se do končin iorního Orinoka, dokonce snad i Ria Negra? Určitě! Řekne-li si: ‚Otec e tam! `-půjde tam. Je to duše veliké síly v mladistvém těle! Stačí io pozorovat a poslouchat ho, aby člověk poznal, že vědomí poviniosti u něho hraničí až s heroismem! Nemyslíš si totéž, Gernzaine?" "Jacquesi, zcela sdílím tvé myšlenky o mladém Kennorovi, ajsem řesvědčen, že se právem lekáš..."
"A koho má k radě a k obraně?" mluvil dál Jacques Helloch. "Staého vojáka, který by se ovšem dal pro něj zabít. Aleje to společník, ;terého potřebuje? Ne, Gennaine, a chceš, abych ti řekl všechno, co ‚i myslím? Povím ti to: bylo by lépe, kdyby ten ubohý mladík v San eniandu nedostal žádné zprávy o otci..."
Kdyby Jacques Helloch pozoroval Jeana ve chvíli, kdy takto mluil, viděl by, jak se vzchopil a vzpřímil hlavu a jak mu zaplály očii jak hned poté klesal sklíčen pod tíhou myšlenky, že snad nedojde ; vytčenému cíli, že je mu snad souzen krutý osud, aby se vrátil bez ispěchu.
Ale po této chvíli sklíčenosti opět získal naději, když slyšel, jak acques Helloch dodal:
Ne! Nikoliv! To by bylo příliš kruté pro ubohého Jeana: nevzdáám se naděje, že jeho pátrání povede k cíli. Plukovník Kermor poýval před třinácti roky v San Fernandu. O tom není pochyb. Tam... e Jean dozví, co se stalo s jeho otcem. Ach, jak bych si přál provàetjej!"
"Rozumím ti, Jacquesi. Jean by potřeboval takového průvodce, jako i ty, a ne toho starého vojáka, kterýje zrovna takjeho strýcem, jako jsem jeho tetou! Ale jaká pomoc! Naše cesta je jiná než jeho a to emluvím o přítocích, které nám zbývá prozkoumat na zpáteční estě..."
"Copak za San Fernandem jich není dost?" podotkl Jacques Helch.
"Ovšemžeje. Vyjmenuji tijen některé obdivuhodné: Cunucunuma, Cassiquiare, Mavaca... a takto by vedla naše výprava pomalu až k pramenům Orinoka."
"A proč ne, Germaine? Výzkumy by byly dokonalejší a ministr vyučování by toho vůbec nelitoval..."
"Ministr, ministr, Jacquesi! Máš pořádjen najazyku toho velmistra vyučování! A co když bude Jean Kermor pokračovat v pátrání jiným směrem než po Orinoku? Co když se odváží do kolumbijských Ilan anebo se snad pustí k poříčí Ria Negra a Amazonky?"
Jacques Helloch neodpověděl, neboť nemohl odpovědět. Chápal, že budou-li pokračovat v cestě třeba až k pramenům Orinoka, nijak nevybočí z mezí svého poslání... kdežto opustit řeku i Venezuelu a následovat chlapce do kolumbijských či brazilských končin...
Jean, který byl skloněn na kolenou na kraji přístřešku, všechno slyšel. Věděl, jaké sympatie k němu krajané chovají. A také věděl, že ani Jacques Helloch, ani Germain Pateme nevěří příbuzenství, které by ho pojilo k seržantovi Martialovi. Jaké k tomu měli důvody, a co by si pomyslel jeho starý přítel, kdyby se to dozvěděl?
A nepřemýšleje, co mu přinese budoucnost, ajestli mu odvaha a oddanost Jacquese Hellocha někdy pomohou, děkoval Bohu za to, že jej svedl s tímto statečným a šlechetným krajanem.

XIII. KAPITOLA
Ucta k tapírovi

Druhý den ráno, 21. září, když cestující vypluli z malého přístavu v Mataveni, byli vzdáleni již jen tri dny cesty od San Fernanda. Za sedmdesát dvě hodiny měli dosáhnout cíle své cesty, pokud nebudou muset překonávat nepředvídané překážky.
Vydali se na další cestu za obvyklých okolností; pluli s napnutou plachtou, když to vítr dovolil, použili palanky i garapeta, když pirogy mohly využít protiproudů tvořících se v četných záhybech řeky, a espillu, když bidla nebyla s to, aby překonala sílu proudu. Teplota se udržovala dost vysoko. Bouřková mračna zvolna táhla oblohou a chvílemi se z nich spouštěl vydatný vlahý déšť. Potom začalo pražit slunce, takže se museli schovat pod přístřešky. Vítr byl celkem slabý, chvílemi slábl ještě více a nedovedl ochladit nesnesitelné vedro.
Mnohé řeky se vlévaly do Orinoka, zejména po jeho levém břehu; byly to bezejmenné řeky, jejichž řečiště v období sucha vysychala. Ostatně Germain Paterne o ně nijak nestál, neboť nezasluhovaly návštěvy zeměpisců.
Naši cestovatelé se stále častěji setkávali s čluny, na kterých pluli Piaroaové zdržující se zpravidla na pravém břehu

této části Orinoka.
Tito Indiáni se důvěrně přibližovali k pirogám a nabízeli své služby k obtížným pracím espillou. Jejich nabídky se bezevšeho využívaly, a oni za to brali zavděk kousky látek, skleněnými tretkami a doutníky. Také oni byli velice obratnými plavci, vyhledávanými při plavbě víry.
S doprovodem asi půl tuctu curiar dorazily pirogy do vesnice Augustino, ležící na pravém břehu, o níž se Chaffanjon nezmiňuje z toho důvodu, že v době. kdy tudy cestoval, zde ještě nebyla.
Ostatně tito Indiáni zpravidla nemívali stálá obydlí. Právě tak, jako opouštějí kůrový člun, v němž přepluli řeku, opouštějí i chýši, kterou si postavili jako stan na několik dní.
Ale zdálo se, že této vesnici Augustino není souzeno zaniknout, ačkoliv vznikla teprve před nedávnem. Ležela totiž na šťastně zvo-leném místě v ohybu Orinoka. Na pobřeží i dále až ke středním ze-lenajícím se cerrům rostly stovky stromů. Nalevo stál kaučukový les, ze kterého mají gomerové značný užitek, neboť tu získávají vzácný kaučuk.
Vesnice se skládala asi ze čtyřiceti slaměných chýší válcovité nebo válcovitokuželovité podoby a měla asi dvě stě obyvatel.
Když pan Miguel a jeho přátelé vystupovali z pirog, mohli by se domnívat, že v Augustinu nejsou děti ani ženy. To bylo tím, že ženy a děti uprchly ze strachu do lesa, jak to obyčejně dělávaly, když jim bylo oznámeno, že přicházejí cizinci.
Objevil se pěkně urostlý Piaroa, asi čtyřicátník, mohutného tělesného složení a širokých ramen, mající na sobě guayuco, s vlasy opálenými u samého čela a splývajícími na ramena, se šňůrovými náramky pod koleny a nad kotníky.-Tato osobnost se procházela pobřežím v doprovodu asi deseti Indiánů, kteří jí prokazovali patrnou úctu.
Byl to náčelník, hlava vesnice, který stanovil místo, kde se měla postavit, místo velmi zdravé, kde Augustino netrpělojiž zmiňovanými prokletými a nesnesitelnými moskyty, na těchto březích tak rozšířenými.
Pan Miguel a za ním ostatní cestující šli vstříc tomuto náčelníkovi, který mluvil venezuelským jazykem.
"Jste nám vítáni, ty i tvoji přátelé," řekl a podával všem ruku. "Jsme tujen na několik hodin," odpověděl pan Miguel, "a hodláme časně ráno odplout."
"Zatím," mluvil Piaroa, "si můžeš odpočinout v našich chýších. Jsou plně k tvým službám."
"Děkujeme ti, náčelníku," odpovídal pan Miguel, "a navštívíme tě. Ale jde jen o jednu noc a proto bude lépe, když zůstaneme na svých falkách."
"Jak si přejete."
"Jsi náčelníkem krásné vesnice," mluvil dál pan Miguel a šel ke břehu.
"Ano, naše vesnice vznikla teprve nedávno a bude vzkvétat, dostane-li ochranu od guvernéra San Fernanda. Domnívám se, že prezidentovi republiky nebude nemilé, když mu přibude u toku Orinoka vesnice."
"Buderne jej o tom informovat při svém návratu," odpověděl pan , Miguel, "že náčelník..."
"Caribal," řekl Indián, který své jméno ohlásil s takovou hrdostí, jako by to bylo jméno zakladatele města nebo jméno hrdiny Simóna Bolívara.
"Náčelník Caribal," mluvil dál pan Miguel, "se může spolehnout na naše dobré služby v San Fernandu u guvernéra, a rovněž u prezidenta v Caracasu."
Nebylo možné navázat styk s Piaroay za příznivějších okolností a hovořit s nimi lepšími slovy.
Pan Miguel a jeho společníci následovali Indiány až do vesnice vzdálené od pobřeží asi na dostřel ručnice.
Jacques Helloch a jeho přítel Jean šli spolu před seržantem Martialem, a Jacques Helloch se zeptal:
"Váš obvyklý průvodce, spis našeho krajana, milý Jeane, vám nepochybně podává vyčerpávající zprávy o Indiánech Piaroa, a jistě o nich víte víc než my..."
"Říká o nich, odpovídal mladík, "že tito Indiáni sou mírné o vahy a málo nakloněni válce. Obyčejně žijí v lesích co nejvíce vzdá-lených od Qrinoka. Je možné se domnívat, že tito si umínili začít nový život na březích řeky."
"Toje pravděpodobné, milý Jeane, ajejich náčelník, který se zdá být dost inteligentní, je asi přinutil k tomu, aby vesnici založili v těchto místech. Venezuelská vláda bude jistě právem podporovat podobné pokusy, a kdyby se v Augustinu usadilo několik misionářů, zaujali by tito Piaroaové brzy přední místo mezi civilizovanými domorodci."
"Ano, pane Hellochu, od ověděl Jean, "misionáři, lidé plní odvahy a oddanosti, by se potkali s úspěchem mezi těmito indiánskými kmeny. Vždyjsem obdivoval,jak tito apoštolové, kteri opovrhují blahobytem, jehož by mohli užívat, kteří se zrikají rodinných radostí, jejichž oddanost k ubohým divochům hraničí až na obětování vlastního života, plní nejvznešenější z úkolů k veliké cti a chvále lidskosti. Posud'te jen podle toho, co se vypráví, jakých výsledků dosáhl Otec Esperante v San Juanu a jak skvělý příklad dal jiným, aby ho následovali!"
"Jistě, odpověděl Jac ues Helloch.
A opět se nemálo divil, že nacházel tak vážné a také tak šlechetné myšlenky u chlapce, jehož rozum byl daleko vyspělejší nadjeho věk. Proto dodal:
"Ale, milý Jeane to sou věci, na které mladí lidé nem slí.
"Oh, já již nejsem mladý, pane Hellochu," odpověděl Jean, jehož tvář se zabarvila lehkým ruměncem.
"Že již nejste mladývždyť je vám teprve sedmnáct let." Sedmnáct let bez dvou měsíců a devíti dní," opravil ho seržant Martial, který zasáhl do rozhovoru, "a nepřeji si, aby ses dělal starším, nežjsi, milý synovče."
"Promiňte, milý strýčku, nebudu se již dělat starším," odpověděl Jean, který se nemohl zdržet úsměvu.
"Potom se obrátil k Jacquesovi Hellochovi a řekl: "Abychom se vrátili k misionářům, je třeba připomenout, že ti z nich, kteří se usadí v Augustinu, budou mít velmi nesnadnou práci s předsudky těchto Indiánů, neboť podle toho, co tvrdí můj průvodce, jsou to nejlehkověrnější a nejpověrčivější Indiáni ze všech, co jich v orinockých provinciich je."
A cestovatelé z falk se brzy přesvědčili o pravdivosti tohoto tvrzení.
Náčelníkova chýše byla úhledně vystavěna pod skupinou nádherných stromů. Byla kryta střechou z palmového listí,

zakončenou jakousi válcovitou korunou, nad kterou bylo vidět chomáč květin. Jedinými dveřmi se vcházelo do jediné místnosti, která měřila pamác stop v průměru. Nábytek, obsahující jen nejnutnější věci, se skláda z košíku, z přikrývek, ze stolu, z několika zhruba vyrobených seda del, z nejprostšího domácího náčiní Indiána, z luků, šípů a z nástrojl k obdělávání půdy.
Tato chýše byla dostavěna nedávno a teprve den předtím se tu konal jakýsi obřad vysvěcení, spočívající v tom, že se zahánějí zlí duchové. Ale zlý duch se nerozplyne jen tak jako pára a nezmizí jako dech. Klepat do slaměného pletiva stěn a vyprašovatje, jak by to dělala evropská hospodyně, to by nestačilo. Tento duch není prachem, který se dá vymést koštětem. Je to pouhý duch nemající nic hmotného, proto je třeba, abyje živoucí živočich do sebe vdechl a pak ho vzal na křídla a odletěl s ním. Tento úkol se tedy svěřuje některému oblíbenému ptákovi.
Zpravidla je to tukan, jemuž se dostává této cti, a tento opeřenec se zhošťuje svého úkolu dokonale. Zatím co se mu věnuje, rodina, kteráje shromážděná uvnitř domu slavnostně oděná zpívá, tančí a pije nesčetné množství šálků bruquillové kávy, do které hojně prilévá aguardiente nebo tafie.
Ale v našem případě se Indiánům nepodarilo opatrit si předešlý den tukana; proto tento úkol očišťovatele převzal papoušek.
Zkrátka, pták chvíli poletoval a kričel v místnosti, načež ulétl do lesa; a nyní bylo možné bezpečně obývat slaměnou chýši. Proto tam náčelník uvedl bez okolků cizince, kteří se nyní nemuseli bát, že by je posedl zlý duch.
Když návštěvníci vyšli z chýše náčelníka Caribala, byljiž ve vesnici větší počet obyvatel, dokonce by se dalo říci v plném počtu. Ženy a děti byly zavolány otci, bratry a manžely a již bez strachu se vrátily do vsi. Šly od chýše k chýši pod stromy, až došly na nábřeží v místech, kde byly zakotveny falky.
Germain Paterne pozoroval, že ženy pravidelných rysů ve tvářích, malé postavy a pěkně urostlé, se nevyrovnají co do typu mužům. Všichni tito Piaroaové nyní přikročili k výměně zboží, jak bylo zvykem mezi Indiány a cestujícími nebo obchodníky, kteří plují po Orinoku. Sami nabízeli čerstvou zeleninu a cukrovou třtinu a někteří i banánové trsy označované jménem platanů, které usušené a uschované zabezpečují Indiánům potravu na delších výpravách.
Náhradou za to Piaroaové přijali balíčky doutníků, které jsou pro ně pravou pochoutkou, nože, sekyrky i skleněné náhrdelníky a styk s cizinci je velice těšil.
Ale všechno to dohromady nepotrvalo ani hodinu. Dříve než se slunce sklonilo za obzor, zbývalo lovcům j ještě dost času, aby se pokusili o několik šťastných ran v sousedních lesích.
Byl učiněn návrh a není třeba podotýkat, že si jej dali navzájem Jacques Helloch a pan Miguel. Oátatnějejich společnícijim milerádi nechali úkol nalovit cabiai, pekari, jeleny, pávy, huccy, holuby a zejména kachny, které byly na pirogách vždy vítány.
Následkem toho bylo, že pánové Varinas a Felipe, Jean Kermor a seržant i'Iartial zůstali jednak v lodicích, jdnak na břehu a ve vesnici, ale Jacques Helloch a pan Miguel následováni Germainem Paternem s botanickou torbou na zádch zabrousili do houští palem, tykví, coloraditů a nesčetných rnorichalir za třtinový'ini a ;naniokovými poli. Nebyly oba.vy, že by zabloudili, neboť lov se uskutečnil v sousedství vesnice Augustina, jedině snad že 1>y se lovci dali zavést dále loveckou náruživostí.
statně nebylo proč p říliš se vzdalovat. Již v první hodině zastře-lil pan Miguel. cabiaie a Jacques Helloeh srazil k zemi jelena. Měli již co dělat, aby dopravili tato dvě zviiata do falk. Byli by snad udě-lali lépe, kdyby s sebou vzali jednoho nebo dva Indiány: ale protože se 2ádný z nich nenabídl, clztěli se obejít bezjejich pomoci. Také nechtli vynzšovat z práce lodníky zaměstnan rizznými drobnýnxi opravaIni na pirogách, a proto se odhodlali vyjít si sarni na hon a také se sarzli vrátit.
Když byli vzdáleni asi dva neb; tři kilometry od vesnice Augustina nastou ili všichni tři zpáteční cestu: pan Miguel nesl na rameni , p
cabiaie, Jacques Helloch a (Jermain I'aterne vlekli jeleI;a. Když se přiblížili k vesnici asi na pě nebo šest dostřelú z ruěnic. zastavili se, aby si oddechli.
Bylo nesmírné vedro a vzduch proudiljen zvolna pod hustou klenbou stromů.
Když se pohodlně rozložili pod jednou z palem, najednou zpozorovali, jak se v houští napravo prudce pohy'buj i větv'e. Í dálo se, jako by se nějaká těžká hrnota prodírala hustýini I.;řovinami.
"Pozor!" řekl Jacques FJelloch společníkúrn. "Je to nějaká šelma.
"Mám v nrčnici dva náboje, odpověděl pan Miguel.
"Dobrá, bud,te piipraven, já si zatím nabiji," odpověděi Jacques Hel-loch.
A v nékolika vteřinách mohl ttké on ze své hammerlesky vypálit. V houští se zatírn již n.ic nehýbalo. Ale když lovci pozorně naslouchali, slyšeli jakési těřké oddy'eho'án: a také temné chrochtání, o j ehož povaze nemohly' být pochybnosti.
"Je to patrně nějaké veliké zvíře," řekl Germain Paterne a blížil se k houštině.
"Zůstaň zde!" řekl Jacques Helloch. "Budeme mít nepochybně práci s jaguárem nebo pumou. Ale protože na ně čekají čtyři kulky..." "Pozor, pozor!" zvolal pan Miguel. "Zdá se mi, že vidím z větví vyčuhovat dlouhý čenich..."
"Nuže, ať je vlastníkem tohoto čenichu kdokoliv..." odpovídal Jacques Helloch.
A vypálil obě své rány.
Hned nato se rozhrnulo houští pod strašlivým nárazem, listím se rozlehl řev a ohromná hmota se vyvalila z větví.
Zahřměly druhé dvě rány.
Byly to rány z pušky pana Miguela.
Tentokrát se zvíře svalilo na zemi aještějednou naposledy zařvalo. "Aj, vždyť je tojen tapír!" zvolal Germain Paterne.
"Ten opravdu nestál za střelný prach a kulky čtyř ran!"
Ale nestálo-li toto neškodné zvíře za ně, pokud se týká obrany, stálo za ně snad alespoň jeho maso.

Tedy místo pumy nebo jaguára, kteří jsou nejnebezpečnějšími šelmami Jižní Ameriky, měli naši lovci před sebou pouze tapíra. Je to silné zvíře hnědé barvy, na hlavě a na krku šedavé, s řídkou srstí a s krátkou hřívou na šíji u samců. Toto zvíře je spíš noční než denní a zdržuje se v houštinách a snad také v bažinách. Jeho čenich, podobný malému pohyblivému chobotu prodlouženému na způsob rypáku, mu dodává vzezření divokého kance, dokonce i vepře, ale vepře velikosti osla.
Zkrátka, tento tlustokožec není nijak nebezpečný. Živí sejen plody a rostlinami a nanejvýš může lovce povalit.
Ale čtyři rány z ručnic na něj nebylo škoda, a kdyby se podařilo dopravit tapíra na pirogy, mužstvo by si na něm dobře pochutnalo. Ale když se zvíře svalilo na zem, pan Miguel a;eho společníci neslyšeli výkřik Indiána, který je pozoroval z levé strany houští a také neviděli tohoto Indiána běžet o překot směrem k vesnici. Naložili opět jelena a cabiaie na ramena a vydali se na další cestu; dohodli se, že pro tapíra pošlou několik lodníků z pirog.
Když dorazili do vesnice, uviděli veliké zděšení ajitření mezi obyvatelstvem. Muži i ženy obklopovali náčelníka. Caribal se zdál neméně rozčilen nežjeho poddaní, a když se objevili Germain Paterne, pan Miguel a Jacques Helloch, byli uvítáni strašlivým křikem tlumočícím nenávist a pomstu.
Co se to stalo? Co způsobilo ten náhlý obrat`? Chystali se snad tito Piaroaové k nepřátelským projevům proti pirogám?
Jacques Helloch a obajeho společníci se brzy upokojili, když uviděli Jeana, eržanta Martiala a pány Felipea i Varinase, kteří jim přicházeli vstříc.
"Copak se děje?" ptali se.
Jean odpovídal:
"Valdez, který byl ve vesnici, viděl Indiána, který vyběhl z lesa, přistoupil k náčelníkovi a oznámil mu, že jste zastřelili..."
"Cabiaie a jelena, které přinášíme," odpověděl pan Miguel.
"A také tapíra?"
"Ano, tapíra také," odpověděl Jacques Helloch. "Copakje to něco zlého zastřelit tapíra?"
"Na pirogy! Na pirogy!" zvolal živě seržant Martial.
A skutečně, zdálo se, že obyvatelstvo se dá strhnout k násilnostem. Ti Indiáni, tak mírní, tak pohostinní a úslužní, se nyní zmítali v největší zuřivosti. Někteří z nich již byli ozbrojeni luky a šípy. Jejich křik se stále zvětšoval. Hrozilo nebezpečí, že se na cizince vrhnou. Náčelníkovi Caribalovi by se sotva podařilo je udržet, kdyby je chtěl zdržovat, a nebezpečí každou chvíli vzrůstalo.
Bylo to opravdu jenom proto, že lovci zastřelili tapíra? Ano, jen proto, a bylo možné pouze želet, že Jean, který to věděl z vypravování svého průvodce, je před odchodem neupozornil na to, abv nezkřivili ani chloupek na těle tlustokožce. Bylo to patrné v očích těchto domorodců náchylných ke každé pověře a proto také náchylných k víře o stěhování duší.
Nejen že věří na duchy, ale pokládají tapíra za jednoho ze svých předků, který byl hoden největší úcty a také u starých Piaroaů požíval největší vážnost. A když Indián zemře, usídlí se jeho duše v těle tapíra. A bylo-li o tapíra méně, bylo také méně o schránku duše, která bude odsouzena věčně těkat světem, neboť se nemá kde ubytovat. Proto bylo naprosto zal:ázáno ukládat o život zvířeti určenému k tak vznešenému úkolu ubytování duší, a když byl některý z tapírů usmrcen. hněv Piaroaů mohl vést k nejstrašlivější pomstě.
Avšak pan Miguel a Jacques Helloch se nechtěli zříci jelena an cabiaie, zajejichž smrt nebyla žádná odpovědnost. Proto lodníci, kteř mezitím přiběhli, rychle uchopili obě zvířata a všichni spěchali k pirogám.
Za nimi šlo obyvatelstvo, jehož rozčilení stále vzrůstalo. Náčelník se nijak nesnažil uklidňovat zuřivce, dokonce naopak. Kráčel v čele davu, a mával lukem. Jitření mezi domorodci dostoupilo vrcholu, když bylo tělo tapíra přineseno čtyřmi muži na nosítkách vyrobených z větví. uchopili obé zvířata a všichni spěchali k pirogám.
Zatím cestující dorazili k falkám, jejichž pristřešky byly dost silné, aby je ochránily před šípy těchto Indiánů, kteri neměli ručnice.
Jacques Helloch rychle uvedl Jeana do Gallinetty, dříve než to mohl udělat seržant Martial a řekl mu, aby ulehl pod přístřešek. Sám pak spěchal s Germainem Paternem na pirogu Moriche.
Pánové Miguel, Varinas a Felipe se zatím uchýlili na Maripare. Mužstvo již bylo na svých místech a rychle vypluli. Kotevní lana byla uvolněna právě ve chvíli, kdy se snesl déšť šípů na pirogy, které se vzdalovaly uváděny do pohybu palankou, aby vyvázly z protiproudu, který se vytvářel u zadního výběžku. Vehni dlouho trvalo než pirogy vpluly do proudu a byly stále v nebezpečí, že se na ně sesype nová spousta šípů vystřelených Indiány kupícími se podél břehu. První nezasáhla nikoho. Většina šípů přeletěla přes lodice, ajenom některé z nich se zaryly do přístřešků.
Majíce nyní pripraveny zbraně, pospíšili pan Miguel ajeho dva přátelé, Jacques Helloch, Germain Paterne a seržant Martial na přídě a zádě všech tří pirog.
Téměř současně zahřmělo šest ran a hned po nich následovalo nových šest.
Sedm nebo osm Indiánů těžce nebo lehce raněných kleslo a dva z Piaroaů se svalili po svahu břehu do vody a zmizeli ve vlnách ma-lého přístavu.
Tolik nebylo ani třeba, aby se celý dav na břehu dal na útěk; ve zmatku a zděšení všichni křičeli a utíkali k vesnici Augustina.
Falky, které již nebyly ničím ohrožovány, obepluly výběžek a podporovány větrem přepluly napříč řekou.
Bylo šest hodin večer, když Moriche, Maripare a Gallinetta zastavily na levém břehu a vyhledaly útulek, jehož klid by nebyl rušen žádnými nepřátelskými útoky.
Při této příležitosti se zeptal Germain Paterne přítele ve chvíli, kdy mu již spánek klížil víčka: "
"Poslechni, Jacquesi, co budou dělat ti Piaroaové s tapírem " "Nejspíš ho pohřbí s poctami, jaké prisluší tak posvátnému zvířeti.

"Čerta, Jacquesi! Vsadil bych krk, že ho snědí, a dobře udělají, nebo není nic chutnějšího nad kousek tapíri pečeně!"

XIV. KAPITOLA
Chubasco

Za svítání, kdy ještě poslední nebeská světla plála na západním obzoru, byli cestující probuzeni pripravami k odplutí. Podle všeho se zdálo, že jim zbývá jen jediný den plavby. San Fernando bylo vzdálenojižjen asi patnáct kilometrů. Pomyšlení, že budou ten den večer spát v opravdovém pokoji na opravdovém lůžku, bylo ovšem velice příjemné. Plulijiž od Caicary třicetjeden den a ovšem i tolik nocí, kdy se museli spokojit s prostou výbavou přístřešku. Pokud se týká času stráveného v La Urbaně a ve vsích Atures i Maipures ve slaměných chýších a na indiánských lůžkách, pobyt v nich nelze srovnávat s pohodlím ne hotelu, ale prostého hostince, je-li totiž zarizen po evropsku. Nebylo pochyb, že San Fernandoje po této stránce zcela uspokoj í.
Když pan Miguel a jeho přátelé vyšli z přístřešků, byly již falky uprostřed řeky. Pluly dost rychle hnány severovýchodním větrem. Naneštěstí však jisté priznaky, ve kterých se orinoční plavci nemýlí, budily obavy, že trvání tohoto větru na vzdálenost patnácti kilomerů nevystačí.
Pirogy pluly vedle sebe, když se Jacques Helloch obrátil ke GalIinettě a řekl:
"Daří se vám dobře dnes ráno, milý Jeane?" zeptal se jej a kynul ,. mu rukou na pozdrav.
"Díky, pane Hellochu," odpověděl mladík.
"A vám, seržante Martiale
"Myslím, že se mi nevede o nic hůř než obyčejně," zněla odpověd' starého voj áka.
"Je to vidět," řekl Jacques Helloch tónem prozrazujícím dobrý rozmar. "Doufám, že všichni dorazíme v nejlepším zdraví dnes večer do San Femanda."
"Dnes večer?" opakoval Valdez a vrtěl hlavou, jako by o tom pochyboval.
Vtom se do rozhovoru vmísil pan Miguel, který právě pozoroval oblohu a řekl:
"Nejste snad spokojen s počasím, Valdezi?"
"Moc ne, pane Migueli. iam od jihu vyvstávají 111'f ta, která nevěstí nic dobrého.;`
"Nerozežene je vítr?'"
"Udrží-li se, snad, ale utiší-li se, běda nám! Podívejte, to jsou bouřková mračna, která se tamhle stahují, a nezřídka se stává, že táhnou proti větru."
Jacques Helloch se rozhlížel po obzoru a bylo patmé, že se přidává k Valdezovu mínění. Potom řekl:
"Zatím využijeme větru a pokusíme se urazit co největší kus cesty!"
"Určitě to uděláme, pane Hellochu," odpověděl vlasmík Gallinetty. Dopoledne se pirogy mnoho neopozdily. Mohly použít plachty, kterými plavidla čelila dost prudkému proudu mezi břehy vroubenými širokými llany, z nichž tu a tam vyčnívaly mesy, pahorky stojící uprostřed samé zeleně. Některé řeky, rozvodněné posledními dešti, se tu vlévaly do Orinoka, ale do pěti nebo šesti týdnů měly úplně vyschnout, Pirogy, které využívaly priznivého větru, obepluly Nericavské skály a se značnými obtížemi i s největším úsilím přepluly ajiským rauda-lem,jehož úžiny byly v té doběještě dost hluboké, aby se lodě mohl5 proplést mnohými skalisky. Bylo nutné se obávat, aby některá z piro nebyla znenadání uchvácena proudem a vržena na skalisko, o kterÉ by se nevyhnutelně roztříštila.
Tato pohroma by dokonce málem zastihla pirogu Moriche. Byl stržena proudem s takovou zuřivostí, že byla málem vržena na úte; ohromné skály. Kdyby se tato nehoda přihodila, bylo by nanejvý; možné, že by Gallinetta a Maripare zachránily lidské životy a náklad z Moriche. V tomto případě by byli Jacques Helloch ajeho spo-lečník nuceni vstoupit na některou z obou ostatních falk, a bylo zcela přirozené, aby se všichni krajané shromáždili na Gallinettě.
To by byla věc, která by byla nanejvýš nepříjemnánechceme-li se vyjádřit důraznějiseržantovi Martialovi.
" Tam od jihu ivvstávaji mračna, která nevésti nic dobrého. " hostinství oběma Francouzům by netrvalo déle než několik hodin. Když vyvázli z nebezpečí ajiského raudalu, přálo štěstí ve stejné míře lodníkům při plavbě castillitským raudalem, posledním, který mohl komplikovat plavbu po proudu řeky do San Femanda.
Po snídani si vyšel Jacques Helloch na příd' Moriche, aby si vykouřil doutník.
Ke své velké lítosti nemohl konstatovat nic jiného, než že se Valdez ve své předpovědi nemýlil. Vítr utichal a plachty stále klesaly ajiž ani nedokázaly udržet lodice proti proudu. Chvílemi se plachty vzduly lehkým větrikem a pirogy popojely kousek cesty proti proudu.
Bylo patmé, že se schyluje k bouři. Na jihu visely na obzoru šedavé mraky s čemými pruhy podobnými barvě šelem. Nebe zastírala clona par táhnoucí své třásně do dáli. Slunce, které v době vrcholení prošlo zenitem, se již zvolna chýlilo za tuto hustou clonu.
"To je dobře!" řekl Germain Paterne, z jehož osmahlých tváří se rinuly krůpěje potu.
"To je špatně!" mínil Jacques Helloch. "Bylo by lépe rozplynout se v samou vodu, než být vydán napospas bouři v těchto končinách řeky, kde nevidím žádné útočiště."
Pan Felipe pak společníkům řekl:
"Již se nedá ani dýchat a utichne-li vítr, zadusíme se."
"Jestlipak víte, kolik ukazuje teploměr pod přístřeškem?" řekl pan Varinas. "Třicet sedm stupňů Celsia, a vystoupí-li ještě o nějaký stupeň, začneme se péct."
"Mně ještě nikdy nebylo tak horko!" odpověděl prostě pan Miguel a utíral si čelo.
Hledat úkryt pod přístřeškem bylo naprosto nemožné. Na zádi pirog bylo alespoň možné vdechnout nějaký závan vzduchu, ovšem tak horkého, jako by sálal z pece. Naneštěstí pluly falky po větru, který se sotva ozýval a chvílemi nadobro utichal; ty chvíle se prodlužovaly nadmíru povážlivým způsobem.

Gallinetta, Maripare a Moriche zatím dorazily ke třetí hodině k ve-likému ostrovu označenému na mapě jménem Amanameni, porost-lému lesy a houštinami a vyčnívajícímu z řeky příkrým pobřežím. Plujíce ramenem řeky, kde se proud hnal méně prudce, dosáhli lodníci jižního konce ostrova s použitím espilly.
Sluncejiž zmizelo za spoustami mraků, kteréjako by se chtěly sva-lit jedna na druhou. Od jihu se ozývalo táhlé dunění hromu. První blesky šlehly tímto množstvím mraků, které hrozily strašlivým výbuchem. Od severu nezavanul ani nejmenší dech větru. Tak vzrůstala bouře rozpínajíc svá široká elektrická křídla od východu k západu. Bylo zřejmé, že tyto čemé spousty za chvíli zastřou celou oblohu. Nebo se všechno rozptýlí a nedojde k strašlivému zápasu živlů? Také se to stává, ale ani nejdůvěřivější z meteorologů by si tentokrát netroufali uvěřit této naději.
Z opatmosti byly svinuty plachty pirog, které již nyní nebyly k ničemu. Plavci rovněž vytáhli stěžně a položili je odpředu dozadu. Od chvíle, kdy falky začalyjít zpět místo vpřed, chopilo se veškeré mužstvo palanek a vyvíjelo všechnu sílu, která mu při té strašně dusné atmosféře zbývala a překonávalo sílu proudu.
Po ostrově Amanameni dopluli k ostrovu Guayartivari, který má stejnou rozlohu, a bylo zde možné vléci lod' podél jeho dost strmého pobřeží. Celkem pluly takto pirogy rychleji než pomocí palanek a za těchto okolností se jim podařilo obeplout druhý konec ostrova. Zatímco mužstvo, které dosud vleklo lodě, chvíli odpočívalo, aby se připravilo na práci palankami, priblížil se pan Miguel k piroze Moriche a zeptal se:
"Jak daleko jsme ještě od San Fernanda?"
"Tři kilometry," odpověděl Jacques Helloch, který se podíval na mapu řeky.
"Dobrá, ty tři kilometryje třeba za odpoledne urazit," prohlásil pan Miguel.
Obrátil se k lodníkům a zvolal:
"Vzhůru, přátelé, napněte všechny síly! Nebudete toho litovat a za vaši námahu dostanete dobrou odměnu! Každý z vás obdrží dva piastry, přistaneme-li do večera v přístavu San Fernanda."
Společníci pana Miguela se zaručili za splnění tohoto slibu. Slíbená odměna navnadila mužstvo všech tří pirog tak, že byli odhodláni vykonat i nemožné věci, aby j im neunikla. A za okolností, za jakých se na nich žádalo zvýšení úsilí, budou dva piastry poctivě vydělány. Lodice nyní byly proti řece Guaviare, jejíž ústí se hluboko zarývá do levého břehu Orinoka; nebo to bylo Orinoko, které se zarývá hluboko do pravého břehu Guaviare v případě, že by pan Varinas měl pravdu oproti pánům Miguelovi a Felipeovi.
Nebudeme se tedy vůbec divit, jestliže zastánce řeky Guaviare, maje na očích lorňon, pohlížel planoucími zraky na to široké ústí, jímž se rozlévalyjílovité a žlutavé vodyjeho oblíbené řeky. A také se ovšem nijak nepodivíme, že pan Felipe, který dával najevo největší opovržení, kdyžjeho piroga plula mimo toto ústí, se ironickým tónem ptal, ačkoliv dobře věděl, co má před sebou:
"Kterýpak je to potok?"
"Potok"-Guaviare, po němž plují lodě proti proudu na tisíc ki lometrů, jejíž přítoky protékají tímto územím až k Andám a který sf vlévá do Orinoka třemi tisíci dvě stě krychlovými metry vody za vte. řinu!
A přece na pohrdavou otázku pana Felipea nikdo neodpověděl nikdo ani neměl kdy odpovědět, neboť bylo odpovědí spíš jediné slovo které se vydralo z hrdel mužstva všech tří falk:
"Chubasco! Chubasco!"
Toto slovo indiánského původu znamenalo vichr, který se rozpouta na hranicích obzoru. Chubasco se řítil lavinou na řečiště Orinoka. Aco by se zdálo podivné, nevysvětlitelné každému, kdo by nebyl dobř obeznámen s těmito jevy vlastními venezuelským llanůmten vich se hnal po jejich povrchu od severozápadu.
Před chvílí bylo ovzduší tiché, více než tiché, těžké a husté a vzduc: jako slitý. Mračna nasycená elektřinou vyvstávala na obloze a míst odjihu se strhla bouře na protějším obzoru. Vichr narazil téměř v ze nitu na tyto spousty par, rozehnal je a nahromadil jiné, plné vichri krupobití a dešťů, jež rozrušila celé to říční rozcestí, kde se mísil vody mocné řeky a obou jejích velikých přítoků.
Prvním účinkem chubasca bylo, že zahnal lodice od ústí řeky Gu viare, a druhým, že je nejen udržoval proti proudu bez palanek, al také je hnal napříč směrem k San Fernandu. Kdyby jim tato boui nehrozila nebezpečím, nemohli by si vúbec stěžovat na směr, kterýi hnala všechny tři pirogy.
Bohužel však clubasco zpravidla způsobuje mnoho neštěstí. Kd ho nezažil, nedovede si představitjeho zuřivost. Je provázen strašl vými, řezavými poryvy větru smíšenými s kroupami, jejichž náraz prudkémujako dělová koule a pronikajícímu slámou přístřešku, nikc neodolá.
"Když cestující zaslechli volání: "Chubasco! Chubasco!" pospíši do úkrytu. Protože lodníci, předvídajíce tuto "slotu", jak říkají, stát plachty a složili stěžně, mohly Maripare, Moriche i Gallinetta snést první náraz rozpoutané vichřice.
Ale tato opatření nezažehnala všechny hrůzy.
A nyni se lodice zmitaly na rozbouřené hladině řeky.
Nebezpečí, že se pirogy převrátí, nebylo samo. Hnány zuřivostí větru a zmítajíce se ve vlnách, které se vzdouvaly jako vlny oceánu, narážely na sebe a každou chvíli bylo nutné se obávat, že se roztříští o ska-liska na pravém břehu. I kdyby se cestující zachránili na pobřeží, je jich zavazadla budou nadobro pohřbena ve vlnách.
A nyní se lodice zmítaly na rozbouřené hladině řeky. Nebylo možni je udržet jejich zadním lopatkovitým veslem, jehož se snažili vlast níci lodí marně použít. Falky se točily dokola, kdykoliv narazily n nějakou ohromnou vlnu, která na ně vrhala spousty vody. Pod tout< přítěží by jistě zmizely v hlubinách, kdyby je lodníci s pomocí ces tujících nezbavili vody.
Celkem nebyly tyto lodě s plochým dnem, stavěné pro plavbu n; klidné hladině, ani velikostí, ani tvarem prizpůsobené čelit takovýmti bouřím, a velmi mnoho sejich potopilo při častých bouřích chubasc; mezi břehy středního Orinoka.
Řeka byla v těchto místech velice široká. Šíň se odjižního výběžln velikého ostrova Guayartivari. Vypadala jako rozsáhlé jezero za okrouhlené k východu, na protější straně ústí řeky Guaviare, jež s nálevkovitě prohlubuje najihu.

Bouře tu tedy mohly zurit po libosti a na pobřežních llanech nebyly ani cerry a lesy, které by jim kladl: do cesty překážky. Lod' zastižená tímto vichrem nemohla ani uprch nout jako lodě na moři, jediným prostředkem záchrany obyčejně bý valo vj et na břeh.
Lodníci to dobře věděli a nemohli podniknout nic, aby odvrátili tut katastrofu. Proto již pomýšleli na vlastní záchranu, dňv než přiraz ke skaliskům a zachránit se nebylo možné jinak než se vrhnout d pňboje vln.
Pánové Miguel, Varinas a Felipe vyšli přes veškerou zuňvost vichn z pňstřešku pirogy Maripare, zčásti zaplaveného nárazem vln, a byl odhodláni ke všemu.
Někdo z nich pouze řekl:
"To je ztroskotání v pňstavu!"
Na Gallinettě se snažil seržant Martial zachovat klid. Kdyby b5 sám, kdyby mu šlo jen o vlastní život, oddal by se do vůle osudujak starý voják, který zažilještě horší věci. Ale byl hz Jean, synjeho plu kovníka, mladík, kterého se rozhodl následovat na této dobrodružn cestě. Jak ho zachráni, potopí-li se piroga dříve, než dorazí k břehu? Seržant Martial neuměl plavat, a kdyby i uměl, co by zmol uprostřed rozbouřených vod, ženoucích se vpřed rychlostí blesku Alespoň by se do nich vrhl, a kdyby se mu nepodařilo Jeana zachr nit, zahyne s ním!
I když seržanta Martiala opouštěla chladnokrevnost, mladík sám ji nijak neztrácel. Vyšel z pňstřešku a křečovitě se držel zadních trámů. Viděl nebezpečí a neodvracel od něho oči. A jeho rty šeptaly otcovo jméno.
Ale byl tu někdo, kdo bděl nad ním, aniž to pozoroval, zatímco pirogy se hnaly stejným směrem, chvíli těsně vedle sebe, chvíli zase odloučeny od sebe nárazem mohutné vlny. Jacques Helloch ho nespouštěl z očí a když se falky sblížily, div se o sebe neroztříštily, nemyslel na nic jiného než na slova útěchy, j imiž mladistvému společníkovi dodával odvahu. Jako by je měl ten statečný mladík, který se nebál nebezpečí smrti, zapotřebí!
"Ještějen dvě minuty a budeme u pobřeží!" řekl Germain Paterne, který stál na pňdi pirogy Moriche.
"Bud'me připraveni," odpovídal Jacques Helloch úsečně, "připraveni k záchraně ostatních!"
Levý břeh Orinokajiž nebyl vzdálen ani dvě stě metrů následkem oblouku, který řeka opisuje pňzpůsobujíc se ústí řeky Guaviare. Bylo jej vidět clonou deště a krupobití, jak se bělá pod pěnou vln kryjící jeho skaliska. Za chvíli měli u něho pňstát, neboť prudkost chubasca se zvětšovala a pirogy, zachvácené ze strany, se zmítaly mezi vlnami, které je pokrývaly.
Najednou došlo k prudkému nárazu. Moriche vrazila do Gallinetty. Rána byla silná a Gallinetta se tak naklonila na stranu, že se do ní nahrnulo plno vody.
Ale nepotopila se.
Zato se ozval strašlivý výkňk, který svou silou překonal ohlušující řev bouře.
Ten výkňk se vydral z hrdla seržanta Martiala.
Ve chvíli, kdy se lodice srazily, byl Jean svržen do rozbouřených vln.
"Mé dítě, mé dítě!" volal starý voják, jakoby smyslů zbavený a na všech končetinách ochromený.
Ale byl odhodlaný vrhnout se za mladíkem do proudu. Co by však svedl?
Jacques Helloch ho zadržel mocnou paží a odstrčil ho nazpět do pirogy.
Jacques Helloch zde byl proto, že přeskočil na Gallinettu, aby byl chlapci nablízku a aby mu mohl v pňpadě potřeby rychleji pomoci.
A ve chvíli, kdy Jean mizel ve vlnách, zaslechl, že seržant Martial vykřikl jiné jméno, ano, jiné jméno, nežli jméno Jeanovo...
"Nechte mne jednat, ` řekl.
"Nezabráníte mi..." zvolal seržant Martial.
"Neumíte plavat, zahynuli byste oba! Já sám zachráním vašeho snovce!"
A Jacques Helloch se vrhl do řeky.
Všechno to bylo řečeno a vykonáno v několika vteřinách. Pět nebo šest máchnutí pažemi a Jacques Helloch se ocitl u Jeana, který se několikrát objevil na povrchu, a užuž se potápěl. Uchopil jej uprostřed těla, nadzdvihl mu hlavu nad vodu a plaval s ním ke břehu.
"Jen zmužile! Jen zmužile!" volal.
Jean měl oči zamhouřené a protože byl v bezvědomí, neslyšel ho a nerozuměl mu. Pirogyjiž nebyly ani dvacet metrů za nimi. Zatímco Valdez držel seržanta Martiala, šílícího zoufalstvím, bylo vidět Jacquese Hellocha držícího v objetí mladíkovo tělo. Vichr hnal oba ke břehu.
Falky konečně přistály u pobřeží a šťastnou náhodou se stalo, že nebyly vrženy na skaliska, ale pozdviženy spodní vlnou a zaneseny na písečné pobřeží, kde přistály bez velikých škod. V tu chvíli vystoupil Jacques Helloch z vody na zem.
V jeho nánzčí spočíval Jean v bezvědomí. Položil ho u balvanu skály, zlehka mu nadzvedl hlavu a snažil se ho přivést k vědomí.
Nikdo za této bouře nezahynul, ani když pirogy narazily na sebe, ani když vjely na pobřeží.
Pan Miguel a jeho společníci, kteří vyskočili z Maripare, spěchali k Jacquesovi Hellochovi klečícímu u mladíka.
Germain Paterne, živý a zdravý, přiběhl také, zatímco mužstvo vleklo lodice z příboje. Seržant Martial přispěchal ve chvíli, kdy Jean otevřel oči a vděčně pohlédl na svého zachránce.
"Mé dítě! Mé dítě!" volal.
"Martiale! Můj dobrý Martiale!" šeptal Jean.
Potom se mu zavřely oči, když ještě naposledy poděkoval pohledem tomu, který pro něj nasadil život.
Ve vzdálenosti asi pěti set metrů nalevo se objevovaly první domy San Fernanda, kam bylo nutné bez prodlení se odebrat.

Jacques Helloch chtěl opět vzít mladíka do náručí, ale seržant Martial mu řekl: byl Jean svržen do rozbouřených vln.
"Plavat sice neumím, ale umím chodit, pane, a tolik síly také mám, abych synovce unesl."
To bylo celé jeho poděkování mladému muži.
Seržant Martial nesl Jeana v náručí a doprovázen panem Migue-lem a jeho dvěma přáteli, Jacquesem Hellochem a Germainem Paternem, kráčel pobřežní stezkou, která vedla k městečku.

XV. KAPITOLA
San Fernando

Atabapo a Guaviare tam, kde se vlévají do Orinokapřijmeme-li ovšem tento předpoklad, než budeme důkladněji poučenijsou oddělenyjakýmsi poloostrovem. Řečiště těchto obou pritoků Orinoka jsou hranicemi tohoto poloostrova, první na východ, druhá na západ, ajeho výběžek směřuje k severu.
Zde se ukazuje rozvodí, o němž říká zajisté právem známý vědec Reclus, že je opravdovým vodním střediskem končin mezi Antilami a řekou Amazonkou.
San Fernando nad Atabapem stojí na západním břehu zmíněného poloostrova, vroubeného zároveň pravým břehem Atabapa. Vlévá se tento přítok přímo do Orinoka nebo je snad dokonce jen pouhým ramenem řeky Guaviare? Tuto nevyřešenou záhadu by snad měly co nejdříve objasnit nové rozhovory pánů Miguela, Varinase a Felipea. Městečko, které založil roku 1757 Solano, leží v nadmořské výšce dvě stě třicet sedm metrů. Má-li některé městečko oprávněnou naději, že bude mít v budoucnosti velký význam, je to jistě San Fernando. Pět vodních drah se rozvětvovalo kolem tohoto zeměpisného bodu: Atabapo vede do Brazílie přes Gavitu a přes Rio Negro i řeku Amazonku; horní Orinoko vede do východních oblastí Venezuely a střední Orinoko do severních končin; Ynirida obstarává plavbu do jihozápadních krajin; Guaviare teče územím Kolumbie.
Ale ačkoliv San Fernando září jako hvězda v této latinskoamerické provincii, nezdá se, že by dosud využilo této záře, alespoň ne pokud se týká jeho samotného. Bylo to veliká vesnice r. 1887, v době, kdy tu pobýval pan Chaffanjon, dříve než podnikl výpravu k pramenům Orinoka. Ovšem nyní mělo více domů a jeho obyvatelstvo se za poslední léta rozmnožilo, ale nestalo se to v takové míře, jak by se dalo očekávat.
San Fernando nečítalo nyní*) více než pět nebo šest set obyvatel. Ti pracovali na stavbě lodí pro plavbu na tomto rozvodí, obchodovali kaučukem, gumou a plody, hlavně plody palmy piriguao. Z této vesnice se r.1882 vydal doktor Creveaux v doprovodu pana Lejeannea na cestu proti proudu řeky Guaviare; tato výzkumná cesta připojila nové jméno do seznamu moderních badatelů, kteří své prů-zkumy zaplatili životem.
Obyvatelstvo San Fernanda se skládalo z několika rodin bílého pů-vodu, z jistého počtu černochů a Indiánů, kteří většinou příslušeli ke kmeni Banivů. Zástupcem prezidenta republiky a Kongresu tu byl guvernér, který měl ke svým službám jen nepatrný počet vojska. To se využívalo k policejním službám v území a v případě, že bylo nutné zkrotit divoké tlupy, které ohrožovaly bezpečnost břehů Orinoka ajeho přítoků.
Banivové si zaslouží zmínku mezi všemi ostatními domorodými kmeny Venezuely. Nad ostatní Indiány vynikali tělesným složením, mohutným tělem, vyvinutými končetinami, inteligentním výrazem ve tváři,jež nejevil žádné deformace, ušlechtilou krví, která proudila pod jejich zarudlou kůží a poněkud šikmo položenýma očima. Také v mravnosti vynikali nad ostatní domorodce, neboť byli přičinliví, ať se věnovali lodnictví nebo zhotovovali visutá lůžka a estrilly, kterých se užívalo k vlečení lodí. Dobrota a poctivost těchto Indiánů je doporučovala cestovatelům, kteří potřebovali jejich služby. Živili se lovem ryb a zvěře, dovedli obdělávat pole a získávat kaučuk. Byli také oni pověrčiví? Nikoliv, srovnáme-li je s Indiány Piaroa. Vyznávali katolickou víru, na kterouje obrátili misionáři, ale ta byla značně smíšena s místními zvyky, které bylo nesnadné vyhladit.
Ačkoliv obydlí San Fernanda nezasluhovala lepší pojmenování než chýše nebo domky, byla mezi nimi některá,jež byla zařízena se značným pohodlím.
Pánové Miguel, Felipe a Varinas se ubytovali u guvernéra. Tento vysoký hodnostář si přál pohostit tři vynikající učence ze Ciudad Bo-lívaru. Bylo tedy pravděpodobné, že v příbytku Jeho Excelence dojde ke sporům, které učiní pobyt v něm doslova nesnesitelným. Ale pan Miguel a oba jeho kolegové ještě nedospěli tak daleko. Dřív než se pustí do debaty, má-li tato debata mít vážný ráz, je třeba, aby se odebrali na místa, o něž jde, aby pozorovali a zjišťovali všechny okolnosti, které mluví pro a proti. K řešení otázky bude tedy zapotřebí důkladného prozkoumání ústí všech tří řek, delšího pobytu u soutoku řek Atabapa a Guaviare a snad i prohlédnutíjejich toku najistou vzdá-lenost. Nyní bylo nutné, aby si zastánci těchto přítoků oddechli po více než šestitýdenní námaze na dolním a středním Orinoku. Seržant Martial a Jean Kermor se rozhodli, že vyhledají příhodný
"hotel", bude-li to možné, nedaleko přístavu, nežli získaj í nové zprávy, najejichž základě by pátrali dál tím nebo oním směrem.
Jacques Helloch a Germain Paterne si umínili, že neopustí své pirogy. Zvykli si na toto plovoucí obydlí a byli v něm usídleni lépe než kdejinde. Moricheje přivezla do San Fernanda, Moricheje také odveze zpět do Caicary, až bude jejich vědecké poslání skončeno. Není třeba podotýkat, žejakmile ustala zuřivost chubasca, spěchali lodníci se všemi třemi falkami do přístavu v San Fernandu. To se stalo ještě ten den večer, neboť vichřice se zpravidla utišovala po něko-lika hodinách. Pirogy nebyly po nárazech, které utrpěly když pluly napříč řekou a také poněkud při najetí na břeh, úplně v pořádku. Ale protože nenarazily na skaliska, nebyly příliš porouchány a mohly být opraveny co nejdriv. Maripare a Moriche na to měly dost času, nebof cestující Z nich hodlali v San Fernandu pobýt delší čas. Bude to však stejné také s Gallinettou? O tom měly rozhodnout okolnosti. A Jean si umínil pro případ, že by prišel na stopu plukovníka Kermora, vydat se bez prodlení na další cestu.
Ostatnějeho spolucestující, kteří se živě zajímali o snahu chlapce, byli ochotni spojit svoje veškeré úsilí, aby získali

nějaké nové zprávy. Prostřednictvím pana Miguela a obou jeho přátel mu bylo zajištěno přispění samotného guvernéra, který mohl zavést nejúspěšnější pátrání.
Také Jacques Helloch a Germain Paterne byli odhodláni pomoci krajanům a vykonat pro ně i nemožné. Měli u sebe doporučující list, velice svědčící úslužnému obyvateli městečka, původem bělochovi, panu Maribalovi, kterému nyní bylo šedesát osm roků a o němž pan Chaffanjon mluví s opravdovou vděčností v popisu své výpravy k pramenům Orinoka. Oba Francouzi, vlastně všichni čtyri Francouzi nemohli najít lepší uvítání než v této počestné, vlídné a velice úslužné rodině.
Ale dřív než budeme vyprávět, jaké kroky byly podniknuty po příchodu cestujících do San Fernanda, je třeba se zmínit o tom, jak se dostali do městečka z písčin, na které pirogy najely.
Jak seještě pamatujeme, nesl seržant Martial synovce v náručí, pánové Varinas, Felipe a Miguel kráčeli napřed, a za nimi šli Jacques Helloch a Germain Paterne. Ten ujišťoval, že klidná noc vrátí Jeanovi všechny síly. Z opatrnosti s sebou vzal svoji příruční lékárničku a tak mohl mladíkovi poskytnout ošetření kdyby bylo třeba. Ale seržant Martial, stále stejně nevlídný a nepochopitelný, nepřestával zdržovat Germaina Paternea, aby se přiblížil k Jeanovi a hučel: "Nic mu není! Vůbec nic! Můj synovec dýchá tak dobře jako vy a já, brzy budeme mít všechno, co potřebujeme, jakmile bude Gal-linetta v přístavu."
"Bude tam za několik hodin," řekl Jacques Helloch, který od Valdeze a Parchala věděl, že pirogy budou do noci v přístavu. " j
"Dobrá, odpověděl seržant Martial, "a na deme-li v San Fernandu dobré ubytování... Abych nezapomněl, pane Hellochu... děkuji vám, že jste mi zachránil synovce."
Nepochybně mu to nedalo a uznával, že je povinen alespoň takto prostě a stručně poděkovat; avšak jakým podivným tónem pronášel své díky a jakým nedůvěrivým pohledem pohlédl na Jacquese Hel-locha!
Ten odpověděl jen úklonem hlavy a zůstal několik kroků vzadu. Takto se "trosečníci" dostali do městečka, kde na doporučení pana Miguela najal seržant Martial dva pokoje, v nichž měl být Jean pohodlněji ubytován než pod přístřeškem Gallinetty
Germain Paterne se přišel několikrát za večer zeptat, jak se Jeanovi dari; jeho společník s ním však nepřišel. Dostal pouze odpověď, že je všechno v nejlepším pořádku a s díky byla odmítnuta nabídka jeho služeb, kterých prý nebylo vůbec třeba.
Tak to také skutečně bylo; mladý Kermor klidně odpočíval na lůžku ajakznile se piroga ocitla v přístavu, přinesl Valdez vak se šatstvem, které seržant Martial připravil na zítřek.
Jak se ještě pamatujeme, nesl seržant Martia! synovce v náruči.
pánové varinas, Felipe a Miguel kráčeli napřed...
A když ráno přišel Germain Paterne na návštěvu jako lékař a pří tel, uvítal ho Jean, velice mu vděčný za všechny dobré služby a ne cítil již žádnou únavu po včerejšku, pouze jako přítele, nedbaje na strýcovo bručení.
"Vždyťjsem vám říkal, pane, že to nic nebude," řekl opět seržant Martial.
"Měl jste pravdu, seržante, ale mohlo to být horší, anebýt pritele Jacquese..."
"Pan Helloch mi zachránil život, odpověděl Jean, "a až ho uvidím, nevím, jak mu projevím svou vděčnost..."
"Vykonaljen svou povinnost," odvětil Germain Paterne, "a i kdyby nebyl naším krajanem..."
"Dobře, dobře, huhlal seržant Martial, "a až uvidíme ana Hel-locha..."
Neviděli ho, alespoň ne dopoledne. Vyhýbal se jim úmyslně? Příčilo se mu snad přijít si pro díky, kteréjeho chování zasluhovalo? Je jisté jen to, že zůstával na piroze Moriche, v zamyšlení a zamlklý a Germain Paterne, který mu podal zprávy o Jeanovi, z něho nemohl dostat slovo.
Ale Jacques Helloch a Jean se uviděli odpoledne. První, poněkud na rozpacíchseržant Martial ho pozoroval a hryzal si knírpřijal ruku, kterou mu Jean podával, ale nestiskl ji tak upřímně jako jindy. K tomuto setkání došlo u pana Mirabala. Jacques Helloch se dostavil s doporučujícím listem na adresu tohoto znamenitého stařika. Seržant Martial a Jean k němu prišli, aby od něho získali zprávy o plukovníkovi Kermorovi.
Pan Mirabal se netajil před těmito Francouzi, kteří mu byli jednak doporučeni, jednak se na něj obraceli, vyžadujíce jeho ochoty, jaké potěšení mu působí, že je může uvítat ve svém domě. Prohlásil, že jejim úplně k službám a že nebude ničeho litovat, aby sejim zavděčil. Sympatie, které choval k těmto cestujícím, jejichž jazykem mluvil, se projevovaly v celémjeho chování, v každém slově a v horlivosti, s jakou jim vysvětloval vše, co si přáli vědět. Viděl doktora Creveauxe, když zde pobýval, pamatoval se na pana Chaffanjona, kterému mohl ke své největší radosti prokázat dobré služby, a nyní byl ochoten zachovat se stejně k Jacquesovi Hellochovi a Germainovi Paterneovi,jakož i k seržantovi Martialovi ajeho synovci, kteří se na něj mohli zcela spolehnout.
Jean Kermor mu svěřil, co ho přivádí do Venezuely, čímž ještě vzrostly sympatie, které budil v panu Mirabalovi jeho zjev.
Především šlo o to, jestli se stařík pamatoval, prodléval-li plukovník Kermor před čtrnácti roky v městečku San Fernando...
Odpověď, kterou mohl dát, Jeana nijak neuspokojila. Pan Mirabal usilovně vzpomínal, ale vůbec si nepamatoval, že by někdy plukovník toho jména meškal v San Fernandu.
Na Jeanově tváři se zračil výraz hlubokého zklamání a z očí se mu vyronily slzy.
"Žijete zde již dlouho, pane Mirabale?" zeptal se Jacques Helloch. "Přes čtyřicet let, pane Hellochu," odpovídal stařec, "a po celý ten čas j sem nikdy neodešel ze San Fernanda, snad jen na krátký čas a to ještě velmi zřídka. Kdyby taková osobnost, jako plukovník Kermor, zde pobyla několik dní, určitě bych to věděl a vešel s ním do styku. Naše městečko není ani tak veliké, ani tak zalidněné, aby se nerozšírila zpráva o příchodu některého cizince, ajá bych se o něm na každý pád dozvěděl..."

"Ale co když cestoval na za řenou
"Na to ovšem nemohu odpovědět," odvětil pan Mirabal. "Měl k tomu snad důvody?"
"Pane Mirabale, řekl Jean, "otec odešel z Francie před čtrnácti roky ajeho přátelé se o tom dozvěděli teprve po dlouhé době. Ani můj strýc, seržant Martial, nebyl zasvěcen do záměrů svého plukovníka..." "Ovšemže ne!" zvolal starý voják, "neboť bych jistě našel prostředky, abych je zmařil."
"A vy, milé dítě?" zeptal se pan Mirabal.
"Nebyl j sem tenkrát v otcově domě," odpovídal Jean, který nemohl potlačit jakési rozpaky. "Byl jsem s matkou v osadách a když jsme se vraceli do Francie, zahynula matka při ztroskotání lodě. Já jsem byl zachráněn a když jsem se po několika letech vrátil do Bretaně, nebyl již otec v Nantes a nevěděli jsme, kam se ztratil." Bylo patrné, že se v chlapcově životě tají nějaká záhada, kteroujiž vytušil Jacques Helloch; ale protože mu nepříslušelo, aby do ní chtěl pronikat, choval se v této otázce vždy s největší zdrženlivostí. Ojedné věci nebylo pochyby, že totiž plukovník Kermor odešel z vlasti dřív, než se do ní vrátil syn a že seržant Martial, af již byl z jeho rodiny nebo ne, neměl ani tušení, kam odešel.
"A přece," řekl pan Mirabal, "jste měl vážné důvody, mladý priteli, domnívat se, že se váš otec odebral do San Fernanda..." "Nejen vážné, ale naprosto bezpečné, pane Mirabale."
"Jaké?"
"Jednomu z otcových přátel došel r. 1879 dopis psaný otcovou rukou, podepsaný jeho jménem a datovaný v San Fernandu."
"Toje opravdu bezpečný důvod, ledaže..." dodal pan Mirabal, "existuje ještě jiné městečko ve Venezuele stejného jména na východ od OrinokaSan Fernando nad řekou Apures..."
"Dopis byl ze San Fernanda nad Atabapem a byl označen poštovním razítkem s datem 12. dubna 1879."
"A proč jste se, mladý příteli, neodhodlal ihned tenkrát provést svůj záměr?"
"Protožejsme se dozvěděli se strýcem o tomto dopise teprve před třemi měsíci. Přítel, kterému došel, se neměl o něm nikomu zmiňovat ajeho rodina námjej odevzdala teprve pojeho smrti. Oh, kéž bych nebyl tak daleko, když můj otec opouštěl vlast. Jistě by neodešel..." Pan Mirabal, který byl velice dojatý, přivinul Jeana k sobě a vřele ho políbil. Co pro něho mohl udělat? Přemýšlel... Jedna věc byla nade vší pochybnost: že plukovník Kermor napsal dopis datovaný ze dne 12. dubna 1879 a že ten list byl poslán ze San Fernanda nad Atabapem.
"A řece řekl si pan Mirabal, "nevz omínám si na nic na rosto na nic, ačkoliv jsem tehdy byl zcela určitě v San Fernandu..." "Je možné," zvolal mladík, "aby můj otec tudy šel, nějakou dobu zde pobyl a aby nezanechal po sobě ani nejmenší stopu?"
A z hrdla se mu dral vzlykot, jako by jeho poslední naděje zmizela po tak rozhodném a neblahém prohlášení pana Mirabala.
"Neztrácejte naději, Jeane"-tentokrát již neřekl: ‚milý Jeane`-pravil Jacques Helloch, který sám také nedovedl překonat své vzrušení. "Plukovník Kermor mohl přijít do San Fernanda, aniž byl o tom pan Mirabal informován."
Stařec zdvihl hlavu a Jacques Helloch mluvil dál:
"Je však možné, že ho znali jiní. Budeme pátrat, budeme se vyptávat. Věřte mi, Jeane: není důvod, abyste ztrácel naději." Seržant Martial mlčel. Díval se na synovce. Zdálo se, jakoby mu chtěl rici, co mu před odchodem nejednou řekl:
"Uvidíš, ubohé dítě, že naše cesta bude nadarmo.
"Ale," podotkl pan Mirabal, "neboť by koneckonců přece jen bylo možné, že jsem se o pobytu plukovníka Kermora v našem městečku nedozvěděl, budu pátrat, budu se vyptávat mezi obyvateli San Fernanda. Takéjájsem přesvědčen, že není třeba ztrácet naději. Že váš otec přišel do San Fernanda, o tom není pochyb. Cestoval však pod svým prav,m jménem? Ponechal si na cestě hodnost plukovníka?" Ano, také to se dalo předpokládat, ačkoliv nebylo jasné, proč by plukovník tajil své jméno a hodnost.
"Možná také," podotkl Jacques Helloch, "že pan Kermor chtěl, aby jeho pobyt v San Fernandu zůstal v tajnosti."
"Z jakého důvodu?" zeptal se pan Mirabal.
"Otec byl těžce postižen ranami osudu," odpověděl mladík, jehož srdce prdce bušilo. "Po smrti mé ubohé matky se domníval, že je na světě sám..."
"Ale co vy, milé dítě?"
"Pokldal mne také za mrtvého," odpověděl Jean, nedbaje na to, že starý oják v koutě bručel.
Bylo patrné že takové vyptávání se mu nijak nelíbí. Souviselo to s něčím, co se stále snažil ukrývat a co se patrně týkalo "synovcovy" minulos2i.
Ani pan Mirabal, ani Jacques Helloch se dál nevyptávali. Celkem se zdálo, že plukovník Kermor, zasažený tolika ranami osudu, se rozhodl odestovat potají, tak potají, aby se o tom nedozvěděl ani jeho bývalý spolubojovník. Nebylo tedy nemožné, že si dal jiné jméno, neboť nchtěl, aby se někdy někdo dozvěděl, kam se ukryl s životem podlomeným tak krutými zkouškami osudu!
Seržaht Martial a Jean se pak rozloučili s panem Mirabalem a odešli, oba Velice zarmouceni. Jedinou útěchujim dodával starcův slib ,
že bude pátrat po všem, co by se týkalo plukovníka Kermora a nebylo pohyb, že svůj slib splní.
Oba Se vrátili do hostince a po celý den z něho nevyšli. Dnzhy den byl Jean představen panem Miguelem guvernérovi této orinocké provincie.
Jeho Xcelence mu nemohla povědět nic, co by se týkalo jeho otce. Ostatně guvernér byl v San Fernandu teprve pět let. Nemohl-li však podat žadné zprávy synovi plukovníka Kermora, byl ochoten připojit se k panu Mirabalovi a pátrat s ním.
Den L,plynul a do záhady dosud nevnikl ani jediný paprsek světla. Seržant Martialjiž nevycházel z hněvu. Prišli z takové dálky, překonali tolik nbezpečí, a všechno pro nic za nic! Jak jen mohl být blahosklonný, že svolil k této cestě a

že se na ni vydal! Ale umínil si, že před nešťastným Jeanem nedá nijak najevo tuto nevoli, neboť by tím jen zvyšoval jeho hoře; a bylo mu ho líto, když ho viděl tak sklíčeného a plného beznaděje.
Také Jacques Helloch pátral na vlastní pěst. Nadarmo. A když se pak vrátil na pirogu Moriche, oddával se zármutku, jehož se Germain Paterne začal lekat. Jeho přítel, jindy tak hovorný a vždy v dobré ná-ladě, nyní stěží odpovídal na jeho otázky.
"Copak se ti stalo?" zeptal se ho Germain Paterne.
"Nic."
"Nicto někdy znamená: mnoho. Připouštím, že situace ubohého mladíkaje smutná, ale proto přece nesmíš zapomínat na svůj úkol..." "Na můj úkol
"Ministr vyučování tě neposlal, tuším, na Orinoko, abys hz hledal plukovníka Kermora."
"Pročpak ne
"Poslyš, Jacquesi, mluvme vážně! Štěstí ti přálojiž dost, žejsi zachránil plukovníkova syna."
"Syna!" zvolal Jacques Helloch. "Ach, syna! Nuže, Germaine, snad... Ano... bylo by snad bývalo lépe, kdyby Jean utonul... nemá--li najít otce..."
"Nerozumím ti, Jacquesi.
"Protože to jsou věci, kterým nerozumíš kte m nemůžeš rozumět "Díky!"
Potom si Germain Paterne umínil, že se již nebude přítele na nic vyptávat a nechápal jeho stále rostoucí zájem o mladíka.
Na druhý den, když Jean přišel se seržantem Martialem k panu Mirabalovi, ten se právě chystal odebrat se k nim na návštěvu v doprovodu Jacquese Hellocha.
Pátráním zavedeným mezi obyvatelstvem San Fernanda vyšlo najevo, že asi před dvanácti roky pobýval v městečku skutečně nějaký cizinec. Byl to Francouz? Nikdo to nemohl říci a ostatně se zdálo, že měl zvláštní důvody, zachovat nejpřísnější inkognito.
Jeanovi se zdálo, že do dosud temné záhady padl první paprsek světla. Ať j e nebo není možné věřit předtuchám, j emu stále přicházelo na mysl, že cizinec nebyl nikdo jiný než jeho otec.
"A když cizinec odešel ze San Fernanda, pane Mirabale, je známo, kam se obrátil?" zeptal se.
"Ano, mladý příteli, odebral se do končin horního Orinoka."
"A od těch dob o něm nebyly zprávy?"
"Nikdo neví, co se s ním stalo.
"Dozvěděli bychom se to snad, kdybychom pátrali v této části řeky?" zeptal se Jacques Helloch.
"Byla by to výprava plná nebezpečí," podotkl pan Mirabal, "a vydávat se tam nazdařbůh na tak neurčité zprávy..."
Seržant Martial přikyvoval na znamení souhlasu s obavami, které vyslovil pan Mirabal.
Jean mlčel; ale z jeho odhodlaného vzezření a z ohně, který mu plál v očích, byl patrný jeho pevný úmysl na nic nedbat a pokračovat v cestě, jakkoliv nebezpečné, neupouštět od vytyčeného cíle a vytrvat až do konce...
A pan Mirabal tomu dobře porozuměl, když Jean řekl:
"Děkuji vám, pane Mirabale, a také vám, pane Hellochu, za to, cc jste pro mne udělali. Byl tu viděn cizinec v době, kdy tu pobýval mů otec a kdy psal ze San Fernanda..."
"Ovšem, ale hned z toho soudit, že to byl plukovník Kermor..." po. dotkl stařík.
"Proč ne?" zvolal Jacques Helloch. "Copak není možné, že to by on?"
"A protože se tento cizinec vydal směrem k homímu Orinoku, půjdi tam!" prohlásil Jean.
"Jeane! Jeane!" zvolal seržant Martial a rychle přistoupil k synovci "
"Půjdu!" řekl Jean tónem, ve kterém sejevilo nezvratné rozhodnutí Obrátil se ke starci a zeptal se:
"Jsou, pane Mirabale, na horním Orinoku nějaká městečka neb vesnice, kam bych se mohl odebrat a kde bych mohl pátrat?" Je tam několik vsí: Guachapana, Esmeraldaa ještě jiné. Ale podl mého mínění, mladý příteli, je-li možné najít stopy vašeho otce, bud to nejspíš za prameny, v misii Santa Juany."
"Již jsme o této misii slyšeli," řekl Jacques Helloch. "Jak dlouh již existuje?"
"Byla založena před několika roky," odpověděl pan Mirabal, "a my lím, že před ní leží skvělá budoucnost."
"Je to španělská misie?"
"Ano, a spravuje ji španělský misionářOtec Esperante." "Jakmile budou ukončeny přípravy, vydáme se na cestu do San1 Juany."
"Mladý příteli," řekl stařec, "pokládám za svou povinnost upozornit vás co nejdůtklivěji na to, že na horním toku Orinoka hrozí veliká nebezpečí, námaha a strádání, a že tyto oblasti jsou ohroženy indiánskými tlupami, které j sou pověstné krutostí; j sou to divocí Quivové, kteří mají v čele zločince uprchlého z cayennských galejí..." "Nebojím se všech těch nebezpečí, která podstoupil můj otec, abych ho našel," odpověděl Jean.
Rozhovor byl skončen touto Jeanovou odpovědí. Pan Mirabal viděl, že nic na světě ho nezadrží. Vytrvá až do konce, jak sám prohlásil. Seržant Martial, celý zoufalý, odešel za Jeanem, který strávil zbytek dne na Gallinettě. Když Jacques Helloch zůstal sám s panem Mirabalem, ten nemohl jinak než ho upozornit, do jakých nebezpečí se hodlá vydat syn plukovníka Kermora, nemaje jiného průvodce kromě starého vojáka.
"Máte-li na něj nějaký vliv, pane Hellochu," dodal, "odvraťte ho od tohoto záměru, pro který není podkladem nic určitého. Zabraňte mu v této cestě..."
"Nic ho od ní neodradí, pane Mirabale," řekl Jacques Helloch. Znám ho: nic na světě!"
Jacques Helloch se vrátil na pirogu Moriche ještě více zamyšlen než kdy jindy a neodpovídal ani na přítelovy otázky. Seděl na zádi pirogy a pohlížel na Valdeze ajeho dva lidi, zaměstnané přípravami na dalekou cestu. Bylo třeba všechno z pirogy vyložit, aby prohlédli její dno a spravili, kde co bylo porouchánо po krušné plavbě posledního dne a po najetí na břeh u San Fernanda.

Jacques Helloch také pozoroval Jeana, který dohlížel na tyto práce. Snad mladík očekával, že na něho Jacques Helloch promluví, že mu vytkne nerozvážnost jeho záměrů a pokusí se ho od nich odvrátit.
Ale ten seděl beze slova a bez hnutí. Byl zamyšlený a zdálo se, že ho ovládá nějaká utkvělá představa, vrývá se mu do mozku a sžírájej. Nadešel večer.
K osmé hodině odcházel Jean do svého příbytku v hostinci. Dobrou noc, pane Hellochu," řekl.
"Dobrou noc, Jeane," odpověděl Jacques Helloch, který vstal, jako by chtěl jít za mladým přítelem.
Jean odešel, ani se neobrátil, a zmizel mezi chýšemi vzdálenými asi sto kroků. Seržant Martial zůstal na břehu, neboť byl nesmírně vzrušen při pomyšlení na krok, který hodlal podniknout. Konečně se odhodlal, vrátil se k piroze Moriche a zamumlal:
"Pane Hellochu, rád bych s vámi promluvil několik slov." Jacques Helloch ihned vystoupil z lodice, přikročil k starému vojákovi a zeptal se:
"Co si přejete, seržante?"
"Abyste byl tak laskav... a domluvil mému synovci... který vás snad poslechne... aby upustil od té cesty..."
Jacques Helloch pohlédl do očí seržanta Martiala; chvíli váhal a potom odpověděl:
Nebudu mu to rozmlouvat, neboť by to nebylo nic platné, to dobře víte; dokonce jsem se rozhodl, že v tomto ohledu učiním ještě víc jestli k tomu svolíte."
"Copak?"
"Rozhodl jsem se, že budu Jeana na té cestě provázet. `
"Vy? Že budete provázet mého synovce?"
"Který není vaším synovcem, seržante!"
"Že není mým synovcem plukovníkův syn?"
"Který není jeho synem. Je to dcera plukovníka Kermora!"

Díl druhy

I. KAPITOLA
Několik slov o minulosti

K osmé hodině ranní dne 2. října pirogy Gallinetta a Moriche propluly ramenem, které obtéká napravo Atabaský poloostrov, a vydaly se proti proudu horního Orinoka za příznivého severozápadního větru.
Den předtím, po rozmluvě seržanta Martiala a Jacquese Hellocha, nemohl již seržant odpírat dovolení, aby Jacques Helloch provázel jej a "jeho synovce" až k misii Santa Juana. Nyní znal tajemství Jeannety Kermorové ten, kdo ji zachránil, a nebylo pochyb, že nezůstane nadlouho neznámé i Germainovi Paterneovi. Jejisté, že bylo nesnadné uchovat tajemství tak, aby se nevyzradilo, dokonce snad bylo i lépe, že se tak stalo, vzhledem k okolnostem, za kterých se měla konat druhá část cesty. Ale oba mladí lidé dovedli uchránit toto tajemství, až dosud tak úzkostlivě střežené, před pány Miguelem, Fe-lipem, Varinasem a guvernérem provincie. Zato je čekalo pro případ, že se pátrání po plukovníkovi Kermorovi zdaří, překvapení, že jim plukovník sám s radostí představí dceru.
Také bylo domluveno, aby se ani Valdez, ani Parchal, ani žádný z plavců, nedozvěděl o posledních událostech. Celkem bylo možné dát zapravdu seržantovi Martialovi, že vydával Jeannetu za synovce
Jeana, aby tak lépe vzdoroval obtížím takovéto výpravy, a bylo lépe přidržet se nadále tohoto opatrného jednání.
Kdo by dovedl vylíčit úžas, ohromení a pak hněv starého vojáka, když mu Jacques Helloch sdělil, co vypátral, totiž, že Jeanem Kermorem byla Jeanneta Kermorová! Bylo by to nesnadné a také zbytečné, každý si to snadno představí.
Rovněž není třeba se zmiňovat o tom, vjakých rozpacích se ocitla dívka, když se setkala s Jacquesem Hellochem a Germainem Paternem. Obaji ujišťovali svou největší úctou, oddaností a mlčenlivostí. Nakonec získala převahu její rázná povaha, hravě překonávajíc nesmělost vlastní ženskému pohlaví.
"Pro vás jsem Jeanem, stále Jeanem," řekla a podala oběma kraj anům ruku.
"Stále, slečno, odpověděl Germain Paterne a uklonil se. ," q
"Ano, Jean, můj Jean řekl Jac ues Helloch, "a tak bude až do dne, kdy odevzdáme slečnu Jeannetu Kermorovou do otcových rukou." Je samozřejmé, že Germain Paterne se neosmělil učinit ani nejmenší poznámku o této cestě, která se měla prodloužit až k pramenům Orinoka a snad ještě dál.
Pokud se týkalo jeho osobně, nebyla mu tato cesta proti mysli, neboť se těšil, že mu poskytne mnoho příležitostí, aby obohatil své botanické sbírky z květeny na horním toku řeky. Tím hodlal v plné míře dostát svému přírodovědeckému poslání a byl přesvědčen, že ministr vyučování mu nebude vytýkat, že zašel tak daleko.
Jeanneta Kermorová potom bylajistě velice dojata pri pomyšlení, že oba mladí muži jsou ochotni pomoci jí ze všech sil, doprovodit ji až do misie Santa Juana, čelit v jejím zájmu všemu, co tato výprava s sebou přinese, a přispět tak podle možnosti k naději na šťastný výsledek výpravy. Proto také její srdce oplývalo vděčností tomu, kdo ji vyrval z objetí smrti a přál si zůstat jí po boku po celou cestu. "Milý příteli," řekla seržantovi Martialovi, "staň se vůle Páně! Bůh dobře ví, co činí..."
"Dřív než mu vzdám díky, vyčkám konce!" zněla odpověď' starého voj áka.
A broukaje odešel do kouta; styděl se totiž jako strýc, který ztratil synovce.
Není třeba podotýkat, že Jacques Helloch Germainovi Paterneovi řekl:
"Jistě chápeš, že nemůžeme slečnu Kermorovou opustit."
"Všechno chápu, milý Jacquesi," odpověděl Germain Paterne, "i věci, kterým snad podle tvého mínění nerozumím. Domníval jsi se, že jsi zachránil chlapce a zatímjsi zachránil dívku; toje věc, o kteroujde; je samozřejmé, že bychom

nemohli opustit tento zajímavý zjev..." "Neopustil bych ani Jeana Kermora!" tvrdil Jacques Helloch. "Nemohl bych vidět,jak se vydává do tolika nebezpečí, abychje nehodlal sdílet s ním! Je to mou povinností, je to povinností nás obou, abychom mu ze všech sil pomohli až do konce."
"Ovšem," prohlásil Germain Paterne co nejvážněji.
Slečna Kermorová vyprávěla oběma krajanům asi toto:
Plukovník Kermor, narozený r. 1829, nyní třiašedesátiletý, pojal r. 1859 za manželku míšenku z ostrova Martinique. První dvě děti tohoto manželství brzy zemřely, takžeje Jeanneta ani nepoznala. Ztráta dětí byla pro pana Kermora a jeho manželku bolestnou ranou, z níž se nemohli vzpamatovat.
Pan Kermor, znamenitý důstojník, se dopracoval svou statečností, inteligencí a vynikajícími vlastnostmi skvělé a rychlé kariéry. Byl plukovníkem ve čtyřicátém prvním roce svého života. Martial, nejdříve obyčejný voják, pak desátník a posléze seržant, přilnul naprostou oddaností k tomuto důstojníkovi, který mu v solferinské bitvě zachránil život. Oba se pak zúčastnili neblahé a hrdinné výpravy proti pruským vojskům.
Roku 1870, asi čtrnáct dní nebo tři týdny před tím, než byla tato válka vypovězena, odcestovala paní Kermorová za rodinnými záležitostmi na Martinique. Tam se narodila Jeanneta. Sužován mnohými svízeli a nepříjemnostmi pocítil plukovník opravdovou radost z toho, že se mu narodilo děťátko. Kdyby ho nezdržovaly povinnosti v obraně vlasti, odebral by se za manželkou a dceruškou na Antily a přivedl by si je obě do Francie.
Za těchto okolností paní Kermorová nepočkala, až bude válka skončena a manžel přijede pro ni. Nemohla se dočkat shledání s ním a v květnu r. 1871 vstoupila v SaintPierre na ostrově Martinique na anglickou lod' Newton, plující do Liverpoolu.
Paní Kermorová byla provázena míšenkou, kojnou své dcerušky, jen o několik měsíců mladší. Měla v úmyslu ponechat si tuto ženu ve svých službách, až se vrátí do Bretaně, do Nantes, kde bydlela před svým odjezdem.
V noci z 23. na 24. května za husté mlhy narazil na širém moři, v Atlantském oceánu, španělský parník Iigo, plující ze Santanderu, na lod' Newton. Při této srážce se Newton doslova ihned potopil, přičemž utonuli všichni cestující, až na pět, a celé mužstvo, až na dva lidi, aniž jim mohl přispět na pomoc španělský parník, který byl příčinou srážky.
Paní Kermorová se ani nedostala ze své kabiny, která byla na té straně, na které se stal náraz, a kojná zahynula také, ačkoliv se jí podařilo vystoupit s dítětem na palubu.
Takřka zázrakem se stalo, že dítě uniklo smrti, když bylo zachrá. něno jedním z námořníků z lodi Newton, kterému se podařilo do. stihnout parník I igo.
Když se lod' Newton potopila, španělský parník, který byl na příd poškozen, ale na strojích neutrpěl vážné škody, zůstal stát na míst< katastrofy a spustil do moře čluny. Hledali dlouho, ale marně, nače: I igo odplul k nejbližšímu ostrovu Antil, kam dorazil za týden. Odtud bylo posláno do svých vlastí několik osob, které byly za chráněny při srážce lodí na palubě Iiiga. Mezi cestujícími na této lod byl bohatý havanský osadník pan Eredia s manželkou; ti se ujali mal Jeannety. Bylo nyní dítě úplně osiřelé? To se nebylo možné dozvě dět. Jeden z obou zachráněných námořníků tvrdil, že na lodi Newto; byla matka dívenky, Francouzka, ale nevěděl, jak se jmenovala. Aja by bylo možné dozvědět se její jméno, nebylo-li zapsáno v kancelái anglického parníku dřív než dáma vstoupila na lod'? A opravdu ne bylo zapsáno, jak bylo zjištěno při vyšetřování srážky obou lodí.
Jeanneta, přijata za vlastní manžely Erediovými, přijela s nimi d Havany. Tamji vychovali a přitom se marně snažili vypátratjejí rc dinu. Pěstouni jí dali jméno Juana. Byla velmi nadaná, plnou měro využívala vychování, jehož se jí dostalo, a tak se naučila dokonal mluvit francouzským i španělským jazykem.
Ostatně znala historii svého života, ze které jí nebylo nic zatajen Zalétala také stále myšlenkami do Francie, kde snad žiljejí otec, kte ji oplakával, když navždy pozbyl naději, že by ji někdy uviděl.
A na druhé straně je možné si představit, jak plukovník Kerm trpěl, když se dozvěděl o smrti manželky a dítěte, které ani nezn Ve válečných zmatcích r. 1871 se ani nedozvěděl, že se paní Ke morová odhodlala opustit SaintPierre na ostrově Martinique a pi jet za ním. Také tedy nevěděl, že byla na lodi Newton. A dozvěd se to teprve se zprávou o té strašlivé námořní katastrofě. Nadarmo pátral na všech stranách. Získal tím pouze jistotu, že jeho manželka i dceruška zahynuly s většinou cestujících a mužstva lodě. Plukovníkova bolest byla nesmírná. Navždy ztrácel zbožňovanou ženu a děťátko, které mu ani nebylo dopřáno políbit. A ta bolest dosahovala takového stupně, že byly obavy ojeho rozum. Dokonce nebezpečně onemocněl, a nebýt pečlivého ošetřování věrného vojáka, seržanta Martiala, nepochybně by rodina Kermorova vymřela úmrtím své hlavy.
Plukovník sice vyvázl životem, ale trvalo to dlouho, než se zcela uzdravil. Potom se odhodlal vzdát se vojenské kariéry, která bývala ctí a chloubou jeho života a slibovala mu nejskvělejší budoucnost a r.1873 zažádal o propuštění. Byl tehdy v nejlepším věku, měl teprve čtyřicet čtyři roky.
Od toho dne žil plukovník Kermor zcela odloučen od světa ve skromném venkovském domku v Chantenaysur-Loire poblíž Nantes. Zde se již nestýkal s nikým z přátel, nemaje jiného společníka kromě seržanta Martiala, který zanechal vojny zároveň s ním. Byl to již jen ubohý opuštěnec na pustém pobřeží po ztroskotání, po ztroskotání všeho, k čemu Inul svým životem.
Potom po dvou letech plukovník Kermor zmizel. Odešel z Nantes předstíraje nějakou nutnou cestu a seržant Martial marně očekávaljeho návrat. Polovinujmění, asi deset tisíc franků ročního důchodu, zanechal oddanému spolubojovníkovi, kterýje přijal z rukou notáře Kermorovy rodiny. Druhou polovinu, nemovité jmění, plukovník Kermor zpeněžil a peníze vzal s seboukam? To mělo zůstat neproniknutelným tajemstvím.
K darovací listině ve prospěch seržanta Martiala byla pripojena tato poznámka:
Dávám navždy sbohem svému skvělému vojákovi, s nimž jsem se vodělil o veškeréjměni. Ať mu ani nepřijde na mysl, aby mne vypátral; 5ylo by to zbytečné. Jsem pro něj mrtev, jsem mrtev pro své přátele pro celý svět, jako jsou mrtvé bytosti, které jsem nejvice ze všech na světě miloval.

A nic víc.
Seržant Martial se však nechtěl smířit s myšlenkou, že by se už vůbec nikdy neměl shledat se svým plukovníkem. Byly podniknuty
V noci z 23. na 24. května za husté mlhy narazil na širém moři, v Atlantském oceánu, španělský parník Iiigo, plující ze Santanderu, na lod' Newton. Při této srážce se Newton doslova ihned potopil, přičemž utonuli všichni cestující, až na pět, a celé mužstvo, až na dva lidi, aniž jim mohl přispět na pomoc španělský parník, který byl příčinou srážky.
Paní Kermorová se ani nedostala ze své kabiny, která byla na té straně, na které se stal náraz, a kojná zahynula také, ačkoliv se jí podařilo vystoupit s dítětem na palubu.
Takřka zázrakem se stalo, že dítě uniklo smrti, když bylo zachráněno jedním z námořníků z lodi Newton, kterému se podařilo dostihnout parník vigo.
Když se lod' Newton potopila, španělský parník, který byl na přídi poškozen, ale na strojích neutrpěl vážné škody, zůstal stát na místě katastrofy a spustil do moře čluny. Hledali dlouho, ale mamě, načež I igo odplul k nejbližšímu ostrovu Antil, kam dorazil za týden. Odtud bylo posláno do svých vlastí několik osob, které byly zachráněny při srážce lodí na palubě Iiga. Mezi cestujícími na této lod: byl bohatý havanský osadník pan Eredia s manželkou; ti se ujali malé Jeannety. Bylo nyní dítě úplně osiřelé? To se nebylo možné dozvě dět. Jeden z obou zachráněných námořníků tvrdil, že na lodi 1'ewtor byla matka dívenky, Francouzka, ale nevěděl, jak sejmenovala. Ajal by bylo možné dozvědět se její jméno, nebylo-li zapsáno v kancelář anglického pamíku dřív než dáma vstoupila na lod'? A opravdu ne bylo zapsáno, jak bylo zjištěno při vyšetřování srážky obou lodí. Jeanneta, prijata za vlastní manžely Erediovými, přijela s nimi d Havany. Tam ji vychovali a přitom se marně snažili vypátrat její ro dinu. Pěstouni jí dali jméno Juana. Byla velmi nadaná, plnou měroi využívala vychování, jehož se jí dostalo, a tak se naučila dokonal mluvit francouzským i španělským jazykem.
Ostatně znala historii svého života, ze které jí nebylo nic zatajenc Zalétala také stále myšlenkami do Francie, kde snad žiljejí otec, kter ji oplakával, když navždy pozbyl naději, že by ji někdy uviděl.
A na druhé straně je možné si představit, jak plukovník Kermc trpěl, když se dozvěděl o smrti manželky a dítěte, které ani nezna Ve válečných zmatcích r. 1871 se ani nedozvěděl, že se paní Ke morová odhodlala opustit SaintPierre na ostrově Martinique a př jet za ním. Také tedy nevěděl, že byla na lodi Newton. A dozvědi se to teprve se zprávou o té strašlivé námořní katastrofě. Nadarmo pátral na všech stranách. Získal tím pouze jistotu, že jeho manželka i dceruška zahynuly s většinou cestujících a mužstva lodě. Plukovníkova bolest byla nesmírná. Navždy ztrácel zbožňovanou ženu a děťátko, které mu ani nebylo dopřáno políbit. A ta bolest dosahovala takového stupně, že byly obavy ojeho rozum. Dokonce nebezpečně onemocněl, a nebýt pečlivého ošetřování věrného vojáka, seržanta Martiala, nepochybně by rodina Kermorova vymřela úmrtím své hlavy.
Plukovník sice vyvázl životem, ale trvalo to dlouho, než se zcela uzdravil. Potom se odhodlal vzdát se vojenské kariéry, která bývala ctí a chloubou jeho života a slibovala mu nejskvělejší budoucnost a r.1873 zažádal o propuštění. Byl tehdy v nejlepším věku, měl teprve čtyřicet čtyři roky.
Od toho dne žil plukovník Kermor zcela odloučen od světa ve skromném venkovském domku v Chantenaysur-Loire poblíž Nantes. Zde se již nestýkal s nikým z přátel, nemaje jiného společníka kromě seržanta Martiala, který zanechal vojny zároveň s ním. Byl to již jen ubohý opuštěnec na pustém pobřeží po ztroskotání, po ztroskotání všeho, k čemu lnul svým životem.
Potom po dvou letech plukovník Kermor zmizel. Odešel z Nantes předstíraje nějakou nutnou cestu a seržant Martial marně očekávaljeho návrat. Polovinujmění, asi deset tisíc franků ročního důchodu, zanechal oddanému spolubojovníkovi, kterýje přijal z rukou notáře Kermorovy rodiny. Druhou polovinu, nemovité jmění, plukovník Kermor zpeněžil a peníze vzal s seboukam? To mělo zůstat neproniknutelným tajemstvím.
K darovací listině ve prospěch seržanta Martiala byla pripojena tato poznámka:
Dávám navždy sbohem svému skvělému vojákovi, s nimž jsem se podělil o veškeré jměni. Ať mu ani nepřijde na mysl, aby mne vypátral; bylo by to zbytečné. Jsem pro něj mrtev, jsem mrtev pro své přátele a pro celý svět, jako jsou mrtvé bytosti, které jsem nejvice ze všech na světě miloval.
A nic víc.
Seržant Martial se však nechtěl smířit s myšlenkou, že by se už vůbec nikdy neměl shledat se svým plukovníkem. Byly podniknuty kroky, aby se vypátralo, do které země plukovník zanesl své hoře a beznaději svého života daleko od těch, kdo ho znali a s nimiž se navždy rozloučil...
Zatím vyrůstala dívenka uprostřed své nové rodiny. Uplynulo dvanáct let, než se Erediovým podařilo získat nějaké zprávy o rodině dítěte. Dozvěděli se, že nějaká paní Kermorová, která utonula s lodí Newton, byla Juaninou matkou a že její manžel, plukovník téhož jména, dosud žije.
Děvčátku bylo tehdy asi dvanáct roků a dospívalo v slečnu oplývající všemi přednostmi. Byla vzdělaná, vážná a proniknutá neobyčejně vážným pojímáním svých povinností a především jevila neobyčejnou ráznost u jejího pohlaví a v jejím věku.
Erediovi neviděli důvod, proč byjí tajili, co se dozvěděli, a od tohc dne se zdálo, že její duch plane neustálým žárem. Zdálo se jí, že jf povolána najít otce. Tato víra se stala doslova její utkvělou myšlen. kou, která patrně mocným vlivem působila najejí duševní stav. Jak. koliv byla tak šťastná v tomto domě, kde prožila blažené doby dět ství, j akkoliv tu s ní bylo zacházeno j ako s vlasMí dcerou, žila j iž jenon myšlenkou jít za plukovníkem Kermorem. Bylo známo, že se uchý lil do Bretaně, poblíž Nantes, j ej ího rodného města. Napsali tam, ab: se dozvěděli, jestli se tam doopravdy zdržuje. Jaká to však byla zdr cující zpráva, kterou dívka dostalajako odpověď, že je to již řada roků co její otec zmizel!
Slečna Kermorová snažně prosila své pěstouny, aby ji pustili d Evropy. Chtěla odcestovat do Francie, do Nantes. Byla přesvědčen že se jí podaří najít stopy, o nichž se tvrdilo, že jsou navždy zavát zapomenutím. Tam, kde cizí lidé nemají

úspěch, může vlastní dcer vedena pouhým instinktem, dopátrat se cíle...
Zkrátka, Erediovi svolili, aby se odebrala do Francie, nechovajíc sami mnoho naděje na úspěch. Slečna Kermorová tedy opustila H vanu, šťastně se přeplavila přes oceán a dorazila do Nantes, kde našl již pouze seržanta Martiala, který stále ještě neměl ani tušení, kaI se plukovník poděl.
Představme si vzrušení starého vojáka, když práh překročila jeh dívka, o které se všeobecně soudilo, že zahynula při katastrofé loč Newton. Nechtěl věřit a přece nemohl než uvěřit. Tvář Jeannety ir živě připomínala otcovy rysy, jeho oči, výraz jeho tváře a všechn co se může přenést z otce na dítě z tělesné i duševní podoby. Pro' také dívku uvítal jako anděla, kterého mu plukovník poslal z nebeských výšin.
V té době se již však nadobro vzdal naděje, že by někdy vypátral, kam se odebral plukovník s veškerým žalem a zoufalstvím svého života.
Jeanneta si umínila, že již neopustí otcův dům. Jmění, které seržant Martial obdržel a které byl ochotenjí vrátit, mohlo oběma dobře posloužit k novému pátrání.
Marně rodina Erediova usilovala o to, aby se slečna Kermorová vrátila do jejího středu. Nezbývalo jim, než se smířit s myšlenkou, že budou nadále žít bez své schovanky. Jeanneta poděkovala svým dobrodincům za všechno, co pro ni udělali. Její srdce oplývalo vděčností k těm, které snad po dlouhou dobu neuvidí. Ale pro ni plukovník Kermor stále žil, a snad právem chovala toto přesvědčení, neboť zpráva ojeho smrti nedošla ani seržantovi Martialovi, anijinému zjeho přátel, které zanechal v Bretani. Umínila si pátrat po něm a nepochybovala o tom, že ho najde. Tato láska dcery byla ohlasem lásky otce, ačkoliv ani otec, ani dcera se nikdy nepoznali. Pojiloje tak mocné pouto, že je nic na světě nedovedlo přetrhnout.
Dívka tedy zůstala v Chantenay se seržantem Martialem. Ten jí oznámil, že několik dní pojejím narození v SaintPierre na Martinique dostala při křtujméno Jeanneta, a nahradil tímtojménem to, které jí dala Erediova rodina. Jeanneta žila u něho a neustále se snažila vypátrat alespoň nějaké stopy, které by vedly k nalezení plukovníka Kermora.
Na koho se však obrátit, kdo by dovedl podat nějakou zprávu o zmizelém? Copak se nepokusil seržant Martial všemi prostředky a bez úspěchu, aby se něco dozvěděl? Plukovník Kermor odešel z vlasti, neboť se domníval, že je na světě sám...
Ach, kdyby věděl, že jeho dcera, zachráněná z tonoucí lodě, na něj čeká v otcovském domě!
Uplynulo několik let. Do temnot záhady nevnikl ani nejmenší paprsek. A odchod plukovníka Kermora z vlasti by snad navždy zůstal obestřen neproniknutelným tajemstvím, kdyby nedošlo k prvnímu a netušenému objevu za těchto okolností:
Pamatujeme se na dopis psaný a podepsaný plukovníkem, který došel do Nantes r.1879. Tento dopis přicházel ze San Fernanda nad Atabapem ve Venezuele, v Jižní Americe. Byl adresován notáři Kermorovy rodiny a týkal se čistě osobní záležitosti, kterou bylo třeba uspořádat. V dopisu však také byla obsažena naléhavá žádost, aby se adresát nikomu o tomto dopisu nezmiňoval. Notář zemřel, když Jeanneta Kermorová žila ještě na ostrově Martinique a nikdo nevěděl, že je plukovníkovou dcerou.
Teprve po sedmi letech byl tento dopis nalezen v pozůstalosti zesnu-lého; od doby, kdy byl psán, již uplynulo třináct roků. V té době jeho dědicové, kteří znali historii Jeannety Kermorové a věděli o tom, že bydlí u seržanta Martiala i o pokusech, jimiž se snažila získat nějaké zprávy o otci, nemeškali informovat ji o tomto dopisu.
Jeanneta Kermorovájiž byla svéprávná. Od těch dob, co žila, abychom tak řekli od mateřskou ochranou starého otcova s olubojovníka, doplnila vychování, kterého se jí dostalo v Erediově rodině, důkladným a vážným vzděláním, které poskytovala moderní pedagogika.
Je možné si představit co pociťovala a jak neodolatelná touha se jí zmocnila, když se ten vzácný doklad ocitl v jejích rukou! Bylo nepochybně j isté, že plukovník Kermor r.1879 byl v San Fernandu. A nevědělo-li se, kam se od těch dob poděl, přece jen tu byla známka, známka tak kýžená, se kterou bylo možné podniknout první kroky na cestě v pátrání. Napsali guvernérovi v San Fernandu, psali něko-likrát. Odpověď zněla vždy stejně. Nikdo plukovníka Kermora neznal, nikdo se nepamatoval, že by někdy přišel do městečka. A přece byl dopis nepopiratelným důkazem.
Nebylo snad nejlepší za těchto okolností vydat se do San Fernanda? To bylo jisté. Proto se dívka odhodlala k cestě do oblasti horního Orinoka.
Slečna Kermorová si pravidelně dopisovala s Erediovou rodinou. Informovala pěstouny o záměrujít tam, kde snad bude moci najít poslední otcovy stopy, a ti přes všechny svízele podobné cesty nemohli jinak, než její úmysl schválit. Ale plynulo z okolností, že Jeanneta Kermorová pojala tento záměr, záměr jistě velice povážlivý, že by také seržant Martial s ním musel souhlasit? Co když odepře svolení? Nepostaví se proti provedení toho, co Jeanneta pokládala za svoji svatou povinnost? Nebude jí bránit v této nebezpečné a namáhavé cestě po venezuelských končinách, na které j i mohou čekat různá úskalí? Urazit několik tisíc ki-lometrů, to je na pováženou! Děvče, vydávající se na tak nebezpeč nou výpravu a provázené pouze starým vojákemneboť vydá-li se na cestu ona, nenechájijít samotnoutoje neuvěřitelné dobrodružství! A můj dobrý Martial přece jen svolil," řekla Jeanneta ke konci svého vyprávění, které oběma mladým mužům odhalilo tajemstvíjejí minulosti. "Ano! Svolil, a nemohl anijinak,je to pravda, starý, dobrý příteli?"
"Však toho lituji," odpověděl seržant Martial, "protože přes veškerou opatrnost = `
" bylo naše tajemství vyzrazeno!" dodala dívka s úsměvem. "Již nejsem tvým synovcem, a ty nejsi mým strýcem! Ale pánové Hel-loch a Paterne to nikomu neřeknou. Že je to tak, pane Hellochu?" "Nikomu, slečno
"Nikoliv slečno, pane Hellochu," opravila ho rychle Jeanneta Kermorová. "Nesmíte si osvojovat ošklivý zvyk mne takto nazývat. Dříve či později byste se dozajista prozradil. Nejsem slečna,jsem Jean,jen Jean a nikdo jiný!"
"Ano, Jean, zkrátka, náš drahý Jean, abychom to někdy trochu střídali," řekl Germain Paterne.
"Nyní, pane Hellochu, si jistě vysvětlíte, co na mně žádal můj dobrý Martial. Stal se mým strýcem a já jsem se stala jeho synovcem. Ob-léklajsem se jako mladík, ostříhalajsem si vlasy, a takto přeměněna jsem v SaintNazaire vstoupila na lod'

plující do Caracasu. Mluvila jsem španělsky právě tak, jako svou mateřštinoucož mi mohlo v mnohém na této cestě prospěta takto j sem se dostala sem do San Fernanda. Až najdeme otce, vrátíme se do Evropy přes Havanu. Přeji si, aby navštívil tu šlechetnou rodinu, kterájeho dceři nahradila otce a matku, a které jsme oba zavázáni neskonalými díky!"
Oči Jeannety Kermorové se zarosily slzami. Vzpamatovala se však a řekla:
"Milý strýčku, nemáme proč litovat, že naše tajemství bylo prozrazeno. Bůh to chtěl, jako chtěl to, abychom se na své cestě setkali se dvěma krajany, se dvěma oddanými přáteli. A otcovým jménem vám děkuji, pánové, z celé duše za všechno, co jste pro mne již učinili, i za to, co ještě hodláte udělat.
A podala ruku Jacquesovi Hellochovi a Gemzainovi Patemeovi, kteri ji upřímně stiskli.
Druhý den se oba mladí muži, seržant Martial i Jeanponecháme mu toto jméno, dokud to budou okolnosti vyžadovats pány Miguelem, Felipem a Varinasem, kteří konali přípravy ke zkoumání přítoků řek Guaviare i Atabapa, rozloučili. Tři přátelé pohlíželi s nemalými obavami na mladíkovu cestu k homímu toku Orinoka, i když mu krajané přislíbili pomoc. A pan Miguel, pronášeje upřímné přání všeho zdaru na této cestě, řekl Jeanovi:
"Možná, že nás tu ještě uvidíte na zpáteční cestě, milý příteli, nebudeme-li se moci společně dohodnout."
Potom se rozloučili s guvernérem San Fernanda, který jim dal doporučující listy ke všem komisařům čelnějších městeček, ležících na homím toku Orinoka, objali pana Mirabala, který přivinul Jeana k srdci. Jacques Helloch a Germain Paterne, Jean a seržant Martial pak vstoupili na své pirogy, které byly připraveny k odplutí. Také obyvatelé se dostavili v hojném počtu, aby se s nimi rozloučili. Když se obě falky vzdalovaly od levého břehu řeky, provázelc je bouřlivé provolávání slávy. A když obepluly skály, které se pnoi do výše v místech, kde se mísí vody Atabapa s vodami Guaviare, ve. pluly do Orinoka a zmizely v dálce plujíce proti proudu severový. chodním směrem.

II. KAPITOLA
První den plavby

Pyrogy 'lIoriche a Gallinetta byly řízeny, tak jako dříve, Parchalem a Valdezem. S Parchalem a jeho lidmi neměli Jacques Helloch a Germain Paterne žádné potíže co se týkalo další plavby. Tito stateční lidé byli najati k plavbě na neurčitou dobu, a nezáleželo jim na tom, bude-li jejím výsledkem prozkoumání Orinoka až k pramenům nebo některého z přítoků, jen když jim bude dobře zaplaceno.
Pokud se týká Valdeze, bylo nutné vyjednávat o další plavbě. Indián měl dopravit seržanta Martiala ajeho synovce pouze do San Fernanda, protože tito nemohli dřív stanovit jiné podmínky, dokud se nedozví, získají-li nějaké zprávy v městečku. Valdez, jak víme, pocházel ze San Fernanda, kde zpravidla žil; když se rozloučil se seržantem Martialem, čekal najiné cestující, kteří by pluli za obchodem nebo z různých důvodů, aby se s nimi vrátil po proudu řeky. Seržant Martial a Jean byli velice spokojeni s Valdezovou obratností a horlivostí a velice neradi by se s ním rozloučili v této druhé částijejich výpravy, nad veškerou pochybnost nejobtížnější. Proto mu také nabídli, aby zůstal s Gallinettou v jejich službách i při plavbě po horním toku Orinoka.
Valdez ochotně svolil. Ale z devíti mužů, kteří dosud byli v jehc službách, mohl podržet pouze pět, protože ostatní se chtěli věnova získávání kaučuku, kterémjim vynášelo veliký zisk. Valdezje mohl na štěstí nahradit třemi Mariquitary a Španělem, takže mužstvo na Gal linettě bylo opět v plném počtu.
Mariquitarové, kteří patřili ke kmenům tohoto jména rozptýleným po východním území, byli skvělými plavci. Dokonce znali řeku i n několik set kilometrů za San Fernandem.
Španěl jménem Jorrés, který dorazil do městečka asi před čtrnáct dny, hledal právě příležitost dostat se do Santy Juany, kde prý ho Ote Esperante přijme do služeb misie. A když se dozvěděl, že syn plu kovníka Kermora se odhodlal odebrat do Santy Juany, a zároveň zja kého. důvodu podniká tuto cestu, nabídl se Jorrés bez váhání za lod níka. Valdez, kterému zrovna muž scházel, jeho nabídku přija'; Tento Španěl se zdál být inteligentním mužem, ačkoliv drsné rysyjeh tváře a oheň planoucí mu v očích ho priliš nedoporučovaly. Byl ostatn zamlklý a málo sdílný.
Nesmíme zapomenout podotknout, že Valdez a Parchal již doplu'. proti proudu až k řece Mavaca, přítoku po levém břehu asi tři sta pa desát kilometrů po proudu od pohoří Parima, odkud prýští první vod veliké řeky.
Je třeba také podotknout, že pirogy, kterých se užívalo pro plavb na homím Orinoku, byly zpravidla lehčeji stavěny, než pirogy na střec ním toku. Ale Gallinetta a Moriche, které byly menších rozměrů s , nezdály zrovna nevhodnými k této plavbě. Pečlivěje prohlédli, opr vili zespodu a dali je zcela do pořádku. V měsíci říjnu ještě nekle stav vody v řece na minimum, hloubka tedy postačila k plavbě obo falk. Bylo lépe zůstat při nich a nenahrazovat je jinými, nebof ce tující si za dva měsíce na ně zvykli.
V době, kdy pan Chaffanjon konal svou podivuhodnou cestu, n bylyjiné mapy kromě mapy Coddazziho, celkem málo přesné, tak: francouzský cestovatel musel na mnoha místech opravovat omyly. P této druhé části tedy chtěli použít mapu upravenou panem Chaffa j onem.
Vítr byl pro plavbu příznivý a dost silný. Obě pirogy měly napnu plachty a pluly rychle téměř vedle sebe. Mužstvo, seskupené na před polovině pirog, nemuselo používat ruce k veslování. Počasí by krásné, na nebi se objevovaly jen lehké mráčky honící se od západ
V San Fernandu byly falky zásobeny sušeným masem, zeleninou, kassavou, konzervami, tabákem, tafií a aguardiente, výměnnými předměty, noži, sekyrkami, skleněnými šperky, zrcadélky, látkami a také šatstvem, pokrývkami a náboji. Bylo to velice rozumné, neboť od městečka proti proudu řeky byjiž bylo velmi nesnadné opatřit si potřebné věci kromě potravy. O tu obavy nebyly, neboť věděli, že hammer-leska Jacquese Hellocha a karabina seržanta Martiala se o ni dobře postarají. Také byla naděje na vydatný rybolov, protože ústí četných řek, vlévajících se do Orinoka na jeho horním toku, se jenom hemží rybami.

Večer k páté hodině připluly obě pirogy za příznivého větru k nejkrajnějšímu výběžku ostrova Miny, téměř naproti Mavě. Tam byl zastřelen párek cabiaiů, takže nebylo potřeba sáhnout na zásoby ani pro cestující, ani pro mužstvo.
Druhý den, 4. října, se pirogy vydaly na další cestu za stejných podmínek. Když urazily přímým směrem asi dvacet kilometrů v této části Orinoka, kterou Indiáni nazývají Canon Nube, přistály Moriche a GalIinetta při úpatí podivných skal Piedry Pintady.
"Byla to "Malovaná skála", jejíž nápisy, zčásti skryté pod vodou, se snažil Germain Paterne marně rozluštit. Za dešťového období se řeka rozvodnila tak, že se voda udržovala nad normální výškou. Kromě této byla ještě jiná Piedra Pintada za ústím Cassiquiare, se stejnými hieroglyfickými znaky, autentická znamení indiánských kultur, která čas ušetřil.
Cestující na horním toku Orinoka vystupovali z lodí nejraději v noci. Utábořili se pod stromy, zavěsili visuté sítě na nízké větve a spali pod širým nebem. A venezuelské nebe bylo nebe vždy krásné, nebylo-li zastřeno mraky. Naši cestující ovšem dosud přespávali v úkrytu pod přístřešky pirog, neboť neviděli důvod, proč by je opouštěli. Cestujícím pohrouženým do spánku hrozily nejen náhlé a prudké lijáky, v těchto končinách dost obvyklé, ale i jiné nemenší nepříjemnosti.
Na to upozornili ten večer oba vlastníci lodí, Valdez i Parchal. "Kdyby nás to chránilo od moskytů, bylo by lépe utábořit se na břehu," říkal onen. "Ale moskyti jsou právě tak dotěrní na pobřeží jako na řece."
"Kromě toho je člověk vydán napospas mravencům, kteří, poštípou-li, způsobí horečku trvající několik hodin," dodal Parchal.
"Nejsou to mravenci, kteří se jmenují veinte y cuatro?" zeptal se Jean, který měl značné vědomosti z pozorné četby svého průvodce. "Ovšem," odpověděl Valdez, "a vedle nich také chipitas, maličká, sotva rozeznatelná zvířátka, která hlodají člověka od hlavy až k patě, a termiti, tak nesnesitelní, že před nimi Indiáni zděšeně utíkají ze svých chýší..."
"A také písečné blechy," dodal Parchal, "pakještě upíři, kteří člověkovi vysají krev do poslední krůpěje..."
"A hadi," podotkl Germain Paterne, "culebra mapanare ajiní, delší než šest metrů! Mám raději moskyty..."
"A já nemám rád ani ty, ani ony!" prohlásil Jacques Helloch. Všichni měli stejný názor. Proto se mělo spát dál na falkách, dokud nějaká bouře, například chubasco, nedonutí cestující hledat úkryt na pobřeží.
Večer dorazili k ústí řeky Ventuari, důležitému přítoku po pravém břehu. Nebylo ještě ani pět hodin a zbývalo ještě dvě hodiny dne. Ale na Valdezovu radu zde zůstali na noc. Nad Ventuari byly v řečišti čemÉ skály, proto byla plavba obtížná a nebezpečná, takže by bylo neopa. trností pouštět se do ní na sklonku dne.
Jedlo se společně. Seržant Martial nemohl proti tomu nic namíta' nyní, kdy oba krajané znali Jeanovo tajemství. Jacques Helloch a Ger. main Paterne se k dívce chovali s největší zdrženlivostí. Nechtěli j uvádět do rozpaků příliš velkou úslužností, zejména Jacques Helloch Nebyl-li na rozpacích, pociťoval alespoň něco zcela zvláštního ve chví lích, kdy se ocitl v přítomnosti slečny Kermorové. Nebylo možné aby si toho nepovšimla, ale dělala, že to nepozoruje. Chovala se k němi se stejnou upřímností a prostotou jako dříve. Zvala oba mladé muže aby ji večer navštěvovali na její piroze.
Při těchto návštěvách se ho vořilo o příhodách zažitých při plavbě, o tom, co jim budoucnost as chystá, jaké mají naděje na úspěch ajaké zprávy asi dostanou v misi Santa Juana.
"A je to dobré znamení, že se misie takto jmenuje," podotkl Jac ques Helloch. "Ano, je to dobré znamení, neboť je to právě vaše jménc slečno..."
"Pane Jeane, chcete snad říci řerušila ho dívka s úsměvem kdežt seržant Martial se zamračil.
"Ano, pane Jeane. od ověděl Jac ues Helloch a naznačil osur kem, že žádný z lodníků falky nemohl nic slyšet.
Ten večer se točil rozhovor o přítoku řeky, vjehož ústí zůstaly pirogy na noc.
Byl tojeden z nejdůležitějších přítoků Orinoka. Vlévá do něho nesmírné množství vod sedmi ústími deltovitě rozloženými tam, kdejeho tok opisuje jednu z nejvýraznějších křivek, ohyb v ostrém úhlu, zařezávající se hluboce do země. Řeka Ventuari teče od severovýchodu k jihozápadu, přibírá vody z nevyčerpatelných nádržek guyanských And a protéká územími, ve kterých zpravidla žili Indiáni Macos a Mariquitares. Vlévá tedy do Orinoka více vody, než všechny přítoky po levém břehu, které se zvolna vinou rovinami savan.
Přitom podotkl Germain Paterne a poněkud krčil rameny:
"To by se měli pánové Miguel, Varinas a Felipe o co přít! Ventuari by zvítězila nad Atabapem a Guaviare, a kdyby tu snad všichni byli, slyšeli bychom po celou noc důvody, jimiž se dovedou navzájem potírat."
"To je pravděpodobné," odvětil Jean, "neboť tato řeka je nejdůležitější v celé krajině."
"A také já, ` zvolal Germain Paterne, "cítím, že vodo isn démon začíná řádit v mém mozku. Pročpak by neměla Ventuari být Orinokem?"
"Myslíš snad, že se pustím do sporu a budu potírat tato mínění...?" odpověděl Jacques Helloch.
Proč ne? Je to zrovna tak oprávněné, jako mínění pánů Varinase a Felipea."
"Chceš snad říci, že je zrovna tak neoprávněné."
"Z jakého důvodu?"
"Protože Orinokem jeOrinoko."
"To je skvělý důvod, Jacquesi!"
"Tedy, pane Hellochu," zeptal se Jean, "srovnáváte se v této věci s míněním pana Miguela?"
"Naprosto, milý Jeane."
"Ubohá Ventuari odpověděl Germain Paterne se smíchem. "Vidím, že nemá naději na úspěch, proto ji opouštím."
Dny 4., 5. a 6. vyžadovaly velké úsilí a mužstvo muselo pracovat bez ustání bud' vlekouc lodice, nebo lopatkovitými vesly a palankami. Za Piedrou Pintadou musely pirogy obeplout na vzdálenost sedmi nebo osmi kilometrů shluk ostrůvků a skal, které působily plavbu velmi zdlouhavou a obtížnou. A ačkoliv vítr vál stále od západu, nebylo možné v tomto bludišti použít plachty. Kromě toho pršelo,jen se lilo, a cestující byli nuceni trávit pod přístřešky celé hodiny.

Proti proudu od těchto skal přišla Santa Barbara se svými víry, které pirogy šťastně přepluly, aniž se muselo zboží přenášet. V těchto místech nikde neviděli zbytky staré vsi, o kterých se zmiňuje pan Chaf fanjon, a nezdálo se, že by tato část levého břehu řeky byla někdy obydlena Indiány majícími stálá sídla.
Teprve za cangreoskými úžinami se mohlo pokračovat v plavbě za normálních okolností, načež falky odpoledne 6. října dopluly k vesnici Guachapany, kde všichni zůstali na noc.
A Valdez i Parchal zde přistáli pouze z toho důvodu, aby mužstvu poskytli půl dne a noc oddechu.
Guachapana se skládala pouze ze šesti chýší dávnojiž opuštěných. Příčinou byla skutečnost, že okolní savana byla plní termitů, jejichž hnízda byla až dva metry vysoká. Jejich útokům nelze čelitjinak, než jim ustoupit a Indiáni to také udělali.
"Takováje moc těch ne atrn ch tvorů odotkl Germain Paterne. "Nic těmto zvířátkům neodolá, když se vyskytnou v obrovském znnožství. Smečka pum ajaguárů se zažene, a popřípadě se i krajina těchto šelem zbaví a není třeba před nimi utíkat..."
" ale Indián Piaroa před nimi utíká, jakjsem se dočetl," řekl Jean. "Piaroaové před nimi utíkají spíš z pověry než z bázně," dodal Germain Paterne, "kdežto mravencitermiti činí kraje nezpůsobilými k obývání."
K páté hodině ulovili plavci z pirogy Moriche želvu z čeledi terecaie. Byla z ní skvělá polévka a také dobré vařené maso, které Indiáni nazývají sancoco. Kromě toho bylo možné šetřit se zásobami n falkách, neboť na pokraji sousedních lesů čekali jen na ránu z ručnice opice, cabiaiové a pekari, aby se ocitli najídelníčku cestujících Na všech stranách bylo možné natrhat ananasy a banány. Nad pobře. žím se neustále vznášela velká hejna kachen, hocců s bělavými bři. chy a černých slepic. Ve vodě se to hemžilo rybami tak, že je do morodci mohli střílet šípy. Za hodinu by bylo možné naplnit pirogy Cestující na horním toku Orinoka se tedy nemuseli vůbec obávat že nebudou mít co j íst.

III. KAPITOLA
Indián se asi zmýlil...

Za Guachanou nebyla šířka řeky větší než pět set metrů. Alejejí tok byl stáleještě rozdělen četnými ostrovy, které tvořily chorros, silné víry, jejichž proud se hnal nesmírnou prudkostí. Moriche a Gallinetta nedorazily dál než k ostrovu Perro de Agua, a když tam dorazily, bylajiž noc.
Za čtyřiadvacet hodin, po deštivém dni a plavbě nejednou přerušené obraty větru, které vyžadovaly za ostrovem Camucapi palanky, dopluli cestovatelé do caridské laguny.
Kdysi tu stávala vesnice, která byla opuštěná, protože jeden z Piaroaů byl rozsápán jaguáremjak bylo dosvědčeno panu Chaffanjonovi. Ostatně francouzský cestovatel našel v této vsi pouze něko-lik chýší, které použil Indiánjménem Baré, méně pověrčivý nebo méně bojácný než jeho soukmenovci. Tento Baré založil ranč, jehož znamenitý stav ocenili Jacques Helloch a jeho přátelé. Ranč obsahoval kukuřičná a manioková pole, banánové, tabákové i ananasové sady. Ve službách Indiána ajeho ženy bylo asi dvanáct peónů, kteří žili v Caridě v nejlepší shodě.
Bylo by nesnadné odmítnout pozvání k prohlídce usedlosti, které jim ten řádný muž nabídl. Spěchal na pirogy, jakmile přistály u břehu.
Byla mu nabídnuta sklenka aguardiente. Přijal ji pouze s podmínkou že přijdou k němu na sklenku tafie a že si zakouří tabariové cigaret v jeho chýši. Pozvání se nedalo odmítnout a cestující slíbili, že n ranč přijdou po obědě.
Potom se udála malá příhoda, které nepřikládali a nemohli přiklá dat velký význam.
Baré si povšiml jednoho z plavců ve chvíli, kdy vystupoval z Ga Iinetty; byl to Jorrés, kterého vlastník lodě přijal do svých služeb v Sa Fernandu.
Pamatujeme se, že Španěl mu nabídl své služby jen proto, že mč v úmyslu odebrat se do misie Santa Juana.
Baré se na něj se zvláštní pozorností zahleděl a zeptal se ho: "Amigo,*) neviděli jsme se již někde?"
Jorrés zlehka svraštil obočí a rychle odpověděl:
"Zde nikoliv, Indiáne; na tvůj ranč jsem nikdy nepřišel."
"Podivná věc! Do Caridy přijde málo cizinců, a člověk tak snadn nezapomene jejich tváře, viděl-li je třeba jen jednou..."
"Snad jsi mne viděl v San Fernandu?" řekl Španěl.
"Jak dlouho jste tam byl?"
"Tři týdny."
"To by nemohlo být, neboť jsem do San Fernanda nepřišel po ce. dva roky."
"Pak se, Indiáne, mýlíš a nikdy j si mne neviděl," prohlásil zhur Španěl; "jsem na této cestě po horním Orinoku poprvé."
"Věřím vám to,` odpověděl Baré, "ale přece...
Tím byl rozhovor skončen a Jacques Helloch, i kdyžjej patrně z; slechl, mu nepřikládal žádnou váhu. Proč by Jorrés zapíral, že někc byl v Caridě, kdyby to tak bylo?
Ostatně Valdez byl s tímto člověkem zcela spokojen, neboť se své síle a obratnosti nelekal žádné práce, ani té sebenamáhavější. A bylo možné pozorovat, ačkoliv mu to nikdo nemohl vytýkat, že stranil ostatních, málo mluvil a spíš pozorně poslouchal, o čem se h vořilo mezi cestujícími i mezi mužstvem.
Přesto po této velmi krátké rozmluvě Barého s Jorrésem napad Jacquese Hellocha, aby se Španěla zeptal, proč se vydal do San Juany.
Jean, který se živě zajímal o všechno, co souviselo s jeho cestou, trpělivě čekal, co Španěl odpoví.
Tázaný odpovídal prostě a bez jakýchkoliv rozpaků:
"V mládí jsem se chtěl věnovat duchovnímu stavu a vstoupil jsem jako novic do mercedského kláštera v Cádizu. Potom se mi zachtělo cestovat a vstoupiljsemjako námořník do služeb na státních lodích, kde jsem setrval několik roků. Ale ta služba mne omrzela a rozpomínaje se na své původní povolání jsem si umínil, že se stanu misionářem. Když jsem před

šesti měsíci pobýval v Caracasu a byl zaměstnán na obchodní lodi, slyšel jsem o misii Santa Juana, založené před několika roky otcem Esperantem. Pojal jsem touhu odebrat se tam za ním, a nepochybuji, že se mi dostane vlídného přijetí v té utěšeně vzkvétající osadě. Opustiljsem Caracas a konaje lodnické služby na různých falkách, dostal jsem se do San Fernanda. Čekal jsem tu na příležitost vydat se na cestu po horním Orinoku a když mě již docházely prostředky, tedy peníze, které jsem si nastřádal cestou, zakotvily v městečku vaše pirogy. Roznesla se zde zpráva, že syn plukovníka Kermora, který pátrá po zmizelém otci, hodlá odplout do Santa Juany. Kdyžjsem se dozvěděl, že pán lodě, Valdez, najímá část nového mužstva, požádal jsem jej, aby mne přijal do služby, a tak jsem se ocitl na Gallinettě. Právem tedy mohu tvrdit, že mne tento Indián nikdy v Caridě neviděl, neboťjsem tu dnes večer poprvé." Jacques Helloch a Jean nemohli než uvěřit Španělovi, který mluvil tónem budícím úplnou důvěru. Nijakje to nepřekvapilo, protože, jak sám vyprávěl, získal v mládí dost vysoké vzdělání. Nabídli mu, že místo něho přijmou k pracím na Gallinettě Indiána a že jej vezmou s seboujako cestujícího najedné z pirog.

Jorrés oběma Francouzům poděkoval. Zvykl si na lodnické zaměstnání cestou až na caridský ranč a setrvá při něm až k pramenům řeky. A dodal:

"Nepodaří-li se mi být přijat do misie, požádám vás, pánové, abyste mne přijali opět do svých služeb a vzali s sebou do San Fernanda, nebo i do Evropy, až se budete vracet."

Španěl mluvil klidným, ale dost drsným hlasem, ačkoliv sejej snažil co nejvíc zjemňovat. Ten hlas se však shodoval s drsným výrazem jeho tváře, s odhodlaností jevící se v celém jeho vzezření, s ve-likou hlavou pokrytou čemými vlasy, s rudou barvoujeho pleti a s ústy, jejichž tenké rty se odrážely od bělostných zubů.

Ještě něco bylo na něm zvláštního, čeho si dosud nikdo nepovšiml a co od toho dne nejednou Jacques Helloch pozoroval: byl to podivný pohled, jaký chvílemi Jorrés vrhal po Jeanovi. Vypátral snad tajemství Jeannety Kermorové, o němž neměli tušení ani Valdez, ani Parchal, ani nikdo jiný z mužstva na obou falkách?

Tato okolnost znepokojovala Jacquese Hellocha, který nabýval přesvědčení, že je třeba Španěla pozorovat, ačkoliv ani dívka, ani seržant Martial neměli žádné podezření. Kdyby se podezření Jacquese Hellocha stalo opodstatněným, bylo by vždyještě dost času rázně zakročit a zbavit se Jorrése tak, že by ho donutil vystoupit z lodice v některé vesnici, například v Esmeraldě, až tam pirogy přistanou. Nemusel by mu ani uvádět důvody takovéhojednání. Valdez by se s ním zkrátka vypořádal a obešel se bez něho na další cestě do Santy Juany.

Jean by se však rád od Španěla dozvěděl něco o misii; zeptal se ho tedy, zná-li Otce Esperanta, s nímž chce nadále trvale působit. ," p p

"Znám, pane Kermore od ověděl Jorrés o krátkém váhání.

"Viděl jste ho již?"

"V Caracasu."

"Kdy to bylo?"

"Roku 1879, když jsem byl na obchodní lodi."

"Tenkrát byl Otec Esperante poprvé v Caracasu?"

"Ano, poprvé a odtamtud odešel, aby založil misii Santa Juana. "A jaký je to člověk, vlastně, jaký to byl tenkrát člověk?" doda: Jacques Helloch.

"Asi padesátník, vysoké postavy, v plné síle, s plnovousem, již tehd5 hodně prošedivělým a nynějistě bílýmjako mléko. Bylo na něm vidět že je odhodlané povahy a také rázné, jako jsou vůbec tito misionáři kteří s nasazením života hlásají Indiánům Kristovo učení." "To je vznešené povolání," řekl Jean.

"Nejkrásnější, které znám," odpověděl Španěl.

Touto odpovědí se rozmluva skončila. Nadešla chvíle, kdy se měl odebrat na návštěvu Baréova ranče. Seržant Martial a Jean, Jacque Helloch a Germain Paterne vystoupili na břeh. Pak se ubírali kuku řičnými a maniokovými poli k Indiánovu obydlí.

Tato chýše byla zbudována pečlivěji, než zpravidla bývala indián ská obydlí v těchto končinách. Byl v ní různý nábytek, visutá lůžka zemědělské i kuchyňské náčiní, stůl, několik košů užívaných za skříň a asi půl tuctu podnožek. Hostitelem byl sám Baré, neboťjeho žena nerozuměla španělsky, zatímco on tímto jazykem mluvil dost obstojně. Byla to polodivoká Indiánka, inteligencí hodně pozadu za manželem.

Ten, hrdý na svoji domácnost, hovořil dlouho o svém majetku, o svých pracích a o své budoucnosti, a projevoval opravdovou lítost, že si hosté nemohou prohlédnout ranč v celém rozsahu. Ostatně, co není nyní, může býtjindy, a až pirogy poplují zpět, mohou se u něho zdržet déle.

Maniokové calty, znamenité ananasy, tafia, kterou sám Baré připravoval z cukru získávaného ze své třtiny, cigarety z tabáku, který zde roste volně, prosté listí svinuté v tenké tabariové kůřeto všechno bylo hostům co nejupřímněji nabídnuto a rovněž tak to bylo od nich přijato.

Jenom Jean nepřijal cigarety, ačkolivjej Indián stále do nich nutil, a ovlažil jen poněkud rty několika kapkami tafie. Bylo to od něho rozumné, neboť kořalka pálilajako oheň. Jacques Helloch a seržant Martial při jejím pití sice nehnuli ani brvou, zato Germain Paterne se ušklíbl tak, že by to orinocké opice nedovedly lépe a to Indiánovi patrně působilo velikou radost.

Návštěvníci odešli k desáté hodině a Baré s několika peónyje doprovodil až k falkám, jejichž mužstvo bylo pohrouženo do tvrdého spánku.

Když se rozcházeli, Indián si vzpomněl na Jorrése a řekl:

A přece jen vím j istě, že j sem toho Španěla v okolí ranče viděl..." "Proč by to zapíral?" namítl Jean.

A Jacques Helloch jenom řekl:

"Jistějste si ho spletl s někýmjiným, milý příteli!"

IV. KAPITOLA
Dvoudenní pobyt v Danaku

Již po celých osmačtyřicet hodin se na východním obzoz rýsoval vrchol hory, kterou Valdez i Parchal označili za cerro Yap cana. Dokonce i podotkli, že na této hoře straší, že každý rok v únoi a březnu rozdělávají duchové najejím temeni veliký oheň, jehož z; se rozlévá po celé krajině a vznáší se až k nebi.
Pirogy dopluly večer dne I 1. října na místo, kde se cerro Yapacaz objevuje ve svých skutečných rozměrech; je dlouhé čtyři kilometr široké půldruhého kilometru a vysoké tisíc dvě stě metrů. Po celé tři dny do chvíle, kdy odpluli z Caridy, vál stálý vítr a fall pluly rychle i bez překážek. Minuly ostrov Lunu a propluly me oběma břehy vroubenými hustým palmovím; nesetkali se přitom s: nými překážkami kromě malého raudalu, který se jmenoval "Dral d'áblová". Ale d'ábelská osidla zde nepoznali.
Cerro Yapacana stálo na pláni, která se táhla po pravém břehu O: noka. Podle pana Chaffanjona sejevilo v podobě velikého sarkofág
Pak ovšem není divu, že v sobě tají devas, myagry, trolly, cucu ajiné duchy bájeslovného původu!"
Proti cerru na levém břehu za ostrovem Mavillou sídlil venezu ský komisař. Byl to mestic jménem Manuel Assomptión. Bydlel z
s ženou, rovněž mestickou, a několika dětmi. Celkem byla tato rodina zajímavá.
Když falky zastavily před Danakem, byla již noc; plavba se poněkud zdržela porouchánímGallinetty. Při veškeré své obratnosti nedovedl Valdez zabránit, aby piroga, stržená protiproudem, nenarazila na roh skály. Tím nárazem se objevila v lodi trhlina, sice nepatrná, protože mohla být ucpána několika hrstmi suché trávy, ale pro další cestu bylo třeba, aby se porouchané místo opravilo důkladně, a to bylo možné v Danaku.
Cestovatelé zůstali po celou noc při úpatí pobřeží, na jižní straně ostrova Mavilly, aniž byl jejich příchod oznámen komisaři. Druhý den za svítání propluly pirogy malým ramenem řeky k jakémusi prkennému můstku, jehož se používalo k nakládání a vykládání zboží.
Danaco nyní byla vesnice, nikoliv jen pouhý ranč, jak ji označil ve své knize francouzský cestovatel.
Při chytré činnosti Manuela Assomptióna rozkvetla osada v něko-lika letech a měla oprávněnou naději, že bude dál vzkvétat. Tento mestic měl dobrou myšlenku, že opustil místo v Guachapaně, poblíž San Fernanda, kde ho měl guvernér víc na mušce. Zde v Danaku se mohl volněji věnovat obchodu a tato volnost mu přinášela nejskvělejší výsledky.
Za svítání se Manuel dozvěděl o příjezdu pirog. Proto přispěchal s několika peóny, aby uvítal cestující.
Ti ihned vystoupili na pobřeží. Jean mu především podal jeden z listů, které dostal od guvernéra v San Fernandu pro komisaře na horním Orinoku.
Manuel Assomptión přijal dopis, přečetljej a s výrazem hrdosti řekl: "Tento list nebyl zapotřebí, aby se zde cestujícím dostalo vlídného přijetí. Cizinci, zejména Francouzi, jsou vždy vítanými hosty v našich venezuelských vesnicích."
"Srdečně vám děkujeme, pane Manueli," odpověděl Jacques Hel-loch. "Ale jedna z falk se nám porouchala a k opravě bude zapotřebí asi tak čtyřicet osm hodin, a po tuto dobu bychom byli rádi vašimi hosty."
"Třeba po celý týden, chcete-li, pane. Danaco je vždy otevřeno krajanům Franoise Truchona, jemuž jsou osadníci na horním Orinoku zavázáni vděčností."
"Vědělijsme, že se nám u vás dostane vlídného uvítání ane Manueli," mínil Jean.
"A jak jste to věděl, mladý příteli?"
"Protože pohostinství, které dnes prokazujete nám, jste před pěti roky prokázal jednomu z našich krajanů, který doplul až k pramenům Orinoka."
"Pan Chaffanjon!" zvolal komisař. "Ano, to byl odvážný cestovatel, uchovaljsem ho v dobré paměti, rovněžjakojeho společníka, pan2 Moussota."
A také v neméně dobré paměti uchoval on vás, pane Manueli ` dodal Jean, "a rovněž i služby, které jste mu prokázal a o nichž sc s povděkem zmiňuje v popisu své cesty."
"Máte ten popis s sebou?" zeptal se Manuel s živým výrazem ne dočkavosti.
"Mám," odpověděl Jean, "a přejete-li si, přeložím vám místo, kter se vás týká."
"To mne bude velice těšit," odvětil komisař a podával cestujícín z falk ruku.
V knize se mluvilo pochvalně nejen o panu Manuelovi Assompti ónovi ajeho podnikání v Danaku, ale také o panu Truchonovi, kter získal Francouzům velice dobrou pověst na horním toku řeky.
Pan Truchon přišel asi před čtyřiceti roky sem, do území horních Orinoka, a usadil se tu. Před ním Indiáni nevěděli vůbec nic o zí; kávání kaučuku a teprve způsobem, který on zavedl, se stalo toto zí: kávání tak výnosným a zdrojem bohatství pro tyto vzdálené končin; To bylo příčinou oprávněné obliby francouzského jména ve všech kr jích, kde bylo získávání kaučuku hlavní obživou.
Manuel Assomptión měl šedesát roků. Byl to stále ještě velice statr muž s osmahlým obličejem, inteligentním výrazem ve tváři, s žáre: v očích, který dovedl poroučet a zajistit si poslušnost, ale zároveň b dobrý, všímavý a vlídný k Indiánům zaměstnaným na ranči.
Byli to Mariquitarové, jedna z nejlepších domorodých venezue ských ras a vesnice, která byla založena kolem ranče, byla obydle samými Mariquitary.
Jakmile cestující přijali pohostinství, které jim komisař nabízel, by prikročeno ihned k opravě porouchané Gallinetty.
Bylo třeba z ní v ložit náklad, vytáhnout ji na pobřeží a obrátit ji dnem nahoru, a
mohla b t utěsněna. B lo možné doufat, že s dělníky, které komi, Valdezovi doporučil, bude tato práce určitě provedena ve dvou dnech.

V sedm hodin ráno bylo pošmourno, mraky visely vysoko, na déšť to nevypadalo a teplota byla snesitelnánepřevyšovala dvacet sedm stupňů Celsia.
Vydal se směrem k vesnici, zakryté hustou klenbou stromů a od levého břehu vzdálené asi půl kilometru.
Manuel Assomptión, Jacques Helloch a Jean šli napřed po široké, pěkné a v dobrém stavu udržované cestě, za nimi pak šli seržant Martial a Germain Paterne.
Cestou ukazoval komisař cestujícím kupodivu bohaté sady ranče, které se táhly téměř až k řece, své mladé kořenovníky, citroníky, banánovníky, kakaovníky a palmy druhu macanill,jejichžjméno se seržantovi Martialovi zdálo pro ně velmi vhodné. Dále se táhly rozsáhlé banánovníkové sady s hojnými plody, kukuřičná, manioková, třtinová a tabáková pole. Co se týká kaučuku, sklízelo se ho nejvíce ze všech plodin; hojnou sklizeň také poskytovaly tonkas, keře dávající boby nazývané sarrapia.
A pan Manuel stále říkal:
"Kdyby se váš krajan zasejednou prijel na nás podívat, velkou změnu by našel na danackém ranči, nemluvě ani o vesnici, kteráje dnes jednou z nejdůležitějších na celém území."
"Důležitější než Esmeralda?" zeptal se Jacques Helloch, uváděje jméno jedné vesnice na horním toku Orinoka směrem proti proudu řeky.
"Ovšem, neboť to malé městečko je nyní opuštěné," odpovídal koJ , misař, "ale Danaco stále utěšeně i vzkvétá. Posud te to sám až kolem Esmeraldy poplujete. Ostatně Mariquitarové jsou Indiáni pracovití a snaživí a můžete vidět, žejejich chýšejsou stavěny a zařízeny mnohem pohodlněji, než chýše Mapoyů nebo Piaroaů na středním Orinoku." "Ale," namítl Jacques Helloch, "seznámili j sme se v La Urbaně s nějakým panem Mirabalem..."
"Vím, vím," odpověděl Manuel Assomptión. "Je to majitel tigerského hata. Je to inteligentní muž. Slyšeljsem o něm mnoho pěkného. Ale koneckonců jeho hato nikdy nevzroste na městečko, jako naše vesnice Danaco, do které právě přicházíme."
V těch slovech byla nepochybně žárlivost komisaře na pana Mirabala.
"A kde se usadí žárlivost?" mohl se právem zeptat Jacques Hel loch.
Ostatně Manuel Assomptión řekl pouhou pravdu o vesnici, o kter mluvil s oprávněnou hrdostí. V té době měla vesnice Danaco asi pa desát obydlí, pro něž se vůbec nehodil název chýše.
Tyto domky spočívaly na válcovitě kuželovitém základě, na nímž vyčnívala vysoká střecha z palmového listí zakončená výběž kem ozdobeným několika cáry. Spodek byl propleten větvemi me sebou pevně spojenými a zamazanými blátem, jehož trhliny dodával stavivu vzezření cihlové stavby.
Dovnitř vedly dvoje dveře, které byly proti sobě; místo jediné mís' nosti zde byly pro potřeby rodiny dvě, oddělené společnou síní. B to velký pokrok oproti zařízení indiánských slaměných chýší, kde byl nemožné žít pohromadě.
Nemenší pokrok byl vidět v nábytku, ktez byl sice primitivní, ale dost hojný a truhlice, stůl, podnožky, koš visuté sítě, atd. svědčily o pohodlí.
Procházejíce vesnicí mohli cestovatelé pozorovat muže i ženy D; naca, neboť ženy ani děti neutíkaly, když se blížili cizinci. Muži dost slušného typu, silného a zdravého tělesného složení, m snadjiž poněkud méně "místní barvu", než v dobách, kdyjejich od vem bylo jen guayuco stažené v pase. Totéž platilo o ženách, kte. byly kdysi oblečeny jen v pouhé zástěře, jejíž látka byla posetá ske nými obrazci, ajež byla stažena perlovým pásem. Nyní sejejich od< podobal oblečení mesticů nebo civilizovaných Indiánů a nijak se n příčil slušnosti. Často se u mužů nacházelajakási náhrada za mexicl poncho, ženy by se nehlásily ke svému pohlaví, kdyby nenosily na ruk a nohou plno náramků.
Když ušli ve vesnici asi padesát kroků, zamířil komisař s hosty n levo. Za dvě minuty se zastavili před hlavním obydlím v Danak
Představme si dvojitý domek nebo spíš dva domky mezi sebou sp jené, značně vysoké a s okny i dveřmi ve zdech. Byly obehnány pl teným plotem, zpevněným kůly; před průčelím byl dvůr, kterým vcházelo. Ze všech stran je zastiňovaly nádherné stromy a z kaž strany stálo několik kůlen, kde se ukládalo zemědělské nářadí a b zde také chlévy pro dobytek.
Hosté byli uvítáni v první místnosti jednoho z obou domků, k bydlela žena Manuela Assomptióna, mesticka původem brazilské Indiána a černošky, ve společnosti dvou synů, statných mužů ve vě dvaceti pěti a třiceti let, kteří měli pleť méně tmavou než otec a matka. Jacquesovi Hellochovi ajeho společníkům se dostalo velice vřelého prijetí. Protože celá rodina rozuměla i mluvila španělsky, mohli spolu všichni bez překážek hovořit.
"Především, nebot Gallinetta se bude o ravovat osmačt řicet hodin, zůstanou seržant a jeho synovec zde," řekl pan Assomptión a obrátil se k ženě. "Připravíš jim místnost nebo dvě, jak si budou přát."
"Budete-li tak laskavi, dvě, odpověděl seržant Martial. "Budiž, dvě," souhlasil komisař, "ajestliže pan Helloch ajeho přítel chtějí spát na ranči..."
"Děkujeme vám, pane Assomptióne," odpověděl Germain Paterne. "Naše piroga Moricheje zcela v pořádku; nechceme vám působit tolik nepříjemností a vrátíme se večer na ni."
"Jak si přejete, pánové," odpověděl komisař. "Nepřekáželi byste nám, ale nechceme vás nijak omezovat."
Potom řekl synům:
"Pošleme několik nejlepších peónů, aby pomohli lodníkům falk." A my budeme pracovat s nimi," odvětil starší ze synů.
Pronesl tato slova a uctivě se uklonil otci i matce, neboť projevy úcty byly ve venezuelských rodinách obvyklé.
Po snídani, při níž bylo předloženo mnoho zvěřiny, ovoce i zeleniny, se zeptal pan Assomptión hostů, jaký je cíl jejich cesty. Dosud přicházeli do končin horního Orinoka, a to ještě zřídka, jen obchodníci ubírající se do Cassiquiare, ležícího odtud směrem proti proudu řeky. Dál sejiž neprovozoval žádný obchod ajenom cestovatele mohlo napadnout ubírat se dál po řece, až kjejím pramenům.
Komisař byl tedy velice překvapen, když mu Jean svěřil důvod, pro který se odhodlal k této cestě, na níž se k němu

pridružili dva krajané.
"Pátráte tedy po otci?" řekl s výrazem vzrušení, které s ním sdí-leli synové i žena.
"Ano, pane Assomptióne, a doufáme, že v Santa Juaně najdeme jeho stopy."
"Neslyšel j ste nikdy o plukovníkovi Kermorovi?" zeptal se Jacques Helloch pana Manuela.
"Toto jméno nikdy nebylo přede mnou proneseno."
"Byl jste v Danaku usazen již před dvanácti roky?"
"Nikoliv, byli jsme ještě na Guachapanském sitiu, ale nevíme nic o tom, že by plukovník Kermor zavítal do těchto končin."
"Ale, podotkl seržant Martial kte rozuměl ales oň tolik ab se mohl zúčastnit hovoru, "mezi San Fernandem a Santa Juanou není přece jiná cesta kromě Orinoka?"
"Je to nejsnadnější a přímá cesta," odpověděl pan Assomptión, a cestující se na ní vydávají do menšího nebezpečí, než kdyby se pustili vnitrozemím ohroženým Indiány. Odebral-li se plukovník Kermor k pramenům řeky, jistě plul proti proudu řeky jako vy. Manuel Assomptión nemluvil o této věci zcela přesvědčivě. Překvapovalo, že by plukovník Kermor na cestě do Santa Juany nezanechal ani nejmenší stopu po plavbě po Orinoku počínaje od San Fernanda.
"Pane Assomptióne, byl jste již někdy v misii?" zeptal se Jacques Helloch.
"Nikoliv, vůbec jsem neb 1 na ih od ústí řek Cassi uiare. "
"Slyšel jste někdy o Santa Juaně?"
"Ano, slyšel jsem, že osada utěšeně vzkvétá."
"Znáte Otce Esperanta?"
"Znám,jednoujsem ho viděl, asi před třemi roky. Plul po proudi řeky v záležitostech misie a pobyl den v Danaku."
"A jaký je to člověk ten misionář?" zeptal se seržant Martial Komisař vylíčil Otce Esperanta právě tak, jak to dříve udělal Špa něl Jorrés. Nebylo ani nejmenší pochyby, že se tento setkal s misio nářem v Caracasu, jak tvrdil.
"A od doby, kdy meškal v Danaku, j ste s Otcem Esperantem nemě žádné styky?" zeptal se Jean.
"Vůbec žádné," odpověděl pan Manuel. "Ale nejednou jsem sly šel od Indiánů, kteří přicházeli od jihu, že Santa Juana rok od rok vzkvétá a vzmáhá se. Misionářovo poslání je velice krásné a lidstv ke cti."
"Ano, pane komisaři," prohlásil Jacques Helloch, "a neméně je k cti země, která rodí takové lidi! Jsem si jistý, že se nám od Otce E: peranta dostane co nejvlídnějšího přijetí."
"O tom nepochybuji," odvětil pan Assomptión, "bude se k vámjisl mít tak, jako byste byli jeho krajany. Tak by také nepochybně uvít i pana Chaffanjona, kdyby se dostal až do Santa Juany."
"A kéž nás uvede na otcovu stopu!" dodal Jean.
Odpoledne si museli komisařovi hosté prohlédnout rančdobře obdělávaná pole, pečlivě ošetřované sady i lesy, kde komisařovi synové nepřestávali pronásledovat loupežívé opice, a louky, kde se pásla stáda.
Byla právě doba, kdy se sklízel kaučuk; ten rok to byla předčasná sklizeň. Zpravidla se začínalo až v listopadu a trvala až do konce března.
Proto pan Assomptión řekl:
"Bude-li vás to zajímat, pánové, zítra vám ukáži, jak si počínáme při této sklizni."
"Budeme vám za to vděčni, ajá se rád poučím, jak se to dělá," odpověděl Germain Paterne.
"Ale bude třeba, abyste vstali brzy ráno," podotkl komisař. "Moji gomerové se dávají do práce již za svítání."
"Na nás čekat nebudou, bud'te bez starosti," odvětil Germain Paterne. .
"Nevadí ti to, Jacquesi `
"Budu včas na nohou," sliboval Jacques Helloch. "A vy, milý Jeane?"
"Tuto příležitost nepromeškám," řekl Jean, "a bude-li strýc ještě spát..."
"Vzbudíš mne, milý synovče, vzbudíš mne, spoléhám na to!" odpověděl seržant Martial. "Přišlijsme do země kaučuku, aje naší povinností, abychom alespoň věděli, jak se získává..."
"Guma, seržante, guma zvolal Germain Paterne.
A po procházce, která trvala celé odpoledne, se vrátili domů. Při večeři se komisařovi hosté sešli u stolu. Hovor se točil především kolem cesty, cestující vyprávěli své příhody od chvíle, kdy odpluli z Caicary, zejména o výpravě želv a o hrůzách chubasca, které vážně ohrozily pirogy a životy cestovatelů.
"Chubasco je skutečně strašlivý vichr," řekl pan Assomptión, "a horní Orinoko je jím také často postihováno. Vpádu želv do našich území se není co obávat, protože tu nikde není příhodné pobřeží k snášení vajec a tato zvířata se zde vyskytují jen zřídka." Nehaňmeje!" podotkl Gennain Pateme. "Dobře uvařené želví sancocho je znamenité. Nikdo by nevěřil, že člověk plující proti proudu vaší řeky má stále zabezpečený skvělý jídelníček pouze těmito zvířaty a opičí pečení!"
"Pravda," řekl komisař. "Ale abychom se vrátili k chubascu, mějte se před ním na pozoru, pánové. Tvoří se tak náhle a je právě tak strašlivý za San Femandem proti proudu jako před ním, a nebylo by dobré dávat panu Hellochovi příležitost, aby vás podruhé zachránil, pane Jeane..."
"Dobrá, dobrá!" skočil do řeči seržant Martial, který nerad slyšel mluvit o této příhodě. "Dáme si na chubasco pozor, dáme si pozor, pane komisaři!"
A Germain Pateme řekl:
"A o svých společnících se panu Assomptiónovi ani nezmíníme? Copak jsme na ně již zapomněli?"
"Ne, nezapoznněli," řekl Jean. "Skvělý pan Miguel, pan Felipe a pan Varinas..."
"Kdo jsou ti pánové, které zde jmenujete?" zeptal se komisař. "Tři Venezuelané, s nimižjsme cestovali z Ciudad Bolívaru do San Femanda."
"Cestovatelé?" otázal se pan Assomptión.

"A zároveň učenci," prohlásil Germain Paterne.
"A co všechno vědí ti učenci?"
"Lépe byste udělal, kdybyste se zeptal, co nevědí," podotkl Jac ques Helloch.
"A co tedy nevědí.
"Nevědí, jestli řeka která svlažu e váš ranč, Orinoko... "
"Je to možné?" zvolal pan Assomptión. "Měli by opravdu odvahi popírat..."
Jeden z nich, pan Felipe, tvrdí, že pravým Orinokem je jeho pří tok Atabapo, kdežto druhý, pan Varinas, prohlašuje, že Orinokem přítok Guaviare."
"To je opravdu nestoudnost!" zvolal komisař.
"Podle nich by tedy Orinoko nebylo Orinokem!"
Ctihodný pan Manuel Assomptión se doopravdy rozzuřil ajeho žen i synové sdíleli jeho zuřivost s ním. Byla dotčena jejich sebelibo: právě v tom, k čemu nejvíce lnuli; bylo to jejich Orinoko, což zn mená "veliká voda", a ve zdejším tamanackém nářečí "královna řek
Ale bylo nutné vysvětlit, proč se pan Miguel a obajeho kolegov odebrali do San Femanda ajakým pátráním, provázeným nepochyt ně bouřlivými spory, se právě asi zabývají.
"A co tvrdí pan Mi uel. ze tal se komisař.
"Pan Miguel tvrdí, že Orinokemje řeka, po kteréjsme pluli ze San Fernanda do Danaka," odpověděl Germain Paterne.
"A která vzniká v pohoří Parima, dodal horlivě komisař. "Proto ať nás navštíví jen pan Miguel a bude od nás co nejsrdečněji přijat. Ale ti druzí dva pánové ať se neodváží vstoupit na ranč, neboť bychom je hodili do řeky a až by se z ní napili, jistě by se přesvědčili, že je to Orinoko."
Nic nemohlo být zábavnější, než tato vzrušená řeč pana Assomptióna ajeho strašlivé výhružky. Uvedeme-li však nadsazování na pravou míru, můžeme říci jen tolik, že vlastník ranče lpěl celou duší na své řece a byl by ji hájil až do poslední krůpěje krve.
K desáté hodině večer se Jacques Helloch ajeho přátelé rozloučili s Assomptiónovou rodinou, dali sbohem seržantovi Martialovi a Jeanovi a odebrali se na pirogu.
Ať již bezděky nebo z nějaké předtuchy se Jacques Helloch zamyslel nad Jorrésem. Nebylo již pochyby, že tento Španěl znal Otce Esperanta, že se s ním setkal, ať již v Caracasu či jinde, neboť ho vylíčil právě takjako pan Manuel. Nyní se nemohl domnívat, že by si Jorrés historku o setkání s misionářem vymyslel, aby se vnutil cestujícím na pirogách, které pluly do Santa Juany.
Na druhé straně však zůstávalo tvrzení Indiána Baréa, který prohlásil, že Jorrés již proti proudu Orinoka plul, alespoň ke caridskému ranči. Přesto, že to Španěl popřel, Indián trval na svém tvrzení. Do těchto území jižní Venezuely nepřichází tak mnoho cizinců, aby si je člověk pletl. Kdyby šlo o domorodce, bylo by ještě možné se mýlit. Byl však možný omyl, když šlo o Španěla, jehož tvář byla tak výrazná? Jestliže byl Jorrés někdy v Caridě, a tedy i ve vsích nebo sitiech položených výš i níže, pod ní, proč to zapíral? Jaké měl důvody, aby to tajil? Jak mu to mohlo škodit u těch, které doprovázel na cestě do misie Santa Juana?
"Možná, že se Baré mýlil. Stává se, žejeden řekne: "Viděljsem vás zde!" a druhý odpoví: "Nemohl jste mne tu vidět, protože jsem zde nikdy nebyl"; a mýlí-li se jeden z nich, není to patrně druhý. A přece nepřestávala tato záležitost vrtat hlavou Jacquese Hellocha, ne snad, že by se nějak strachoval o sebe; ale všechno, co se týkalo cesty slečny Kermorové, vše, co mohlojakkoliv zdržet nebo zmařit úspěch té cesty, ho nesmírně zajímalo, znepokojovalo a trápilo víc, než sám chtěl.
Tu noc usnul až pozdě a nazítří bylo třeba, aby ho Germain Paterne vyburcoval ze spánku přátelským poklepáním na rameno, kdy slunce již začínalo vycházet nad obzor.

V. KAPITOLA
Poslední rady pana Manuela Assomptióna

Není jistě třeba líčit city Jacquese Hellocha ode dne, kdy se Jean proměnil Jeannetu, kdy dcera plukovníka Kermora, zachráněná z vln Orinoka, se nemohla déle tajit pod maskou Martialova synovce.
Že povaha těchto citů neunikla Jeannetě, kterájiž měla dvacet dva roků, ačkoliv v mužském oděvu se zdála být mladíkem nanejvýš sedmnáctiletým, se dá snadno vysvětlit.
"Germain Paterne, který "tomu všemu ani za mák nerozuměl ak se jeho přítel domníval, dobře pozoroval změny, které se děly nevyhnutelným stupňováním v srdci Jacquese Hellocha. A kdyby mu byl řekl: "Jacquesi, miluješ slečnu Jeannetu Kermorovou,"jejisté, že by mu Jacques zase odpověděl: "LTbohý příteli, nerozumíš tomu všemu ani za mák!"
A Germain Paterne jen netrpělivě čekal na příležitost, aby o tom mohl vyslovit své míněnítřebajen proto, aby na sobě mohl dokázat, že přírodovědci, rostlinopisci a vůbec i jiní učenopisci nejsou tak vzdálení nejněžnějším citům srdce, jak se tvrdívá na tomto světě.
Pokud se týká seržanta Martiala, když vzpomínal na různé příhody, na své prozrazené tajemství, na svůj zmařený plán, na tolik opatrných opatření, které následky prokletého chubasca zmařily, na své ztracené postavení strýce Jeana Kermora, protože tento synovec byl vlastně neteří, které on strýcem nebyl, jakým úvahám se oddával?
V hloubi duše zuřil, zuřil na sebe i na všechny kolem sebe. Jean neměl při vichřici padnout do řeky. On se měl vrhnout za ním, aby ho nikdo jiný nemohl vytáhnout. Jacques Helloch mu nemusel přijít na pomoc. Co mu bylo do toho? A přece dobře udělal, protože bez něho byvlastně byla by j istě zahynula. Ovšem bylo možné doufat, že to nepůjde dál. Tajemství by bylo pečlivě uchováno. Když pozoroval zdrženlivé chování Jeannety neviděl seržant Martial nic podezřelého, a plukovník, až se shledají oba tváří v tvář, nebude mít ten nejmenší důvod k výčitce.

Ubohý seržant Martial!
Časně ráno byl probuzen Jeanem, kterého již pan Assomptión ajeho synové očekávali před domem.
Brzy potom přišli jejich krajané, kteří vyšli z lodice o čtvrt hodiny dříve.
Popřáli si dobré j itro. Jacques Helloch oznámil, že oprava Gallinetty již značně pokročila a že falka bude zítra přichystaná k další plavbě.
Pak se ihned vydali na cestu do polí, kde byli gomerové již shromážděni.
Ve skutečnosti byla tato pole spíš lesy, kde byly předem označeny stromy, jak se to dělává, když se má kácet les. Ale tentokrát však nešlo o nějaké káceníměla se pouze naříznout kůra a stromy se měly "podojit", jak se říkává o mléčných stromech v australských krajinách.
Pan Manuel, následován svými hosty, vešel do těch podivných kaučukových houštin právě když se gomerové dávali do práce.
Nejzvědavější z návštěvníků, který se nejvíc zajímal o tuto práci jako botanik, byl, jak je samozřejmé, Germain Paterne.
Chtěl pozorovat tuto práci zblízka a komisař byl ochoten odpovídat na všechny jeho otázky.
Práce byla zcela jednoduchá.
Každý gomero, kterému bylo přiděleno sto stromů, nasekal především jejich kůru maličkou, velmi ostře nabroušenou sekyrkou.
"Je počet náseků omezen?" zeptal se Germain Paterne.
"Je omezem mezi čtyřmi a dvanácti podle tloušťky stromu," odpověděl pan Manuel, "a musí být provedeny s největší přesností, aby se nezaseklo do kůry hlouběji, než je třeba."
"Není to tedy odnětí končetiny, ale pouhé pouštění žilou," řekl Germain Paterne.
Jakmile byl každý zásek proveden, tekla míza podél stromu do hrníčku postaveného tak, aby se o něho zachytila všechna až do poslední kapky.
"A jak dlouho míza teče?" zeptal se Germain Paterne.
"Šest až sedm hodin," odpověděl pan Assomptión.
V rvních dopoledních hodinách se procházeli Jacques Helloch p y, j ak to dosi ajeho přátelé sadem, zatímco gomeros navrtávali strom případně pojmenoval seržant Martial. Takto bylo podrobeno sedm set stromů této operaci, která slibovala hojnou sklizeň kaučuku. Domů se vrátili až k snídani, při které všem znamenitě chutnalo. Oba Manuelovi synové před tím uspořádali hon v okolních lesích, a zvěřina, kterou připravilajejich matka, byla skvělá. Výborné byly také ryby, které dva z peónů nalovili nebo nastříleli šípy toho dne ráno u orinockého pobřeží. Neméně znamenité bylo ovoce a zelenina z ranče, mezi jinými zejména ananasy, kterých ten rok byla veliká úroda.
Germainovi Paterneovi však nestačilo, že byl přítomen začátku kaučukové sklizně a že viděl nasekávat kůru stromů; chtěl vědět víc a požádal pana Assomptióna, aby mu pověděl, jak se v práci pokračuj e.
"Kdybyste zůstal v Danaku několik dní," odpověděl komisař, "pozoroval byste především toto: v prvních hodinách po provedení náseků teče kaučuk dost zvolna.-Proto to trvá asi týden než vyteče všechna míza ze stromů."
"Tedy veškerý kaučuk sklidíte až za týden..."
"Nikoliv, pane Paterne. Dnes večer přinese každý gomero výtěžek dnešního dne, potom se prikročí k nakuřování, kteréje nutné, aby kaučuk zhoustl. Tekutina se rozlije po desce a pouští se na ni velice hustý kouř ze syrového dřeva. Zde se vytvoří první ztuhlá vrstva, na které vzniká druhá z tekutiny znovu rozlité po desce. Tímto způsobem se vyrábí kaučuková masa, která se může odevzdat obchodu a práce je skončena."
"A před příchodem našeho krajana Truchona nevěděli Indiáni nic o této práci, je to pravda?" zeptal se Jacques Helloch.
"Nic, nebo alespoň skoro nic, odvětil komisař. "Ani netušili cenu tohoto výtěžku. Proto také nikdo nemohl předvídat obchodní a prů-myslovou důležitost, jakou bude mít v budoucnosti. Byl to Francouz Truchon, který se usadil nejdříve v San Fernandu a později v Esmeraldě a ukázal Indiánům tajemství této výroby, nejlepší snad v této části Ameriky."
"Budiž tedy sláva panu Truchonovi a zemi, která ho zrodila!" zvo-lal nebo spíš prozpěvoval Germain Paterne.
Po obědě a několika hodinách oddechu navrhl komisař hostům, aby s ním šli k přístavu, kde se pracovalo na opravě pirogy. Chtěl se přesvědčit sám osobně, jakým způsobem se práce provádí. Všichni sestupovali přes pole ranče ke břehu a poslouchali pana Assomptióna, který mluvil o své živnosti s oprávněnou hrdostí vlastníka. Když došli k přístavu, Gallinetta, zcela opravená, měla být právě spuštěna na vodu vedle Moriche, která se koupala na vlnách na konci kotevního lana.
Valdez a Parchal vykonali tuto práci šťastně za přispění svých lidí a peónů. Komisař byl velice spokojen, a zdálo se mu, že obě falky jsou v nejlepším stavu, zaručujícím úspěch cesty, kterou ještě zbývalo vykonat.
Zbývalo jen ještě vléci Gallinettu po pobřeží a když byla náležitě ponořena, postavit přístřešek, vztyčit stěžňoví a naložit náklad. Jean a seržant Martial se mohli j iž ten den večer na ní opět usadit a pirogy se mohly vydat na další cestu již za svítání.
V té chvíli se sklánělo slunce za nachově zabarvené páry, které věštily západní vítr, příznivou okolnost, kterou bylo nutné využít. Zatímco se plavci a peóni chystali spustit Gallinettu na vodu, par Manuel Assomptión, jeho synové a cestující na pirogách se prochá. zeli po pobřeží.
Mezi mužstvem konajícím přípravné práce si komisař povšim Jorrése, jehož vzezření se zcela lišilo od ostatních a zeptal se:
"Kdo je ten muž?"
"Jeden z lodníků Gallinetty," odpověděl Jacques Helloch. Není to Indián?"
"Ne, Španěl.
"Kde jste na něho narazili

"V San Fernandu."
"A j e lodníkem na Orinoku?"
"Není to jeho povoláním, ale chyběl nám muž a když se tento Špa něl, který zamýšlel odebrat se do Santa Juany, nabídl k službám, Val dez jeho nabídku přijal."
Jorrésovi neuniklo, že je terčem rozhovoru a naslouchal pri prác co se o něm mluví.
Jacquese Hellocha napadlo, aby se komisaře zeptal:
"Znáte toho člověka?"
"Ne," odvětil pan Assomptión. "Byl snad již někdy v krajích ho: ního Orinoka?"
Indián Baré tvrdí, že ho viděl v Caridě, ačkoliv Jorrés ujišfuj že tam nikdy neby l."
"Vidím ho poprvé, ` řekl dál komisař, "a všiml sem si ho roto že není možné si ho splést s Indiánem. A říkáte, že se ubírá do Santa Juany..."
"Zdá se, že si přeje vstoupit do služeb misie, když si odsloužil noviciát dřív, než cestoval po světě. Je možné mu věřit, neboť zná Otce Esperanta, kterého viděl v Caracasu asi před dvanácti roky, a je to pravděpodobné, protože nám vylíčil podobu misionáře tak věrohodně, jako vy."
"Ostatně," pokračoval pan Assomptión, "nezáleží na tom, je-li ten člověk obratným lodníkem. Zde v zemi se nesmí důvěřovat lidem, kteří přicházejí bůhvíodkud ajdou bůhvíkam."
"Budu mít dobře na paměti tuto radu, pane Assomptióne, budu pozorovat každý pohyb tohoto Španěla," odvětil Jacques Helloch. Slyšel Jorrés všechno, co se mluvilo? Jejisté, že to nedal ničím najevo, ačkoliv jeho oči několikrát zaplály pohledem, jehož neklidný žár se snažil marně utlumit. Potom, i když se již o něm nemluvilo, když komisař a cestující přistoupili ke Gallinettě pripravené k odplutí vedle Moriche, naslouchal nenápadně dál.
Hovořilo se právě o tom, že je nutné mít pirogy v dobrém stavu, mají-li čelit proudu, který je na horním toku řeky velmi tuhý a pan Assomptión na to kladl velký důraz. Řekl:
"Naskytnou se vám ještě raudaly snad méně dlouhé a obtížné než raudaly Apurský a Maipurský, ale plavba po nich bude namáhavá. Dokonce snad bude i nutné vléci lodě po kamenech, což by ovšem mohlo lodě porouchat a učinit nepotřebnými, kdyby nebyly velice pevné. Vidím, že piroga seržanta Martiala byla velmi dobře opravena. Prohlédli také dobře vaši, pane Hellochu?"
"Jistě, pane komisaři, nařídiljsem to. Parchal se přesvědčil, že spodek Moriche je zcela v pořádku. Je tedy možné doufat, že obě naše falky vyváznou z raudalů bez následků, stejně tak že odolají nárazům chubasca, který podle vašeho tvrzení není o nic méně strašlivý na dalším toku řeky."
"Je to tak," odpověděl komisař, "a při nedostatku opatrnosti, s lodníky, kteří by neznali řeku, by se velmi těžko čelilo těmto nebezpečím. Ostatně tato nebezpečí nejsou nejhroznější."
"Kterájsouještě hroznější?" zeptal se seržant Martial, kterého svíral jakýsi nepokoj.
"Nebezpečí ze strany Indiánů, zdržujících se podél těchto břehů."
"Míníte Guahariby, pane Assomptióne?" zeptal se Jean.
"Ne, mladíku od ovídal komisař s úsměvem, "nebot tito Indiáni nikomu neublíží. Vím ovšem, že dříve byli pokládáni za nebezpečné. A právě r. 1879, v době, kdy se asi plukovník Kermor ubíral k pramenům Orinoka, se jim přičítalo zničení několika vesnic a povraždění jejich obyvatel."
"A co když byl otec také nucen bránit se útokům těchto Guaharibů a upadl jim do rukou?" zvolal Jean.
"Ne, to ne!" odpověděl rychle Jacques Helloch. "Pan komisař zajisté nikdy neslyšel..."
"Nikdy, pane Hellochu, nikdy, milý mladíku; opět vás ujištuji, že se váš otec nestal obětí těchto indiánských kmenů, protože již skorc celých patnáct let si nezasluhují tak špatnou pověst."
"Stýkaljste se s nimi, pane komisaři?" zeptal se Germain Paterne p j , p
"Ano, několikrátjsem se s nimi setkal a řesvědčil sem se že ar Chaffanjon mi řekl pouhou pravdu, když se vracel a líčil mi tyto In. diányjako bytosti dost bídné, malé postavy, vyhublé a nesmírně báz livé, kterých se není celkem co bát. Proto vám neříkám: ‚Dávejte s pozor na Guahariby! ` nýbrž: ‚Dávejte si pozor na dobrodruhy všecl národností, kteří se potulují po savanách. Nedůvěřujte lupičůn schopným všech zločinů, které by měla vláda stíhat vojskem, aby o nich očistila území! `."
"Dovolte mi otázku," podotkl Germain Paterne. "Je toto nebezpeč: " y? které hrozí cestujícím, také nebezpečím pro ranče ajejich vlastník
"Ovšem, pane Paterne. Proto sme v Danaku stále ři raveni mo synové, peóni ijá. Kdyby se tito lotři blížili k ranči, byli bychom o tor včas informováni, takže by nás nepřekvapili; přivítali bychom je r nami z pušek, že by je přešla chuť přijít ještě jednou. Ostatně v D naku vědí, že Mariquitarové se nebojí a proto by se nás neodváži přepadnout. Cestovatelé pak, kteří plují po řece, zejména nad Cass quiarem, musí být stále velice ostražití, nebot na březích není be; pečno."
"Víme již," odpověděl Jacques Helloch, "že značný počet Qui znepokojuje tato území."
"Bohužel odvětil komisař.
Říká se také, že mají za vůdce uprchlého zločince z galejí.
"Ano, velice nebezpečného člověka.
A seržant Martial podotkl:
"Slyšíme již poněkolikáté o tomto zlosynovi, který prý unikl z cayennských galejí."
"Z Cayenne, je to tak."
"Je to tedy Francouz?" zeptal se Jacques Helloch.
"Nikoliv, Španěl, který byl odsouzen ve Francii," odvětil pan Assomptión.
"Jak se jmenuje?"
"Alfaniz."

"Alfanizpatrně falešné jméno," podotkl Germain Paterne. "Zdá se, že je to jeho pravé jméno."
Kdyby v té chvíli Jacques Helloch pozoroval Jonése, jistě by postřehl v jeho tváři zachvění, které nedovedl potlačit.
Španěl šel pomalu tak, aby se opatrně přiblížil k hovořícím a lépe slyšeljejich rozmluvu; sbíral při tom různé věci roztroušené po písku.
Ale Jacques Helloch se obrátil, neboť zaslechl nenadálé zvolání seržanta Martiala.
"Alfaniz zvolal seržant, obraceje se ke komisaři, "Alfaniz jste říkal?"
"Ano, Alfaniz."
"Pak máte pravdu; není to vymyšlené jméno. Je to vlastní jméno toho darebáka."
"Znáte toho Alfanize?" zeptal se živě Jacques Helloch, který byl překvapen tímto prohlášením.
"Ovšemže ho znám! Mluv, Jeane, a pověz, jak ho známe. Já bych to se svou španělštinou špatně vyložil a pan Assomptión by mi nerozuměl."
Jean pak vyprávěl tento příběh, který znal od seržanta Martiala a který mu starý voj ák nej ednou připomínal, když oba ve svém domě v Chantenay mluvili o plukovníkovi Kermorovi.
Roku 1871, krátce před skončením nešťastné války, když plukovník veleljednomu z pěších pluků, měl příležitost vypovídatjako svědek v aféře krádeže a zrady.
Zlodějem nebyl nikdojiný než Španěl Alfaniz. Zrádce pracoval pro Prusy, byl jejich vyzvědačem a dopouštěl se krádeží ve spolupráci s nešťastným vojákem přiděleným správní službě, který unikl trestu jen sebevraždou.
Když byly Alfanizovy prohřešky vyzrazeny, dal se ještě včas na útěk, takže nebylo možné se ho zmocnit. Jen náhodou došlo k jeho zatčení po dvou letech roku I873, asi šest měsíců před tím, než zmizel pan Kermor.
Byl postaven před porotní soud departementu LoireInférieure a úplně usvědčen svědeckými výpověd'mi plukovníka; nato byl odsouzen k doživotním nuceným pracím na galejích. Proto Alfaniz pojal strašlivou nenávist k plukovníkovi Kermorovi, která se projevovala nejhroznějšími hrozbami, dokud se nemohla projevit skutky pomsty. Španěl byl poslán na cayennské galeje, odkud uprchl začátkem roku 1892, po devatenácti letech, se dvěma spoluvězni, kteří s ním sdíleli řetěz. Protože v době odsouzení měl dvacet tři roky, bylo mu nyní čtyřicet dva. Protože byl pokládán za velmi nebezpečného zločince, rozeslala francouzská správa agenty na všechny strany, aby po něm pátrali. Ale marně.
Alfanizovi se podařilo uniknout z Guyany a na těch širých územích nepatrně zalidněných a těch nesmírných venezuelských llanech bylo velmi obtížné najít stopu zločince uprchlého z galejí.
Všechno, co se francouzská správa dozvěděla a o čem byla venezuelská policie až příliš přesvědčena, bylo, že se zločinec postavil do čela tlupy Quivů, kteri, vyhnáni z Kolumbie, odebrali se na pravý břeh Orinoka. Tito Indiáni, nejhroznější ze všech domorodců, zbaveni smrtí náčelníka Mety Sarrapie, se postavili pod Alfanizův prapor. Ajen této hordě se mohlo přičítat veškeré drancování a všechny vraždy, jejichž dějištěm byly za poslední rokjižní provincie republiky.
Osud tedy chtěl tomu, že Alfaniz se dostal právě do těch míst, kam Jeanneta Kermorová a seržant Martial šli hledat plukovníka. Nebylo pochyb, že ten, kdo jej kdysi obvinil, se stal bez milosti jeho obětí, upadl-li mu do rukou. Tato obava rozmnožila již tak mnohé starosti v srdci dívky a Jeanneta se neubránila slzám při pomyšlení, že lotr poslaný na cayennské galeje, který na smrt nenáviděljejího otce, odtud uprchl.
Ale Jacques Helloch a Germain Paterne ji utěšovali. Bylo snad pravděpodobné, že Alfaniz objevil místo, kam se uchýlil plukovník Kermor, když se mu žádným pátráním nemohlo přijít na stopu? Nikoliv! Nebyla ani ta nejmenší obava, že by padl zločinci do rukou.
Na každý pád však bylo nutné si pospíšit, pokračovat v pátrání, co nejméně se zdržet a neustoupit žádné překážce.
Ostatně bylo všechno připraveno k odplutí. Valdezovi lidé a také ovšem Jorrés, nosili náklad na Gallinettu, která měla ráno vyrazit.
Pan Assomptión odvedl na ranč hosty, vděčné za vlídné uvítání, jehož se jim dostalo v Danacu, aby s nimi strávil poslední večer. Po večeři se rozproudil živý hovor. Každý si pozorně všímal komisařových rad, zejména pokud se týkaly ostražitosti na lodích. A posléze, když nadešla hodina rozchodu, doprovodila Assomptiónova rodina cestující k přístavu.
Tam se všichni spolu rozloučili, podali si naposledy ruce a přislíbili si, že se opět při návratu uvidí, a pan Assomptión nezapomněl říci:
"Abych nezapomněl, pane Hellochu, a vy také, pane Paterne, až se opět setkáte se společníky, kteréjste opustili v San Fernandu, vyřid'te ode mne nejuctivější pozdravy panu Miguelovi! Ajeho oběma přátelům výraz nejhlubšího opovržení. Ať žije Orinoko! Ovšem Orinoko jediné, to pravé, které protéká Danakem a svlažuje půdu mých pozemků!"

VI. KAPITOLA
Voli a električtí rejnoci

Pavba po horním toku řeky probíhla opět dál. Cestující mi důvěru v úspěch cesty. Nemohli se dočkat příchodu do misie, a d nebe, abyjim Otec Esperante ukázal pravou cestu, abyje co nejle zprávy dovedly k cíli! Kéž se také vyhnou každému setkání s Al1 nizovou tlupou, které by vážně ohrozilo celou výpravu!
Ten den ráno, ve chvíli, kdy asi vypluli, řekla Jeanneta Kermoro Jacquesovi Hellochovi, když byli sami:
"Pane Hellochu, nejenže jste mi zachránil život, ale odhodlal j: se také mi pomoci v těžkém úkolu. Jsem vám za to zavázána nesk nalými díky. Nevím, jak se vám za to všechno odvděčím."
"Nemluvme tu o vděčnosti, slečno, odpověděl Jac ues Helloc
"Mezi krajany jsou takové služby povinností a nic mi nezabrání koi tyto povinnosti až do chvíle, kdy jich nebude zapotřebí." "Možná, že nám nastávají nová a velice vážná nebezpečí, pane H lochu."

"Nikoliv, alespoň tak doufám. Ostatně by to byl jen důvod, aby slečnu Kermorovou neopouštěl. Jak bych vás mohl opustit!-L mnívám se totiž," dodal a podíval se na dívku, která klopila oči, , jste měla v úmyslu mi to říci."
"Pane Jacquesianochtěla j sem... bylo by to mou povinností... Nechtěla jsem tak zneužívat vaší šlechetnosti. Vydala jsem se sama na tuto dlouho cestu. Bůh chtěl, abych se na ní setkala s vámi, za co mu z hloubi srdce děkuji. Ale..."
"Ale vaše piroga čeká na vás, slečno, jako moje čeká na mne a obě poplují spolu, dokud nedorazí do cíle. Odhodlaljsem se k tomu, neboť dobře vím, co podnikám a k čemujsem se odhodlal, to dělám. Chcete, abych vás nechal plout samotnou dál, nemáte jiné důvody, než nebezpečí, o nichž se zmiňujete?"
"Pane Jacquesi," odpověděla živě slečna Kermorová, ‚jakéjiné dů-vody bych mohla mít?"
"Nuže, Jeanemůj drahý Jeanej ak vás mám nazývatnemluvme již o rozloučení a vzhůru na další cestu!"
"Srdce mu mocně bušilo při slovech "drahý Jeane", když se ubíral ke Gallinettě. A když se setkal s přítelem, ten se usmíval a řekl mu: "Vsadil bych se, nevím o co, že slečna Kermorová ti děkovala za všechno, co jsi pro ni vykonal a žádala tě, abys již víc nedělal." "Alejájsemjí nevyhověl," zvolal Jacques Helloch. "Nikdyji neopustím."
"Ovšem, že ne!" odpověděl prostě Germain Paterne a poklepával kraj anovi na rameno.
Že na této poslední části cesty hrozila cestujícím vážná nebezpečí, bylo nejen možné, ale i pravděpodobné. Ale nemohli si naříkat. Západní vítr se stále udržoval a falky dost snadno překonávaly pomocí plachet proud řeky.
Ten den cestovatelé minuli několik ostrovů, jejichž vysoké stromy se ohýbaly větrem a k večeru dorazili k ostrovu Bayanon v ohybu Orinoka. Byli hojně zásobeni štědrostí pana Miguela Assomptióna a jeho synů a nemuseli si opatřovat potravu lovem. A protože noc bylajasná a nádherně ozářená měsíčním světlem, navrhli Parchal a Valdez, aby se plulo po celou noc dál.
"Nejsou-li v řece skaliska a nástrahy," řekl Jacques Helloch, "a nebojíte-li se, že narazíte na nějaký balvan, budiž."
"Nikoliv," řekl Valdez, "aje dobré využít příznivého počasí k plavbě proti proudu. V této době se koná plavbajen zřídka za tak příznivých okolností."
Tento návrh byl rozumný, proto byl prijat a pirogy nepřistály u břehu.
Noc uplynula bezjakýchkoliv příhod, ačkoliv šířka řeky, která zdf měřilajen tři sta padesát metrů, byla velice zúžena řadou ostrovů, ze jména při ústí řeky Guanami, přítoku po pravém břehu.
Ráno se ocitly Gallinetta a Moriche proti ostrovu Temblador, kdi se pan Chaffanjon seznámil s inteligentním a úslužným černochem který se jmenoval Ricardo. Ale tento černoch, který měl tenkrát titu komisaře Cunucunumy a Cassiquiare, dvou důležitých přítoků po pra vém a po levém břehu, zde již nesídlil. Podle francouzského cesto vatele to byl člověk přičinlivý, velice střídmý, neobyčejně rázný, kte rému se dařilo všechno, co podnikal, ajenž se nepochybnějiž zmor tak, že si založil ranč někde jinde na území severně od savan. Ce tovatelé se s ním nepochybně hodlali na ostrově Temblador sejít, nebo Jean se o něm zmínil podle průvodce, se vším tak znamenitě obe známeného.
"Lituji, že tu Ricardojiž není," prohodil Jacques Helloch. "Možn bychom se od něho dozvěděli, byl-li Alfaniz viděn v okolí řeky."
Obrátil se přitom ke Španělovi a řekl:
"Jorrési, slyšel jste v San Fernandu něco o uprchlících z cayezu ských galejí a o tlupě Indiánů, která se s nimi spojila?"
," p p
"Ano, pane Hellochu od ověděl Š aněl.
"B li někd viděni v provinciich na horním Orinoku?"
"Pokud vím, nikoliv. Mluvilo se jen o Indiánech Quivech."
"Jistě, Jorrési, a Alfaniz, zločinec uprchlý z galejí, stojí vjejich čele "Slyším to jméno poprvé," prohlásil Španěl. "Je však málo pra děpodobné, že bychom se setkali s těmito Quivy, protože podle toh co jsem slyšel, snažili se vniknout opět na kolumbijské území, odln byli dříve vypuzeni, a je-li to tak, nemohou být v těchto končiná Orinoka."
Možná, že Jorrés měl dobré zprávy, když říkal, že ti Quivové obrátili směrem ke kolumbijským llanům severnějšími končinami. to bylo jakkoliv, cestující nezapomínali na rady pana Manuela A somptióna a stále dávali dobrý pozor.
Den uplynul, aniž se prihodilo něco vážnějšího. Plavba probíh za nejpříznivějších okolností co nejrychleji. Pirogy pluly od ostro k ostrovům, opouštějíce jeden a plujíce ke druhému.
Večer zastavily u výběžku ostrova, který sejmenoval Caricha. V se utišil, proto bylo lépe přerušit plavbu než použít za této tmy) lanky.
Jacques Helloch a seržant Martial vyšli na kraj ostrova, aby zastřelili lenochoda usazeného ve větvích cecropie, jejíž listí je pro toto zvíře obvyklou potravou. A když se lovci vraceli, zastřelili v ústí řeky Cariche párek vačic, patřící k čeledi yapoků, který právě hodlal lovit ryby; ale obě rány vypálené na tato zvířata byly více dovedné než účelné. Tyto vačice se živí rybami a protojejejich maso tak tuhé a olejovité, že ho Indiáni nejedí. Nemohly tedy být náhradou za opice,jejichž maso je opravdovou pochoutkou i pro evropské žaludky.
Tito yapoci byli vítáni Germainovi Paterneovi, který je s přispěním Parchala preparoval, aby uchoval jejich kůže.
Lenochod pak, který se živí pouze plody, byl dán do pece, kterou byla díra naplněná žhavými kameny, kde měl zůstat po celou noc. Cestující se těšili, že si na něm pochutnají, až bude druhý den předložen ke snídani, a kdyby jim snad poněkud páchnoucí maso nechutnalo, mužstvo pirog by jím nepohrdlo. Ostatně tito Indiáni nebyli vybíraví a když ten večer právějeden z nich přinesl několik tuctů ve-likých žížal, na stopu dlouhých, rozkrájelije na kusy, uvařilije s by-linami a znamenitě si pochutnali.
Je samozřejmé, že Germain Paterne, který zůstával věrný zásadě přesvědčit se o všem na vlastní kůži, chtěl okusit toto jídlo venezuelských plavců. Ale vědecká zvědavost musela ustoupit odporu, jaký při nejlepší vůli nedovedl překonat a tak se ojakostijídla přesvědčil jen dotekem rtů.
"Domníval jsem se, že tvá oddanost vědě je větší!" řekl Jacques Helloch, narážeje žertem na tento odpor k pokrmu plavců, který se nesrovnával s jeho přírodovědeckým instinktem.

"Jaká pomoc, Jacquesi; přírodovědcova oddanost má své meze!" odpověděl Germain Paterne a ještě jednou se snažil utajit, jak se mu zdvihá žaludek.
Druhý den vypluli co nejrychleji, aby využili ranního větru, dost silného, aby vzdouval plachty falk. Z tohoto místa bylo vidět vysoké horské pásmo nad lesy, které se táhly po pravém břehu až k obzoru. Bylo to Duidské pohoří, od něhož byli cestující vzdáleni ještě něko-lik dní, jedno z nejpřednějších na tomto území.
Po dvaceti čtyřech hodinách, na sklonku mrzutého dne, kdy vítr střídavě vál a utichal, za dlouhých silných lijáků a velice krátkých zásvitů slunce, zaujali Valdez a Parchal noční stanoviště u Piedry Pintady.
Byla to ovšem jiná Malovaná skála, než byla ta, kterou naši ce tující viděli za San Fernandem. Jmenovala se tak proto, že skály n levém břehu byly také pomalovány figurkami a jinými hieroglyfic kými znaky. Protože voda již značně opadla, bylo vidět tyto znak na úpatí skal, takže je Germain Paterne mohl zkoumat.
Ostatně pan Chaffanjon udělal totéž, jak o tom svědčí jeho cestc pis. Ale bylo vidět, žejejich krajan pobýval v této části Orinoka v drut polovině listopadu, ale Jacques Helloch a jeho přátelé konali cest v druhé polovině října. Tento rozdíljednoho měsíce se projevoval do značně odchylnými klimatickými úkazy v krajích, kde období sucr následuje takřka bezprostředně po období dešťů.
Voda tedy byla o něco vyšší, než by byla za několik týdnů a tal okolnost mohla být příznivá pro plavbu obou pirog, neboť největ překážky plavby bylo možné přičíst na vrub nedostatku vody. Ten večer zastavili při ústí Cunucunumy, jednoho z hlavních př toků na pravém břehu. Germain Paterne neuznával za nutné ujmo se tohoto přítoku, jako se zastal řeky Ventuari. Ale mohl by to ud lat, a to stejným právem.
Řekl jen tolik:
K čemu by to bylo? Pánové Varinas a Felipe tu nejsou a deba by vázla."
Zajiných okolností by snad Jacques Helloch vzhledem k posláz které mu bylo svěřeno, následoval příklad krajana, který byl na hc ním Orinoku před ním. Byl by snad vstoupil s Parchalem a jední zjeho lidí do curiary pirogy Moriche. Snad by po příkladu pana Ch2 fanjona zkoumal Cunucunumu pět až šest dní mariquitarskýz územími. A možná, že by i navázal styky s vrchním kapitánem, ch5 rákem z Aramare a jeho rodinou, které francouzský cestovatel na štívil a fotografoval.
Ale, j ak bylo vidět, ustoupily ministrovy instrukce novému cíli, kte vedl Jacquese Hellocha až do Santa Juany. Nemohl se dočkat, až ta přijdou a dělal by si veliké výčitky, kdyby zdržel Jeannetu Kerm rovou v konání díla, k němuž ji vedla láska k otci.
Občasne, aby mu činil výčitky, ale aby poněkud uklidnil s domíse Germain Paterne zmínil o trochu zanedbávaném poslá q
"Dobrá, dobrá odpovídal Jac ues Helloch. "Co neuděláme na ce: tam, vykonáme až se budeme vracet."
"Kdypak asi?"
"Kdy! No přece při návratu! Nebo se snad domníváš, že se nevrátíme?"
"Nevím. Kdopak ví, kam jdeme? Kdo ví, co se s námi tam v neznámých končinách stane? Dejme tomu, že plukovníka Kermora nenajdeme."
"Pak nám nezbude nic jiného, Germaine, než abychom pluli po řece zpět."
"Se slečnou Kermorovou?"
"Ovšem."
"Dejme tomu, že nám bude přát štěstí a že plukovníka najdeme a že jeho dcera, jak je pravděpodobné, bude chtít zůstat u něho; odhod-láš se pak také k návratu?"
"K návratu?" řekl Jacques Helloch tónem, který svědčil o tom, že ho tyto otázky uvádějí do rozpaků.
"Myslím, vrátíš-li se sám, totiž se mnou `
"Ovšem, Germaine.
"Nevěřím, Jacquesi, tvému ,ovšem.
"Jsi blázen."
"Budiž, ale ty také, ačkoliv je to jiný druh šílenství, stejně nevy-léčitelný..."
"Opět Mluvíš o věcech...
"Kterým ani za mák nerozumím, dobrá! Poslechni, Jacquesi... mezi námi... nerozumím-li, vidím jasně, a nevím, proč se snažíš utajit mi cit, který nemá nic společného s tvým vědeckým posláním aje ostatně zcela přirozený."
"Nuže, ano, milý příteli!" odpovídal Jacques Helloch hlasem chvějícím se vzrušením, "ano, miluji tu dívku, tak statečnou; aje-li něco divného, že sympatie, kteréjsem k ní pojal, se změnily v... Ano, milujiji! Neopustímji. Jaký osud kyne citu, který mne celého ovládl? Nevím. Jak se to skončí?"
"Dobře, odpověděl Germain Paterne.
A neuznával za vhodnéještě něco přidat k tomuto slovu, které snad příliš mnoho tvrdilo, ale za něž mu přítel stiskl ruku tak vřele, jak ještě nikdy před tím.
Z toho všeho plynulo, že nebyl-li tok Cunucunumy prozkoumán nyní, nebylo jisté, že bude prozkoumán při návratu pirog. Ale jistě si to zasloužil, neboť protéká malebnou a bohatou krajinou. Její ústí bylo široké skoro dvě stě metrů.
Druhý den se vydaly Gallinetta a Moriche na další cestu ajako nebyla prozkoumána Cunucunuma, nebyla také prozkoumána Cassiquiare, jejíž ústí minuli dopoledne.
A přece to byl jeden z nejdůležitějších přítoků veliké řeky. Voda, kterou do ní vlévá zářezem po levém břehu, přicházela ze svahů řečiště Amazonky. Humboldt poznal a již před ním badatel Solano se přesvědčil o tom, že obě řečištějsou spojena řekou Negro a pak řekou Cassiquiare.
A skutečně, kolem roku 1725 portugalský kapitán Moraés plul po řece Negro až pod San Gabriel, k soutoku s řekou Guairiou, pak po Guairii až do San Carlosu, odtud plul po Cassiquiare a dostal se ústím této řeky do Orinoka, když

proplul venezuelskobrazilskou oblastí. Cassiquiare si nepochybně zasluhovala badatelovu návštěvu, ačkolivjejí šířka na tomto místě neměri víc než čtyricet metrů. Nicméně pirogy pluly dál proti proudu.
V této části řeky byl pravý břeh velice hornatý. Kromě Duidského pohoří, které se rýsovalo na obzoru, pokryté neproniknutelnými lesy, tvořila Guaacká cerra přirozený břeh, a z nich divákův zrak těkal široko daleko po llanech táhnoucích se vlevo a brázděných vrtošivým a rozmanitým tokem řeky Cassiquiare.
Falky pluly při mírném větru a chvílemi dost nesnadno překonávaly proud; krátce před polednem najednou upozornil Jean ostatní na mrak visící dost nízko a velice hustý, který se táhl nad samými savanami.
Parchal a Valdez zkoumali tento mrak, jehož těžké a temné záviny se rozvíjely blížíce se zvolna k pravému břehu.
Jorrés stál na přídi Gallinetty, pohlížel tím směrem a snažil se rozeznat důvod tohoto jevu.
"Je to mračno prachu," řekl Valdez.
To bylo také Parchalovo mínění.
"Co asi zdvíhá tento prach?" zeptal se seržant Martial. "Nepochybně nějaký zástup, který se pohybuje vpřed," odpověděl Parchal.
"Pak by byl velice početný," podotkl Germain Paterne.
"Zajisté, že je velice početný," mínil Valdez.
Mračno, vzdálené asi dvě stě metrů od břehu, se rychle blížilo. Chví lemi se roztrhlo a tu bylo vidět pohybující se červenavé hmoty.
"Snad je to tlupa Quivů!" zvolal Jacques Helloch.
"Pro tento případ by bylo lépe přeplout s pirogami ke druhému břehu."
"Ano, opravdu by to bylo lepší," řekl Valdez, "a udělejme to bez prodlení."
Ihned byly vydány příslušné rozkazy. Svinuli plachty, které by překážely falkám při plavbě napříč řekou a mužstvo, opírající se o pa-lanky, řídilo Gallinettu, která plula před Moriche, k levému břehu.
Mračno, vzdálené asi dvě stě metrů od břehu, se rychle bližilo.
Jorrés, který také sám pozoroval mračno prachu, zaujal místo u lopatkovitých vesel a neprojevoval žádný neklid.
Nebyl-li však nijak znepokojen Španěl, znepokojovali se právem cestovatelé, kteří byli v nejistotě, nehrozí-li jim setkání s Alfanizem a jeho Indiány. Od těchto lupičů se nemohli nadát žádného milosrdenství. Naštěstí, protože asi neměli žádné prostředky pro přeplavání řeky, pirogy držíce se u levého břehu by zatím byly chráněny před jejich útokem.
Když tam dopluly, Valdez a Parchal uvázali lodice za pařezy na břehu a cestující pak čekali se zbraněmi připravenými k obraně.
Šířka Orinoka měřící tři sta metrů nepřesahovala dostřel z ručnic. Nečekali dlouho. Kotouče prachu se rozvíjelyjiž pouze asi na dvacet kroků od řeky. Z mračna se ozýval hluk, vlastně bučení, takže nebylo možné se mýlit.
"Nemáme se čeho bát! Vždyťje tojen stádo volů!" zvolal Valdez
"Valdez má pravdu, dodal Parchal. "Několik tisíc zvířat zdvíh všechen ten prach."
"A tropí všechen ten hluk!" dodal seržant Martial.
A tím ohlušujícím hlukem bylo bučení ozývající se z toho živou cího příboje, který se valil llany.
Jean, který se na prosbu Jacquese Hellocha uchýlil předtím pod pří střešek Gallinetty, se opět objevil, neboť chtěl vidět, jak celé to stád popluje napříč Orinokem.
Toto stěhování volů bylo na území Venezuely častým zjevem. Vlas1 níci zvířat nemohoujinak, než se řídit poměry suchého období a o dobí dešťů. Když není tráva na výše položených savanách, nezbýv než vyhledat pastvu na nižších v sousedství vod, nejraději tam, kd jsou tyto pastviny pravidelně zatápěny rozvodněnými vodami a bu ně rostou. Tráva zde poskytuje zvířatům stejně kvalitní potravu n celé rozloze ester.
Llanerové se tedy se stády stěhují a vyskytne-li se jim v cestě vod; řeka, nebo výtok z jezera, musí ji přeplavat.
Jacques Helloch ajeho společníci měli nyní být svědky té zajíma podívané a nemuseli se obávat ničeho zlého od této spousty něk lika tisíc přežvýkavců.
Když se voli dostali na břeh, zastavili se. Hluk se nyní ozýval mn hem silněji, neboť zadní řady nemilosrdně vrážely do prvních, kte ještě váhaly vrhnout se do řeky.
Byly k tomu ostatně donuceny cabesterem, který šel před nimi. "Toje vůdce přeplavby," řekl Valdez. "Vrhne se s koněm do proudu a zvířata se za ním pohrnou."
A skutečně cabestero byl takřka skokem dole ze břehu. Pastevci, kteří měli v čele vůdce, jenž zapěl jakousi divokou hymnu "Vpřed!" podivné melodie, začali plavat. Stáda se ihned vrhla do vln řeky, na
Toto stěhováni volů bylo na území Iienezuely častým zjevem.
jejímž povrchu bylo vidět j en hlavy s dlouhými zahnutými rohy, z j ejichž mocných nozder vycházelo neobyčejně prudké supění. Takto plavala celá ta spousta zvířat klidně až doprostřed řečiště přes veškerou prudkost proudu a bylo možné doufat, že se toto přeplavání pod vedením velitele a při obratnosti pastevců skončí šťastně.
Ale nebylo tomu tak.
Najednou vznikl mezi plavajícími voly neobyčejný ruch a nepokoj, kdyještě několik setjich bylo vzdáleno asi dvacet metrů od pravého břehu. Zároveň se mísily výkřiky pastevců a bučení volů. Zdálo se, že celá ta spousta byla zachvácena hrůzou, jejíž příčiny nebylc možné zjistit.
"Caribové! Caribové!" zvolali lodníci z Moriche a Gallinetty. ‚Caribové?" zeptal se Jacques Helloch.
"Ano!" zvolal Parchal, "caribové a parayové!"
A skutečně, stádo volů se setkalo s hejnem strašlivých elektrickýcl rejnoků, kterých bývá ve venezuelských vodách na miliony.
"T to živoucí "leydenské láhve, stále nabité a neob če ně silné s vybíjely a zasahujíce voly jedna za druhou působily mezi nimi zma tek, ochromovaly je a usmrcovaly. Zvířata si lehala na bok aještě na posled zatřepala nohama, kterými

zachvívaly elektrické výboje
A mnoho jich mžikem zmizelo pod vlnami, kdežto jiní, neposlou chajíce hlas pastevců, z nichž také některi byli zasaženi údery rej noků, nemohli než povolit proudu a dostali se k protějšímu břehu a několik set metrů po proudu.
A protože nebylo možné zastavit řady stojící za břehem, které spou ta stáda tlačila vpřed, zvířata nevědouce kudy kam vrhala se do vod v největším zděšení. Ale nepochybnějiž ubylo elektrické energie p rayů a caril?ů. Proto se množství volů dostalo na levý břeh a lomozr pak utíkali savanami.
"Podívejme," řekl Germain Paterne, "tohle není možné vidět a: na Seině, ani na Loiře, dokonce ani na Garonně; je to zajímavá p dívaná."
U sta hromů, uděláme dobře, budeme-li se mít na pozoru před těz ohavnými úhoři!" hučel seržant Martial.
"Ovšemže ano, seržante," souhlasil Jacques Helloch, "a bude třeba, budeme se jim vyhýbat jako elektrické baterii!"
"Nejrozumnější je," dodal Parchal, "nepouštět se do vod, které těmito rejnoky hemží."
Najednou vznikl mezi plavajicimi voly neobyčejný ruch...
"Máte pravdu, Parchale, máte pravdu soudil Germain Paterne. Bylojisté, že venezuelské řeky byly plné elektrických rejnoků. Zato pokud se týkalo poživatelnosti, rybáři dobře vědí, žejejich maso poskytuje znamenitou pochoutku. Snaží se je chytat do sítí, nechají je naprázdno vybít všechnu elektrickou energii a potom si s nimi mohou pohodlně dělat, co chtějí.
Co pak máme soudit o vyprávění Humboldta, z něhož se dozvídáme, že v dávných dobách byla stáda koní vehnána mezi spousty těchto vodních netvorů a vydána napospas jejich elektrickým výbojům, aby se tím usnadnil lov na ně? Elisée Reclus míní, že i v době, kdy nesčetné spousty koní pobíhaly llany, měly ještě příliš velikou cenu, než aby se tak bezcitným způsobem týraly a obětovaly a nebylo pochyb, že toto mínění bylo zcela správné.
Když se pirogy vydaly na další cestu, opozdila se plavba nedostatkem větru, který zpravidla odpoledne utichal. V jistých těsných úžinách, kde se proud prudce hnal, bylo nutné vléci lod' estillou, čímž se zmařilo několik hodin času. Již nadešla noc, když cestující zastavili u vesnice Esmeralda.
V tu dobu byl pravý břeh ozářen nádherným leskem míhavých světel na zalesněném vrcholu duidské pyramidy, vysoké dva tisíce čtyři sta sedmdesát čtyři metry nad hladinou moře.
Nebyl to sopečný výbuch, byly to plameny, míhavé a pružné, šlehající po úbočích cerra; a netopýři poletující za lovem, oslněni tou pronikavou září, vířili kolem falk dřímajících u břehu.

VII. KAPITOLA
Strašlivé úzkosti

Pkud Baréové budou Barév, bude zjev těchto bludiček na duidském vrcholu pokládán v zemi za neblahou věštbu, za předzvěst velikých pohrom.
Pokud budou Mariquitarové Mariquitary, bude pro ně tento úkaz znamením nejradostnějších událostí.
Tyto dva indiánské kmeny si tedy vykládaly předpovědi své věštící hory opačným způsobem. Ať však měl pravdu ten či onen, bylc jisté, že sousedství Duida nepřineslo štěstí vesnici Esmeralda.
Nikde neexistovalo v savanách přiléhajících k Orinoku příjeznnějš: místo, nikde nebyly vhodnější pastviny k chovu dobytka ani přízni vější podnebí, které nezná přílišná tropická vedra. A přece byla Esme ralda ve smutném stavu opuštěnosti a úpadku. Z bývalé vesnice za ložené španělskými osadníky zbývaly sotva zříceniny kostelíka a pě nebo šest slaměných chýší, které byly obydleny pouze občas v do bách lovu a rybolovu.
Když Gallinetta a Moriche připluly, nebyla v přístavu ani lodičk A co odtud Indiány vypudilo? Byly to spousty moskytů, pro kter se tu nedal.o bydlet, ta obrovská hejna hmyzu, jehož prokleté plemen by nedokázaly vymýtit ani všechny duidské plameny.
Také naše falky se staly cílemjejich zuřivého útoku a ochranné sítě proti nim nepomáhaly; cestovatelé i mužstvo byli tak doštípaníi synovec seržanta Martiala, kterého strýc i při veškeré péči nedovedl tenPokud Baréové budou Barév, bude zjev těchto bludiček na duidském vrcholu pokládán v zemi za neblahou věštbu... tokrát ochránitže Parchal i Valdez vypluli velice brzy ráno, pomáhajíce si palankami, dokud nezavál ranní vítr.
Ten se ustálil až k šesté hodině a pirogy za dvě hodiny minuly ústí Iguapa, přítoku po pravém břehu.
Jacquesovi Hellochovi ani nepřišlo na mysl zkoumat Iguapo, jako ho dříve nenapadlo zkoumat Cunucunumu a Cassiquiare, a Germain Pateme se o tom nezmínil ani slovem, ani způsobem přátelského žertu.
Ostatně se opět vyskytlo něco, co značně znepokojovalo seržanta Martiala i Jacquese Hellocha.
Jakkoliv byla Jeanneta Kermorová otužilá a silného ducha, a ačkoliv již přestála šťastně mnohá úskalí cesty, přece jen byly obavy, aby nepodlehla podnebí těchto končin. Z bažinatých míst totiž vycházely otravné páry, které j sou původci endemických zimnic a bylo velice nesnadné se jich vyvarovat. Jacques Helloch, Germain Paterne a seržant Martial byli silní a zdraví muži a dosud žádné záchvaty nepocítili. Také mužstvo, které na ně bylo zvyklé, jim vzdorovalo. Ale dívkajiž několik dní pociťovala celkovou nevolnost, jejíž vážnost byla všem až příliš patrná.
Germain Paterne zjistil, že Jeanneta Kermorová podléhá neblahému vlivu bažinných zimnic. Ubývaly jí síly, ztrácela chuf k jídlu a od toho dne byla nucena nepřekonatelnou únavou ležet celé hodiny pod přístřeškem. Vzpírala se, co mohla a pomyšlení, že její stav vzbuzuje obavy u spolucestovatelů, ji velice rmoutilo.
Zbývala ještě naděje, že tato nemoc bude jen pomíjející. Snad sE Germain Paterne při diagnóze mýlil. A ostatně nebyla snad při du. ševní i tělesné síle Jeannety příroda nejlepší lékařkou a neměla snac dívka nejlepší lék, mládí?
Ale přece se Jacques Helloch ajeho přátelé vydali na další plavbi po horním toku řeky v největších úzkostech.
Pirogy zůstaly na noc v ústí řeky Gabirimy, přítoku po levém břehu Nebyla zde již ani stopa po Indiánech Baréech, o nichž mluví pa Chaffanjon. Nebylo také čeho litovat, neboť obě gabirimské chýš v době, kdy do nich francouzský

cestovatel zavítal, ukrývaly tlupi vrahů a lupičů, jejímž členem byl také bývalý esmeraldský kapitán Zůstali lotry nebo se z nich stali poctiví lidé? To byla otázka, ktero nebylo možné zodpovědět. Jisté bylo, že svoji ničemnost nebo svo poctivost přenesli jinam. Na tomto místě tedy nebylo možné získ něj aké zprávy o Alfanizově hordě.
Falky vypluly druhý den zásobeny masemjelenů, cabiaiů a pekar které předešlý den zastřelili Jacques Helloch a seržant Martial. Pc časí bylo šeredné. Občas se spouštěly prudké lijáky. Jeanneta Kermorová touto nepohodou velice trpěla. Její stav se nelepšil. Horečka nepřestávala, dokonce i přes veškerou péči, které se dívce dostávalo, stoupala.
Pro zatáčky řeky, jejíž šířka se zúžila na dvě stě metrů, v místech, kde bylo v řece mnoho skalisek, nebylo možrlé ten den minout ostrov Yano, poslední, který se naskytl při plavbě proti proudu. Druhý den, 21. října, jim značné potíže působil raudal, který se vinul mezi vysokými, dost stísněnými břehy a večer dopluly Moriche i Gal-linetta za nepříznivého větru k řece Padamo. Zimnice, která zvolna podrývala zdraví dívky, nepolevovala. Jeanneta byla stále sklíčenější a pro slabostjiž ani nemohla vyjít z přístřešku.
Nyní si starý voják dělal nejtrpčí výčitky, že svolil k této cestě. To všechno zavinil on sám! A co dělat? Jak zažehnat záchvaty zimnice, jak zabránit, aby se nevrátila? I když lékárnička na Moriche obsahovala účinný prostředek, nebylo by lepší raději se vrátit? V tomto případě by byly pirogy, hnané proudem, v několika dnech zpět v San Fernandu.
Jeanneta Kermorová slyšela seržanta Martiala rozmlouvat o této věci s Jacquesem Hellochem, a celá zdrcená řekla slabým hlasem: Ne! Ne! Nevracejme se do San Fernanda. Půjdu až do misie. Budu pokračovat v cestě, dokud nenajdu otce. Do Santa Juany!... Do Santa Juany!"
Potom klesla téměř v bezvědomí po tomto největším vypětí sil. Jacques Helloch nevěděl, co má dělat. Kdyby povolil naléhání seržanta Martiala, neznamenalo by to uvádět dívku do největšího zoufalství, až by viděla plout pirogu zpět? Bylo by snad lépe pokračovat v cestě a doplout do Santa Juany, kde by byla připravena pomoc, právě tak jako v San Fernandu?
A tu se Jacques Helloch obrátil na Germaina Paternea a celý zoufalý zvolal:
"Copak pro ni nemůžeš nic udělat? Copak nemáš prostředek, kterým by bylo možné zažehnat zimnici, kteráji hrozí sklátit do hrobu? Copak nevidíš, že ubohá den ode dne chřadne?"
Germain Paterne nevěděl, co na to říci, ani co dělat; učinil již všechno, co mohl. Síran chininový, kterého měl v lékárničce velkou zásobu, proti této zimnici neúčinkoval, ačkoliv byl podáván ve značných dávkách.
A když seržant Martial a Jacques Helloch na něj naléhali otázkami a prosbami, nemohl odpovědět nic než toto:
Síran chininový bohužel nepomáhá. Bylo by snad dobré použít byliny, kůru ze stromů. Je jisté, že bychom je na tomto území našli. Ale kdo nám je ukáže a jak si je opatříme?"
Zeptali se na tuto věc Valdeze i Parchala, ale ti potvrdili mínění Germaina Patemea. V San Femandu se užívá jistých látek, které se proti zimnici osvědčují. Jsou to vyzkoušené prostředky proti zimnicím vznikajícím z bažinných výparů, jimiž domorodci i cizinci v tep-lém období tolik trpí. "
"Nejvíc se užívá chinchorové a zejména coloraditové kůry, řekl Valdez.
"Poznal byste ty byliny?" zeptal se Jacques Helloch.
"Nikoliv," odpověděl Valdez. "My jsme jen lodníci, zdržující se stále na řece. Bylo by třeba zeptat se llanerů, ale zde na březích nenajdeme ani jediného."
Germain Pateme dobře věděl, že účinek coloradita se osvědčuje ve všech případech bažinných zimnic a nebylo pochyb, že by horečka ustoupila, kdyby nemocná několikrát vypila odvar z této kůry. Ale naneštěstí on, botanik, mamě hledal tento keř v pobřežních savanách.
Ale na výslovné přání Jeannety Kermorové se její společníci odhodlali nezdržovat se a plout dál.
Nebylo pochyby, že si ten vzácný lék opatri v Santa Juaně. Ale misie byla ještě vzdálena asi dvě stě kilometrů. Kolik ještě času potřebovala piroga než tam dorazí!
Nazítří vypluli za svítání. Bylo zataženo a zdálky se ozývalo dunění hromu. Vítr vál příznivý a Valdez i Parchal ho chtěli využít, jak jen bylo možné. Ti dobří muži projevovali soucit s žalem cestovatelů. Měli mladíka rádi a byli nešťastní, když viděli, jak stále víc slábne. Jediný, kdojeviljakousi Ihostejnost, byl Španěl Jorrés. Jeho oči stále těkaly po llanech napravo od řeky. Maje se na pozoru, aby nebudil podezření, zdržoval se skoro neustále na konci Gallinetty, kdežto jeho druhové leželi pod stěžněm. Jednou nebo dvakrát si toho Valdez povšiml a nebylo pochyb, že by Jacques Helloch shledal Španělovo chování podezřelým, kdyby ho měl kdy sledovat. Ale jeho pozomost byla obrácena jinam a když falky pluly vedle sebe, pobýval celé hodiny u vchodu do přístřešku a hleděl na dívku, která se nutila do úsměvu aby mu poděkovala za jeho péči.
A ten den mu řekla:
"Pane Jacquesi, prosím vás, abyste mi něco slíbil."
"Jen mluvte, slečno. Dodržím tento slib, at se týká čehokoliv. "
"Pane Jacquesi, snad nebudu dost silná, abych dál pátrala po otci. Je možné, že budu nucena zůstat v Santa Juaně. Dozvíme-li se tam, kam se ztratil můj otec, prosím vás, abyste byl tak laskav..." "Učiním všechno, abych ho vypátral. Ano, Jeanneto, má drahá Jeanneto! Vydám se na cestu, půjdu po stopě plukovníka Kermora, najdu ho a přivedu ho dceři..."
"Díky, pane Jacquesi, díky!" odpovídala dívka, jejíž hlava klesala na lůžko, sotvaže ji na chvilku pozdvihla.
Padamo přivádí Orinoku značné množství jasné a hluboké vody ústím širším než je řeka sama. Byl to opět jeden z přítoků, který ne bezdůvodně byl způsobilý vznítit spor mezi stoupenci řek Guaviare a Atabapa.
Směrem proti proudu se hnal proud značnou rychlostí mezi příkrými břehy, nad nimiž se rýsoval okraj hustých lesů. Pirogy pluly hned s pomocí plachet, hned s pomocí lopatkovitých vesel. Směrem proti proudu od Ria Ocama se řeka úžila téměř na padesát metrů. Na sklonku dne se nemocné značně přitížilo, neboť byla stižena neobyčejně prudkým záchvatem. V nejbližší době muselo nastat osudné rozuzlení, nepodaří-li se Germainovi Paterneovi opatřitjediný

prostředek, který by účinně působil.
Jak vyléčit bolest, kterou pociťovali cestující na pirogách! Seržanta Martialajímalo tak strašlivé zoufalství, že byly obavy ojeho rozum. Muži na Gallinettě na něho dávali dobrý pozor, neboť se obávali, aby se v návalu pomatenosti nevrhl do řeky.
Jacques Helloch, který byl stále u Jeannety, ukájel trochou čerstvé vody žízeň, kteráji trápila, pozorně naslouchal každému hlesujejích úst a s úzkostí pozoroval každýjejí dech. Nebude mu tedy přecejen osudem popřáno, aby zachránil tu, kterou miloval tak vroucí a čistou láskou, a pro kterou by stokrát obětoval život?
A tu mu přicházelo na mysl, že přecejen neměl činit dívce po vůli a měl dát rozkaz k návratu do San Fernanda. Bylo nerozumné chtít se za takových okolností dostat až k pramenům Orinoka. Až se k nim dostanou, nebudouještě v Santa Juaně. Nebyla-li misie spojena s řekou nějakým potokem, bude nutné konat cestu po zemi ajít nekonečnými pralesy za nesnesitelného vedra.
Ale kdykoliv se Jeanneta Kermorová na chvíli probrala ze své strnulosti, kdyžjí horečka poněkud polevovala, ptala se neklidným hlasem:
"Pane Jacquesi, plujeme stále náležitým směrem, je to pravda?"
"Ano, Jeanneto, ano, odpovídal tázaný.
"Stále myslím na ubohého otce! Zdálo se mi, žejsem ho našla. A on vám děkoval za všechno, co jste pro mne a pro něj udělal..."
Jacques Helloch odvracel hlavu, aby ukryl slzy deroucí se mu z očí. Ano, on, muž tak statečný, plakal, plakal, neboť se cítil bezmocný vůči chorobě, která se stále zhoršovala, vůči smrti, jejíž stíny již ob-letovaly lůžko zbožňované dívky.
Večer zastavily pirogy u Pedry Mapaye, odkud vypluly opět ráno užívajíce jednak plachet, jednak lopatkovitých vesel. Voda již byla nízká a falkám již několikrát hrozilo nebezpečí, že narazí na písčité dno řeky.
Za obtížné plavby tohoto dne minuly falky místo, kde se po pravém břehu objevovaly první výběžky Morasských cerr.
Odpoledne byla nemocná postižena novým záchvatem, neobyčejně prudkým, a zdálo se, že ho nevydrží. Všichni se domnívali, že se přiblížilajejí poslední hodina. A zoufalství seržanta Martiala dostoupilo takového stupně, že Germain Paterne, který si nevěděl rady a protože nechtěl, aby Jeanneta slyšela jeho zoufalý křik, ho nechal dopravit na Moriche, která plula asi sto stop za Gallinettou.
Síran chininový neprojevoval nejmenší účinek.
"Germaine, Germaine," řekl Jacques Helloch, který odvedl přítele p ' ty " " na řid Gallinet Jeanneta zemře...
"Nezoufej, Jacquesi."
"Říkám ti, že zemře. Neusmrtí-li i tento záchvat istě nesnese následující."
To bylo jistě nad veškerou pochybnost a Germain Paterne sklonil hlavu.
"A já nemohu nic udělat, naprosto nic," zavzdychal.
Ke třetí hodině odpolední se spustil liják, který poněkud osvěžil nesnesitelné vedro téměř neustále bouřlivého ovzduší. Neměli čeho litovat, neboť řeka se hojně napojila vodou lijící se proudy z těžkých, tmavých oblaků. Její přítoky po pravém i po levém břehu, v této části řeky hojné, značně pozdvihly nízký stav vody a zabezpečovaly pírogám další plavbu.
Ve čtyři hodiny bylo vidět nalevo, v záhybu porostlém lesem cerro Yanamo, které bylo značně vysoké. Za náhlým ohybem, který Orinoko v těchto místech tvořilo, se úzkým ústím objevila Rio Mavaca. Když vítr zcela utichl, zastavili Valdez a Parchal u sitia, skládajícího se z několika slaměných chýší, kde žilo pět nebo šest mariquitarských rodin. První, kdo vyskočil na břeh, byl Jacques Helloch, který přitom zvolal na vlastníka lodě Moriche:
"Pojd'te se mnou, Parchale!"
Kam se ubíral?
Šel k vůdci sitia.
Co mu chtěl?
Chtěl ho požádat, aby nemocnou zachránil před smrtí.
Vůdce bydlel v dost pohodlné chýši, jako vůbec byly mariquitarské chýše. Byl to Indián asi čtyřicetiletý, inteligentní a úslužný, který přijal oba návštěvníky velmi vlídně.
Na žádost Jacquese Hellocha se ho Parchal zeptal na coloradito. Zná vůdce tuto kůru? Roste tento strom v mavacké krajině? "Ano," odpověděl Indián, "užíváme často tento prostředek proti zimnicím."
"A pomáhá
"Vždycky."
Tento hovor se vedl v indiánské řeči, které Jacques Helloch nerozuměl. Ale když mu Parchal potom tlumočil vůdcovy odpovědi, zvo-lal:
Ať nám tento Indián opatří trochu této kůry! Zaplatím muji, jak jen bude chtít, vším, co mám!"
Vůdcejen prostě sáhl dojednoho z košů stojících v místnosti a vytáhl z něho několik dřevěných úlomků, které podal Parchalovi. Za chvíli byli Jacques Helloch a Parchal zpět na Gallinettě.
"Germaine! Germaine! Coloradito! Coloradito!"
"To bylo všechno, co ze sebe mohl Jacques Helloch vypravit. "Dobře, Jacquesi!" odpověděl Germain Paterne! "Nový záchvat zimnice se nedostavil. Je vhodná chvíle. Zachráníme ji, milý příteli, zachráníme ji!"
Zatímco Germain Paterne připravoval odvar, Jacques Helloch se nehnul od Jeannety a dodávaljí útěchu. Účinkům coloradita zimnice nikdy neodolala. V tomto ohledu bylo možné mavackému vůdci dů-věřovat.
A ubohá nemocná, oči vypoulené a tváře žluté jako vosk, po záchvatu, který zvýšil teplotujejího těla na čtyřicet stupňů, mělaještě dost síly k úsměvu.
"Již je mi lépe," řekla, "a přece jsem ještě nic nedala do úst." ` p q ,

"Jeanneto, drahá Jeanneto.` še tal Jac ues Helloch kte u ní klečel.
Za několik minut připravil Germain Paterne odvar z coloraditové kůry a Jacques Helloch přiblížil kotlík ke rtům dívky.
Když vypila obsah, řekla:
"Díky," a její oči se zavřely.
Nyní bylo třeba nechatji o samotě. Proto Germain Paterne odvlekl takřka násilím Jacquese, který nechtěl odejít. Oba se posadili na příd pirogy a pohroužili se v mlčení.
Mužstvu bylo nařízeno vystoupit z pirogy, aby na ní nebyl sebemenší hluk. Jeanneta usínala a nyní bylo důležité, aby ji ze spánku nic nevyrušilo.
Seržant Martial již byl o všem informován. Věděl, že byl získán lék proti zimnici a že ho Jeanneta již vypila. Proto vyskočil z Moriche na břeh a pospíchal ke Gallinettě.
Germain Paterne mu pokynul, aby se zastavil.
Ubožák uposlechl a oči maje zality slzami, opřel se o skálu. Podle mínění Germaina Paternea se dalo soudit, že když se nedostaví nový záchvat, bylo to možné pokládat za blahodárný účinek co-loradita. Během dvou hodin mělo být rozhodnuto. Za dvě hodinyjim měla zasvitnout naděje a snad i jistota, že dívce bude zachován život.
V jak nevýslovných úzkostech všichni čekali! Naslouchali, ozývá-li se ze rtů Jeannety nějaký vzdech, volá-li... Nikoliv! Nevydávala ze sebe ani hlásek.
Jacques Helloch přistoupil k přístřešku.
Jeanneta spala v naprostém klidu a nejevila nejmenší stopy nepokoje nebo tísně.
"Je zachráněna, zachráněna," šeptal Germainovi Paterneovi.
"Doufám, domnívám se tak. Oh coloradito e znameni lék. Je jenom škoda, že je tak málo lékárníků na horním Orinoku."
Uplynula hodina, záchvat nenastával. A již nastat neměl. A odpoledne, když Jeanneta procitla, zašeptalatentokrát veške. rým právempodávajíc ruku Jacquesovi Hellochovi:
"Je mi lépe! Ano, je mi lépe!"
Ubožák uposlechl a oči maje zality slzami, opřel se o skálu.
A když seržant Martial,jemuž zatím bylo dovoleno vstoupit na GalIinettu, se u ní objevil, setřela starému vojákovi slzy z očí a s úsměvem mu řekla:
"Již je mi dobře, milý strýčku!"
Bděli nad ní po celou noc. Ještě několikrát vypila odvar blahodárné kůry. Usnula klidně a druhý den, když se probudila, již nebylo ani nejmenší pochyby, že se uzdraví. Jak se cestující radovali ajakou radost mělo také mužstvo obou pirog!
Samozřejmě, že mavacký vůdce, jakkoliv se zdráhal, si mohl vybrat pro svou rodinu z nákladu Moriche, co se mu líbilo. Celkem byl tento dobrý muž skromný. Několik nožů, sekyrka, kus látky, zrcadélka, skleněné tretky a půl tuctu doutníků bylo pro něho dostatečnou náhradou za jeho coloradito.
Když se chystali k odplutí, zpozorovali, že Jorrés není na Gallinettě, a patrně byl nepřítomen od včerejšího večera.
Když se vrátil a Jacques Helloch se ho ptal, kde byl, odpověděl, že když bylo mužstvu nařízeno vystoupit z lodě, šel se vyspat do lesa. Nezbylo než spokojit se s touto odpovědí, jejíž pravdivost nebylo možné zjistit; ostatně zněla dost věrohodně.
V následujících čtyřech dnech pluly falky dost obtížně proti proudu Orinoka. Za čtyřiadvacet hodin urazily sotva deset kilometrů. Co na tom záleželo! Jeanneta se rychle uzdravovala a nabývala nové síly z pokrmů, kteréjí s obzvláštní péčí připravoval Germain Paterne. Jacques Helloch se od ní nehnul ani na krok a seržant Martial to všechno přijal jako zcela přirozené.
"Osud to tak chtěl říkal si stále. "Ale tisíc láter, carambas de carambas, co tomu řekne plukovník?"
Zkrátka, uzdravující se dívka mohlajiž druhý den mezi polednem a druhou hodinou odpolední opustit přístřešek.
Měla na sobě lehkou přikrývku, ležela na pohodlném lůžku vystlaném suchými bylinami na zádi lodě a vdechovala svěží a sílící vzduch savan.
Šířka řeky zde nepřesahovala třicet metrů. Zpravidla zde bylo třeba strkat falky garapaty nebo vléci espillou. Vyskytlo se také několik dost obtížných raudalů a voda byla místy tak nízká, že již pomýšleli na nutnost vyložit náklad z pirog. Naštěstí nebylo nutné vykonat tuto zdlouhavou a obtížnou práci. Mužstvo se vrhlo do vody a ulehčilo tak pirogám, kterým se podařilo šťastně minout obtížná místa. Takto si pomohli při manavicheském i při yamaraquinském raudalu při úpatí Boconských cerr, které čněly nad řekou do výšky osmi set metrů.
Jacques Helloch a seržant Martial vycházeli každý večer na lov do pobřežních lesů plných zvěře a přinášeli dostatek hocců nebo pav. V těchto jižních venezuelských končinách si člověk nemusel příliš lámat hlavu potravou, má-li rád zvěrinu, která zde byla výbomá, a ryby, kterými se vody veliké řeky jen hemžily.
Jeanneta již byla zcela zdravá. Od chvíle, kdy vypila odvar z co-loradita, již nepocítila ani nejslabší záchvěv horečky. Nebylo pravděpodobné, že by se nemoc vrátila a stačilo jen všechno ponechat přirozenosti, podporované mládím.
Dne 25. října se vpravo objevilo horské pásmo označené na mapě jménem Guanayské cerro.
Dne 26. října přepluly pirogy se značnými obtížemi a s nesmírnou námahou marquesský raudal.
Jacquesovi Hellochovi, Valdezovi a Parchalovi nejednou prišlo na mysl, že na pravém břehu není tak pusto, jak se zdálo. Tu a tam zahlédli lidské postavy plížící se mezi stromy a zakřovinami. Jestli to byli Guaharibové, neměli se čeho obávat, nebot tyto kmeny nebyly nijak nebezpečné.
Již minuly doby, kdy za pobytu pana Chaffanjona byli jeho lidé v těchto končinách Orinoka každý den pripraveni na útok domorodců.
Ale bylo podivné, že Jacques Helloch a seržant Martial se marně snažili dostihnout bytosti, které podle svého dojmu rozeznávali na kraji lesa. Bylo ovšem pravdou, že veškeré pronásledování bylo marné.

Je samozřejmé, že jestliže to nebyli domorodci Guaharibové, ale Quivové, a zejména Alfanizovi Quivovébyla by jejich přítoznnost pro naše cestující největším nebezpečím. Proto Parchal a Valdez pozorně sledovali pobřeží a nedovolovalijiž mužstvu vystupovat z lodí, Pokud se pak týká Jorrése, nejevilo se v jeho chování nic podezře-lého a ani jedenkrát neprojevil úmysl vystoupit na břeh. Ostatně zbý. valo jižjenom sedm nebo osm dní do chvíle, kdy pirogy nebudou moci plout dál, protože v řečišti již nebude dost vody. Bude to v místech kde se Orinoko jeví jen jako úzký pruh vody vytékající z Parimy z něhož pak tři sta pritoků činí hlavní tepnu Jižní Ameriky.
Pak bude nutné opustit falky a hustými pralesy po pravém břehi pěšky urazit padesát kilometrů do Santa Juany. Tam byl ovšem ci jejich cesty, a naděje, že tam dorazí během několika pochodů, budou--li cestující mít dost sil.
Den 27. října a rovněž tak i následující, bylo možné počítat k nejkrušnějším na celé cestě, která začala v Caicaře. Bylo zde potřeba veškerého sebezapření mužstva a mnohé obratnosti obou vlastníků lodí, aby přepluli guaharibský raudal, místo, ke kterému dorazil r. 1760 Diaz de la Fuente, první cestovatel po Orinoku. Germain Paterne při této příležitosti zcela pripadně prohodil:
"Nejsou-li Indiáni tohoto jména nebezpeční, nedá se to říci o vírech, které jsou po nich pojmenovány."
"Bude to opravdu zázrak, přeplujeme-li je bez problémů," odpověděl Valdez.
"Nebesajiž učinila zázrak, když zachránila při životě našeho drahého Jeana," řekl Jacques Helloch, "mohou tedy stejným zázrakem zachránit pirogu, na které pobývá. Zázrakje snadnou věcí v moci všemohoucího Boha, Stvořitele nebe i země..."
"Amen!" zamumlal seržant Martial nejvážnějším tónem.
A skutečně se stalo téměř zázrakem, že vyvázli s jen lehce porouchanými pirogami, s několika odřeninami, které se mohly snadno spravit během plavby.
Představme si vodní nádržky stupňovitě nad sebou postavené v prostoru deseti až dvanácti kilometrů. Toto zařízení připomínalo ve větších rozměrechjímky Gothského průplavu ve Švédsku. Jenomže tento průplav od Stockholmu do Góteborgu je opatřen plavebními komorami s vrátky, kteréjej otvírají a zavírají, což usnadňuje plavbu lodí. Zde nebyly ani plavební komory, ani jímky a bylo nutné vléci lodě po povrchu těchto kamenných schodišť, která pod dny falk nenechávají ani na palec vody. Všichni lodníci se dali to té krušné práce a pohybovali pirogami espillou privázanou ke stromům nebo ke skalám. Kdybyjiž víc pokročilo suché období, zcelajistě by tento raudal zabránil pirogám v další plavbě.
Bylo to zcela jisté, neboť i pan Chaffanjon musel na tomto místě opustit svou lodici a dokončit cestu, která vedla k pramenům Orinoka, na curiaře.
Ráno se vydali na cestu. Šířka řeky byla již jen patnáct až dvacet metrů. Falky j eště stoupaly po vírech na úpatí Sierry Guaharibymezi jinými i přes francouzský raudala nejednou lodice, které stěží pluly a byly vlečeny rukama, vyryly hluboké brázdy na písčitých prazích.
Večer pak přistáli Parchal a Valdez u pobřeží na pravém břehu. Naproti, na levém břehu, se vypínala temná masa vysoké homole. Mohla to být pouze Maunoirova homole, pojmenovaná tak francouzským cestovatelem na počest generálního tajemníka Pařížské zeměpisné společnosti.
Po této nesmírné únavě bylo pravděpodobné, že tu noc nebude hlídka příliš pozorná. A po večeři skutečně každý pomýšlel jen na odpočinek, který měl zapotřebí. Cestovatelé i mužstvo byli vmžiku pohrouženi do tvrdého spánku.
V nocije nenapadl nikdo, ani Indiáni Bravové, ani Alfanizovi Quivové.
Za svítání, když se oba vlastníci lodí probudili, vykřikli překvapením.
V noci opadla voda o padesát centimetrů proti včerejšku. Pirogy byly téměř na suchu. Jen několik žlutavých proužků se vinulo řečištěm Orinoka.
Bylo tedy po plavbě na celé trvání horkého období.
Když se mužstvo shromáždilo na přídích pirog, bylo zpozorováno, že jeden z lodníků chybí.
Jorrés zmizel a tentokrát již nadobro...

VIII. KAPITOLA
Tábor na Maunoirově homoli

Maunoirova homole se vypínala nad savanami po levém břehu do výše patnácti set metrů. Horské pásmo, které se opírá o její ohromnou masu, jako by mu bylo mohutným opěrným obloukem, se rozkládalo do nedohlednajihovýchodním směrem.
Ve vzdálenosti asi osmdesáti kilometrů odtud se vypínala homole Ferdinanda Lessepse, pojmenovaná takto na mapě pana Chaffanjona. Zde začínala hornatá krajina, kde venezuelský horopis vykazuje nejvyšší vrcholy. Zde se klenou široké a nesmírné horské hřbety. Tu se horstva kříží podivuhodným způsobem. A hory zde mají velkolepé a vznešené vzezření. Zde začíná Sierra Parima, ve které pramení Orip , y, noko. A zde se také vypíná "Červené ohoří věnčené oblak úrodná matka potoků, jak praví indiánské zaklínací formule, Roraima, obrovský mezník stojící na rozhraní tří států.
Kdyby to bylo možné, pluli by Jacques Helloch a jeho přátelé až k Sieře Parimě, ze které vytékají jeho první pramínky.
Ke své veliké lítosti všakjiž nemohli pomýšlet na další plavbu pirogami. Mohli by snad plout dál na curiarách pirog. Ale do každého z těchto člunů by se vešlyjen dvě osoby. Kromě toho se nemohli obejít při plavbě bez lodníků a nevěděli by si rady ani se zavazadly.
Ten den ráno Jacques Helloch, Germain Paterne, Jean, kterému viditelně přibývaly síly a seržant Martial, k nimž se připojili také Valdez a Parchal, konali poradu, kterou místní Indiáni nazývají palabre.
Všech šest osob zaujalo misto na okraji Iesa, na místě, které bvlo označeno jménem "tábor na Maunoirově homoli"
V této poradě měla zaznít důležitá usnesení, na nichž záleželo pokračování v této výpravě ajejí konečný úspěch.

Všech šest osob zaujalo místo na kraji lesa, na místě, které bylo označeno jménem "tábor na Maunoirově homoli, ačkoliv se homole vypínala na protějším břehu. Dole bylo vidět stupně kamení a písku, podle nichž ležely na suchu obě falky v ústí potoka, nazývaného rio Torrida.
Bylo krásně, vál svěží a pravidelný větřík. Nalevo, na protějším břehu zářil vrchol homole tonoucí ve slunečních paprscích a na východě ozařovalo slunce její svah porostlý lesy.
Mužstvo konalo přípravy ke snídani na přídích pirog obestřených lehkými obláčky kouře, které hnal vítr k jihu.
Větřík vanoucí od severu by nebyl priliš příznivý pro plavbu, kdyby se mělo plout dál proti proudu.
Ani směrem po proudu řeky, ani na pobřeží, ani pod prvními stromy lesa nebylo vidět žádného Indiána. Nikde nebyla ani stopa po chýších, ať obydlených nebo opuštěných. A přece bývalo zpravidla v tuto dobu zde na březích dost živo. Ale kmeny rozptýlené po těchto územích se nikde neusazovaly trvale. Ostatně není třeba podotýkat, že obchodníci ze San Fernanda se nikdy nepouštěli tak daleko po řece, protože zde byla plavba pro nedostatek vody nejistá. A pak, s kterým městečkem, s kterým rančem měli vést dovozní a vývozní obchod? Za Esmeraldou, nyní opuštěnou, nebylo nikde pohromadě tolik obydlí, aby mohla tvořit vesnici. Bylo tedy ridkým úkazem, pluly-li pirogy za ústí řeky Cassiquiare.
První se ujal slova Jacques Helloch a zeptal se:
"Nedostal jste se nikdy dál po horním Orinoku, Valdezi?" "Nikdy," odpověděl vlastník Gallinetty.
"Vy také ne, Parchale?"
"Také ne, od ověděl vlastník Moriche.
"Nezná někdo z vašeho mužstva tok řeky za Maunoirovou homolí?"
"Nikdo, odpověděli Parchal i Valdez.
"Nikdo, snad až na Jorrése, podotkl Germain Pateme, "ale tento Španěl nám utekl. Mám podezření, že není na první vycházce do těchto končin, i když to stále zapíral."
"Kampak se asi poděl?" řekl seržant Martial.
"Patrně tam, kde na něj čekají," odvětil Jacques Helloch. "Čekaj í?"
"Ano, seržante, a přiznávám se, že mi Jorrésovo chování bylo od jisté doby velice podezřelé."
"Mně také," dodal Valdez. "Když byl tenkrát na řece Mavace celou noc pryč, vyptával jsem se ho a jeho odpovědi se mi nelíbily."
"Ale když se k nám v San Fernandu připojil, zamýšlel odebrat se do misie Santa Juany," podotkl Jean.
"A není pochyby, že zná otce Esperanta," dodal Germain Paterne.
"Pravda," řekl seržant Martial, "ale to nám nijak nevysvětluje, proč zmizel právě nyní, kdy jsme již tak blízko misie."
Zejména však v mysli Jacquese Hellocha vzrostlo v posledních dnech podezření proti Jonésovi. Nikomu se o tom nezmínil, protože nechtěl ostatní znepokojovat. Proto jej také Španělovo zmizení nejméně překvapilo a zároveň v něm vzbudilo vážné obavy.
V tomto rozpoložení mysli se mu v duchu namanula otázka, není--li Jonés jedním z cayennských uprchlíků, stojících v čele Quivů, jejichž vrchním vůdcemje Alfaniz, také Španěl. Kdyby to tak bylo, co chtěl Jonés dělat v San Fernandu, když se tam s ním setkali? Proč tam pobýval? Jisté bylo jen tolik, že byl v městečku a když se dozvěděl, že cestující na pirogách zamýšlejí odebrat se do Santa Juany, nabídl své služby vlastníkovi Gallinetty.
A nyní, když se jeho podezření po Španělově zmizení utvrdilo, uvažoval takto:
Nepatří-li Jonés k Alfanizově horděnezamýšlí-li nic špatného a měl-li opravdu v úmyslu odebrat se do misie, pročpak opustil ostatní před ukončením cesty?
Odešel právě ve chvíli, kdy by měl na každý pád zůstat. A kdo ví, nebyl-li potají informován o tom, že Quivovéjsou s náčelníkem v okolních savanách a nevyužil-li noci, aby se pustil za nimi?
A jestli to tak bylo, nyní, kdy pirogy nemohly plout dál, bude nepatrný hlouček cestujících nucen ubírat se hustými pralesy do Santa Juany, kde bude stále vydán nebezpečí přepadení, a při jejich nepatrném počtu bude nesnadné se ubránit.
Takové byly nejvážnější obavy, které zmítaly duší Jacquese Hel-locha.
Ale nikomu se s těmito svými obavami nesvěřil; jen několika slovy se o tom zmínil Valdezovi, který s ním sdílel podezření proti Španě-lovi.
Proto také na přímou otázku seržanta Martiala o Jonésově nevysvětlitelném zmizení se snažil dát rozmluvě jiný směr, spíš v praktickém smyslu.
"Nechme Jonése, kdeje, řekl. "Možná, že se vrátí, možná, že nikoliv. My se musíme zabývat nynějším stavem a přemýšlet o prostředcích k dosažení cíle. Nemůžeme již dál plout proti proudu Orinokacož je ovšem velmi mrzutá okolnost..."
Ale s touto nesnází bychom se takjako tak za několik dní setkali!" namítl Jean. "Dejme tomu, že kdybychom se dostali s pirogami až k samým pramenům, nezbývalo by nám nic jiného, než vystoupit na úpatí Sierry Parimy. A protože Santa Juana není spojena s Orinokem žádným splavným přítokem, museli bychom stejně poslední část cesty vykonat pěšky po savanách."
"Mil Jeane ` odvětil Jacques Helloch, "máte ravdu a dřív nebo později, ne-li dnes,jistě zítra, bychom opustili falky. Ale kdybychom ještě urazili asi čtyřicet kilometrů dál na východa v období dešťů by byla tato plavba snadnázbavili bychom se potíží, kterých se obávámzejména pokud se týká vás..."
"Již se mi zcela vrátily síly, pane Hellochu," ujišťoval Jean. "Jsem připraven vydat se na cestu ještě dnes a nezůstanu pozadu." "Výborně!" zvolal Germain Paterne. "Člověk vásjen slyší, Jeane, aje mu hned lehčeji u srdce a veseleji. Ale dokončemeo čemjsme začali; řekni nám, Jacquesi, jakještě máme daleko k pramenům ajak daleko k misii."
"Změřil jsem tyto vzdálenosti na mapě," odpověděl Jacques Hel-loch. "Co se týká Parimy, nejsme od ní vzdáleni více

než padesát ki-lometrů. Ale myslím, že by nebylo záhodno volit cestu až k pramenům."
"A proč?" zeptal se seržant Martial.
"Protože misie leží, jak jsme se dozvěděli v San Fernandu a jak nám potvrdil pan Assomption, na potoku Tonida, severovýchodně od našeho tábora; z tohoto důvodu je lépe jít tam přímo a neprodlužovat cestu oklikou přes Sierru Parimu."
"To je pravda," odpověděl Jean. "Pokládám za zbytečné, abychom postupovali touto zdlouhavou oklikou a bude rozhodně lepší, půjdeme--li k misii Santa Juana přímou cestou."
"Jakže?" zeptal se seržant Martial.
"Tak, jak bychom šli, až bychom dorazili k Sieře Parimě." Pěšky?"
"Pěšky," odpověděl Jacques Helloch. "Na tomto pustém území není ani sitio, ani ranč, kde bychom si mohli opatřit koně."
"A co uděláme se zavazadly?" zeptal se Germain Pateme. "Nezbude nám, než je zanechat na pirogách."
"Ovšem že," odpověděl Jacques Helloch, "a tím se nám velice ulehčí. Proč se tahat se zbytečným haraburdím?"
"Hm!" řekl Germain Paterne, který myslel víc na své přírodopisné sbírky, než na košile a punčochy.
"Ale kdo ví, nebudeme-li nuceni átrat dál za Santa Juanou namítl Jean.
"Pravda," odpovídal Jacques Helloch. "V tomto případě, nenajdeme-li v misii, co potřebujeme, pošleme si pro zavazadla. Pirogy počkají na náš návrat. Parchal a Valdez, nebo alespoň jeden z nich je tu zde bude opatrovat s naším mužstvem. Misie není vzdálena více, než co byjezdec ujel za dvacet čtyři hodiny a spojení se Santa Juanoujejistě dobré."
"Míníte tedy, pane Hellochu, abychom s sebou vzalijen nejnutnější věci, asi tolik, co by postačilo na tří nebo čtyřdenní cestu?" řekl Jean. "To je podle mého mínění, milý Jeane, nejlepší, co můžeme udě-lat a navrhoval bych, abychom se vydali ihned na cestu, jestliže jsme konstatovali, že není třeba utábořit se při ústí potoka Torridy. Nezapomínejme, že zde najdeme pirogy, až budeme pomýšlet na návrat po Orinoku do San Fernanda."
"S panem plukovníkem!" zvolal seržant Martial.
"S mým otcem!" zašeptal Jean.
Chmury pochyb zastřely čelo Jacquese Hellocha. Předvídal totiž mnohé nesnáze a obával se mnohých překážek, než se jim podaří dojít k cíli. A kdo ví, dostanou-li v Santa Juaně bezpečné zprávy, s nimiž by se mohli vydat po stopách plukovníka Kermora s nadějí na úspěch? Ale nechtěl ostatním ubírat odvahu. Okolnosti ho přinutily, aby vytrval na této cestě až do konce; nelekal se žádného nebezpečí. Stal se vůdcem této výpravy, jejíž cíl byl snadještě v nedozírné dálce; pokládal za svou povinnost ujmout se jejího vedení a hleděl tento úkol co nejsvědomitěji splnit.
Odchod odložili na druhý den, aby vybrali potřebné věci na cestu, vyžadující tři nebo čtyři dny pochodu lesy.
Valdez se sám nabídl, že se dvěma svými plavci bude provázet cestovatele až do misie.
Parchal a šestnáct ostatních lodníků mělo zůstat v táboře a dohlížet na pirogy. Kdo ví, neuplyne-li několik měsíců, než se k nim Jacques Helloch se společníky vrátí. A pak, až skončí suché období, budou moci opět plout. Ostatně bude kdy na to pomýšlet, až se budou chystat k návratu.
Mohli pouze litovat, že tyto končiny Alta Orinoka byly tak úplně pusté. Jak by jim prospělo, kdyby se mohli v těchto místech setkat s některými indiánskými rodinami! Jistě by dostali prospěšné zprávy o cestě, kterou se měli ubírat, o misii Santa Juana a o poměrech na severovýchod od řeky.
Také Jacques Helloch by mohl zjistit, objevila-li se již v okolí po pravém břehu řeky horda Alfanizových Quivů, neboť šel-li Jorrés za ní, jistě se potloukala v okolní krajině.
Kromě toho by snad bylo i možné najmout některého z těch Indiánů za průvodce hustými lesy, kterými vedlo jen několik málo stezek vyšlapaných divokou zvěří nebo domorodci.
A když se Jacques Helloch svěřil Valdezovi, že by si přál setkat se tu s Indiány, ten ho přerušil a řekl:
"Je také možné, že na dostřel nebo dva od nás stojí chýše Guaharibů."
"Proč si to myslíte?"
Jeden důvod k tomu jistě mám, pane Hellochu, neboť když jsem šel po okraji lesa asi dvě stě kroků od pobřeží, našel jsem tam popel v ohništi..."
"Vyhaslém?"
"Ano; ale popel byl ještě horký."
"Kéž byste se nemýlil, Valdezi! Alejsou-li Guaharibové nablízku, pročpak by nespěchali vstříc pirogám?"
"Proč by nespěchali, pane Hellochu? Věřte, že by před námi spíš utekli."
A proč by utíkali? Nebyla by to snad pro ně šťastná náhoda, kdyby se mohli setkat s cestovateli a získat tak příležitost vyměnit s nimi zboží a něco vytěžit?"
"Jsou příliš zbabělí, ti ubozí Indiáni! Proto také první, co udělali, asi bylo, že se ukryli v lesích a nevrátí se dřív, dokud nebudou přesvědčeni, že jim nehrozí nebezpečí."
"Ale když utekli oni, Valdezi, jistě neuteklyjejich chýše a tak nejspíš uvidíme některou z nich v lese."
"Je snadné se o tom přesvědčit, zajdeme-li asi dvě nebo tři sta kroků do lesa," odvětil Valdez. "Indiáni se zpravidla od řeky nevzdalují. Jestli je v okolí nějaké sitio nebo chýše, nepůjdeme ani půl hodiny a jistě je uvidíme.
"Dobře, Valdezi, pojd'me pátrat. Ale protože by vycházka mohla potrvat déle, nejprve se nasnídejme a teprve pak se vydejme na cestu." Za dohledu obou vlastníků lodí byl rychle zrizen tábor. Ačkoliv bylo dost soleného masa, konzerv a maniokové mouky, nechali si tyto zásoby na cestu, aby se pak nedostali do nesnází. Valdez ajeho dva lidé měli nést tlumoky; několik Indiánů, najdou-li je v okolí, by jim pomohlo a několik svůdných peněz by z nich snadno učinilo nosiče a prů-vodce.
Jacques Helloch se společníky i lodníci tábořící na Maunoirově homoli si mohli rychle opatřit víc potravy, než bylo

třeba. Víme, že na tomto území, kde bylo tak mnoho zvěře, byla o potravu nejmenší starost. Již při vchodu do lesa bylo vidět létat kachny, hoccy a pavy, poskakovat opice ze stromu na strom a za hustými křovinami pobíhat cabiaie a pekari; vody potoka Torridy se potom hemžily spoustami ryb.
Při snídani Jacques Helloch oznámil, na čem se s Valdezem dohodli. Oba dva půjdou v obvodu asi jednoho kilometru pátrat po Indiánech Guaharibech, kteří se snad zdržovali na těchto llanech horního Orinoka.
"Rád bych šel s vámi," řekl Jean.
"Dovolil bych ti to, milý synovče," prohlásil seržant Martial, "ale přeji si, aby sis šetřil nohy na cestu. Odpočiň si ještě dnesna rozkaz lékaře!"
Jakkoliv by Jacquese Hellocha těšilo, kdyby mohl podniknout tuto vycházku ve společnosti dívky, nemohl než uznat, že seržant Martial má pravdu. Čekalo na ně ještě mnoho překážek na cestě do Santa Juany, takže bylo záhodno, aby si Jeanneta Kermorová po dvacet čtyři hodiny odpočinula.
"Milý Jeane " řekl, "vá`s strýc to míní dobře. Den oddechu vám vrátí všechny síly; proto jen zůstaňte v táboře. My dva budeme stačit!"
"Přírodovědce s sebou nechcete?" zeptal se Germain Paterne.
"Když budeme pátrat po Indiánech, nebudeme potřebovat přírodovědce " od ověděl Jacques Helloch. "Jen zůstaň zde, Germaine, a věnuj se bo ánice na pokraji lesa nebo podél pobřeží."
"Pomohu vám ane Paterne, řekl Jean, "ajsou-li tu vzácné rost-liny, bude stát zato, budeme-li hledat oba.
Když Jacques Helloch odcházel, požádal Parchala, aby vykonal pripravy na cestu. Doufali s Valdezem, že se nejpozději za dvě hodiny vrátí, neboť se nehodlali pouštět daleko do lesa.
Jeden z nich vzal na rameno ručnici, druhý zastrčil za pás sekyrku a opustili ostatní; zamířili severovýchodním směrem ajiž zmizeli pod prvními stromy.
Bylo devět hodin ráno. Slunce ozařovalo les ohnivými paprsky. Naštěstí se nad nimi klenulo husté loubí lesa.
V oblasti horního Orinoka nejsou hory porostlé stromy až k vrcholům, jako cerry na středním toku řeky, ale zato jsou lesy bohatší i rozmanitostí a bujností stromů, jaká bývá v dokonalých pralesích Amazonie.
Zdálo se, že tento les v pohoří Parima je pustý. Ale podle některých znamení, která Valdez pozoroval, podle pošlapané trávy, přelámaných větví a dosud čerstvých stop, s jistotou soudil, že se na pravém břehu řeky skutečně zdržují Indiáni.
Stromy tohoto lesacož j e pozoruhodněměly dřevo, které mohou lehce zpracovat i domorodci. Tu a tam rostly palmy nejrozmanitějších druhů, které byly nové snad i pro cestovatele, kteri přepluli řeku od Ciudad Bolívaru až k Maunoirově homoli, banány, chappary, cobigy, tykve a mariny, z jejichž kůry dělají domorodci vaky. Tu a tam také stály kaučukové stromy, které byly blíže pobřeží dost řídké, a skupiny murichi, "stromů života", neobyčejně hojných v deltě Orinoka; listí těchto vzácných stromů se užívá na střechy chýší, zjejich vláken se dělají nitě a provazy, jejich dřeň poskytuje výživnou potravu a zjejich vykvašené mízy se připravuje velmi zdravý nápoj. Čím dál zacházel Jacques Helloch do lesa, tím víc se v něm probouzely lovecké choutky. Co by tu mohlo hřmět krásných ran z ručnice! Co zde bylo cabiaiů, co pekari, co bílých opic nazývaných vinditas a také několik tapírů mu přišlo do rány! Ale ani on, ani Valdez by neunesli tolik zvěře a z opatrnosti bylo lépe neprozrazovat se výstřely.
Kdoví, kdo by je zaslechl; možná, že se za těmi houštinami potu-lovali Quivové. A Guaharibové, kteří utekli ze strachu, by se po výstřelu vůbec nevrátili.
Jacques Helloch a Valdez šli tedy tiše dál. Kráčeli po křivolaké stezce, značené ušlapanou trávou. Kam vedla tato stezka? Mířila někam na mýtinu stranou od pohori?
Bylo celkem snadné dojít k přesvědčení, že další cesta půjde jen zvolna vpřed a bude velmi obtížná; museli být připraveni na nejedno opoždění, námahu a četné zastávky. Kdyby pirogy mohly doplout k pramenům Orinoka, snad by v krajině u pohoří Parima spíš prišli na pohodlnější cestu k misii Santa Juana.
Takovými a poůobnými myšlenkami se zabýval Jacques Helloch, kdežto jeho společník měl stále jen na zřeteli předmět této vycházky; pátral totiž na všechny strany po nějakém sitiu nebo po chýši obyd-lené Indiánem, který by mu mohl poskytnout dobré služby.
Proto byl také vlastník Gallinetty první, kdo po hodině cesty zvo-lal: "Chýše!"
Oba se zastavili.
Asi sto kroků od nich stála okrouhlá chýše v podobě houby, rozedraná až běda. Byla ukrytá v palmovém houští a její kuželovitá střecha se skláněla k zemi. Pod touto střechou se ukazoval úzký nepravidelný otvor, který ani nebyl uzavřen dveřmi.
Jacques Helloch a Valdez zamířili k chýši a vešli dovnitř. Byla prázdná.
Vtom dost blízko, směrem k severu, zazněl výstřel.

IX. KAPITOLA
Mladý Indián

"Vystřel!" zvolal Jacques Helloch.
"A blíž než tři sta kroků!" mínil Valdez.
"Snad se seržant Martial vydal na lov, když jsme odešli." `
"To si nemyslím. `
"Je to snad Indián, jemuž patrně patří tato chýše?"
"Podívejme se nejdříve,je-li obydlená," odvětil vlastník Gallinetty. Oba dva, když po výstřelu ustoupili několik kroků od chýše, vešli nyní dovnitř.

Vnitřek byl stejně bídnýjako zevnějšek. Nábytek zde nebyl. V pozadí na podlaze, vlastně na holé hlíně, bylo lůžko z čerstvě uválené trávy. U stěn bylo seřazeno několik tykví. V koutě stál canastero se zbytkem kassavy, a najedné z krovních tyčí byl zavěšen kousek pekari. Kromě toho tu byla hromádka dvou nebo tří tuctů gavillových ořechů, podobných mandlím, hrst mravenců-bachaců a pečených comejenů, jimiž se živí Indiáni Bravové. A na plochém kameni bylo ohniště, na kterémještě hořely oharky, z nichž vycházel hustý kouř. "Majitel chýše zde byl patrně ještě nedávno," podotkl Valdez. "A nemůže být daleko," dodal Jacques Helloch, "a nepochybně to byl on, kdo vystřelil."
Valdez zavrtěl hlavou a řekl:
"Tito Indiáni nemají ručnice ani pistole. Mají pouze luk, šípy a foukačku, nic jiného."
"Musíme se tedy rychle přesvědčit..." řekl Jacques Helloch, který se opět začal znepokojovat a přemýšlel, nepotulují-li se okolím Alfanizovi Quivové.
V jakém nebezpečí by pak byli cestovatelé tábořící na Maunoirově homoli! A až půjdou do Santa Juany, budou ve stálém strachu, že budou přepadeni.
Jacques Helloch a Valdez vyšli z chýše a připravili si zbraně; potom se skrývali za stromy a houštinami a ubírali se k místu, odkud zazněl výstřel.
Chýše, ze které vyšli, nepatřila ani k sitiu. Nikde kolem nebyla ani stopa po zorané nebo obdělávané půdě, nikde nebyla vidět zelenina, ovocné stromy ani tráva pro dobytek.
Jacques Helloch a Valdez napínali zrak i sluch a šli zvolna kupředu. Nikde se neozývalo nic kromě hlasů hocců a pištění pav bloudících pod větvemi, nebo šelestění houštin, jimiž se prodíralo divoké zvíře. Tak šli asi dvacet minut a uvažovali, nebylo-li by snad lépe vrátit se k chýši a odtud do tábora; najednou se jim zdálo, jako by slyšeli nablízku sténání.
Valdez pokynul, aby se sehnuli k zemi, ne aby lépe slyšeli, ale aby je nikdo neviděl, dokud neuznají za vhodné se objevit. Za houštinou zakrslých tykví se prostírala mýtina, ozářená slunečními paprsky. Valdez odhrnul větve houštiny, takže mohl přehlédnout mýtinu a zjistil, že sténání přichází odtud.
Jacques Helloch, který byl skrčený vedle něho, měl prst na spoušti ručnice a díval se skrze větve.
"Tam, tam řekl posléze Valdez.
Nebylo však zapotřebí tak velké opatrnosti, alespoň v tu chvíli. Na druhém konci mýtiny pod morichovou palmou byli vidět jenom dva lidé.
Jeden z nich ležel na zemi bez hnutí, jako by spal nebo spíš jako by ho tam položila smrt.
Druhý u něho klečel, zdvíhal mu hlavu a vyrážel ze sebe žalostné výkřiky.
Nebylo nijak nebezpečné přiblížit se k těmto Indiánům a bylo povinností přijít jim na pomoc.
Nebyli to Bravové, kteří se zdržovali v končinách horního Orinoka bud' trvale nebo j ako kočovníci. Valdez poznal, že patří ke kmeni Banivů, z něhož sám pocházel.
Jeden z nichten, který nejevil známky životabyl muž asi padesátiletý, druhý byl asi třináctiletý chlapec.
Jacques Helloch a Valdez obešli křoví a objevili se asi deset kroků od nich.
Když mladý Indián zahlédl oba cizince, povstal. Na jeho tváři se zračilo zděšení; chvíli váhal. Potomještě naposled pozdvihl hlavu muži ležícímu pod stromem a dal se na útěk, nedbaje přátelského pokynu, kterým se ho Valdez snažil zadržet.
Oba spěchali k muži pod stromem, sklonili se nad něj, zdvíhali ho, naslouchali jestli dýchá a kladli mu ruku na srdce. Srdce již netlouklo. Jeho bledé rty se nezachvěly ani nejslabším dechem.
Indián byl mrtev, mrtev sotva čtvrt hodiny, neboť se na jeho těle ještě ani neprojeval chlad ani mrtvolná ztuhlost. Pod zakrváceným guayukem byla vidět prsa prostřelená kulkou asi ve výši plic... Valdez pátral kolem a mezi rostlinami potrisněnými krví našel kulku. Byla to kulka z revolveru ráže 7,5 mm.
"To je ráže revolverů, které jsou na Gallinettě," podotkl Jacques Helloch. "Revolvery na Moriche mají ráži osm milimetrů. Snad by..." A hlavou mu probleskla myšlenka na Jorrése.
"Musíme se pokusit přivést chlapce nazpět," řekl. "On sám nám " může říci, za jakých okolností byl Indián zastřelen a snad také kdo je jeho vrahem."
"Ovšem, odpověděl Valdez, "ale kde ho na deme Dal se strach na útěk."
"Nevrátil se snad do chýše?"
"To je málo pravděpodobné."
Opravdu to bylo málo pravděpodobné; mladý Indián se tam nevrátil. Utekl jen asi sto kroků vlevo od mýtiny. Tam se ukryl za stromem a pozoroval oba cizince. Když poznal, že se nemá čeho bát a viděl, jak se oba snaží přivést Indiána k životu, postoupil o několik kroků vpřed.
Valdez ho zahlédl a vzpřímil se; zdálo se, jako by se chlapec chtěl dát znovu na útěk.
"Promluvte na něj, Valdezi, řekl Jac ues Helloch.
Vlastník Gallinetty pronesl několik slov indiánským jazykem, aby chlapce přivolal. Dodal mu těmito slovy důvěru a vybídl, aby přistoupil blíž. Dokonce jej požádal, abyjim pomohl odnést Indiána do chýše.
Po krátkém váhání se chlapec rozhodl. Výraz zděšení v jeho tváři ustoupil výrazu nesmírné bolesti a z jeho prsou se dralo štkaní.
Zvolna se přiblížil a když došel k mrtvému, poklekl u něho se slzami v očích.
Zdálo se, že ten indiánský chlapec, tak milého vzezření a silného těla, je vyhublý strádáním a hladem. A jak tomu mohlo být za okolností, ve kterých zde žil, v hloubi pustého lesa, v bídné chatrči o samotě s Indiánem, který tu ležel na zemi? Na prsou mu visel křížek, jaké dávají katoličtí misionáři těm, kdo přijímají katolickou víru. Zdál se být dost inteligentní a když Jacques Helloch promluvil s Valdezem španělsky, řekl, že této řeči rozumí.
Vyptávali se ho.

"Jak se jmenuješ?"
"Gomo."
"Kdo je tento Indián?"
"Můj otec."
"LTbožák!" zvolal Jacques Helloch. "Tedy tvůj otec byl zavražděn!" A když chlapec plakal, vzal ho za ruku, přivinul ho k sobě, hladil ho a dodával mu útěchu.
Gomo se vzpamatoval a z očí se mu přestávaly ronit slzy. Něco mu říkalo, že v těchto cizincích nachází ochránce a přátele. Potom se ho Valdez zeptal:
"Kdo ti usmrtil otce?"
"Nějaký muž. Přišel sem v noci. Vešel do chýše..."
"Do chýše, která stojí tamhle?" řekl Valdez a ukázal rukou. "Ano, jiná tu není.
"Odkud přišel ten muž?"
"Nevím."
"Byl to Indián?"
"Ne, Španěl.
"Španěl!" zvolal Jacques Helloch.
"Ano, a my jsme mu rozuměli, když mluvil," odpověděl Gomo.
"A co chtěl?"
"Chtěl vědět, jestli někdy přišli do parimského lesa Quivové."
"Jací Quivové?" zeptal se Valdez tak rychle,jak by to udělal ijeho společník.
"Alfanizovi Quivové," odpověděl Gomo.
"Tlupa toho zločince uprchlého z galejí!"
A Jacques Helloch ihned dodal:
"A bylo je tu vidět?"
Když mladý Indián zahlédl oba cizince, povstal.
"Nevím, odvětil chlapec.
"A slyšel jsi, že se někdy objevili na tomto území?"
"Nikoliv."
"A setkal j si se s nimi někdy dřív?"
"Ano, ano.
A oči mladého Indiána, jehož tvář opět jevila zděšení, se zarosily slzami.
A když na něj Valdez naléhal otázkami, vyprávěl, že tito Quivové ajejich vůdce přepadli vesnici San Salvador, kde bydlelajeho rodina, na sever od Sierry Parimy, že povraždili všechny obyvatele té vesnice, že jeho matka byla zabita a že jeho otec a on se uchýlili do tohoto lesa, kde si postavili chýši a že zde žili již asi deset měsíců.
Jestli byli někdy Quivové v této krajině, Gomo nedovedl povědět. Otec ani on nevěděli, že by někdy přišli do sousedství Orinoka.
"A Španěl, který v noci přišel do tvé chýše, na vás žádal o tom zprávy?" zeptal se Valdez.
"Ano, a rozzuřil se, protože jsme mu nemohli odpovědět." ,
"A zůstal u vás?"
"Až do rána."
"A pak?"
"Chtěl, aby mu otec ukázal cestu k horám.
"Otec svolil?"
"Nikoliv, nebot choval k cizinci nedůvěru.
"A co cizinec?"
"Odešel ráno sám, když viděl, že ho nechceme provázet.
"A vrátil se?"
"Ano, asi za čtyři hodiny."
"Za čtyři hodiny? A proč?"
"Zabloudil v lese a nemohl najít cestu k horám; tentokrát nám hrozil,revolverem a přísahal, že nás zabije, když mu nebudeme po vůli."
"A tvůj otec musel..."
"Ano, můj otec, můj ubohý otec!" odpověděl mladý Indián. "Španěl ho popadl za ruku a vlekl ho z chýše; pak ho nutil, aby šel před ním. Já j sem šel za nimi. Tak j sme šli asi hodinu. Můj otec, který nechtěl tomu člověkovi ukázat cestu, chodil stále oklikami a zůstával nablízku chýše. Věděl jsem to, neboť znám les. Ale Španěl to zpozoroval také. Rozzuřil se, zahmul otce nadávkami a znovu mu vyhrožoval. Tu se otec rozhněval a vrhl se na Španěla. Nastal mezi nimi zápas, který netrval dlouho. Otec byl bezbranný. Já mu nemohl přispěchat na pomoc. Vyšla rána, otec klesl a vrah utíkal. Zdvihl jsem otce. Z prsou se mu řinula krev. Nemohl slabostí mluvit. Chtěl se vrátit do chýše. Dovlekl se až sem, kde dokonal."
A chlapec prodchnutý synovskou láskou, kteráje domorodým kmenům na horním Orinoku vlastní, se s pláčem vrhl na otcovo mrtvé tělo.
Bylo zapotřebí chlácholit jej a těšit a zejména mu dát na srozuměnou, že jeho otec bude pomstěn. Vypátrají vraha, který těžce odpyká svůj zločin.
Při těchto slovech se Gomovi otevřely oči a skrzejeho slzy zaplál oheň pomsty.

Jacques Helloch mu dal ještě otázku.
"Viděl jsi dobře toho člověka?" zeptal se.
"Ano, viděl jsem ho a nikdy nezapomenu jeho podobu."
"Můžeš nám tedy říci, jak byl oblečený, jakého byl vzrůstu, jaké měl vlasy a jakou tvář?"
"Měl oblečenu kazajku a kalhoty, jako nosí plavci."
"Dobře!"
"Byl poněkud vyšší postavy, než vy," dodal Gomo a díval se na Valdeze.
"Dobře!"
"Měl vlasy černé jako havran a také černé vousy."
"To je Jorrés!" řekl Jacques Helloch.
"Je to on!" řekl Valdez.
A oba dva nabídli Gomovi, aby šel s nimi.
"Kam?" zeptal se.
"K řece, k ústí potoka Torridy, kde čekají naše pirogy." Pirogy?" zeptal se.
"Ani ty, ani tvůj otec jste nevěděli, že tu včera večer přistály dvě falky?"
"Nevěděli. Ale kdyby nás Španěl neodvedl do lesa, byli bychom se tu s vámi setkali ráno, až bychom šli lovit ryby."
"Nuže, milý chlapče, ptám se tě opět, chceš-lijít s námi?" řekl Jacques Helloch.
"A slibujete mi, že budete pátrat po člověkovi, který mi zavraždil otce?"
"Slibuji ti, že tvůj otec bude pomstěn."
"Půjdu s vámi.
"Pojd' tedy!"
Oba dva a mladý Gomo zamířili k Orinoku. Starého Indiána pak nehodlali nechat napospas divoké zvěři. Patřil k Banivům z vesnice San Salvador, kteří přijali křesťanství a byli povražděni tlupou Quivů. Proto si Jacques Helloch umínil, že se odpoledne s několika lodníky vrátí na místo, aby tělo Indiána pohřbili křesťanským způsobem. Gomo je vedl kratší cestou, takže se již nevrátili k chýši a za půl hodiny se dostali do tábora.
Jacques Helloch a Valdez se domluvili, že se ostatním o Jorrésovi ani nezmíní. Bylo lépe nerikatjim nic o stycích, které patrně byly mezi ním a Alfanizem. Nebylo radno budit v nich ještě nové obavy; bylo dost starých.
Stav věcí se nejríc zhoršil tím, že Španěl znal příbuzenský svazek mezi Jeanem a plukovníkem Kermorem. Mohli se obávat, že se to Alfaniz od něho dozví a v nezkrotné zášti vůči plukovníkovi se bude tento darebák snažit, aby se mladíka zmocnil.
Dojisté míryje ovšem uklidňovala okolnost, že Quivové se dosud nikdy neobjevili v okolí řeky. Kdyby přišli do Sierry Parimy, Indián ajeho syn by se o tomjistě dozvěděli. Jacques Helloch v táboře pouze řekne, jak se dal uprchlý Španěl do hádky s Indiánem, který znu nechtěl ukázat cestu k misii Santa Juana a že při této hádce byl Indián zabit.
V tomto smyslu také poučili Goma, který to plně pochopil; oči mu zárily výrazem porocumění. Nikomu se nezmíní ani o Quivech, ani o Alfanizovi.
Jaké bylo překvapení seržanta Martiala, Jeana a Germaina Paternea, když se Jacques Helloch vrátil do tábora a představil j im Goma; pak jim vyprávěl jeho historii tak, jak bylo domluveno.
Všichni vlídně uvítali mladého Indiána a Jean ho přivinul k sobě a zahrnul ho laskavostí, když se dozvěděl, že ubohý chlapec je nyní na světě sám. Nesmějí ho opustit, ne, neopustí ho.
Prichod Goma mohl být dokonce pokládán za šťastnou událost neboť, když se ho Jean zeptal, zná-li misii Santa Juana, odpověděl: "Znám ji; několikrát jsem tam s otcem byl."
"Dovedeš nás tam?"
"Ano, ano! Vy j ste j iní lidé, než ten zlý člověk, který na nás chtěl, abychom mu ukázali cestu." všichni vlidně uvitali mladého Indiána...
Na Valdezův pokyn Gomo už víc neřekl.
Pokud se pak týká pachatele vraždy spáchané na Indiánovi, ani Jacques Helloch, ani Valdez nemohli mít nejmenší pochybnosti po tak věrném vypodobení vraha, které j im chlapec podal. A kdyby snad ještě měli nějaké pochybnosti, nadobro by sejich zhostili, když vyšlo najevo, že z přístřešku Gallinetty se ztratil revolver.
Byl to revolver seržanta Martiala.
"Ten lotr mi ukradl revolver," volal "a zabil ím nešt astného Indiána! A byl to revolver, kterýjsem dostal od samotného pana plukovníka!"
A skutečně byla lítost starého vojáka stejně velikájakojeho hněv. Jen padne-li mu Jorrés někdy do rukou!
Gomo byl velice dojat laskavostí, s jakou se u všech setkával. Po snídani bylo dokončeno zařízení tábora na Maunoirově homoli, v němž měli zůstat lodníci falk; rovněž byly dokončeny přípravy na cestu, o které se nevědělo, jak dlouho může potrvat.
Zatím se Gomo od Jeana dozvěděl, za jakým účelem se jeho spo-lečníci vydávají do misie Santa Juana.
Tu se mu zasmušila tvář a řekl:
"Tedyjdete za otcem?"
"Ano, mil chla če
"A uvidíte ho; ale já svého milovaného otce už nikdy neuvidím... nikdy!"
Odpoledne odešli Jacques Helloch, Germain Paterne a lodníci z Moriche na mýtinu.
Gomo šel s nimi; také Jean dostal svolení provázetje.
Za půl hodiny došli na místo, kde leželo pod palmou tělo Indiána. Muži s sebou vzali motyky a vykopali zde dost hluboký hrob, aby se do něho nemohly dostat šelmy.

Pak v něm uložili tělo, když ještě Gomo, rozplývaje se v slzách, naposledy políbil mrtvého otce.
Když byl hrob zasypán, poklekl Jean u něho vedle mladého Indiána a oba dva se pomodlili za zesnulého.
Potom se vrátili do tábora.
Jean nebyl příliš unaven. Ručil za sebe. Byl sijistý, že ho síly cestou neopustí. Ubezpečil v tomto směru Jacquese Hellocha i seržanta Martiala a stále říkal:
"Stále pevně věřím!"
Když nadešla noc, ulehli cestující pod přístřešky pirog, kdežto lodníci se chystali bdít nad táborem.
Na Gallinettě připravili lůžko pro Goma. Ale ubohý chlapec nespal a žalostné vzdechy stále rušily jeho spánek.

X. KAPITOLA
Cesta pohořím

Již v šest hodin ráno opustili Jacques Helloch a jeho spo-lečníci tábor na Maunoirově homoli, zanechaný pod velením Parchala, jemuž bylo možné plně důvěřovat.
S Parchalem zůstali lodníci z Gadlinetty a z Moriche, celkem patnáct mužů. Dva doprovázeli cestovatele a nesli zavazadla. V případě přepadení, kdyby Parchal viděl, že se neubrání domorodcům nebo AIfanizově tlupě, měl opustit tábor a odebrat se co nejrychleji do misie Santa Juana.
Nebylo pochyba Jacques Helloch o tom byl přesvědčen, že misie bude schopna odolat Quivům, kteří nepochybně ohrožovali tuto část venezuelského území.
Z tohoto důvodu, jak o tom mluvil s Valdezem, bylo možné doufat, že všechno dobře dopadne. Ovšem setkat se Alfanizovou tlupou během pochodu v lesích pohoří Parimy by bylo nejstrašnější událostí. Ale podle tvrzení mladého Goma, podle toho, co jeho otec odpověděl Jorrésovi, se dosud tato tlupa v sousedství pohoří neobjevila. Ovšem dalo se bezpečně soudit, že Španěl, který mířil k severu, se patrně zamýšlí setkat s Alfanizem, se kterým asi pobýval na galejíchkaždá domněnka byla přípustná, pokud se j eho týkalo. Ale nebyli-li Quivové daleko, nebyla také daleko rnisiebyla vzdálena asi jen padesát kilometrů. Urazí-li dvacet pět kilometrů za dvacet čtyři hodiny, mohli by naši cestovatelé vykonat tuto cestu za dva a půl dne. Když vyšli 30. října při východu slunce, bylo možné bez přehánění se domnívat, že do Santa Juany dorazí během odpoledne 1. listopadu. Ovšem nebudou-li zdrženi nepohodou.
Doufali tedy, že, bude-li jim štěstí jen trochu přát, vykonají cestu bez jakýchkoliv nepříjemností.
Hlouček cestovatelů čítal osm osob. Jacques Helloch a Valdez kráčeli v čele, pak šli Jean a Gomo, směrem, který naznačoval mladý Indián. Za nimi šli Germain Paterne a seržant Martial. Nakonec nesli dva lodníci z GallinettJ zavazadla, omezující se na nejnutnější potřeby, přikrývky na noc, konzervované maso a dostatečné množství maniokové mouky; každý z nich pak měl svou láhev augardiente nebo tafie. Bylo by ovšem snadné opatřit si potravu lovem zvěře, kterou se to v těchto lesích jen hemžilo. Ale bylo lépe neprozradit se a neupozorňovat na sebe výstřely. Kdyby se snad nějaký pekari nebo cabiai dal chytit bez výstřelu, byl by ovšem vítán. Tak by ozvěny pohoří neopakovaly ani jedinou vystřelenou ránu.
Není třeba podotýkat, že Jacques Helloch, seržant Martial a Valdez byli ozbrojeni ručnicemi, že měli brašnu plnou nábojů, revolver a nůž za pasem. Germain Paterne s sebou vzal svou loveckou pušku a botanickou torbu, bez které nikdy nevycházel.
Počasí bylo pro pochod příznivé. Nehrozil déšť ani bouře. Oblaky táhnoucími se vysoko oblohou pronikaly sluneční paprsky. Svěží větřík províval korunami stromů, opíral se do větví a střásal z nich suché listí. Půda stoupala severovýchodním směrem. Kromě náhlé prolák-liny v savanách se nikde neobjevila bažina, žádné z těch vlhkých esterů, které nejčastěji tvoří spodek půdy v llanech.
Ale proto nebudou cestující na cestě bez vody. Podle Goma směřovala řeka Torrida od svého ústí do Orinoka k Santa Juaně. Byla to řeka tekoucí prudce, nesplavná a plná žulových skal, takže po ní nemohly plout falky, dokonce ani curiary. Vinula se lesem nejpodivnějšími zatáčkami a hlouček cestujících se ubíral po jejím pravém břehu.
Vedeni mladým Indiánem nechali nalevo opuštěnou chatrč a dali se severovýchodně, takže se ubírali napříč územím pohoří.
Nešlo sejim snadno po hustě křovinaté půdě, často pokryté spoustou suchého listí a větví, které zuřivost chubasca shazuje ze stromů na stovky. Jacques Helloch se ostatně snažil dodat pochodu co nejmírnější tempo, aby co nejvíc šetřil dívčiny síly. A když se mu Jeanneta o tom zmínila, řekl:
"Nešlo se jim snadno po hu.,ti ki ui iiinté pc"rdč, často polnyté spoustou suchého listi a větvi...
"Ovšemže je třebajít rychle, ale neméně důležité je šetrit síly, abychom nebyli později zdržováni únavou."
"Jsemjiž zcela zdravá, pane Hellochu. Nebojte se, že vás zdržím."
"Dovolte mi laskavě, milý Jeane," odpovídal Jacques Helloch "abych, pokud se vás týká, učinil opatření, která uznám za potřebná. Z rozmluvy s Gomemjsem zjistil polohu Santa Juany; podle toho jsem stanovil cestu a náležitě vyměřil pochod za pochodem. Nestane-li se nic nepředvídaného, jak také doufám, nebude potřeba, abychom stanovili delší a rychlejší pochody. Ale v případě, že by to bylo zapotřebí, bychom byli šťastni, že jsme ušetrili své síly, a zejména vaše. Pouze lituji, žejsme nemohli opatřit koně, abyste nemusel konat cestu pěšky."
"Děkuji, pane Hellochu," odpověděla Jeanneta. "To je jediné slovo, které odpovídá tomu, co pro mne konáte. A opravdu, zvážím-li všechno dobře a když vidím všechny ty potíže, které jsem zpočátku nechtěla vidět, ptám se sama sebe, jak by seržant ajeho synovec mohli dojít k vytčenému cíli, kdyby nás Bůh nesvedl s vámi. A přece jste neměl chodit za San Fernando."
"Měl j sem j ít všude tam, kam šla slečna Kermorová a j e patrné, že kdyžjsme podnikli cestu po Orinoku, mělijsme se s vámi setkat. Ano! Osud to chtěl, ale také tomu osud chce, abyste na mne spoléhala ve všem, co se týká této cesty až

do misie."
"Učiním tak, pane Hellochu. Nenašla bych na světě bezpečnějšího přítele, jemuž bych mohla důvěřovat," odpověděla dívka.
V poledne zastavili, aby si odpočinuli, na břehu potoka Torridy, který by nebylo možné pro jeho prudký tok přeplout. Jeho šířka nepřesahovala padesát stop. Nad jeho hladinou poletovaly kachny a pavy. Mladý Indiánjich několik zastřelil šípy. Byly uloženy k večeri a cestovatelé prozatím vzali zavděk studeným masem a kassavovými koláči. Když si hodinu odpočinuli, vydali se cestovatelé opět na cestu. Půda stoupala, avšak les zůstával stejně hustý. Stále stejné stromy, stejné křoviny a houštiny. Protože šli podél Torridy, vyhnuli se mnohým překážkám, které by jim stavěly do cesty svými houštinami palmy llanery. Nebylo pochyb, že do večera urazí polovinu cesty, jak vypočítal Jacques Helloch, nenastanou-li nepředvídané překážky.
V lese bylo živo. Tisíce ptáků poletovalo z větve na větev a ozývalo se z plných hrdel. Opice poskakovaly pod větvemi, zejména páry vřeštivých aluateů, kteří nevřeští ve dne, ale nechávají si své ohlušující koncerty na večer nebo na ráno. Ve spoustě ptactva pozoroval Germain Paterne se zálibou hejna guacharů, jejichž přítomnost nasvědčovala tomu, že se blíží k východnímu mořskému pobřeží. Vyrušeni z denního klidu, neboť zpravidla vylétají ze skalních rozsed-lin jenom v noci, uchylovali se na vrcholky matak, jejichž bobule, poskytující lék proti zimnicím právě tak osvědčený, jako kůra coloradita, jsou pro ně potravou.
Ještě jiní ptáci poletovali z větve na větev, z nichž mnozí se skvěle vyznali v tanci a hopkání, samečci se pak dvořili samičkám. Čím dál postupovali naši cestující k severovýchodu, tím víc ubývalo vodních ptáků, neboť tito byli zvyklí na výtoky z jezer a nevzdalovali se od břehů Orinoka.
Občas Germain Paterne také spatřil hnízda navěšená lehkou liánou na větvích, která se houpalajako houpačka. Z těchto hnízd, na která nemohli plazi, jako by byla plná slavíků, kteří se naučili zpívat stupnici not, vylétala hejna trupialů, podivuhodných pěvců vzdušného světa. Pamatujeme si, že seržant Martial a Jeanjejiž viděli, když vystoupili ze Simóna Bolivara a procházeli se okolím Caicary. Pokušení sáhnout do jednoho z těchto hnízd bylo tak mocné, že mu Germain Paterne nemohl odolat. Ale když chtěl provést svůj úmysl, Gomo vykrikl:
"Pozor! Pozor!"
V tu chvíli se půl tuctu trupialů vrhlo na odvážného přírodovědce a chtělo mu vyklovat oči. Jen společnému úsilí Valdeze a mladého Indiána, kteří mu přiběhli na pomoc, se ho podarilo osvobodit od útočníků.
"Bud' opatrný," napomínal ho Jacques Helloch, „jinak se vrátíš do Evropy s jedním okem, nebo úplně slepý!"
Germain Paterne si dal říci.
Byl také tak opatrný, že se vyhýbal houštinám, kterých bylo na-levo od řeky velice mnoho. Doslova se to tam hemžilo hady plazícími se za potravou. Byli stejně nebezpeční jako kajmani ve vodách Orinoka nebo na jejích březích. Tito se však v letním období zarývali do hloubkyještě vlhkých bažin, kde trávili spánek až do období dešťů, ale hadi ukrytí pod vrstvami suchého listí do spánku neupadali. Stále číhali na korist a naši cestovatelé také viděli nejednoho z nich, zejména také dva metry dlouhého ploskolebce (trigonokefala), kterého Valdez včas zpozoroval a zahnal na útěk. Zjaguárů, ocelotů ajiných šelem se nablízku neukázal anijediný. Ale bylo možné očekávat, že sejejich řev ozve až nastane noc a proto bylo nutné tábor střežit.
Až dosud se Jacques Helloch a jeho přátelé nesetkali ani s divokými zvířaty, ani se zločinci, z nichž tito byli daleko nebezpečnější. Jacques Helloch a Valdez, kteří se ani slovem nezmínili o Jorrésovi a Alfanizovi, byli stále až úzkostlivě na stráži. Vlastník Gallinetty často předběhl ostatní a dal se vlevo na výzvědy, aby zabránil každému překvapení a zmařil jakýkoliv pokus přepadení. Nezpozoroval však nikdy nic podezřelého, i když se často vzdálil až kilometr; pak se Valdez opět vracel a zaujímal své místo vedle Jacquese Hellocha. Vždy na sebe navzájem pohlédli a porozuměli si.
Cestovatelé se drželi těsně pohromadě, pokud to úzká stezka rovnoběžná s potokem Torridou dovolovala. Několikrát však museli zajít do lesa, aby obešli vysoké skály nebo veliké prohlubně. Tok směřoval stále k severovýchodu podél svahů pohoří Parimy. Na druhém břehu se stupňovitě táhl les, z něhož tu a tam vynikala obrovská palma. Nejvýš čněl vrchol pohoří, jehož severní hřbet se pojil k Roraimě. Jean a Gomo šli vedle sebe podél pobřeží právě tak širokého, aby prošli dva chodci.
Mluvili spolu o misii Santa Juana. Mladý Indián podával velmi zevrubné zprávy o této usedlosti a o jeho představeném. Všechno, co se týkalo tohoto misionáře, bylo velice zajímavé.
"Znáš ho dobře?" zeptal se Jean.
"Ano, znám ho; vídal jsem ho často. Byli jsme s otcem v Santa Juaně po celý rok."
"Je to již dlouho
Dlouho ne. Před obdobím dešťů v loňském roce. Bylo to právě po neštěstí, které nás stihlo tím, že naše vesnice San Salvador byla zcela vydrancována Quivy. Utekli jsme ještě s jinými Indiány do misie."
"A byli jste v Santa Juaně přijati Otcem Esperantem?"
"Ano,je to velice dobrý člověk! A chtěl, abychom tam zůstali. Někteří tak učinili."
"Proč jste odešli
"Můj otec to chtěl. Jsme Banivové. Otec si přál vrátit se do svého území. Býval lodníkem na řece. Takéjájsemjiž dovedl zacházet s lopatkovitým veslem. Veslovaljsem s otcemjižjako čtyřletý chlapec."
Jacques Helloch a jeho společníci se vůbec nedivili tomu, co jim chlapec vyprávěl. Z knihy francouzského cestovatele znali povahu těchto Banivů, nejlepších plavců na Orinoku, obrácenýchjiž po dlouhou řadu let na katolickou víru, inteligentních a počestných Indiánů. Zvláštními okolnostmi, zejména také tím, že Gomova matka patřila kjednomu z východních kmenů, se stalo, že se otec usadil ve vesnici San Salvador za prameny řeky. A íunysl opustit Santa Juanu pojal puzen touhou po návratu do Ilan mezi San Fernandem a Caicarou. Čekaljen, až se objeví nějaká piroga, na které by našel zaměstnání a tím i pří-ležitost k návratu; zatím pobýval v bídné chatrči v pohoří Parima. A co by se asi stalo s

jeho synkem po vraždě spáchané Jorrésem, kdyby falky nebyly nuceny zanechat další plavby u Maunoirovy homole?
O tom všem přemítala Jeanneta Kermorová, když poslouchala mladého Indiána. Potom opět přiváděla hovor na Santa Juanu, na nynější stav misie a zejména na Otce Esperanta. Gomo na všechny tyto otázky jasně odpovídal. Líčil španělského misionáře, velikého a silného člověka, třebaže již byl šedesátiletý, krásného, krásného, opakoval, bí-lých vousů a očí, které plály ohnivým žárem, takjak ho vylíčili pan Manuel Assomptión a ničema Jorrés.
A tu se měnily v mysli Jeannety všechnyjejí tužby ve skutečnost: již se viděla v Santa Juaně. Otec Esperanteji prijímal s otevřenou náručí. Podávaljí všechny zprávy, které potřebovala. Říkaljí, co se stalo s plukovníkem Kermorem od doby, kdy naposledy pobýval v San Fernandu a konečně se dozvěděla, kam se uchýlil, když opustil Santa Juanu.
V šest hodin večer dal Jacques Helloch znamení k oddechu po druhém pochodu tohoto dne.
Indiáni se zabývali přípravou noclehu. Místo se zdálo velmi příhodné. Hluboká proláklina prorývající pobřeží se rýsovala v nálevkovité podobě až k pokraji řeky. Nad proláklinou se skláněly větve vysokých stromů jako záclona spuštěná na skalní stěny. Dole bylo vidět otvor podobný hnízdu, v němž mohla dívka pohodlně ulehnout. Vystelou j í lůžko suchou trávou a listím, takže v něm bude spát pohodlně jako pod přístřeškem Gallinetty.
Ovšem Jean nechtěl dopustit, aby se kvůli němu tak namáhali. Jacques Helloch však nepovolil a dovolával se autority seržanta Martiala. Nebylo vyhnutí, synovec musel uposlechnout strýce.
Germain Paterne a Valdez přichystalijídlo. Řeka se hemžila rybami. Gomo jich několik zasáhl šípy po indiánském způsobu, načež byly pečeny na ohni rozdělaném pod skálou. Kromě toho byly předloženy konzervy a kassavové koláče z tlumoků nosičů; při skvělé chuti po pětihodinovém pochodu všichni spolucestujícíjednomyslně uznávali, že tak znamenitě nejedli, jako..."
"Jako naposled!" prohlásil Germain Paterne, pro něhož bylo každé jídlo znamenité, jen když se jím dal zahnat hlad.
Když nadešla noc, odebral se každý na své místo, jakmile Jean ulehl ve svém hnízdečku. Mladý Indián se uložil před vchodem. Protože bylo nutné v noci hlídat, bylo usneseno, aby do půlnoci byl na stráži Valdez s jedním ze svých lidí, po půlnoci pak Jacques Helloch s druhým.
Bylo třeba, aby zahlédli, kdyby se blížilo něco podezřelého bud' od lesa na pobřeží a od řeky, nebo od protějšího břehu.
Ačkoliv také seržant Martial si přál být na stráži, nebylo mu vyhověno, takže musel spát až do rána. Dostalo se mu však ujištění, že následující noc bude využitajeho nabidka, stejnějako nabídka Germaina Paternea. Jacques Helloch a Valdez prý na první noc vystačí. Když to starý voják neviděl jinak, opřel se o stěnu co nejblíže dívce. Koncert šelem, který splýval s koncertem vřeštivých opic, začaljakmile se setmělo a neměl skončit až za prvních svitůjitřenky.
Nejlepším prostředkem, aby se tato zvířata udržela v uctivé vzdálenosti od tábora, by bylo, kdyby se rozdělal oheň a suchým dřívím se udržoval po celou noc. Ačkoliv to všichni věděli, usnesli se, že to neudělají. Oheň sice mohl zahnat zvířata, ale také přilákat zločince, třeba Quivy, jestli se zdržovali na území, a na tom především záleželo, abyje tito zločinci neviděli.
Brzy se celý tábor pohroužil do tvrdého spánku, samozřejmě až na Valdeze, který konal hlídku na pobřeží, a na lodníka, jenž bděl vedle něho.
O půlnoci byli oba vystřídáni Jacquesem Hellochem a druhým nosičem.
Valdez nepozoroval ani neslyšel nikde nic podezřelého. Ostatně bylo nesnadné slyšet něco pri hluku, jímž vody řeky plnily pohoří tříštíce se o skály.
Jacques Helloch přinutil Valdeze, aby na několik hodin ulehl a pak odešel na pobřeží.
Odtud mohl přehlédnout nejen kraj lesa, ale i levý břeh Torridy. Usedl pod vysokou morichii a úvahy i city, jimiž vřelo jeho nitro, Germain Paterne a Ialdez přichysfali jidlo. mu nijak nepřekážely v ostražitosti. Byl to přelud nebo skutečnost? Ke č.tvrté hodině ranní, když se východní obzor začínal probělávat, byla jeho pozornost upoutána zvláštním ruchem na protějším břehu, méně příkrém, než byl pravý. Zdálo se mu, že se mezi stromy pohybuj í postavy.
Byla to zvířata? Byli to lidé?
Vzpřímil se, lezl po čtyřech na vrch pobřeží, až se o několik metrů přiblížil ke břehu a zůstal bez hnutí s trnoucím zrakem.
Neviděl nic určitého. Ale byl zcela přesvědčen o tom, že se tam děje něco neobyčejného.
Měl ztropit poplach nebo alespoň probudit Valdeze, který spal opodál?
Rozhodl se pro to druhé, dotkl se Indiánova ramene, zburcoval ho ze spánku a potichu řekl:
"Nehýbejte se, Valdezi, a pozorujte druhý břeh řeky."
Valdez ležel natažený po celé délce těla a stačilo, aby jen otočil hlavu naznačeným směrem. Chvilku pátral očima v tmavém houští stromů a potom řekl:
"Jistě se nemýlím, když vidím tři nebo čtyři muže, kteří se potu-lují po břehu."
"Co budeme dělat?"
Nikoho nebud'me. V těchto místech není možné řeku přeplout, leda by tu někde směrem proti proudu byl brod."
"Ale co na druhé straně?" zeptal se Jacques Helloch a ukazoval na les, který se táhl severozápadním směrem.
"Neviděl jsem nic a nevidím od ověděl Valdez kte se obrátil na druhou stranu. "Nej spíš to j sou j en dva nebo tři Indiáni Bravové." "Proč by ale chodili v noci sem na břeh? Ne, jsem přesvědčen o tom, že náš tábor je prozrazen. A podívejte se, Valdezi, jak se tam jeden z těch lidí pokouší sestoupit až k řece."
"Opravdu," mumlal Valdez, "a není to Indián. To se poznájiž podle chůze."
První paprsky slunce, které obešly dálné výšiny obzoru právě sahaly až k řečišti Torridy. Valdez se proto mohl zcelajistě vyslovit o člověkovi, kterého bylo vidět na protějším břehu.
"Jsou to Alfanizovi Quivové," řekl Jacques Helloch. "Jedině jim záleží na tom, aby zjistili, provází-li nás celé mužstvo pirog." "A bylo by to tak lepší," odpověděl vlastník Gallinetty "Ovšem, Valdezi, mohli bychom však snad poslat k Orinoku pro posily. Ale nikoliv; jestliže nás poznali, je již pozdě posílat někoho do tábora. Byli bychom přepadeni než by přišla pomoc."

Valdez živě uchopil Jacquese Hellocha za rameno a ten ihned umlkl.
Na březích Torridy již bylo dost vidět, ale proláklina, v níž spali Jean, Gomo, seržant Martial, Germain Paterne a druhý nosič, se dosud halila v neproniknutelné šero.
"Zdá se mi," řekl Valdez, "zdá se mi, že poznávám, ano, mám dobrý zrak, který mne nikdy nezklamepoznávám toho člověka, Španěta..."
"Jorrése?"
"Je to on!"
"Nesmí se říci, že jsem ho nechal uniknout, lotra
Jacques Helloch uchopil ručnici opřenou vedle něho o skálu a rychle zamířil.
"Ne! Ne!" řekl Valdez. "Bylo by sice ojednoho méně, aleje možné, že pod stromy je jich několik set. Ostatně nemohou nijak překročit řeku."
"Zde nikoliv, ale dál proti proudu, kdo ví
Jacques Helloch poslechl Valdeze, neboť věděl, že vlastník Gallinetty není špatným rádcem, protože vynikal skvělými vlastnostmi Banivů, rozumností a opatrností.
Ostatně Jorrés, byl-li to on, který měl v úmyslu pozorovat tábor zblízka, by sám nemohl zůstat nepozorován. Proto zašel mezi stromy právě když lodník, postavený na stráži u Torridy, postoupil vpřed, jako by něco zahlédl.
Jacques Helloch a Valdez zůstali na místě bez hnutí celou čtvrthodinu.
Ani Jorrésani nikdo jiný se na protějším břehu neobjevil. Nic se nehýbalo na kraji stromových skupin, které se začínaly vynořovat ze tmy.
Ale bylo jisté, že až bude pribývat dne, Španěljestli se Valdez nemýliljistě pozná, že cestující z pirog jsou provázeni jen dvěma lodníky a že je jich dohromady jen nepatrný hlouček.
Jak tedy měli pokračovat v cestě za tak nedostatečných podmínek bezpečnosti? Byli prozrazeni, byli sledováni, Jorrés vypátral Jacquese Hellocha ajeho společníky na cestě k misii Santa Juana. Bylo téměř jisté, že jim přišel na stopu a nespustí je z očí.
To byly okolnosti nanejvýš povážlivé a nejhorší na tom bylo, že se Španěl jistě již sešel s tlupou Quivů, která se potloukala územím v čele s Alfanizem, zločincem uprchlým z galejí.

XI. KAPITOLA
Frascaeský brod

pět hodin se družina probudila.
První, kdo vstal, byl Jean. Zatímco přecházel po břehu řeky, seržant Martial, Germain Paterne a mladý Indián ještě spali ukrytí pod prikrývkami s klobouky na očích.
Lodník, který byl na stráži na pokraji nábřeží, přišel k Jacquesovi Hellochovi a Valdezovi a vypověděl jim všechno, co zpozoroval ze svého stanoviště. Jeho zpráva potvrzovala, co řekl Valdez. Také on poznal Jorrése v muži, který se procházel po břehu Torridy. Jacques Helloch je především důtklivě požádal, aby nic neříkali. Nebylo potřeba stavět ostatním na oči nebezpečí, které jim z té neblahé situace hrozilo. Bylo dost na tom, že tato situace byla známá jim a bylo na nich, aby učinili opatření, která vyžadovala bezpečnost celé dnzžiny.
Po výměně úvah a důvodů pro i proti bylo rozhodnuto, aby se hlouček cestovatelů ubíral dál k misii Santa Juana. Nezbývalo také nic jiného; obstupoval-li je Alfaniz a chystal-li se k útoku na Jacquese Hellocha ajeho přátele, muselo k tomuto útoku dojít za pochodu vpřed stejně jako za ústupu vzad. Ovšem kdyby se ted' vrátili k Orinoku byli by chráněni Torridou; tok se však mohl dát překročit dál proti proudu. V tomto případě by nic nezabránilo Quivům dostat se až do tábora na Maunoirově homoli a posila, kterou byjim poskytlo mužstvo pirog, by nestačila, aby odrazila útok.
Naproti tomu další cesta k Santa Juaně pro ně měla jisté výhody. Především mohou spoléhat na ochranu Torridy, pokud ho nelze přebrodit; s touto otázkou bude nejlépe se obrátit na Goma. Kromě toho tato cesta znamenala přibližovat se cíli, ano, snad dojít až k němu, a pak by se již nemuseli ničeho bát v misii Santa Juana, jejíž obyvatelstvo tvořilo několik set Guaharibů, Indiánů, ze kterých oddanost a obětavostjediného misionáře udělala lidi. Santa Juanajim měla poskytnout bezpečné útočiště proti všem Alfanizovým úkladům. Velice tedy záleželo na tom, aby dorazili do misie co nejdříve a aby se vynasnažili dostat se tam do nejbližší noci.
Jacques Helloch se vrátil do tábora, aby zařídil všechno k bezodkladnému odchodu.
"Všichni ještě spí, pane Hellochu," řekla dívka, která mu přicházela v ústrety.
"Vy jste vstala nejdřív, jak je vidět, slečno Jeanneto," odpověděl Jacques Helloch. "Vzbudím je a ihned se vydáme na cestu." "Nepozoroval jste nikde nic podezřelého?"
"Ne... ne... nic... ale pospěšme... Přemýšleljsem o tom, že budeme rázně cestovat, mohli bychom ještě dnes večer nebo do noci dorazit do Santa Juany."
"Ach, pane Hellochu, jak bych si již přála být v misii!" "Kde je Gomo?" zeptal se Jacques Helloch.
"Tamhle v koutě! Spí tak klidně, nešťastník!"
"Rád bych s ním promluvil v nutné záležitosti. Potřebuji od něho nějakou informaci, než se vydáme na další cestu."
"Mohu to učinit sama?" nabízela se Jeanneta Kermorová.
A dodala:
"Zdáte se dnes být nějak zasmušilý, pane Hellochu. Dostaljste snad nějakou špatnou zprávu?"
"Nikoliv... slečno Jeanneto... opravdu ne!"
Dívka chtěla naléhat dál, ale rozmyslela se jinak, když viděla, že by tím uváděla Jacquese do rozpaků; pristoupila proto ke Gomovi a šetrně ho vzbudila.

"Seržant Martial se protáhl, několikrát zahučel hlučným "hm!" a vmžiku byl na nohou.
S Germainem Paternem nebyla tak snadná práce. Byl zahrabán pod prikrývkou, hlavu měl opřenou o botanickou torbu podloženoujako podušku a spal jako plch, zvíře, které má mezi tvory pověst největšího spáče.
Zatím Valdez vyndal z tlumoků zbytky večeře určené ke snídani a pak je nechal zavázat. Když mladý Indián procitl, pospíšil s Jeanem za Jacquesem Hellochem ke skalnímu výstupku, na němž byla rozložena mapa. Byla to mapa území mezi pohořími Parima a Roraima, prorývaných krivolakým tokem řeky.
Gomo uměl číst a psát a mohl o krajině podat co nejpřesnější zprávy. "Viděl jsi někdy mapy, které znázorňují krajinu s moři, pevninou, horami a řekami?" zeptal se ho Jacques Helloch.
"Ano, pane Hellochu. Ukazovali nám e ve škole v Santa Juaně, " odpověděl mladý Indián.
"Dobře, podívej se tedy na tuto mapu a dobře přemýšlej. Tato ve-liká řeka, narýsovaná skoro polokruhovým obloukem, je Orinoko, které znáš..."
"Které znám a miluji!"
"Jsi hodný chlapec, pravý Indián a miluješ svou krásnou řeku! Nyní se podívej sem na konec řeky, na to veliké pohoří! V něm řeka vzniká." "To je pohori Parima, pane Hellochu, vím. Zde jsou raudaly, kterými jsem s otcem často projížděl."
"Ano, salvajuský raudal."
"A pakje zde hora..."
"To je Lessepsova hora. Ale nepleť se. Tak daleko j sme se se svými pirogami nedostali."
"Tak daleko ne."
"Proč se na to všechno vyptáváte Goma, pane Hellochu?" otázala se Jeanneta.
"Rád bych měl náležitý obraz toku Torridy a myslím, že by mi Gomo mohl podat zprávu, kterou potřebuji."
Dívka se podívala na Jacquese Hellocha tak tázavým pohledem, že sklopil hlavu. Pak mluvil dál:
"Pohled', Gomo: zde je místo, kde jsme zanechali pirogy; zde je les, ve kterém stojí chýše tvého otce; zde je ústí Torridy." "Zde... zde..." odpovídal mladý Indián a kladl prst na mapu. "Ano, zde, Gomo; a nyní dávej pozor! Půjdu po toku řeky směrem k Santa Juaně, a ty mne upozorníš, jestli se zmýlím."
Jacques Helloch táhl prstem po mapě; obešel pohoří Parima a zahnul k severovýchoducelá trasa byla asi padesát kilometrů dlouhá. Pak udělal tužkou křížek a řekl:
"Zde je misie?"
"Ano, zde.
"A potok Torrida přitéká odtud?"
"Zde... zde... " odpovidal mladý Indián a kladl prst na mapu.
"Ano, jak je naznačeno."
"Nevzniká však ještě výš?"
"Ovšemže výš, a my jsme se dostali nejednou až za prameny." Santa Juana je tedy na levém břehu?"
"Na levém břehu."
"Bude tedy třeba dostat se přes řeku, neboťjsme na pravém břehu. "To ano, pane Hellochu, ale půjde to snadno."
"Jak to?"
"Výše je místo, na kterém je možné při nízké vodě řeku přejít po skalinách; je to brod pojmenovaný Frascaeský."
"Znáš ten brod?"
"Ano, pane Hellochu, do poledne k němu dorazíme.
Odpovědi mladého Indiána byly velmi přesné, pokud se týkalo přechodu přes řeku. Dobře jej znal a sám ho nejednou použil. Tato zpráva Jacquese Hellocha velice znepokojila. Mohli-li naši cestovatelé přejít brodem na levý břeh potoka Torridy, mohli sejím také Quivové dostat na pravý břeh. Jacques Helloch ajeho přátelé by nebyli již chráněni vodním tokem až k misii.
Tím se situace stávala velice vážnou. Proto však nebyl žádný důvod, aby se obraceli nazpět, když bylo tak velice pravděpodobné, že budou napadeni. V Santa Juaně bude družina docela v bezpečí. A především na tom velmi záleželo, aby se do čtyřiadvaceti hodin dostali do Santa Juany.
"Říkáš tedy," ptal se naposledy Jacques Helloch, "že můžeme před polednem dorazit k Frascaeskému brodu?"
"Ano, vydáme-li se bez otálení na cestu.
Brod bylještě vzdálen asi dvanáct kilometrů. Protože však byli odhodláni co nejvíce si pospíšit, aby do půlnoci dorazili do cíle, mohli doufat, že přejdou vodní tok ještě před prvním oddechem.
Byl dán povel k odchodu. Všechno bylo připraveno na cestu, lodníci měli na zádech vaky, cestovatelé prikrývky a Germain Paterne měl na řemeni botanickou torbu; také zbraně byly připraveny. "Myslíte, pane Hellochu, že dorazíme do Santa Juany za deset hodin?" zeptal se seržant Martial.
"Doufám, když pořádně natáhnete nohy, kterým pak bude dopřán odpočinek."
"Já vás přece vůbec nezdržím, pane Hellochu. Ale vydrží to... on... Jean?"
"Váš synovec, seržante Martiale?" řekl Germain Paterne. "Alejděte! Ten nás v chůzi všechny překoná! Je patrné, že měl dobrou školu! Má po vás vojenské nohy a svižný krok!"
Gomo patrně až dosud nevěděl, v jakém příbuzenském vztahuovšem pouze předstíranémjsou k sobě syn plukovníka Kermora a seržant Martial. Proto na něho pohlédl a zeptal se:
"Vy jste jeho strýc?"
"Jsem, chla če.
"Jste tedy bratrjeho otce?"
"Vlastní bratr a proto je Jean můj synovec. Rozumíš?"
Chlapec sklonil hlavu na znamení, že pochopil.

Bylo zamračeno. Mračna visela nízko nad zemí hnána silným jihovýchodním větrem a déšť byl na spadnutí. Za tou šedavou clonou mizel vrchol pohoří Parima a k jihu bylo vidět Maunoirovu homoli jen mezerami mezi stromy.
Jacques Helloch znepokojeně pohlédl na tu stranu obzoru, odkud vál vítr. První sluneční paprsky, které zazářily při východu slunce, pohasly a obloha se hned nato zahalila rouškou par, které stoupaly a houstly. Kdyby se spustil prudký liják, který není v jižních savanách vzácností, zdrželi by se na cestě a bylo by pro ně nesnadné dorazit do Santa Juany ve stanoveném čase.
Vydali se tedy na pochod po cestě mezi potokem Torridou a okrajem neproniknutelného lesa. Šli ve stejném pořadí jako včeraValdez a Jacques Helloch byli v čele. Oba pozorovali protější břeh ještě před odchodem. Byl pustý. Pusto bylo také v houštinách stromů táhnoucích se vlevo. Nikde nebylo vidět živou duši; jen hejna ptáků po-letovala sem a tam a vítala východ slunce ohlušujícím zpěvem, do něhož se mísilo vřeštění aluatů.
Všichni se oddávali naději, že do půlnoci budou v misii. Cíle bylo možné dosáhnout jen usilovným pochodem přerušeným pouze kratičkým oddechem v poledne. Bylo tedy třeba pořádně natahovat nohy a všichni tak bez reptání činili. Protože bylo nebe zakalené, udržovala se mírná, snesitelná teplota; tato okolnost byla pro cestující příznivá, neboť na pobřeží nebyl nikde ani jediný strom.
Chvílemi se Jacques Helloch obracel, zmítán nepokojem a říkal: "Stačíte nám, milý Jeane? Nejdeme příliš rychle?"
"Nikoliv, pane Hellochu," zněla odpověď. "Nebojte se ani o mne ani o přítele Goma, který má nohy jako mladý jelen."
"Pane Jeane," řekl Gomo, "kdyby bylo třeba, doběhl bych do večera do Santa Juany."
"K d'asu! To si d běžec!"
Je dobrý zvolal Germain Paterne, který neměl takovou hbitost a pohyblivost a chvílemi zůstával poněkud pozadu. A třeba říci, Ze Jacques Helloch s ním neměl žádné slitování. Volal ho, pobízel a říkal:
"Germaine, Geaine, nějak se opožd'ueš!"
A oslovený odpovídal:
"Vždyť na nějaké hodině nezáleží!"
"Jakpak to víš?"
A protože t Germain Paterne nevěděl, nezbývalo mu, než poslechriout a talé poslechl.
Jednu chvíli přišla Jacquesovi Hellochovi na mysl poslední odpověď mladého Ind "
"iána: "Do večera, tvrdil Gomo, "bych doběhl do Santa Juany."
Tedy za šest ebo sedm hodin si Gomo troufal doběhnout do misie Santa Juana. IVebyla to snad okolnost, která by jim mohla prospět? Jacques Helloch nepřerušoval pochod a svěřil se s tím Valdezovi: "Ario, za šest nebo sedm hodin by mohl být Otec Esperante informován, že se blížíme k Santa Juaně. Neváhal by nám poslat posily a možná, 2e by přišel i sám."
"Ošem " odpověděl Valdez. "Ale pošleme-li chlapce napřed, zbavíme se prvodce, a myslím, že se bez něho neobejdeme, neboť krajinu dobře 2ná."
"Máte pravd Valdezi, Goma potřebujeme, a to zejména při přechodu Frascaeským brodem."
"Tam dojdere před polednem a až přebrodíme řeku, uvidíme..." "Ano, uvidírhe! A možná, že právě u brodu nám hrozí nebezpečí." A nebylo snd možné, že nebezpečí hrozilo Jacquesovi Hellochovi ajeho společníjmještě dřív, než dojdou k brodu? Když Jorrés vypátral tábor na pravém břehu Torridy, mohl přece jít s Alfanizovou tlupou proti pr0udu po levém břehu. A protože Quivové byli o několik hodin nařed, nebylo nijak nemožné, že by již přešli Frascaeský brod. A sad již jdou po pravém břehu nazpět vstříc naší družině. To byla vlice pravděpodobná domněnka.
Ale již v deět hodin oznámil Valdez, který ostatní o několik set kroků předešel a pak se zase vrátil, že se cesta zdá být úplně bezpečná. Na protějším b=ehu nebylo po Quivech také ani památky.
Jacques Helloch myslel, že by si zde snad mohli oddechnout a zeptal se Goma:
"Jak daleko ještě máme k brodu?"
"Asi dvě hodiny cesty," odpověděl mladý Indián, který nedovedl odhadnout vzdálenost jinak než dobou, která byla zapotřebí, aby se vzdálenost překonala.
"Oddechněme si," řekl Jacques Helloch, "a rychle posnídejme ze zbytku zásob. Není třeba rozdělávat oheň."
Byli by se tím prozradiliale Jacques Helloch tento důvod kupodivu neuvedl.
"Pospěšme si, přátelé, pospěšme," pobízel všechny, "oddech nesmí trvat déle než čtvrt hodiny."
Dívka mu rozuměla až příliš dobře. Jacques Helloch se zmítal nepokojem,jehož příčiny neznala. Věděla ovšem, že Quivové se potu-lují územím, věděla, že Jorrés zmizel, ale nemohla si domyslet, že by Španěl plul po Orinoku na Gallinettě jen za tím účelem, aby se setkal s Alfanizem a také nemohla tušit, že mezi ním a uprchlíkem z cayennských galejí jsou dávné styky. Častokrát již chtěla zvolat:
"Co se děje, pane Hellochu?"
Ale ovládla se spoléhajíc na inteligenci Jacquese Hellocha, najeho odvahu, najeho oddanost a touhu dostat se co nejdřív k cíli. Snídaně byla odbyta co nejrychleji. Germain Paterne by rád ještě chvíli poseděl, ale když viděl, že se nedá nic dělat, opouštěl snídani s těžkým srdcem a lehkým žaludkem.
V devět hodin patnáct minut byly vaky zavázány a naloženy na záda a cestující se vydali opět na cestu.
Jestliže na pravém břehu řeky Tarridy se táhl les bez přerušení, poskytoval levý břeh zcela jiný pohled. Stromy tam byly vidět jen ve skupinách roztroušených po llanech porostlých hustou trávou, kterou také byly pokryty svahy pohoří téměř až k vrcholům.
Protější břeh byl nízký a snižoval se téměř až k hladině řeky. Bylo tedy možné prozkoumat zrakem rozsáhlé lány savan, které již nezastírala hustá stromová rouška. Dříve měli pohoří na severovýchod, od včerejška je měli na jih.
Jacques Helloch a Valdez úzkostlivě pozorovali druhý břeh a zároveň ovšem nespouštěli se zřetele ani ten, po kterém šli. Stále ještě nebylo nikde nic podezřelého.

Čekali snad Quivové na cestující u Frascaeského brodu?
Kolemjedenácté hodiny upozornil Gomo na záhyb řeky vzdálený několik set kroků, který směřoval k východu a ztrácel se ve spoustách holých skal.
"Tamhle je to, řekl.
"Tam!" odpověděl Jacques Helloch a pokynul ostatním, aby zastavili.
A když se přiblížil, aby prozkoumal tok Torridy, zjistil, že řečiště je zaneseno spoustami kamení a písku, jimiž se prodíraly jen úzké proužky vody, které bylo snadné překročit.
"Přejete si, abych šel napřed a prozkoumal začátek brodu?" nabídl se Valdez Jacquesovi Hellochovi.
"Jděte, Valdezi, ale z opatrnosti se nepouštějte na druhou stranu a vraťte se hned, jakmile zjistíte, je-li cesta volná."
Valdez odešel a za několik minut jim zmizel z očí v záhybu Torridy.
Jacques Helloch, Jean, seržant Martial, Gomo a oba nosiči stáli u pobřeží těsně vedle sebe a čekali. Germain Paterne se posadil. Jakkoliv se Jacques Helloch vždycky ovládal, nedovedl nyní utajit obavy, které ho tísnily.
Gomo se zeptal:
"Proč nejdeme dál
"Ano, proč nejdeme," řekl Jean, "a proč šel Valdez napřed?" Jacques Helloch však neodpověděl.-Odtrhl se od ostatních a popošel několik kroků k řece; nemohl se již dočkat, aby mohl pozorovat zblízka levý břeh.
Uplynulo pět minut, tak dlouhých j ako pět hodin.
Jeanneta spěchala za Jacquesem Hellochem a zeptala se ho, snažíc se vyčíst mu odpověď z očí:
"Proč se Valdez nevrací?"
"Jistě se vrátí co nevidět," odpověděl vyhýbavě Jacques Helloch. Uplynulo pět minut, pak dalších pět. Nikdo ani nehlesl. Valdez měl dost času na cestu tam i zpět, ale nepřicházel. Ale neslyšeli přece žádný výkrik ani žádné jiné poplašné znamení. Jacques Helloch seještě překonal tak, že vyčkal dalších pět minut. Bylojisté, žejim nebezpečí hrozí stejně, půjdou-li k Frascaeskému brodu, nebo zůstanou-li zde dál, anebo obrátí-li se zpět. Chystal-li se na ně útok, bude proveden bud' zde nebo tam.
"Pojd'me!" řekl odhodlaně Jacques Helloch.
Postavil se do čela, ostatní šli za ním a na nic se ho neptali. Když ušli po pobřeží asi tři sta kroků dostali se k ohybu Torridy. Zde bylo nutné sestoupit k Frascaeskému brodu.
Mladý Indián spěchal asi pět kroků napřed a spustil se až k prvním skalinám omývaným proudem vody.
Najednou zazněl strašlivý řev na levém břehu řeky, kam se Jacques Helloch a jeho společníci chtěli dostat.
Asi sto Quivů se sbíhalo ze všech stran, vrhali se do brodu, mávali zbraněmi a vyráželi ze sebe hrozivé výkřiky.
Jacques Helloch neměl kdy bránit se ručnicí. A co by zmohlajeho puška a pušky Germaina Paternea a seržanta Martiala? Co by svedly revolvery lodníků proti stu lidí, kteří obléhali a uzavírali Frascaeský brod?
Jacques Helloch ajeho společníci byli ve chvilce obklíčeni a nijak se nemohli proti útočníkům bránit.
Vtom se uprostřed hulákající tlupy Quivů objevil Valdez.
"Valdezi!" zvolal Jacques Helloch.
"Ti lotři mne chytili jako v doupěti," odpověděl vlastník Gallinetty. A kdo jsou ti lidé?" zeptal se Germain Paterne.
"Je to tlupa Quivů," odpovídal Valdez.
"A jejich náčelník!" ozval se hrozivý hlas.
Na břehu stál vzpřímen muž mající po boku tri jiné, kteří nebyli Indiáni.
"Jorrés!" zvolal Jacques Helloch.
"Nazývejte mne pravým jménem: Alfaniz!"
"Alfaniz!" opakoval seržant Martial.
Ajeho pohled, stejnějako pohled Jacquese Hellocha, spočinul s výrazem neskonalé úzkosti na dceři plukovníka Kermora.
Jorrés byl skutečně oním Alfanizem, který uprchl z cayennských galejí se třemi jinými zločinci, svými spoluviníky. Tento Španěl se postavil do čela loupežívých Quivů po smrti jejich náčelníka, Mety Serrapie, zabitého ve srážce s venezuelským vojskem.
Před pěti měsíci, jak se pamatujeme, vymysleli tito Quivové plán, že se vrátí do území na západ od Orinoka, odkud byli vypuzeni ko-lumbijským vojskem. Ale dříve než opustili hornaté roraimské kraje, jejich nový náčelník si umínil prohlédnout končiny na této straně vodního toku. Opustil proto svou tlupu a pustil se po llanech až do San Fernanda nad Atabapem a také prošel caridským rančem; právem tedy pan Manuel Assomptión tvrdil, že ho tam viděl. V San Fernandu pak čekal na příležitost vrátit se k pramenům Orinoka, právě když se pirogy Gallinetta a Moriche chystaly na cestu do misie Santa Juana.
Alfaniz, známý pod jménem Jorrés, předstíral, že si přeje odebrat se do misie a nabídl své služby vlastníkovi Gallinetty, který doplňoval počet svého mužstva; jeho nabídka byla, jak víme, přijata k neštěstí těch, kteří se odvážili na cestu k hornímu toku Tarridy. Alfaniz viděl, že se takto nejen dostane ke Quivům, ale že také ukojí svou nenávist k plukovníkovi Kermorovi a vykoná pomstu, kterou mu přísahal.
Dozvěděl se, že mladík, který plul na Gallinettě v doprovodu seržanta Martiala, pátrá po zmizelém otci, jehož svědectví před porotním soudem departementu LoireInférieure bylo příčinou, že byl odsouzen k doživotním nuceným pracím a poslán na cayennské galeje. Nenaskytovala se mu snad nynějako nikdyjindy neočekávaná pří-ležitost zmocnit se chlapce a snad i samotného plukovníka, najde-li v misii Santa Juana jeho stopu a pomstí se na synovi, nebude-li se moci pomstít na otci?
Dálje už laskavému čtěnáři všechno známé. Alfaniz se setkal sjedním ze svých spoluviníků tu noc, kdy vystoupil na břeh v yanamském sitiu; když pak pirogy přstály u Maunoirovy homole, uprchl. Zavraždil Indiána, který mu nechtěl

ukázat cestu, šel dál proti proudu Torridy, přešel vodní tok Frascaeským brodem a sešel se s tlupou Quivů.
Nyní, kdy měl Jacquese Hellocha a jeho společníky ve své moci, se chtěl tento darebák zmocnit pirog zakotvených na Orinoku. Syn, vlastně dcera plukovníka Kermorabyla v jeho rukou...

XII. KAPITOLA
Misie Santa Juana

Tináct roků před začátkem tohoto vyprávění nebyla v kraji, který protéká velký potok Torrida ani vesnice, ani ranč, ani sitio. Má-lokdy sem zavítali Indiáni, když se museli stěhovat se stády. Půda tohoto území byla pokryta jen rozsáhlými llany, úrodnými, ale neobdělávanými a bažinatými estery, zavodňovanými v zimě přebytkem okolních vod. Šelmy, hadi, opice, ptáci a také ovšem hmyz, zejména moskyti, byli jedinými živými bytostmi v těchto ještě téměř neznámých krajinách. Byla to doslova pustina, kam nikdy nezavítali ani obchodníci, ani průmyslníci Venezuelské republiky. Kdybychom putovali o několik set kilometrů dál k severu a severovýchodu, ocitli bychom se ve zcela zvláštní krajině, která se snad kdysi pojila k Andám, dříve než se veliká jezera vyprázdnila změtí vodních drah do hlubin Atlantského oceánu, v divoce romantické krajině, kde horské hřbety splývají, kde se všechno zdá v rozporu s logickými zákony přnody při všech jejích vodopisných i horopisných vrtoších, v té ohromné prostoře, nevyčerpatelném zdroji Orinoka, které vysílá k severu, a řeky Blanca, která se rozlévá jižním směrem pod štíty velkolepého roraimského horstva, na jehož nedostupných vrcholech po několika letech poprvé stanul Im Thurn a Perkin...
Tak vypadaly ty odlehlé venezuelské končiny ve své zanedbanosti a opuštěnosti, když sijakýsi misionář vzal do hlavy přetvořitje a oživit.
Indiáni roztroušení po tomto území náleželi z větší části ke kmeni Guaharibů. Obyčejně se potulovali po llanech a v hloubi rozsáhlých lesů na sever od pravého břehu horního Orinoka. Byli to ubozí divoši, kterých se dosud nedotkl dech civilizace. Za pristřeší měli sotvaže chýše a cáry za oděv. Živili se kořínky, palmovými pupeny, mravenci a termity, nedovedli ani získat kassavu z manioku, kterýje hlavní potravou obyvatel střední Ameriky. Byly to bytosti na nejnižším stupni lidské stupnice, malé postavy, chatrného tělesného složení s nafouk-lým žaludkem hlinojedů, a také byli opravdu častokrát v zimě nuceni jíst hlínu. Poněkud nazrzlé vlasy splývajícíjim na ramena, výrazjejich tváře, ve které by však pozorovatel postřehljistou inteligenci zby-loujejich prvotnímu stavu, zabarvení pleti méně temné než u ostatních Indiánů, Quivů, Piaroaů, Baréů, Mariquitarů a Banivů, to vše je odkazovalo na poslední a nejnižší úroveň lidských rodů. A přece byli tito domorodci považováni za tak strašlivé, že jejich pribuzné kmeny se sotva odvažovaly do těchto končin, a říkalo se o nich, že jsou tak náchylní k vraždění a drancování, že obchodníci ze San Fernanda se nikdy neodvažovali za Ocamo a Mavaku.
Takto se ustálila strašlivá pověst, kterou Guaharibové měliještě před pěti nebo šesti roky, kdy pan Chaffanjon, nedbaje odporu svých lodníků, neváhal plout až k pramenům řeky. Ale když se s nimi posléze setkal poblíž Maunoirovy homole, zjistil, že obvinění těchto ubohých Indiánů, kteri by neublížili ani kuřeti, jsou neopodstatněná. V té době jich již značný počet následoval španělského misionáře a utvoril základ misie Santa Juana. Náboženství proniklo jejich duše, na čem měla zásluhu oddanost a obětavost jejich apoštola, který jim zasvětil život a zřekl se kvůli nim všech pozemských radostí. Otec Esperante měl v úmyslu plně získat duše nešťastných Guaharibů. Za tímto účelem se usadil v nejzazším koutě savan pohoří Parima. Tam si umínil založit vesnici, která by časem vzrostla na městečko. Byl přesvědčen, že by nemohl vynaložit zbytek svého jmění lépe, než na toto dílo křesťanské lásky, jemuž hodlal dát co nejpevnější základy, aby se po něm nezhroutilo.
Když prišel do této pustiny, měl s sebou Otec Esperante jen mladého společníka, který sejmenoval Angelos. Tento novic misii,jemuž tenkrát bylo dvacet roků, byl prodchnut stejně jako on apoštolskou horlivostí, která konala velké divy a zázraky. Oba s nesmírnými obtížemi a překonávajíce to největší nebezpečí, nehrozíce se ničeho a nikdy neustupuj ícezaložili, zřídili a rozšiřovali misii Santa Juana, obrodili celý kmen po du`sevní i tělesné stránce a vychovali obyvatelstvo, jejichž počet nyní dosáhljednoho tisíce i s obyvateli sousedních Ilan.
Misionář si zvolil místo k založení prištího městečka asi padesát kilometrů na severovýchod od pramenů řeky a od ústí velkého potoka Torridy. Volba byla nadmíru šťastná; půda zde byla neobyčejně úrodná, porostlá nejužitečnějšími stromy a keři, zejména marimami, jejichž kůra tvoří jakousi přirozenou plst, banánovníky, platany, kávovníky kryjícími se ve stínu vysokých stromů s nachovými květy, bucary, kaučukovými stromy, kakaovníky; dále tu byla pole cukrové třtiny a sassaparilly, plantáže tabáku, z něhož se získává "cura nigra" k domácí potřebě a "cura seca" smísená s ledkem k vývozu; tonky, jejichž boby jsou velice oblíbené a sarrapie, jejichž lusky se užívají jako koření.
Bylo zapotřebí j ještě nemálo práce, aby tato zoraná a osetá pole dala hojnost maniokových kořenů, cukrové třtiny a neobyčejně hojné kukurice, která se sklízela čtyřikrát do roka ajejíž každé zrno, které vzklíčilo, dávalo na čtyři sta nových zrn.
Půda této krajiny vynikala tak neobyčejnou úrodností proto, že se mohla rozumným obděláváním ještě stupňovat, neboť byla obdělávána poprvé. Dosud nic nevyčerpalojejí úrodnou sílu. Četné potůčky ji svlažovaly i v létě, vtékajíce do toku Torridy, který v zimě vléval do Orinoka značné množství vody.
A na levém břehu tohoto toku, vznikajícího na svazích Roraimy, vznikla první obydlí patřící k misii. Nebyly to chatrné slaměné chýše, ale domky, které se vyrovnaly nejpevněji stavěným domkům Banivů a Mariquitarů.-La Urbana, Caicara a San Fernando nad Atabapem mohly misii závidět tyto důkladné a pohodlné příbytky.
Takto vznikla vesnice u samého cerra odloučeného od pohoří Parima, jehož úpatí poskytovalo zdravý i příjemný pobyt. Pod svahem, ve stínu svěžího morichoví stál chrám Santa Juana prostého slohu, postavený z kamene nalámaného z lomů v pohori. Ten nyní sotva již stačil počtu věricích, které do něho přiváděla kázání Otce Esperanta a obřady katolického náboženství, při kterých se zvolna prosazoval španělský jazyk místo guaharibského nářečí. Ostatně se zde

také usadilo asi padesát bělochii venezuelského původu, od jejichž představeného se jim dostalo vlídného přijetí. Všechno, co bylo třeba k stavbě městečka, přicházelo každý rok po Orinoku. Není divu, že pověst o něm šla až do San Fernanda, pak i do Ciudad Bolívaru a Caracasu. A proč by Kongres nepodporoval tak skvělé civilizační dílo, které mělo dodat ceny tomuto území, které dosud leželo ladem, a povznést na vyšší úroveň kmeny, jejichž ubohost a bída by brzy vedly ke zkáze?

Když z věže vyčnívající mezi stromy zazníval zvuk zvonu, kdo by se neobdivoval horlivosti, sjakou spěchali tito domorodci slušně i čistě oblečení a kypící zdravím ke slovu Božímu? Muži, ženy, děti i starci se kupili kolem Otce Esperanta. A srdce majíce prodchnuta upřímnou vděčností by se tito Indiáni rádijako před chrámem vrhali na ko-lena před domem Otce Esperanta, zbudovaným na úpatí cerra v houští morichových palem. Byli šťastní, jejich rodiny prospívaly, žili v dostatku a v hojné míře vyměňovali zemědělské plodiny za prů-myslové výrobky, které k nim byly dováženy z dolního toku Orinoka. Jejich stav se neustále zlepšoval a blahobyt mezi nimi se vzmáhal. Proto do misie přicházeli llanerové odjinud a vznikala nová obydlí. Tak se městečko stále rozšiřovalo, ubírajíc půdu lesu, který ji obklopoval svou věčnou zelení. A zemědělství vzkvétalo bez obav, že by se někdy nedostávala půda, neboť tyto orinocké savany byly doslova nekonečné.

Velice by se mýlil ten, kdo by se domníval, že misie Santa Juana nemusela často podstoupit kruté zkoušky! Ano, jen podivuhodnou obětavostí a nejvytrvalejším úsilím se mohla udržet. Co hrozných nebezpečí v počátcích přestála! Bylo nutné hájit nově vznikající vesnici proti okolním kmenům, které na ni pohlížely žárlivýma očima a dychtily po vraždění a drancování. Obyvatelstvo muselo odrážet tyto líté útoky, které hrozily zničit blahodárné dílojiž v zárodku. Aby odo-lali hordám potulujícím se po ohybu Orinoka nebo přicházejícím z přímořských Kordiller, sahali k nejráznějším a nejdůmyslnějším opatřením. Misionář se tu osvědčiljako muž vzácné činnosti ajeho odvaha byla stejně obdivuhodná jako jeho organizátorské nadání.

Všichni Guaharibové mužného věku byli zařazení do šiků, udržováni v kázni a učili se zacházet se zbraněmi. Nyní oddíl čítající sto mužů, ozbrojených moderními puškami a zásobených mnoha náboji, skvělých střelců, jakými jsou Indiáni vůbec, zajišťoval bezpečnost misie, takže nemohla být překvapena nenadálým útokem.

Důkaz o tom byl podán před rokem, kdy Alfaniz, jeho spoluviníci z galejí ajejich tlupa Quivů napadli městečko. Ačkoliv byli ve stejné síle, když Otec Esperante bojoval proti nim v čele svých bojovníků utrpěli citelné ztráty, ale na straně Guaharibů vyteklo jen málo krve. Právě tento nezdar byl příčinou, že Quivové se rozhodli opustit tyto končiny a odejít do území na západ od Orinoka.

Kromě toho misie Santa Juana byla zabezpečena stejně k obraně jako k útoku. Ne snad že by Otec Esperante někdy zamýšlel dobývat nová území; území, na kterém vládl, bylo dost rozsáhlé, aby vyhovovalo všem jeho potřebám; ale nechtěl trpět, aby si někdo beztrestně dovolil jej znepokojovat a aby zločinecké hordy nejhoršího rázu směly napadat městečko. Proto, aby odvrátil veškeré nebezpečí, jednal rázně, po vojensku. A kdojinýje misionář, než voják, a uložil-li si povinnost obětovat život, není snad takéjeho povinností bránit věřící seskupené kolem něho pod praporem Kristovy víry? Výše jsme se zmínili o obdělávání půdy, které tak hojnou měrou přispívalo k rozkvětu misie Santa Juana. Ale nebyl to jediný zdroj jejího blahobytu. K obilným polím přiléhaly rozlehlé pláně, kde se pásla stáda volů a krav, jejichž obživa byla zajištěna trávou ze savany. Chov dobytka byl jedním z nejdůležitějších odvětví obchodu a tak to také bylo ve všech provinciich Venezuelské republiky. Kromě toho měli Guaharibové značný počet koní, kterých bylo dříve kolem rančů tisíce a mnoho z nich bylo využíváno k dopravě i k vyjížd'kám Guahariby, kteří se takto vyškolili na znamenitéjezdce. Proto mohli podnikat časté obhlídky i do vzdálenějšího okolí městečka.

Otec Esperante byl skutečně takový, jak ho vylíčil pan Mirabal, mladý Gomo a také nepravý Jorrés. Jeho tvář, jeho pohyby a celýjeho zevnějšek prozrazovaly muže vzácné činnosti, vůle vždy připravené projevit se skutkem, vůdce, který je zvyklý velet.

Neobyčejná a vždy stejná ráznost ozařovaná inteligencí mu byla vlastní. Jeho neobyčejná dobrota se dala vyčíst z výrazujeho očí, pevných a klidných, i stálého milého úsměvu rtů prokmitajícími vousy zbělelými věkem. Byl stejně statečný i šlechetný a tyto dvě vlastnosti se zpravidla doplňují. Ačkolivjiž překročil šedesátku, jevila se vjeho vysoké postavě, v širokých ramenech a mohutných prsou veliká tě-lesná síla rovnající se jeho síle duševní.

Jaký byl život tohoto misionáře dřív, než se věnoval tomuto krušnému apoštolskému úřadu, nikdo nevěděl. On sám se o tom nikomu nesvěřil ani slovem. Ale z jakéhosi smutného výrazu, kterým se nezřídka obestíralajeho mužná tvář, bylo snadné uhodnout, že mu nitro rozrývaly hroty bolestí prožitých v minulosti. iKe zasluhy na úspěších, kterých zde bylo dosaženo.

Vedle nich bylo několik Indiánů, vybraných z nejlepších, kteří pomáhali pri správě městečka. Ovšem bylo možné tvrdit, že Otec Esperante, představený a zároveň duchovní správce obce, který křtil děti, oddával manžele a uděloval umírajícím poslední pomazání, soustřed'oval ve své osobě všechny funkce v misii.

A nebylo to snad nejlepší odměnou za všechnajeho namáhání, když viděl, jak utěšeně vzkvétalo jeho dílo? Nebylo snad zabezpečeno trvání tohoto díla, půjdou-li misionářovi nástupci vjeho šlépějích a neuchýlí-li se od jím vyznačené cesty?

Od útoků Quivů nerušilo nic klid obyvatel Santa Juany a nebylo pravděpodobné, že by mohlo doj ít k něj akému novému útoku... Dne I. listopadu, druhý den po tom, když Jacques Helloch ajeho společníci padli do Alfanizových rukou, asi k páté hodině odpolední se v městečku projevily známky ne-li strachu, alespoň znepokojení. Byl totiž spatřen mladý Indián běžící o překot jihozápadní savanou k městečku, jako by byl pronásledován.

Některi Guaharibové vyšli ze svých domků a sotvažeje mladý Indián zahlédl, křičel:

"Kde je Otec Esperante? Otec Esperante!"

Za chvíli ho bratr Angelos uváděl k misionári.

Ten ihned poznal chlapce, který pilně docházíval do misijní školy, když pobýval s otcem v Santa Juaně.

"Ty, Gomo?" řekl.
Chlapec nemohl ze sebe vypravit ani slovo.
"Odkud přicházíš?"
"Unikl jsem... Běžel jsem... od rána... abych sem doběhl..." Mladému Indiánovi docházel dech.
"Oddechni si, milý chlapče, řekl misionář. "Klesáš únavou. Pojedl bys něco?"
Až vám řeknu, proč jsem přišel... Je třeba poskytnout pomoc..."
"Pomoc?"
"Jsou tam Quivové... tři hodiny odtud... v pohoří... u řeky..." "Quivové!" zvolal bratr Angelos.
"A jejich vůdce také!" dodal Gomo.
"Jejich vůdce," opakoval Otec Esperante, "zločinec uprchlý z ga-lejí, Alfaniz!"
"Kde je Otec Esperante? Otec Esperante!"
"Dostihl je před několika dny... a... předevčírem večer... přepadli družinu cestovatelů, které jsem vedl do Santa Juany."
"Cestovatelé, kteří přicházeli do misie.
"Ano... otče... cestovatelé z Francie..."
"Z Francie!"
Misionářova tvář náhle zbledla a víčkajeho očí se na chvíli zavřela. Porom vzal mladého Indiána za ruku a přivinul ho k sobě. Pak na něho pohlédl a řekl mu hlasem zachvívajícím se bezděčným vzrušením:
"Řekni všechno, co víš.
A Gomo vyprávěl:
"Před čtyřmi dny vešel do chaty u Orinoka, ve které jsem bydlel s otcem,jakýsi muž... Ptal se nás, kdejsou Quivové a žádal nás, abychom mu ukázali cestu... Byli to Quivové, kteří nám zničili vesnici San Salvador, kteří mi zavraždili matku... Otec odepřel vyhovět cizincově žádosti a byl také zabit ranou z revolveru..."
"Zabit!" zašeptal bratr Angelos.
"Ano, tím mužem, Alfanizem.
"Alfanizem! A odkud ten darebák přicházel?" zeptal se Otec Esperante.
"Ze San Fernanda."
"A jak se dostal na horní tok Orinoka
"Jako lodník pod jménem Jorrés na jedné ze dvou pirog, na kterých připluli cestovatelé."
"A říkáš, že ti cestovatelé jsou Francouzi
"Ano, jsou to Francouzi. Nemohli plout dál, než k Torridě. Zanechali pirogy při ústí a jeden z nich, vůdce družiny, provázen vlastníkem jedné z obou falk, mne našel v lese u těla mrtvého otce. Slitovali se nade mnou, vzali mne s sebou, pohřbili otce. Potom mne požádali, abych je dovedl do Santa Juany. Vydali jsme se na cestu a předevčíremjsme došli k Frascaeskému brodu, kde nás Quivové přepadli a zaj ali."
"A potom?" zeptal se Otec Esperante.
"Pak Quivové zamířili k pohori. Teprve dnes ráno se mi podařilo utéci."
Misionář poslouchal mladého Indiána velice pozorně. Blesky šlehající mu z očí byly výmluvným svědectvím hněvu, jaký ho pojímal proti zločincům.
"Jsou tedy cestovatelé opravdu Francouzi, milý chlapče?" zeptal se potřetí.
"Ano, otče.
"Kolik jich je?"
"Čtyři."
"A koho měli s sebou?"
"Vlastníka jedné z obou pirog, Baniva jménem Valdez a dva lodníky, kteří jim nesli zavazadla."
"A odkud přicházeli?"
"Z Bolívaru, odkud vypluli před dvěma měsíci, aby se odebrali do San Fernanda a potom dál po horním toku Orinoka až k pohoří Parima."
Otec Esperante ponořen do myšlenek se na chvíli odmlčel a pak řekl:
"Zmínil jsi se o vůdci, Gomo. Družina má tedy vůdce?"
"Ano, je to jeden z nich."
"A jak se jmenuje?"
"Jacques Helloch."
"Má společníka..."
"Ten se jmenuje Germain Paterne a zabývá se sbíráním rostlin po savanách."
"A kdo jsou ostatní dva cestující?"
"P`redevším je to mladík, který se ke mně choval velice přátelsky a kterého mám velice rád..."
V Gomově tváři se jevil výraz nejupřímnější vděčnosti.
"Ten mladík," dodal potom, "se jmenuje Jean Kermor."
Při tomto jméně misionář vyskočil a v celém jeho vzezření se jevil nesmírný úžas.
"Jean Kermor?" řekl. "Opravdu se tak jmenuje?"
"Ano, Jean Kermor.
"A říkáš, že ten mladík přišel z Francie s pány Hellochem a Paternem?"
"Nikoliv, Otče, jak mi vyprávěl přítel Jean, setkali se na cestě na Orinoku, ve vesnici La Urbana."
"A přišli do San Fernanda?"
"Ano, a odtud luli s olečně k misii.

"A zajakým účelem cestuje ten mladík?"
"Hledá otce."
"Otce Otce, říkáš
"Ano, plukovníka Kermora.
"Plukovníka Kermora!" zvolal misionář.
A kdo by ho v té chvíli pozoroval, viděl by, že úžas, jaký se jevil v jeho vzezření, se nyní změnil v neobyčejné vzrušení.
Jakkoliv byl Otec Esperante rázný, jakkoliv se zpravidla dovedl ovládat, nyní pustil ruku mladého Indiána a přecházel sálem, zmítaje se vzrušením, které nedokázal potlačit.
Konečně se mu podařilo s vypětím všech sil uklidnit se, a pak se zeptal dál:
"Proč přichází Jean Kermor do Santa Juany?"
"Doufá, že zde získá nové zprávy, které by ho uvedly na otcovu stopu."
"Neví tedy, kde je?"
"Neví. Plukovník Kermor odešel před třinácti roky z Francie do Venezuely a jeho syn neví, kde je."
"Jeho syn,jeho syn!" mumlal misionář a přejížděl si dlaní čelo,jako by chtěl v duchu oživit vzpnmínky.
Potom se obrátil ke Gomovi a zeptal se:
"A vydal se mladík na cestu sám?"
"Ne."
"Kdo ho provází?"
"Starý voják."
"Starý voják?"
"Ano, seržant Martial.
"Seržant Martial!" opakoval Otec Esperante.
A tentokrát, kdyby ho bratr Angelos nezadržel, padl by, jakoby omráčen bleskem, na podlahu.

XIII. KAPITOLA
Na cestě

V takto přesných výpovědích mladého Indiána nebylo možné ani na chvíli váhat přispěchat na pomoc Francouzům, kteri byli v zajetí Quivů.
Misionář by se rád vydal na cestu ještě ten večer a spěchal by savanou, kdyby věděl, kterým směrem má Quivy pronásledovat. Kde byl nyní Alfaniz? U Frascaeského brodu? Ne. Podle toho, co řekl Gomo, odešel odtud hned druhý den po přepadení družiny. Ostatně bylo vjeho zájmu, aby se vzdálil od Santa Juany a aby se ztratil v lesích sousedících s pohořím a snad aby došel k Orinoku při ústí potoka Torridy a zmocnil se tam pirog s mužstvem.
Otec Esperante věděl, že je třeba napřed prozkoumat situaci, dřív než podnikne výpravu proti zlosynům.
V šest hodin nasedli dva Indiáni na koně a zamířili k Frascaeskému brodu.
Za tri hodiny se oba jezdci vrátili, neboť nenašli po Quivech žádnou stopu.
Překročil snad Alfaniz se svou tlupou řeku, aby se dostali do západních lesů, nebo sestupovali k pohori Parima, aby se dostali po levém břehu řeky k táboru na Maunoirově homoli?
To nevěděli, ale bylo třeba to vědět, i kdyby před odjezdem uplynula celá noc.
Jiní dva Indiáni vyjeli z misie s rozkazem, aby prozkoumali savanu směrem k pramenům Orinoka, neboť bylo možné, že Alfaniz sestoupil přímo k řece.
Za svítání se oba Indiáni vrátili do Santa Juany, když ujeli dvacet pět kilometrů. Quivy sice nikde neviděli, ale dozvěděli se od něko-lika Indiánů Bravů, s nimiž se v savaně setkali, že se rota Quivů ubírala směrem k pohoří Parima. Alfaniz se tedy snažil dorazit k Orinoku v úmyslu vrhnout se na tábor na Maunoirově homoli.
Měli ho tedy napadnout v pohoří Parima a s Boží pomocí potom zbavit území této sebranky Indiánů a zločinců z galejí.
Právě vyšlo slunce, když Otec Esperante opustil se svými lidmi misii.
Oddíl, s nímž vyrazil, měl sto Guaharibů, vycvičených zvlášť v zacházení s moderními zbraněmi. Ti dobří lidé věděli, že táhnou proti Quivům, svým dávným nepřátelům, nejen aby je zahnali a rozprášili, ale aby je zničili až do posledního muže.
Asi dvacet těchto Indiánů jelo na koních, provázejíce několik vozíků, na nichž byly naloženy zásoby potravin na několik dní. Městečko zůstalo pod dozorem bratra Angela a ten měl být ve spoj ení s výpravou j ízdními posly.
Otec Esperante jel na koni v čele oddílu a byl oblečen do pohodlnějšího oděvu než bylo misionářské roucho. Na hlavě měl plátěnou pžílbu; na nohou vysoké boty; dvouhlavňová ručnice visela podél sedla a za pasem měl zastrčen revolver.
Jel mlčky a zamyšlen; jeho nitro se zmítalo nevýslovným vzrušením, které nechtěl dál nijak najevo. Zprávy mladého Indiána ho vzrušovaly. Byljako slepec, kterému byl vrácen zrak a který hojiž dávno zapomněl užívat.
Zástup opustil Santa Juanu a vydal se napříč k jihovýchodu savanou, plání porostlou stromy, ostnatými mimózami, zakrnělými chappary a zakrslými palmami, jejichž vějíři zmítal vítr. Indiáni, zvyklí na pochod, postupovali zostra vpřed a pěší nezůstávali zajezdci pozadu. Půda se stále snižovala a stoupala teprve poblíž pohoří Parima. Její bažinaté části, estery, které se zavodňovaly teprve v deštivém období, nyní utuhlé horkem, tvořily tvrdý povrch, takže bylo možné jít po nich a nebylo je třeba obcházet.
Cesta tvořila téměř ostrý úhel s tou, kterou se ubíral Gomo vedle Jacquese Hellocha ajeho společníků. Byla to nejkratší cesta mezi misii a Parimským pohořím. Podle čerstvých stop objevujících se v půdě bylo možné poznat, že se zde před několika málo dny ubíral dost početný zástup.

Guaharibové se tedy vzdalovali od potoka Torridy, který tekl jihovýchodním směrem. Na cestě se vyskytovaly různé malé pritoky po levém břehu. Byly nyní vyschlé a nijak jim v cestě nepřekážely. Museli se pouze vyhnout jistým výtokům z jezer, ve kterých dosud stála voda.
Když si kolem poledne asi půl hodiny oddechli, pokračovali Guaharibové Otce Esperanta dál a to tak horlivě, že za pět hodin stanuli při úpatí pohoří Parima, nedaleko místa, kde se vypíná cerro, kterému pan Chaffanjon dal jméno Ferdinand Lesseps.
V těchto místech byly zpozorovány známky nedávno rozbitého tábora. Vychladlý popel, zbytkyjídel, uválená lože vystlaná trávou, to všechno nasvědčovalo tomu, že zde množství lidí strávilo předešlou noc. Nebylo tedy pochyb, že Alfanizovi Quivovéa také jejich zajatcise dali směrem k řece.
Při odpočinku, který trval hodinu a poskytl koním příležitost napást se, Otec Esperante se procházel opodál.
Celá jeho mysl byla obrácena k oběma jménům, která mladý Indián vyslovil. A neustále si opakoval:
"Seržant Martial... seržant zde na cestě do Santa Juany." Potomjeho myšlenky spočinuly na Jeanovi Kermorovi, na synovi hledajícím otce! Kdo byl ten mladík? Vždyť plukovník neměl syna! LVikoliv! Gomo se mýlil! Avšak na každý pád tu byli zajatci z Franiekrajané, kteří museli být vyrváni z moci Quivů!
Opět se vydali na cestu a k šesté hodině dorazili k pravému břehu rinoka.
Právě tam tryskaly první vody z pohori Parima roklinou, ve které zějaký smělý cestovatel vztyčil 18. prosince 1866 francouzský prapor. Tato část pohoří byla porostlá starými stromy, jimž bylo souzeno ahynout stářím, neboť se sem patrně nikdy neměla dostat sekyra dřerorubce, abyje v těchto vzdálených končinách pokácela.
Zdálo se, že toto místo je zcela pusté. Ani piroga, dokonce ani cuiare se sem nemohla za horkého období dostat a místo, kde nadobro ivázly obě falky, bylo vzdáleno padesát kilometrů.
Těchto padesát kilometrů, budou-li Guaharibové prodchnuti stejnou horlivostí jako jejich vůdce, mohlo by být zdoláno během noci a zástup měl naději, že do svítání bude na Maunoirově homoli. Nebyly obavy, že by zabloudili, protože stačilojít pouze podél pravého břehu řeky, jejíž vyschlé pritoky jim v cestě nijak nepřekážely. Když k osmé hodině zvolna nastávala noc, Guaharibové přebrodili Crespo, nazvané tak na mapě francouzského cestovatele...
Otec Esperante se ani nemusel ptát svých Indiánů, chtějí-li se o to pokusit. Vstal a šel napřed. Je2dci i pěší se pustili za ním. Orinoko při svém vzniku značně zúžené příkrými břehy zde mělo šířkujen několik metrů ajeho břehy tu byly zčástijílovité, zčásti skalnaté. V období velikých dešťů b
y musela piroga v této první části toku proplout několika raudaly a tízn by se značně zdržela.
Když k osmé hodině zvolna nastávala noc, Guaharibové přebrodili Crespo, nazvané tak na mapě francouzského cestovatele na počest prezidenta Venezuelské republiky.
Slunce se již na čisté obloze sklonilo k západu a zmizelo za bezmračným obzorem. Celým nebem se rozlil třpyt hvězd a jasný měsíční svit.
Za tohotojasu, který potrval celou noc, mohli Guaharibovéjít rychle a hodně dlouho. V cestě jim nepřekážely ani travinaté bažiny, kterými by nemohli za tmy projít, protože by do nich zapadli až po pás. Pod pobřežím byl v řečišti vidět mohutný shluk skal, který tu činil plavbu takřka nemožnou i za deŠtivého období, kdy se řeka značně rozvodnila.
Před třemi měsíci by Gallinetta a Moriche nepropluly " snadno těmito "úžinami označenými na mapě jmény raudalů-guereriský, yuvillský a salvajuoský. gylo by třeba pirogy přenést a je možné pochybovat o tom, bude-li někdy tato část Orinoka splavná. V těchto místech se tok řeky měnil v několik proužků, které plynuly mezi skalami a sotva zvlažovaly bělavou pobřežní hlínu. Teprve od cerra Ferdinanda Lessepse byla řeka postupně hlubší, na čemž měly zásluhu přítoky z levé i pravé stran.
Když svítalo, asi k páté hodině ráno, došel Otec Esperante k ohybu řeky vzdálenému asi dvanáct kilometrů od potoka Torridy.
Dřív než za tři hodiny se mohl setkat s Parchalem a lodníky, kteří zůstali u obou falk.
Na jihozápad, na protějším břehu Orinoka čněla Maunoirova homole, jejíž vrchól ozařovaly pruni paprsky slunce. Na tomto břehu stálo cerro vysoké asi šest nebo sedm set metrů, patřící k téže horské soustavě.
Nebylo ani pomyšlení na sebel.atší oddech. Jestliže se Quivové odebrali podél řeky do tábora, byli tam ještě, nebo když vydrancovali pirogy, pustili se dál savanou Kdo ví, nenapadlo-li Alfanize, aby nyní uskutečnil plán vrátit se do západních končin Venezuely a vzít tam zajatce s sebou?
Šli již hodinu a Otec Esperante by se asi ani nezastavil, dokud by nedorazil k ústí potoka Torridy, kdyby se kolem šesté hodiny ráno nestalo něco neočekávaného.
Mladý Indián šel před zástupem asi padesát kroků napřed po břehu, po kterém často běhával s otcem. Snažil se rozeznat stopy Quivů. Najednou se zastavíl, sehnul se k zemi a z hrdla se mu vydral výkřik. Na místě, kde stál, ležel pod stromem bez hnutí muž, jako by spal nebo byl mrtvý.
Na Gomův výkřik zamířil Otec Esperante s koněm v tu stranu a několika skoky se ocitl u mladého Indiána.
"To je on! To je on!" volal chlapec.
"On?" řekl Otec Esperante.
Seskočil z koně a přistoupil k muži ležícímu na zemi.
"Seržant... seržant Martial!" zvolal.
Starý voják tu bezvládně ležel a místo kolem něho bylo zbroceno krví; jeho prsa byla prostřelena kulkou; zřejmě byl mrtev. Martiale! Martiale!" volal Otec Esperante, jemuž z očí kanuly slzy jako hrachy.
Nadzdvihl nešťastníka, tiskl jeho hlavu ke své a snažil se mu na rtech vypozorovatjediný závan dechu. Potom najednou v divoké radosti vykřikl:
"Žije! Žije!"
A skutečně, seržant Martial lehce dýchal. Náhle se mu pozvedla ruka a opět bezvládně klesla. Potom se mu na chvíli

pootevřely oči a jeho zrak se upřel na misionáře.
"To jste vy... pane plukovníku?... Tam... Alfaniz!"
A když ze sebe vypravil tato slova, provázená křečovitými posunky, pozbyl vědomí.
Otec Esperante se vzpřímil; jeho mysl se zmítala neuvěritelnou změtí myšlenek ajeho nitro nesmírným vzrušením.
Seržant Martial zde; a ten mladík, kterého provázel na cestě za otcem a jenž s ním již nebyl; oba v těchto dalekých venezuelských končinách! Kdo mu podá vysvětlení tak záhadných záležitostí, zemře-li seržant bez toho, aby mohl promluvit? Nikoliv! Nezemře! Misionář ho opět zachrání, jako ho zachránil již jednou na bojišti. Vyrve ho ze spárů smrti.
Na jeho povel se jeden z vozíků zastavil a seržant Martial byl na něj položen na lůžko vystlané trávou. Jeho oči a rty zůstávaly zavřené. Ale mezi jeho pobledlými rty bylo cítit slabý dech.
Pokračovali dál. Otec Esperante jel těsně u vozíku, na kterém spočívaljeho dávný spolubojovník, který ho po tak dlouhé době poznal, jeho seržant, kterého před čtrnácti roky opustil v Bretani, odkud odešel pevně odhodlán nikdy se nevrátit. A nyní se s ním shledal v této odlehlé krajině, našel ho raněného kulkou vypálenou nejspíš rukou lotra Alfanize!
"Tedy," řekl si v duchu, "Gomo se přece jen nemýlil, když mluvil o seržantovi Martialovi. Ale co mínil, když mluvil o mladíkovi, o synovi, který hledá otce? Syn... syn..."
Obrátil se k mladému Indiánovi, který kráčel vedle něho a zeptal se: "Řekl jsi, tuším, že tento voják nepřišel sám, že s sebou měl mladíka..."
"Ano, mého pritele Jeana.
"A oba dva zamýšleli odebrat se do misie
"Ano, aby našli plukovníka Kermora.
"A ten mladík je plukovníkův syn?"
"Ano, vlastní syn.
Pri těchto tak rozhodných odpovědích cítil Otec Esperante, že mu buší srdce, div se nerozskočí. Nebylo možnéjinak, než vyčkat. Snad se tato záhada do západu slunce objasní.
Všechno směřovalo kjedinému cíli: uderit na Quivy, setkají-li se s nimi v táboře na Maunoirově homoliz několika slov pronesených seržantem Martialem bylo možné s určitostí soudit, že tam Alfaniz jea osvobodit zajatce.
Guaharibové se dali do běhu a vozíky zůstaly pozadu s dostatečným ozbrojeným doprovodem.
A nebyla snad oprávněná naděje na úspěch na straně bývalého plukovníka, nynějšího misionáře v Santa Juaně, vůdce těchto statečných Indiánů, se kterými se hodlal vrhnout na zločineckou hordu? Krátce před osmou hodinou Otec Esperante a Guaharibové ustali v pochodu, když dorazili k dost rozsáhlé mýtině za ohybem řeky. Naproti nim, na protějším břehu, se vypínala Maunoirova homole. Na pobřeží nebylo nikde nikoho vidět. Mezi břehy Orinoka nebyla nikde ani památka po lodici.
Ze zatáčky ohybu bylo vidět kouř stoupající přímo k nebi, neboť zde nebyl cítit ani nejmenší vánek.
Na tomto místě, vzdáleném sotva padesát metrů, byl tedy rozbit
Mohl to být jen tábor Quivů, ale bylo to třeba jistit. Několik Guaharibů se tím směrem plížilo křovinami a za několik minut se vrátili se zprávou, že v tábořeje opravdu Alfanizova horda. Zástup Otce Esperanta se seřadil na kraji mýtiny.-Vozíky přijely za ním a ten, na němž byl naložen seržant Martial, byl postaven doprostřed.
Když plukovník zjistil, že stav raněného se nezhoršil, začal konat přípravy, aby obklíčil Alfanize ajeho kumpány.
Vypraví-lijezdce napříč po mýtině, podaří se mu obklíčit Quivy a zničitje do posledního muže.
Za nějakou chvíli se ozval strašlivý pokřik, do něhož se mísily střelné rány.
Guaharibové se vrhli na Alfanize, dřív než se mohl postavit na obranu. Rovnali se sice počtem Quivům, ale byli lépe vyzbrojeni a lépe vedeni. Zbraně, které měl Španěl, pocházely z vydrancovaných pirog; bylo to několik revolverů zanechaných Jacquesem Hellochem a pak zbraně odňaté zajatcům.
Zápas nemohl být dlouhý a také netrval dlouho. Tlupa, která byla napadena, byla zároveň poražena. Proto se většina Quivů dávala po krátkém zápasu na útěk. Jedni běželi do lesa, druzí prchali téměř vyschlou řekou, aby se dostali na savanu na protějším břehu; větší část jich byla zasažena smrtícími kulkami.
Zároveň se vrhli Jacques Helloch, Germain Paterne, Valdez, Parchal a lodníci z falk na Quivy, kteří je hlídali.
Gomo byl první, kdo k nim přiběhl a volal:
"Santa Juana! Santa Juana!"
Brzy se veškerá činnost soustředila ve středu tábora.
Tam se Alfaniz, uprchlíci z cayennských galejí a několik Quivů bránilo revolvery. V tomto zápasu bylo několik Guaharibů poraněno, ale naštěstí neměla tato poranění vážnější následky.
Najednou se uprostřed skupiny obklučující Španěla zjevila velebná postava Otce Esperanta.
Jeannetě Kermorové se zdálo, jako byji něco táhlo neodolatelnou silou k misionáři. Chtěla spěchat k němu, ale Jacques Helloch ji zadržel.
Alfaniz, opuštěn Quivy, jejichž křik zalétal k jeho sluchu již jen zdálky, se stále ještě bránil. Jeho dva společníci z galejí leželi mrtví vedle něho.
Occ Esperante se ocitl tváří v tvář Španělovi a posunkem zadržel GuaMariby kteří ho již obestupovali.
Alfaniz couvl až na břeh řeky a v ruce držel revolver nabitý několika ransmi.
Nastalo hrobové ticho, do něhož zazněl mocný hlas Otce Esperanta: ‚Alfanizi! To jsem já!"
"Misionář ze Santa Juany!" zvolal Španěl.
Namířil revolver a chtěl vystřelit, ale Jacques Helloch mu zachytiluka a rána šla mimo.
"Mo, A lfanizi. Otec misie Santa Juana a také plukovník Kermor!" Alfaniz uviděl několik kroků od sebe Jeana, kterého pokládal za plukovníkova syna a zamířil.

Nzi však mohl vypálit ránu, zahřměl výstřel a zločinec klesl zasažcaranou Otce Esperanta.
Vlon dojel vozík, který vezl na místo zápasu seržanta Martiala. Jcaan eta se vrhla do náručí plukovníka Kermora.
Nazývala ho otcem
Teopak, nepoznávaje v mladíkovi vlastní dceru, kterou pokládal zamvou a kterou nikdy neviděl, jen opakoval:
"Nemáte syna..."
"Seržant Martial se vzpřímil, vztáhl ruce k Jeannetě a řekl: "Nikoliv... pane plukovníku... ale měljste dceru... a tohleje ona!"

XIV. KAPITOLA
Dva měsíce v misii

d zmizení plukovníka Kermora, odjeho odchodu do Nového světa uplynulo čtrnáct let, a historii těchto čtrnácti roků zde podáváme několika řádky.
Roku 1872 se plukovník dozvěděl o ztroskotání lodě Newton a že při této strašlivé námořní katastrofě zahynuly jeho manželka i dceruška. Okolnosti, za kterých ke katastro e došlo, nepřipouštěly ani nejmenší tušení, že byjedna z obou drahých bytostí, dceruška Jeanneta, tehdyještě maličká, zůstala naživu. Aniji neznal, protože byl nucen opustit Martinique o několik měsíců dříve než se narodila. Ještě rok zůstal plukovník Kermor v čele svého pluku. Potom, když opustil vojenskou službu a žádný rodinný svazek ho nepoutal k světu, rozhodl se celý svůj život zasvětit vznešenému misionářskému úkolu.
Měl v sobě vždy vedle duše vojenské duši apoštolskou.-Důstojník byl zcela připraven změnit se rázem v kněze, kněze bojujícího, který zasvěcuje život obracení divokých domorodých kmenů na Kristovu víru, jinými slovy jejich civilizování.
Plukovník Kermor nikoho, ani seržanta Martiala, nezasvětil do svých záměrů, r.1875 tajně opustil Francii a odebral se do Venezuely,
kde bylo tolik indiánských kmenů pohrouženo ve tmách nevědomosti v tělesném i duševním úpadku.
Jakmile dokončil církevní studia v této zemi, byl vysvěcen na kněze a vstoupil do Společnosti cizozemských misii podjménem Otec Esperante, které mělo pojistit trvalé inkognito jeho novému životu. Z vojenské služby vystoupil roku 1873 a na kněze byl vysvěcen r. 1878, když mu bylo čtyřicet devět roků.
V Caracasu pojal Otec Esperante úmysl odebrat se za svým apoštolským povoláním do takřka neznámých končinjižní Venezuely, kde se misionáři vyskytovali zřídka. Mnohé kmeny domorodců neměly nikdy příležitost seznámit se s povznášejícími a zušlechťujícími naukami křesťanské víry anebo alespoň zůstávaly stále divoké. Jít mezi ně až k pohraničním končinám brazilského císařství, to bylo dílo, ve kterém náš misionář viděl svůj životní úkol. Přesvědčen, že nikdo nic neví o jeho dřívějším životě, vydal se na cestu začátkem roku 1879. Po středním toku Orinoka se Otec Esperante, který mluvil španělskyjako svou mateřskou řečí, dostal do San Fernanda. Z tohoto městečka odeslal dopis jednomu ze svých přátel, notáři v Nantes. Tento dopisposlední, který byl podepsánjeho pravýmjménem ajenž byl nezbytně nutný pro uspořádání rodinných záležitostí, měl příjemce podle výslovného odesílatelova přání zachovat v tajnosti. Je zde třeba podotknout, že o zmíněném dopisu, nalezeném v notářových dokumentech, byla seržantovi Martialovi doručena zpráva teprve r.1891, kdy Jeanneta Kermorová s ním žilajiž celých šest roků. Otec Esperante měl dostatek prostředků, aby si mohl v San Fernandu opatřit veškerý potřebný materiál ke zřízení misijního ústavu za prameny řeky. V tomto městečku si také vybral za společníka bratra Angelose, který již byl obeznámený s indiánskými mravy a měl pro něho být nejen prospěšným, ale i oddaným a obětavým pomocníkem při zamýšleném velikém díle.
Bratr Angelos obrátil zřetel Otce Esperanta na Guahariby, jejichž veliká většina žila kočovně podél břehů horního Orinoka a v sousedství pohoří Parima. Přinést těmto Indiánům Kristovo evangelium by bylo vznešeným činem křesťanské lásky, neboť to byly bytosti z ubohých nejubožejší, bylo by to skvělým civilizačním dílem, neboť byli na nejnižší úrovni vzdělanosti mezi venezuelskými domorodci. Tito Guaharibové měli, jak si pamatujeme, pověst lupičů, vrahů a dokonce i lidojedů, pověst, kterou si naprosto nezasluhovali. To ovšem vůbec
nezastrašilo muže tak odhodlaného, jakým byl bývalý plukovník Kermor, který se odhodlal stvořit misijní středisko severně od Roraimy a soustředit kolem sebe domorodce z této krajiny.
Otec Esperante a bratr Angelos opustili San Fernando na dvou pirogách hojně zásobených předměty nezbytně potřebnými k začátkům zřizovaného ústavu. Další materiál se jim měl zasílat postupně tak, jak by to vyžadovaly potřeby malé osady. Falky pluly proti proudu řeky, zastavovaly se v hlavních městečkách a pobřežních rančích a dopluly k potoku Torrida na území Guaharibů.
Po mnohých mamých pokusech, po četných nepříjemnostech a nebezpečích byli Indiáni získáni sliby Otce Esperanta, jeho dobrotou a ušlechtilostí. Na mapě vznikala vesnice, kterou misionář pojmenoval Santa Juana; Juana totiž bylo jméno jeho dcerušky.*)
Uplynulo čtrnáct let. Misie vzkvétalaza jakých okolností, víme. Zdálo se, žejiž nic neváže Otce Esperanta kjeho bolestné minulostinajednou však došlo k událostem, na kterých spočívá naše historie.
Po slovech pronesených seržantem Martialem přivinul plukovník Jeannetu k srdci a čelojeho dcerušky se zarosilo vláhoujeho očí,jakoby křtem slz. Dívka mu stručně vypověděla příběhy svého života , vyprávěla o svém zachránění na lodi liigo, o svém vychování v Erediově rodině a Havaně, o návratu do Francie, o několikaletém pobytu v Chantenay, o záměru, který pojala ona se seržantem Martialem , když se dozvěděli o dopisu psaném ze San Fernanda, o odchodu z Venezuely pod jménem a v oděvu Jeana, o cestě po Orinoku, o útoku zločince Alfanize ajeho Quivů u Frascaeského brodu a potom o tomto doslova zázračném vysvobození z rukou zločinců.
Oba pak přistoupili k vozíku, na němž ležel starý voják. Seržant Martial zářil štěstím a zároveň plakal; ze rtů mu splývala

slova: "Pane plukovníku! Pane plukovníku! Nyní, kdy naše Jeanneta našla otce, mohu zemřít..."
"To nedovolím, můj starý příteli!"
"Ach, nedovolíte-li to, pak ovšem..."
"Budeme tě ošetřovat, uzdravíme tě..."
"Budete-li mne ošetřovat, pak ovšem nezemřu!"
"Ale nyní potřebuješ klid."
"Jsem zcela klidný, pane plukovníku!
"Podívejte se, jsem již zase ospalý, ale tentokrát je to zdravý spánek..."
Spi, starý příteli, spi! Vrátíš se do Santa Juany. Cestou se neunavíš a za několik dní budeš zase na nohou."
"Plukovník Kermor se shýbl. Jeho "starý pritel" usnul seržantovi Martialovi a políbil jej s úsměvem na rtech.
"Milý otče, zachráníme ho!" zvolala Jeanneta.
"Ano, milovaná Jeanneto, s pomocí Boží od ověděl misionář. Pečlivě prozkoumal s Germainem Paternem ránu seržanta Martiala a nezdálo se jim, že by mohla mít smrtelné následky.
Potom se dozvěděli, že j eho vrahem by byl Alfaniz, který na něho vypálil ránu, když se starý voják v záchvatu zuřivosti na něj vrhl. Otec Esperante řekl:
"Přeji si, aby moji dobří Indiáni a také vaši společníci, pane Hel-lochu, si odpočinuli; velice to potřebují. Zítra ráno nastoupíme zpáteční pochod k misii a Gomo nás tam dovede nejkratší cestou." "Tento statečný chlapec má největší zásluhu na naší záchraně," podotkla Jeanneta.
"Vím to," odpověděl Otec Esperante.
Zavolal mladého Indiána a řekl mu:
"Pojd', Gomo, pojd'! Objímám tě za všechny, které jsi zachránil." A když se Gomo vymanil z náručí Otce Esperanta, ocitl se v objetí Jeannety a byl tak zmatený, že ji stále ještě nazýval "přítelem Jeanem".
Protože dívka byla dosud oblečená do mužských šatů, které měla na sobě od počátku cesty, napadlo otce, vědí-li všichni ostatní, že "pan Jean" je vlastně slečna Jeanneta Kermorová.
Ani na chvíli neváhal jim to oznámit.
Když stiskl ruku Jacquesovi Hellochovi a Germainovi Paterneovi, Parchalovi a Valdezovi, oběma těm počestným vlastníkům lodí, jejichž oddanost při dlouhé a krušné plavbě nikdy ani na chvíli neochabla, ujala se Jeanneta slova:
"Milý otče, nemohu jinak, než vám říci všechno, čím jsem zavázána oběma svým krajanům, kterým se nebudu nikdy moci odvděčit..."
"Slečno," odpovídal Jacques Helloch, jemuž se chvěl hlas, "prosím, já neudělal naprosto nic..."
"Nechte mne laskavě domluvit, pane Hellochu.
"Mluvte tedy pouze o Jacquesovi, a ne o mně, slečno Kermorová," zvolal Germain Paterne a smál se; "neboť já nijak nezasluhuji..." "Jsem vám oběma zavázána neskonalými díky, moji drazí přátelé," řekla Jeanneta, "ano, oběma, milý otče! Pan Helloch mi zachránil žiVOt..."
"Vy jste zachránil život mé dceři?" zvolal plukovník Kermor.
A Jacques Helloch, ačkoliv nerad, musel vyslechnout vyprávění Jeannety o tom, jak pirogy před San Fernandem ztroskotaly ajak ona obětavostí Jacquese Hellocha unikla smrti.
A dívka dodala:
"Řekla jsem, milý otče, že pan Helloch mi zachránil život, ale udě-lal ještě víc, neboť se odhodlal doprovázet nás, Martiala a mne a pátrat s námi... zároveň s panem Germainem Paternem..."
"To není pravda!" odporoval tento. "Věřte, slečno, že jsme měli v úmyslu odebrat se až k pramenům Orinoka. Bylo to naším úkolem, který nám svěřil ministr vyučování."
"Ne, pane Paterne, to opravdu ne," odpověděla Jeanneta s úsměvem. "Mělijste zůstat v San Fernandu, ajestliže jste přišli až do Santa Juany..."
"Vykonali jsme tím pouze svou povinnost," prohlásil prostě Jacques Helloch.
Je samozřejmé, že všechny podrobnosti měly být plukovníkovi Kermorovi vysvětleny později a že se měl podrobně seznámit se všemi příhodami dobrodružné cesty. Ale již nyní, když viděl úmyslnou zdrženlivost Jacquese Hellocha a Jeannetinu vděčnost, nezačínaljiž snad otec tušit, jakými city oplývá dceřino srdce?
Zatímco Jeanneta Kermorová, Jacques Helloch, Germain Paterne a on hovořili o těchto věcech, Parchal a Valdez připravovali tábor, ve kterém by strávili zbytek dne a noc. Jejich lidé odnesli do lesa těla všech, kteří padli v zápase. Germain Paterne pak obvazoval poraněné Guahariby.
Potom, když byly z vozíků vyňaty zásoby, aby každý dostal svůj díl, zatímco se v několika ohništích rozdělávaly ohně, Jacques Hel-loch a Germain Pateme provázeni plukovníkem Kermorem ajeho dcerou se odebrali k oběma pirogám na pobřeží. Museli zjistit, zda nejsou zničeny Quivy.
Nebyly, neboť Alfanizje chtěl použít k návratu do západních končin proti proudu řeky Ventuari. Jakmile by voda v řece stoupla, mohly by se obě falky vydat na cestu po proudu.
"Díky těm lotrům," zvolal Gemzain Paterne, "díkyjim za to, že ušetrili mé sbírky. Co bych si počal, kdybych se měl vrátit do Evropy bez nich! Tolikjsem se po cestě nafotografoval a nyní bych s sebou neměl přnést anijediný obrázek! Jak bych mohl prijít na oči ministrovi vyučování!"
Je možné pochopit radost přírodovědce a také uspokojení ostatních cestovatelů z Gallinetty a Moriche, když našli na lodích všechny cestovní potřeby, nemluvě o zbraních, které sesbírali na mýtině. Nyní mohly pirogy zůstat v bezpečí při ústí vodního toku Torridy, pod ochranou mužstva z lodí. Až přijde chvíle návratu, alespoň pokud se týká Moriche, budou moci Jacques Helloch a Germain Paterne jen vstoupit na lod' a plout.
Ale o návratu ještě nebyla řeč. Otec Esperante hodlal vzít s sebou do Santa Juany dceru Jeannetu, seržanta Martiala,

mladého Goma a všechny své Indiány. A mohli snad oba Francouzi odmítnout pozvání, aby strávili několik dní nebo týdnů v misii, v domě krajana? Milerádi svolili.
"Nemůžeme jinak," podotkl Germain Pateme Jacquesovi Hellochovi. "Jak bychom se mohli vrátit do Evropy, aniž bychom viděli Santa Juanu! Ani bych se neodvážil ukázat se na očích ministrovi vyučování, a ty, Jacquesi, také ne."
"Já také ne, Germaine.
"To je samozřejmé!"
Ten den společně pojedli ze zásob uložených v pirogách a z těch, které s sebou přivezli z městečka. Jen seržant Martial s nimi nejedl, ale byl tak šťastný, šťastný, že opět spatřil svého plukovníka, i když v rouše Otce Esperanta. Zdravý vzduch Santa Juany ho za několik dní zotaví, o tom nepochyboval.
Není třeba podotýkat, že Jacques Helloch a Jeanneta museli vyprávět plukovníkovi dopodrobna všechny příběhy, které se udály během cesty. Naslouchal, pozoroval, nepochybně tušil city, které vřely v srdci Jacquese Hellocha a pohroužil se do myšlenek. Jaké nové povinnosti mu uloží tento nový stav věcí?
Bylo samozřejmé, žejiž ten den se dívka oblékla do šatů svého pohlaví, které byly pečlivě uschovány ve vaku uloženém pod přístřeškem Gallinetty.
A Germain Paterne řekl příteli:
"Sličná jako mladík! Sličná jako dívka. Opravdu, naprosto tomu nerozumím."
Druhý den Otec Esperante, jeho hosté a Guaharibové opustili tábor na Maunoirově homoli, když se před tím rozloučili s Parchalem a Valdezem, kteří raději zůstali na stráži u svých pirog. S koňmi a vozíky bylo možné bez nějakých potíží vykonat cestu lesy a savanami.
Tentokrát nevolili cestu k pramenům Orinoka, kterou šli dříve. Nejkratší cesta vedla podél pravého břehu řeky, kterou šel dříve Jacques Helloch veden mladým Indiánem. A pochod byl tak rázný, že k po-ledni dorazili k Frascaeskému brodu.
Nikde nebyla ani památka po Quivech, nyní rozprášených, a nemuseli se jich vůbec obávat.
Tam si na chvíli odpočinuli a protože jízda na vozíku seržanta Martiala příliš neunavovala, dali se na další pochod k Santa Juaně. Vzdálenost od brodu k městečku bylo možné zdolat za několik hodin; odpoledne dorazili do misie.
Z uvítání, jakého se dostalo Otci Esperantovi při návratu, poznal Jacques Helloch ajeho společníci,jakje svými věrnými Indiány mi-lován.
Dva pokoje v domě Otce Esperanta byly upraveny Jeannetě Kermorové a seržantovi Martialovi, dva jiné byly zařízeny Jacquesovi Hellochovi a Germainovi Paterneovi v sousedním domě, kde se ujal role jejich hostitele bratr Angelos.
Nazítří svolával kostelní zvon celé městečko k bohoslužbám na poděkování Bohu. Jakými city vřela duše dívky, když viděla při mši svaté otce poprvé u oltáře. A jakou teprve by měl radost seržant Martial, kdyby mohl být přítomen Božím službám, konaným jeho plukovníkem!
Není třeba podrobně líčit dny prožité v misii Santa Juana. Stačí, když povíme, že raněný se viditelně uzdravoval.
Koncem týdne dostal dovolení usednout do stínu palem v pohodlném křesle z jelení kůže. Plukovník Kermor a jeho dcera spolu mnoho rozmlouvali o minulosti, mnoho. Jeanneta se dozvěděla, jak otec, který ztratil rodinu, chtěl celý svůj život zasvětit tomuto apoštolskému dílu. Mohlje nyní opustit a zanechat nedokonané? Nikoliv, o tom nebylo vůbec pochyb. Jeanneta zůstane s ním a věnuje mu celý svůj život.
Po těchto rozmluvách si Otec Esperante povídal se seržantem Martialem.
Misionář děkoval starému vojákovi za všechno, co udělal projeho dceru. Děkoval mu za to, že se uvolil podstoupit tuto cestu. Potom se ho vyptával na Jacquese Hellocha. Ptal se ho, nepozoroval-li oba, Jeannetu a j ej.
"Co naplat, pane plukovníku, dělaljsem, cojsem mohl. Byl to Jean, mladík z Bretaně, synovec cestující se strýcem do této země divochů. Jacques Helloch a naše drahá Jeanneta se setkali na cestě. Dělal jsem, co jsem mohl, abych tomu zabránil, nepodařilo se mi to. Ďas do toho vlezl..."
"Nikoliv, Bůh to řídil, milý příteli," odpověděl Otec Esperante. Zatím ubíhal čas a věci zůstávaly při starém. Proč Jacques Helloch váhal promluvit? Mýlil se snad? Ne, ani ve vlastních citech, ani v těch, které budil v srdci Jeannety Kermorové. Ale ze šetmosti, která mu bylajen ctí, mlčel. Zdálo se mu, že by se tím hlásil o odměnu za prokázané služby.
Ale Germain Pateme v pravou chvíli pohnul celou věcí ajednoho dne řekl příteli:
"Kdy se vydáme na cestu?"
"Kdy chceš, Germaine."
"Dobrá. Jenomže až budu chtít já, nebudeš chtít ty."
"Proč?"
"Protože slečna Kermorová bude nevěstou."
"Nevěstou!"
"Ano, chci požádat o její ruku."
"Chceš..." vykřikl Jacques.
"Ovšemže nikoliv pro sebe, ale pro tebe."
A udělal, jak řekl, nedbaje námitek, které pokládal za bezvýznamné. Jacques Helloch a Jeanneta Kermorová se objevili před misionářem v pritomnosti Germaina Patemea a seržanta Martiala. A na otcovu otázku odpovídala dívka hlasem chvějícím se mocným vzrušením:
"Jacquesi, jsem připravena stát se vaší manželkou; celý můj život nepostačí, abych vám projevila vděčnost..."
"Jeanneto, drahá Jeanneto," odpovídal Jacques Helloch, "miluji vás, ano, miluji vás..."
"Víc už nemluv, milý příteli!" zvolal Germain Pateme. "Neřekl bys již nic vhodnějšího."
A plukovník Kermor přivinul k sobě obě děti, které se spojily na jeho srdci.
Bylo domluveno, že sňatek bude oslaven za čtmáct dní v Santa Juaně. Otec Esperanteje oddájako civilní představený

misie a dá novomanželům svatební požehnání, které bude zároveň i požehnáním otcovským. Jacques Helloch, který neměl k nikomu závazky ajehož rodinu plukovník kdysi znal, nečekal dlouho na otcův souhlas. Jeho jmění a jmění Jeannety svěřené seržantovi Martialovi jim zabezpečovalo skvělé živobytí. Za několik týdnů po svatbě se pak vydají na cestu, a to přes Havanu, aby tam navštívili Erediovu rodinu. Potom se vrátí do Evropy, do Francie, do Bretaně, aby tam uspořádali všechny záležitosti a pak se vrátí do Santa Juany k plukovníkovi Kermorovi a j eho starému voj ákovi.
Tak se měly události a dne 25. listopadu před veškerým obyvatelstvem slavnostně oděným a za přítomnosti Germaina Patemea a seržanta Martiala,jako svědků, oddal otec občansky i církevně dceru Jeannetu s Jacquesem Hellochem.
Byl to dojemný obřad, a není divu, že vzbudil hluboké pohnutí, které se jevilo výrazem neskonalé radosti dobrých Guaharibů.
Uplynul měsíc a Germainovi Patemeovi se zdálo, že by byl nejvyšší čas složit účty z vědeckého poslání, které jeho příteli a jemu uložil ministr vyučování. Jak vidíme, byl to vždy ministr, kterého nastrčil.
"Již?" řekl Jacques Helloch.
Nebylo divu, nepočítal dny. Byl příliš šťastný, aby se mohl věnovat takovému všednímu počítání!
"Ano, již!" odpověděl Germain Paterne. "Jeho Excelence se bude jižjistě domnívat, že nás pohltili venezuelštíjaguári nebo žejsme skončili svou vědeckou kariéru v žaludku Caraibů."
Po domluvě s Otcem Esperantem byl odchod z misie stanoven na 22. prosince.
Plukovník Kermor hleděl se stísněným srdcem vstříc chvíli, která ho měla odloučit od dcery, ačkoliv se mu měla za několik měsíců vrátit. Tato cesta se měla ovšem konat za daleko příznivějších podmínek a paní Hellochové již nehrozila taková nebezpečí jako Jeannetě Kermorové. Plavba po proudu řeky k Ciudad Bolívaru půjde rychle. S pány Miguelem, Felipem a Varinasem nejspíš nepoplují, protože již asi nebudou v San Fernandu.
Ale za pět týdnů doplují pirogy do Caicary, kde cestující vstoupí na parník, který bude plout po dolním Orinoku. V případě návratu do Santa Juany bylo možné se spolehnout na Jacquese Hellocha, že se vykoná co nejrychleji a nejbezpečněji.
"A pak, pane plukovníku," podotkl seržant Martial, "naše Jeanneta má znamenitého manžela k ochraně a ten je lepší než chudák starý voják, starý osel, který ji nedovedl zachránit ani z vln Orinoka, ani od lásky Jacquese Hellocha!"

XV. KAPITOLA
Na shledanou

Dne 25. prosince ráno byly pirogy připraveny k plavbě po proudu řeky.
V té roční době ještě nebylo Orinoko rozvodněno. Bylo tedy třeba vléci Gallinettu a Moriche pět kilometrů po proudu k ústí malé řeky po pravém břehu, kde byla dostatečná hloubka vody. Od tohoto místa bylo jen nebezpečí, že na několik hodin uváznou v písku, ne však že nebudou moci dál pro nedostatek vody až do začátku deštivého období.
Otec Esperante si přál doprovodit své děti do nového tábora. Seržant Martial, který se již zcela uzdravil, se k němu připojil i s mladým Indiánem, který se stal chovancem misie Santa Juany.
Doprovázelo je padesát Guaharibů. Všichni se šťastně dostali k ústí řeky.
Když nadešla hodina odchodu, zaujal Valdez své místo v Gallinettě, na kterou měli vstoupit Jacques Helloch ajeho paní, Parchal pak na Moriche, jejíž pristřešek měl ukrýt vzácné sbírky Germaina Paternea a jeho neméně vzácnou osobnost.
Protože obě falky měly plout společně a to skoro neustále vedle sebe, Germain Paterne neměl zůstat o samotě. Pokud pak bude chtít, bude ve společnosti novomanželů. Kromě toho bylo samozřejmé, že budoujíst u společného stolu na Gallinettě, s výjimkou, kdy Jacques a Jeanneta Hellochovi přijmou pozvání Germaina Paternea a zavítají ke společnému stolu na Moriche.
Byl příznivý čas, to znamená, že vítr vál od východu. Sluneční paprsky pronikaly lehkou clonou mraků a teplota tak byla snesitelná.
Plukovník Kermor a seržant Martial sestoupili z pobřeží, aby objali drahé děti. Ani jeden se neubránil zcela pochopitelnému dojetí. Jeanneta, jinak velice rázná, tiše plakala v otcově náručí.
"Přivedu tě nazpět k otci, drahá Jeanneto!" řekl Jacques Helloch.
"Za několik měsíců tu zase oba budeme..."
"Všichni tu, opravil Germain Paterne, "neboť sem za omněl nasbírat některé vzácné rostliny, které rostou jen na území misie a dokáži ministrovi vyučování..."
"Sbohem, můj drahý Martiale, sbohem!" řekla mladá žena a objala starého vojáka.
"Sbohem, Jeanneto, a nezapomeň na svého strýce, který na tebe bude stále vzpomínat."
Potom došlo také na Goma, kterého všichni rovněž srdečně objali. " q
"Sbohem, otče, řekl Jac ues Helloch a stiskl misionáři ruku. "Sbohem, sbohem!"
Jacques Helloch, jeho manželka a Germain Paterne vstoupili na Gal-linettu.
Byly napnuty plachty a obě pirogy již pluly po proudu; ze břehu pak k nim Otec Esperante ještě vztahoval ruce, posílaje za nimi poslední požehnání.
Potom se seržant Martial, mladý Indián a on, provázeni Guahariby, vrátili do misie...
Bylo by zbytečné líčit den po dni tuto plavbu falk po proudu Orinoka. Plavba po proudu vyžadovala třikrát nebo čtyřikrát méně času než proti proudu a desetkrát méně námahy; také nebezpečí při ní bylo desetkrát menší než při plavbě k pramenům řeky. Nikdy nebylo nutné použít espilly k vlečení pirog a postačily palanky, když se vítr tišil nebo obracel do protisměru.
Cestovatelé viděli jako na pohyblivém obraze místa, kterými se již jednou ubírali, stejné vesnice, ranče, raudaly, tytéž

víry. Když začala voda stoupat, bylo jí pro plavbu dostatek, takže se nemusel náklad z lodí vykládat a cesta probíhala bez potíží a bez námahy. Jaké to byly protichůdnosti, když si mladá žena ajejí manžel pň-pomněli všechny ty svízele, všechny ty úzkosti a nebezpečí této plavby před několika týdny!
Před sitiem kapitána Baréa si Jeanneta vzpomněla, že by tu pod-lehla zimnici, kdyby Jacques Helloch nesehnal vzácnou coloraditovou kůru, která zabránila návratu smrtelného záchvatu.
Bylo tedy třeba vléci Gallinettu a Moriche pét kilometrů po proudu...

Potom nedaleko cerro Guaraco poznali místo, kde bylo stádo volů Všechno se vysvětlilo a všichni tri přátelé co nejsrdečněji blahonapadeno strašlivými elektrickými rejnoky. přáli mladým manželům a kromě toho paní Hellochové, že našla otce, V Danaku pak představil Jacques Helloch manželku Manuelovi Asplukovníka Kermora, v misionáři ze Santa Juany. somptiónovi, u kterého pobyli s Germainem Patemem celý den.

A jaké bylo překvapení dobrých lidí z ranče, když v této sličné mladé dámě poznali synovce Jeana, který kdysi pobýval se strýcem Martialem "Stále," prohlásil pan Miguel. v jednom z domků mariquitarské vesnice. "Je to tedy Orinoko, po jehož vlnách dopluly naše pirogy až k praDne 4. ledna opustily Gallinetta a Moriche tok Orinoka a vepluly menům v pohori Parima?" do Atabapa, kde zastavily u městečka San Fernando. Při této otázce se tváře pánů Varinase a Felipea zakabonily. Z očí Před třemi měsíci opustili Jacques Helloch ajeho společníci v San jim zasršely blesky, předzvěsti bouře; a pan Miguel povážlivě potřáFernandu pány Miguela, Felipea a Varinase. Byli tuještě tito tři přásal hlavou. telé? Bylo to velice nepravděpodobné. Když podrobně probrali A plnou silou, kterou čas nedovedl zmírnit, vybuchl spor mezi zaotázku Orinoka, Guaviare a Atabapa jistě již odpluli do Ciudad Bostáncem Atabapa a Guaviare. Neshodli se ani v tom nejmenším a nikdy lívaru. se neshodnou a než byjeden druhému ustoupil, raději by dali zapravdu Germain Paterne byl zvědavý, která ze tří řek dostala palmu vípanu Miguelovi a přistoupili na stranu Orinoka! tězství.
A protože zde falky musely několik dní zůstat, aby se zásobily potravinami dřív než poplují dále k Caicaře, bude mít dost času, aby ukojil svou zvědavost. Jacques Helloch, jeho paní a Germain Paterne tedy vystoupili na břeh a ubytovali se v domku, kde přechodně bydlel seržant Martial.
Jak bylo vidět, dostupoval spor hned po prvních slovech nejvyšší prudkosti. Nebylo divu, neboť oba protivníci byli v sobě každý den z misie Santa Juany, jednak téměř úplné zničení Alfanizovy tlupy, jedod rána do večera. A nebyly-li jejich důvody ještě otřepány, bylo panak šťastný výsledek cesty. tmé, že se vůbec nedají otřepat. Pokud se pak týkalo pánů Miguela, Felipea a Varinasenedivme A pan Varinas odpověděl: se! Ti dosud neopustili městečko, neboť byli vještě menší shodě ve "Vznikat v pohoří SumaPaz, východně od horního toku Magdaznámé otázce tri řek, než při odchodu z Ciudad Bolívaru. A ještě ten leny na kolumbijském území je daleko čestnější než vytékat bůhvívečer mohli cestující z Gallinetty a Moriche stisknout ruku třem ceodkud..." stovatelům z Maripare. "Cože, pane? Bůhví odkud?" ozval se pan Felipe popuzeně. "Jak Jak upřímně uvítali pan Miguel a obajeho přátelé své bývalé spo-: se opovažujete takto mluvit o Atabapu, které vytéká ze llan proté-lucestovatele! Představme si takéjejich úžas, když uviděli Jeana, svého kaných řekou Negro, o veliké řece, která spojuje Orinoko s řekou Amamilého Jeana, v náručí Jacquese Hellocha a v ženských šatech. zonkou!" "Řeknete nám, proč se tak přestrojil?" zeptal se pan Varinas. "Ale voda vašeho Atabapaje čemá a nemůže se s vodou Orinoka Protože je mou ženou," odpověděl Jacques Helloch. ani smísit."

"Odpovězte, pane, na to, co vám řeknu," zvolal pan Varinas, "a popřete, můžete-li, že řeka Guaviare byla častokrát označována od zeměpisců velmi zvučných jmen názvem západního Orinoka."

"A co Orinoko?" zeptal se Germain Paterne. "Je stále na stejném místě?"
"Jean Kermor že je vaší ženou?" zvolal pan Felipe a vyvalil oči. "A voda vaší Guaviareje žlutavě bílá, takže bysteji nerozeznal na " p p "
"Nikoliv, slečna Jeanneta Kermorová. několik kilometrů o roudu od San Fernanda. "Cože? Slečna Kermorová?" řekl pan Miguel. "Guaviare, pane Varinasi, je řeka kajmanů, má jich miliony jako "Ano, Jeanova sestra!" odvětil se smíchem Germain Paterne. "Ale Orinoko, ale Atabapo má jen titěrné ryby, které nemají žádnou cenu jsou si podobní, pravda?" a jsou zakrnělé a černé jako řeka sama."
"Jen vyšlete lodě po svém Atabapu, pane Felipe, a uvidíte, poplují--li daleko, leda by se náklad z nich přenášel po suché zemi, ale po Guaviare mohou plout lodě proti proudu na tisíce kilometrů až ke vtoku AriAri a ještě dál."
Ať se náklady přenášejí nebo ne, pane Varinasi, je jisté, že jsme vodním svazem mezi Amazonii a Venezuelskou republikou."
"A my mezi Venezuelou a Kolumbii."
"Ale jděte! Copak nemáte k tomuto spojení Apuru?"
"A copak vy nemáte Cassiquiare?"
"Vaše Guaviare nemá ani želvy."
"A vaše Atabapo nemá ani moskyty."
"Guaviare se vlévá do Atabapa právě zde, jakje o tom každý přesvědčen."
"Nikoliv. Atabapo se vlévá do Guaviare, v tom se shodují všichni rozumní lidé, a Guaviare vlévá do Orinoka neméně než tři tisíce dvě stě krychlových metrů..."
"Ajáko Dunaj," řekl Germain Paterne, který ocitoval místo z básně Orientales Victora Huga:
"... plyne od západu k východu. "
To byl důvod, který pan Varinas dosud nepoužil, který však v duchu pečlivě přiložil k ostatním dokladům ve prospěch řeky Guaviare. Pň tomto sporu vedeném oběma zastánci dvou velkých řek se pan Miguel stálejen usmíval a nechával

Orinoko klidně téct po celémjeho toku měňcím dva tisíce pět set kilometrů mezi pohoňm Parima ajeho padesátiramenným ústím rozrývajícím pobřeží Atlantského oceánu. Zatím spěly ke konci pňpravy k odjezdu. Pirogy byly prohlédnuty, opraveny, náležitě vybaveny a zásobeny všemi potřebamiodjezd byl stanoven na 9. ledna.
Jacques a Jeanneta Hellochovi pak napsali otci dopis, ve kterém nezapomněli ani na seržanta Martiala, ani na mladého Indiána. Ten dopis měl být doručen do Santa Juany obchodníky, kteň zpravidla pluli proti proudu řeky začátkem deštivého období. Dopis obsahoval všechno, čím vřelo srdce dvou šťastných a vděčných.
Den před odplutím byli cestovatelé naposledy pozváni ke guvernérovi San Femanda. Ten večer zůstaly ‚zbraně` v klidu a nedošlo k žádnému výbuchu ve vodopisném sporu. Ne snad, že by tento spor byljiž u konce, ale oba protivníci na něj měliještě celé měsíce, snad i celá léta času.
"Tedy, pane Migueli, vaše Maripare nepopluje s Gallinettou a Moriche?" zeptala se mladá paní.
"Zdá se, že ne, milostivá paní," odpověděl pan Miguel, odhodlán j eště prodloužit svůj pobyt pň soutoku řek Atabapa a Guaviare. "Zbývá nám ještě zjistit některé důležité věci," prohlásil pan Varinas.
"A provést některá pátrání," dodal pan Felipe.
"Tedy na shledanou, pánové," řekl Jacques Helloch.
"Na shledanou?" podivil se pan Miguel.
"Ano," odvětil Germain Paterne, "v San Femandu, až poplujeme za šest měsíců zpět, neboťje pravděpodobné, že by nekonečná otázka Orinoka..."
Druhý den, 9. ledna, vstoupili cestovatelé na lod', rozloučili se s guvemérem, s panem Miguelem ijeho přáteli a obě pirogy unášeny rych-lým proudem řeky, ať již to bylo Orinoko, Atabapo nebo Guaviare brzy zmizely z dohledu obyvatel městečka San Fernando.
Za hodinu poté uviděla mladá paní místo, kde falky najely na pravý břeh, totéž místo, kde ji Jacques zachránil s nasazením vlastního života pň řádění strašlivého chubasca.
"Ano, milovaná Jeanneto, bylo to zde..." řekl Jacques.
"Zde to bylo, můj nejdražší Jacquesi, kde jsi pojal úmysl neopouštět svého milého Jeana a provázet jej mnohým nebezpečím až na konec jeho cesty."
"A kdo s tím nebyl spokojen, byl seržant Martial," zvolal Germain Pateme. "Ostatně strýc není se synovcem nikdy spokojen!"
V následujících dnech pluly pirogy velice rychle za příznivého větru. Propluly bez velikých potížíneboť pluly po proudumaipureským a atureským raudalem, pak minuly ústí Mety a vesnici Cariben. Ostrovy řeky, na kterých bylo dost zvěře, jim poskytly skvělou potravu a také rybolov zde byl stále velice úspěšný.
Dopluli na ranč pana Mirabala v Tigře. Dodrželi slib, který dali Mirabalovi. Čtyřicet osm hodin byli hosty tohoto znamenitého muže. A jakou radost projevil hostitel nad tak skvělým úspěchem jejich odvážného podniku v záležitosti setkání s plukovníkem Kermorem " i toho, co z toho vzniklo.
"V La Urbaně se pirogy zásobily na poslední úsek své plavby. "A co želvy?" zvolal Germain Paterne. "Jacquesi, pamatuješ se na želvy, na spousty želv? A jak jsme se sem dostali na jejich štítech?"
"V této vesnicijsme se poprvé setkali, pane Germaine," řekla mladá paní.
"A zásluhu na tom mají ta znamenitá zvířátka, kterým jsme zavázáni vděčností," prohlásil Jacques Helloch.
"A tu vděčnost dáme nejlépe najevo, ažje budemejíst, neboť orinocká želva je opravdu skvělá pochoutka!" zvolal Germain Pateme , který ke všem věcem zaujímal zvláštní stanovisko.
Zkrátka, dne 25. ledna dopluly falky do Caicary.
V tomto městečku se rozloučili Jacques Helloch, Jeanneta a Germain Paterne s vlastníky lodí i jejich mužstvy a upřímně poděkovali těm dobrým a oddaným lidem, jejichž znamenité služby vděčně oce-ňovali...
Z Caicary dopravil cestující apurský parník za dva dny do Ciudad Bolívaru, odkud odjeli železnicí do Caracasu.
Za dva dny pak byli v Havaně u Erediovy rodinya za měsíc v Evropě, ve Francii, v Bretani, v SaintNazaire, v Nantes. A tu Germain Paterne řekl:
"Jestlipak víš, Jacquesi, že jsme po Orinoku urazili pět tisíc kilometrů? Nezdála se ti ta cesta poněkud dlouhá?"
"Nazpět nikoliv!" odpověděl Jacques Helloch a pohlédl na Jeannetu zářící štěstím.

Na vlnách Orinoka
(LE SUPERBE ORÉNOQUE)

NAKLADATELSTVÍ NÁVRAT BRNO 1997
Původní překlad Prof. dr. J. V. Sterzinger
jazykově upravil Petr Dorňák-1997
Illustrations by G. Roux
(C) Layout by Petr Pelikán-1997
(C) Editions by NÁVRAT-1997
Adaptation by Petr Dorňák
Graphic design by Jiří Hanák
Nezkrácené vydání
Vydal Radomír Suchánek, ul. Kosmonautů 2,
v nakladatelství NÁVRAT, Brno
jako svou 435. publikaci v roce 1997
Z nové sazby vytiskla CENTA, spol. s r. o.,

ISBN 80-7174-987-7